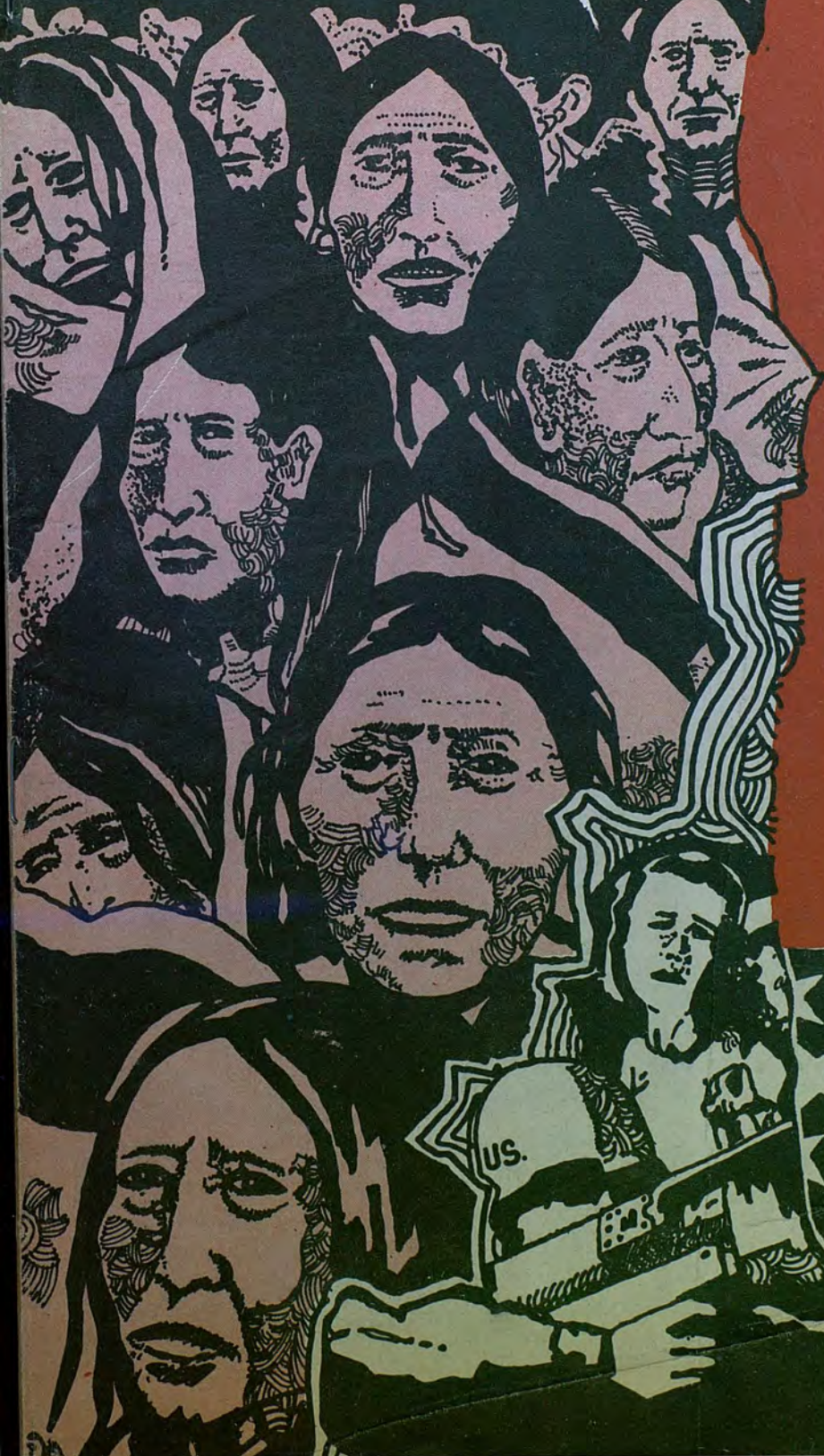

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β' τεύχος 57 Σάββατο 20 Οκτωβρίου

Αρχ. 20

ΗΠΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ

Η ΑΥΓΗ
κάθε πρωί
• ζωντανή ενημέρωση
• αδέσμευτη έρευνα • ελεύθερη κριτική

Η ΑΥΓΗ
κάθε Κυριακή
16 σελίδες
• με πλούσιο περιεχόμενο
• με νέο επίπεδο συνεργατών

Η ΑΥΓΗ
στην πρώτη γραμμή της πάλης
για τη δημοκρατία και την ανεξαρτησία
της Χώρας
για την ενότητα και την ανανέωση
του κομμουνιστικού κινήματος

**αγοράζετε
διαδίδετε
την
ΑΥΓΗ**

Φοιτητές ταξιδέψτε μαζί μας

- ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ
- ΦΘΙΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ σε
αεροπλάνα
πλοία
τραίνα
- EXPRESS ΠΟΥΛΜΑΝ ΓΙΑ ΛΟΝΔΙΝΟ
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ
δωρεάν από τα γραφεία μας
- Έκδίδουμε την
ΔΙΕΘΝΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

GAST HELLAS

- ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 2 ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΓΩ-
ΝΙΑ 6' δροφος. Τηλ. 600.233 - 604.777
- ΣΟΛΩΝΟΣ 68, ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΟ-
ΜΙΚΗ ΤΗΛ. 613.087 - 629.095.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ
ΤΙΤΛΟΣ ΤΙΜΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

‘Η πιο λεπτομερειακή κι’ αντικειμενική αφήγηση για
την Έθνική Αντίσταση 1941-44.

ΗΛΙΑ ΠΑΠΑΣΤΕΡΙΟΠΟΥΛΟΥ «Ο ΜΩΡΗΑΣ ΣΤΑ ΟΠΛΑ»

Χιλιάδες ονόματα αγωνιστών. Έκατοντάδες μάχες.
Οι πολιτικές οργανώσεις. Τόμοι 5. Σελίδες 2000.
Κεντρική πώληση: Στόν συγγραφέα, Σταδίου 41
4ος όροφος, γραφ.67, τηλέφ. 3213.763

‘Η ‘Ιστορία των 12ου, 6ου, 8ου, 9ου, 11ου, Συντα-
γμάτων του ΕΛΑΣ και του ΕΛΑΝ του Μωρηά. Ονόματα
έκτελεσμένων. Οι θεσμοί του λαογέννητου Κράτους.
Λαϊκή Δικαιοσύνη. Έθν. Πολιτοφυλακή. Έθν. Άλλη-
λεγγύη. ‘Ηρωίδες γυναίκες στόν κατοχικό Μωρηά. ‘Η
τραγωδία των Καλαθρύτων. ‘Η ΕΠΟΝ. ‘Ο παράνομος
Τύπος κλπ. 15000 ονόματα κι έκατοντάδες φωτογρα-
φίες των πρωταγωνιστών του αντάρτικου έπους του
κατοχικού Μωρηά.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΕΙ
ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΞΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ ΤΟΥ ‘40 ΚΑΙ
Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΓΕ-
ΝΙΑ

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ Ο ΠΕΜΠΤΟΣ ΤΟΜΟΣ
— ΣΕΛΙΔΕΣ 400 —

PYLARINOS

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ
ΣΤΑ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΠΟΣΤ: Νεκροναστάσεις Νόμων	6
6 Η δίκη του ΑΝΤΙ	7
Πλ. ΣΕΡΒΑ: Τό «κράτος» του Ντεκτάς	8
ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: 'Ο πόλεμος του '40 και η Τουρκία	10
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΙΣ ΗΠΑ	12-48
ΑΘΑΝ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ: 'Ο εκπεσμός των ιδεών	14
Κ. ΚΑΛΛΙΓΑ: Οί άμερικανικές εκλογές	19
ST. AROVITS: Τό «φαινόμενο» Κάρτερ	20
ΣΩΤ. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗ: 'Εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ	23
LE ROI JONES - GEORGE JACKSON: Κείμενα	26
Οί 'Ινδιάνοι ζητούν 'Ελευθερία	28
Π. ΤΡΩΓΑΔΗ: 'Η άφηση του «Μαύρου Γερακιού»	34
ΣΠ. ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η οικονομική ανάπτυξη των ΗΠΑ	36
NICK MATSOUKAS: Ροκφέλερ και έργατικό κίνημα	44
Γ. ΚΟΥΚΟΥΛΕ: Τό γραμμα ενός 'Ελληνα έργατή	46
ΝΤ. ΣΙΩΤΗ: 'Η αντι-διαδηλώση	47
Καλλιτεχνικές σελίδες	50

'Εξώφυλλο ΓΙΑΝΝΗ, βασισμένο σέ άφισσα του Α.Ι.Μ.

Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική γνώμη του συγγραφέα του.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Δημοχάρους 60, Αθήνα 601.

Τηλ: σύντ. 732-819 - διαχ. 732-713

● Έκδοτης: ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ, Δεινοκράτους 131. ● Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ, Βασ. Αλεξάνδρου 26, Άγ. Ανάργυροι. ● Καλλιτεχνική επιμέλεια: ΜΙΛΤΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ. ● Διαφημίσεις: ΕΥΑΓ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ. ● Ατελιέ: Α.Σ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗ, Πετσόθου 12. ● Τό «ΑΝΤΙ» φωτοστοιχειοθετείται στην «ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ, Βασ. Αλεξάνδρου 2, Χίλτον, και τυπώνεται στις εγκαταστάσεις των Γενικών Έκδοτικών Έπιχειρήσεων «ΣΤ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ» Ο.Ε., Ιασιού 5, Περιστέρι.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξάμηνη 260 δρχ. - ετήσια 520 δρχ. Έτήσια Όργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ. 1.000 δρχ. - Για μαθητές, σπουδαστές έκπτωση 15%. ● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εύρωπη - Μεσογ. χώρες: εξάμηνη: άπλη δολ. 10, άεροπ. δολ. 13 - ετήσια: άπλη δολ. 20, άεροπ. δολ. 25 - Η.Π.Α. - Καναδάς - Ανατ. Ασία: εξάμηνη: άπλη δολ. 10, άεροπ. δολ. 17 - ετήσια: άπλη δολ. 20, άεροπ. δολ. 34 - Αυστραλία - Όκεανία: εξάμηνη: άπλη δολ. 10, άεροπ. δολ. 24 - ετήσια: άπλη δολ. 20, άεροπ. δολ. 47. ● Έμβάσματα, τραπεζικές έπιταγές: ΧΡΗΣΤΟΝ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΝ, Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601. ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20.

ΗΠΑ: 200 ΛΡΟΝΙΑ

Τά 200 χρόνια από την ανεξαρτησία των Ήνωμένων Πολιτειών είναι μία επέτειος σημαντική για τόν σύγχρονο κόσμο. Σ'αυτούς τούς δύο αιώνες, αυτή η πολύμορφη χώρα μέ τόν έτερόκλητο πληθυσμό, τίς πλούσιες φυσικές πηγές και την ιδιόμορφη άρχική κοινωνική σύνθεση, γνώρισε πολλές έσωτερικές αλλαγές, μεταμορφώθηκε σέ Ύπερδύναμη και η επίδρασή της, άμεση και έμμεση, εκδηλώνεται μέ ποικίλους τρόπους στή διαμόρφωση της νεώτερης ιστορίας αλλά και της τρέχουσας ζωής. Ή περίεργη γένεση η γεμάτη ιδεαλισμό Διακήρυξη, πού πήγασε άπ'εύθείας άπό τόν γαλλικό φιλελευθερισμό, οί τυχοδιώκτες και οί χρυσόθηρες, οί έραστές της Δημοκρατίας διωγμένοι άντιμοναρχικοί της Εύρώπης και οί άπελπισμένοι πού άναζητούσαν τρόπο ζωής, όλα αυτά τά στοιχεΐα μεταπλάστηκαν ραγδαία για νά σχηματίσουν ένα κράτος τυπικό παράδειγμα του πιο ξέφρενου, σκληρού και άδίστακτου καπιταλισμού. Έκεΐ άναπτύχθηκαν οί χαώδεις άντιφάσεις, οί μεγάλες συγκεντρώσεις του κεφαλαίου, οί σεισμικές οικονομικές κρίσεις, έκεΐ έξοντώθηκαν οί ιθαγενείς κάτοικοι, και οί άγώνες για την έξαφάνισή τους πρόσφεραν τό ύλικό για την έθνική μυθολογία, έκεΐ πέθαναν δουλεύοντας στά όρυχεΐα εκατοντάδες χιλιάδες μαύροι και κύματα μεταναστών, έκεΐ η οργανωμένη βία έμφανίστηκε πανίσχυρη στήν έξυπηρέτηση των μονοπωλίων και των τράστ.

Κάποτε οί έλληνες, όπως και άλλοι λαοί, στήριζαν πολλές ελπίδες για την ευμενή έπιρροή πού θα άσκοϋσε στον μεταπολεμικό κόσμο η μεγάλη αυτή δύναμη στήν διάσάλιση των όμαλων δημοκρατικών έξελίξεων στήν Έλλάδα και σέ άλλες χώρες. Ή διάψευση ήρθε μέ τό "δόγμα Τρούμαν", τό "Σχέδιο Μάρσαλ" και την άμεση προκλητική άνάμιξη στον εμφύλιο πόλεμο.... "Ο "Ψυχρός Πόλεμος", έμπνευση και εκτέλεση καθαρά άμερικανική, χαρακτήρισε μία όλόκληρη έποχή μισαλοδοξίας,πάθους και σκοταδισμού. Μέ ώμές έπεμβάσεις στις άλλες χώρες, μέ την άλλοφροσύνη των έξοπλισμών, μέ ένίσχυση των άντιδημοκρατικών καθεστώτων, έγινε η ήγέτιδα δύναμη πού ύπονόμεινε η σταματούσε βίαία τίς δημοκρατικές έξελίξεις, όργάνωσε κινήματα και τοπικούς πολέμους, έξόπλισε και χρηματοδότησε χούντες. Μετά την Λατινική Άμερική η Ίνδονησία, τό Βιετνάμ, η Έλλάδα, η Χιλή, η Ταϊλάνδη, η Μέση Άνατολή, είναι πρόσφατα παραδείγματα της δυναμικής τακτικής των ΗΠΑ.

Άλλά και μέσα στην Άμερική, η κατάλυση των θεσμών εκδηλώνεται μέ την έξαρση της βίας. Μετά τόν μακαρθικό μεσαίωνα ήχησαν οί δολοφονικές σφαΐρες έναντίον των Κέννεντυ και του Λούις Ρίνγκ, ήρθε η παντοδυναμία της ΣΙΑ και άναδύθηκαν στήν έπιφάνεια τά σκάνδαλα του Γουότεργκαϊτ, του Άγκνιου, του Νίξον, της Λόκχηντ.....

Και για την Έλλάδα, μέ την πτώση της πιστής στην Άμερική χούντας, ήρθε σάν άμερικανική άπάντηση η καταστροφή και τό δράμα της Κύπρου, πού κλιμακώνεται μέ την κρίση του Αίγαίου μέσα στον φλεγόμενο χώρο της Μέσης Άνατολής.

Ο έκδοτης

Κεντρική διάθεση του «ΑΝΤΙ»
● για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Στά γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
● για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδος:
Βιβλιοπωλείο «Ξένος Τύπος»,
Ν. Κοτζιάς και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279-720. Θεσ/νίκη

ΤΙ ΑΠΕΔΩΣΕ ή συζήτηση στη Βουλή πάνω στα καυτά θέματα της εξωτερικής πολιτικής; Πόσο σοφώτερος έγινε ο λαός από την «ένημέρωση» του πρωθυπουργού ή τις αγορεύσεις των «τριών» – μιά και αποκλείστηκαν τά κόμματα της κομμουνιστικής 'Αριστεράς; Φωτίσθηκαν καλύτερα τό Κυπριακό, ή κρίση του Αιγαίου, ή συμφωνία για τίς βάσεις, προβλήθηκαν έναργέστερα ή άμερικανοτουρκική συνωμοσία και οι άλλοι – πολλοί – κίνδυνοι πού άπειλούν τη χώρα; Μέσα από τά σημερινά τυφλά αδιέξοδα, προσανατολίσθηκαν, μήπως, οι μάξες πρós κάποιον δρόμο, κάποια προοπτική;

Δέκα μέρες μετά τη συζήτηση, οι διαπιστώσεις – και οι άπαντήσεις στα έρωτήματα – παραμένουν οι ίδιες: 'Ο λαός δέν έγινε σοφώτερος, τά προβλήματα δέν φωτίσθηκαν, ή διέξοδος δέν δρέθηκε...

Και ως πρós την άγόρευση του πρωθυπουργού, κανείς, βέβαια, δέν έτρεφε αυταπάτες. Φειδωλός σέ διτιήποτε θά μπορούσε νά προσφέρει έδαφος στον έλεγχο και την κριτική, άπεφυγε την πληροφόρηση. 'Αλλωστε, εκείνοι οι τρισχιλιετείς πρόγονοι πού ήθελαν και τόν χτίστη, και τόν χαλκιά, και τόν τσαγκάρη, και τόν ξυλοκόπο, και τόν καπετάνιο, και τόν πλούσιο και τόν φτωχό, νά έχει γνώμη για τά κοινά – κάτι πού προϋποθέτει άνελλιπή ένημέρωση... – έπαψαν πιά νά έμπνέουν! 'Ετσι ό κ. Καραμανλής περιορίσθηκε σέ άλλου είδους «ανάλύσεις»: Πώς και διατί ό Κίσινγκερ και οι 'Αμερικανοί είναι «φίλοι» και «σύμμαχοι»... Πώς και διατί ή άντιπολίτευση «δημαγωγεί»... Πώς και διατί θά σχισθεί τό παραπέτασμα του ναού και όλόκληρης της χώρας, άν ποτέ εγκαταλείψουμε τη Δύση...

Και αυτά, ως πρós την όμιλία του πρωθυπουργού. 'Ομως, ούτε και μέ τίς αγορεύσεις των «τριών», άλλαξε ουσιαστικά τό σκηνικό. 'Επισημάνσεις λαθών, ως πρós τόν άλφα ή βήτα κυβερνητικό χειρισμό, μπορεί νά έγιναν. 'Ισως και κάποιες μικρές αποκαλύψεις. 'Αλλά όλόκληρωμένη, συνθετική είκόνα του σημερινού συσχετισμού δυνάμεων, έμβάθυνση στην πολυπλοκότητα των συνθηκών πού αντιμετωπίζει ή χώρα, άνάλυση του ρόλου των ΗΠΑ, σέ συνάρτηση μέ τόν ρόλο της Τουρκίας ή του 'Ιράν ή του 'Ισραήλ, κ.λπ., δέν δόθηκαν. Και, κατ' έπένταση, δέν δόθηκε άπάντηση στο καθημερινό, έφιαλτικό έρώτημα: Πού βαδίζουμε; Πώς βγαίνουμε από τό τέλμα;

Κάποιος, φυσικά, θά μπορούσε νά αντίτάξει τούς «έπιτυχείς διαξιφισμούς» πού είχε ό κ. Μαύρος ή ό κ. Παπανδρέου μέ τόν κ. Καραμανλή. 'Η άντιπολίτευση – θά πεί – κέρδισε τη μάχη στη Βουλή... 'Ομως ή μάχη δέν τελεσφόρησε. Και άν ή εϋθύνη βαρύνει, κατά πρώτο λόγο, την κυβέρνηση, γεγονός παραμένει πώς ό λαός περίμενε από την άντιπολίτευση κάτι περισσότερο – πέρα από τό περιεχόμενο του όποιου διαξιφισμού ή την πρόταση λ.χ. του άρχηγού της ΕΔΗΚ για «παραίτηση» (διάβαζε άνασχηματισμό) της σημερινής κυβέρνησης ή τη λυρική «προσολαλιά» του προέδρου του ΠΑΣΟΚ πρós τούς βουλευτές της «Νέας Δημοκρατίας»: Ξέρετε, πολύ σάς εκτιμώ, διότι ό καθένας από σάς, εκπροσωπεί τόν κυρίαρχο λαό...

Από τη συζήτηση στη Βουλή στην κινητικότητα της 'Οσπολιτικής

Αυτές και άλλες παρόμοιες «φιλοφρονήσεις», αλλά, προπαντός, ή άπουσία θαρραλέων πρωτοβουλιών – και συγκεκριμένων στόχων – από μέρους της ΕΔΗΚ και του ΠΑΣΟΚ, επέτρεψαν σέ ύπουργό νά διατυπώσει ένα συμπέρασμα: Παρά την κριτική – έλπε – πού άσκησε ή άντιπολίτευση, κυρίως για έπί μέρους χειρισμούς της κυβέρνησης, ή πλεύση ήταν π α ρ α λ λ η λ η ...

Τό συμπέρασμα μπορεί νά μήν τό δέχεται ή άντιπολίτευση πού, όμως, ενώ διαμαρτύρεται για την πενιχρότητα των πρωθυπουργικών «ένημερώσεων» («Γνωρίζουμε π ο λ ύ π ε ρ ι σ σ ό τ ε ρ α, άπ' όσα μάς έλπε ό κ. Καραμανλής»), από την άλλη, άποφεύγει νά πεί αυτά πού κατέχει. 'Αποτέλεσμα: Τά πάντα δαλτώνουν. Και θέματα πού θά μπορούσε νά άνοίξει ή ίδια, όπως τόν φάκελο λ.χ. του Κυπριακού, παραμένουν έφτασφράγιστα άπόρρητα.

★ ★ ★

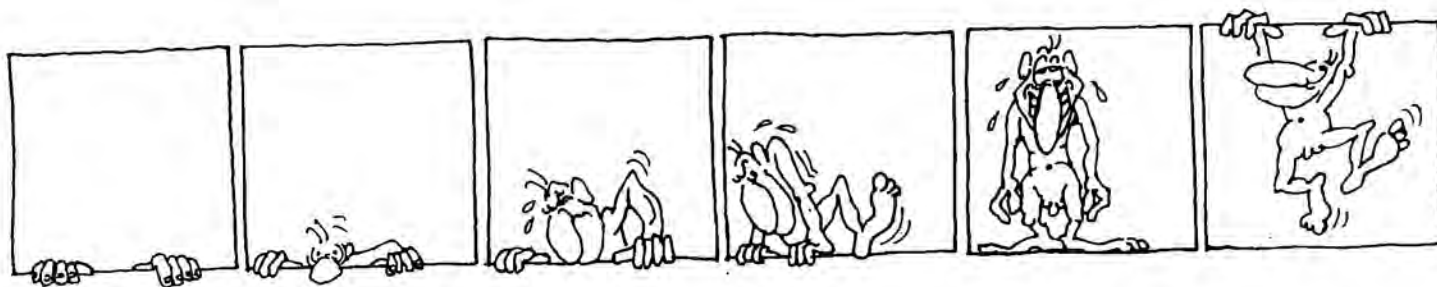
'Η συζήτηση στη Βουλή συνέπεσε μέ κάποια νέα έξαρση της «όσπολιτικής» του κ. Καραμανλή. Πράγματι, τά πάρε-δωσε μέ τούς Βαλκάνιους πύκνωσαν τίς μέρες αυτές: 'Ετσι, την έπίσκεψη βουλγαρικής κοινοβουλευτικής άντιπροσωπείας στην 'Αθήνα, διαδέχθηκε – πρίν καν άναχωρήσει ή πρώτη – ή παρουσία γιουγκοσλαβικής, ενώ ή έπίσκεψη του κ. 'Αδέρωφ στο Βελιγράδι, έδωσε, σύμφωνα μέ όλες τίς ένδείξεις, άμεση, πρακτική συνέχεια στο θέμα της έλληνογιουγκοσλαβικής στρατιωτικής συνεργασίας. 'Από την άλλη, ό διάλογος πού άρχισε την περασμένη Δευτέρα στο ύπουργείο 'Εξωτερικών, σέ έπίπεδο Μπίτσιου-Ουντάλτσωφ, φαίνεται πώς σημαδεύει ύψηλούς στόχους – μέχρι και έπίσκεψη Καραμανλή στη Μόσχα!

(Φυσικά, για την κυβέρνηση, «άνοιγμα πρós 'Ανατολάς» είναι και ή έδώ έπίσκεψη του Πέρση κ. Καλατμπαρί, πού – άνάμεσα στο άλλα – αϊθάνθηκε την άνάγκη νά μάς θυμίσει τίς «θυσίες του έλληνικού λαού» στην περίοδο του έμφυλίου πολέμου! 'Αλλά οι έλληνοϊρανικές σχέσεις, είναι μιά άλλη ιστορία).

Οι διαβουλεύσεις και διακινήσεις αυτές, στα πλαίσια της ελληνικής «όσπολιτικής», ένδέχεται ν' άποδειχθεί ότι συνθέτουν, τελικά, νέο δεδομένο. 'Ομως θά ήταν πρόωρο νά τό προεξοφλήσει κανείς, έστω και έάν τη φορά αυτή, στη Βουλή, ό κ. Καραμανλής ήταν κατά τι συγκαταρκμένος, στην ύμνητική του πρós Ουάσιγκτον, άποφεύγοντας τίς «κακοτοπιές» – έπίθεση κατά άδεσμεϋτων ή σοσιαλιστικών χωρών. Τό πιθανότερο, βέβαια, είναι ότι, μπρός στο αδιέξοδο της άτλαντικής του πολιτικής, ό κ. Καραμανλής άναζητεί, μέ πολλή προσοχή – για νά μήν παρεξηγηθεί... – κάποια νέα στηρίγματα: Βελτίωση των σχέσεων μέ την ΕΣΣΔ, ιδιαίτερη συνεργασία μέ τη Γιουγκοσλαβία, προώθηση της διαβαλκανικής, φιλία μέ 'Αραβες κ.λπ. 'Ολα αυτά, τά ύποτάσσει, ωστόσο, στον βασικό του προσανατολισμό: 'Ενταξη στην ΕΟΚ, ένωμάτωση στην «'Ενωμένη Εϋρώπη», ειδικές σχέσεις μέ τό ΝΑΤΟ, στενή συνεργασία μέ τίς ΗΠΑ, φυσικά μέ άμερικανικές βάσεις, άμερικανικά σιδηρικά, άμερικανική «δοήθεια» και ό,τι άλλο συναφές.

'Από τόν προσανατολισμό αυτό δέν έννοει νά άποστεί. Και ίσως έδώ νά βρίσκεται ό λόγος πού δέν διαλέγεται μέ την άντιπολίτευση, άρνείται κάθε σκέψη για έπεξεργασία – κάτω από τίς σημερινές έκτακτες συνθήκες – «κοινής γραμμής». 'Ανησυχεί μήπως κάποια νέα έξισορρόπηση, πέρα από τόν δικό του προβληματισμό, όδηγήσει τη χώρα έξω από τά άτλαντικά πλαίσια. 'Ετσι όμως, τά αδιέξοδα παραμένουν. Και αντί νά έννοχυνθεί ή ένότητα, ή εθνική όμοφυχία, δυνάμει ή δύσπιστία, έξασθενίζει τό 'Εσωτερικό Μέτωπο. 'Αλλά αυτό, άκριβώς, έπιζητούν Τούρκοι, χουντικοί, 'Αμερικανοί.

ANTHNSQP

άντι • θέσεις

Η «ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ»

Η δίωξη του «ΑΝΤΙ» για «ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ» προκάλεσε ιδιαίτερη αίσθηση – ακόμα και σε κυβερνητικούς παράγοντες. Η νεκρανάσταση του Μεταξικού νόμου 375/36 δεν έγινε βέβαια, μόνο για να διωχθεί το περιοδικό...

Τό θέμα πήρε έκταση στον τύπο και θα φθάσει στη Βουλή, ύστερα από επερώτηση που καταθέσανε οι βουλευτές της ΕΔΗΚ Σωτήρης Παπαπολίτης, Νίκος Παπαϊωάννου, Δημήτρης Ρίζος, Κώστας Γιατράκος και Στρατής Παπαστρατής.

Στό μεταξύ, η διαδικασία της διώξεως προχωράει: απολογήθηκε, ήδη, ο εκδότης του περιοδικού και αναμένεται η έκδοση βουλεύματος – παραπεμπτικού ή απαλλακτικού.

Αναμονή...

ΕΘΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Η σύλληψη του πράκτορα – «αποκρυπτογράφου» Μηχαηλίδη του Κυπριακού υπουργείου Έξωτερικών, που για πέντε ολόκληρα χρόνια «προμήθευε» σημαντικά έγγραφα, που αφορούσαν τους χειρισμούς της κυπριακής κυβέρνησης σε σχέση με τις διακοινοτικές συνομιλίες και το Κυπριακό, στο χουντικό κλίμα της ελληνικής ΚΥΠ στη Λευκωσία και που και εκείνο με τη σειρά του τα «μετάβιθαζε» στις «προϊστάμενες» αμερικανικές υπηρεσίες, θέτει όξύτερα το θέμα της κάθαρσης τόσο στη Λευκωσία όσο και στην Αθήνα. «Οι εξηγήσεις» που έσπευσμένα δόθηκαν και οι «ανακλήσεις διπλωματικών εν μιά νυκτί» που έγιναν, αλλά και η δήλωση της Κυπριακής κυβέρνησης ότι «έμεινε πλήρως ικανοποιημένη» και ότι «θεωρεί το θέμα κλειστό», δεν ικανο-

ποιούν βέβαια κανένα. Αντίθετα, τό θέμα θά 'πρεπε τώρα ακριβώς νά αρχίζει, έστω κι αν έβαζε σέ μιά μικρή δοκιμασία «τίς πάντα καλές σχέσεις Αθήνας-Λευκωσίας»...

ΧΑΡΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Επιτέλους βγήκε στό φώς τό πόρισμα γιά τή Λόκχιντ. Τό σκεπτικό, τά έγγραφα και όλο τό αποδεικτικό υλικό δέν έχουν, μέχρι αυτή τή στιγμή, γνωστεί σέ λεπτομέρειες. Τό γεγονός όμως, αν τά πράγματα έχουν όπως οι ανακοινώσεις του κ. Στεφανάκη, πρέπει νά μάς γεμίζει ύπερηφάνεια: Η Ελλάδα λοιπόν δέν είναι – ούτε υπήρξε – Μπανανία. Εύγε μας!

ΟΙ ΤΡΙΜΗΝΙΤΕΣ

Ευλογες είναι οι απορίες που προκαλεί ο χρόνος και ο τρόπος με τον οποίο ανακινήθηκε τό περίφημο «σκάνδαλο των τριμηνιών». Γιατί πρόκειται για νόμους που συζητήθηκαν και ψηφίστηκαν, πριν από ένα χρόνο, όμοφωνα από τή Βουλή και εντάσσονται, εκτός από τό άρθρο που αφορά τούς αντιστασιακούς, σε μιά σειρά αντίστοιχων χαρακτηριστικών νόμων που εκδίδονται κατά κανόνα ανά πενταετία και από τούς οποίους πολλοί έχουν επωφεληθεί.

Σκάνδαλο δέν είναι αν έφαιναν τό νόμο όσοι είχαν τό δικαίωμα. Ούτε ακόμα αν μερικοί επωφεληθήκαν καταχρηστικά από τά παράθυρα που ο ίδιος ο νόμος άφηνε. Σκάνδαλο θά έπρεπε νά αποτελεί τό γεγονός ότι κανείς από όσους έδικαιούντο νά εξαγοράσουν μέρος τής θητείας τους δέν διανοήθηκε νά μήν επωφεληθεί. Τήν εξήγηση μάς τήν προσφέρει ίσως τό άρθρο του νόμου που αφορά τούς αντιστασιακούς: εκπίπτει από τή θητεία ο χρόνος κράτησης ή φυλάκισης κατά τή διάρκεια τής δικτατορίας. Περίεργη εξομόιση.

Τήν περασμένη Τρίτη (26-10) έγινε ή δίκη γιά συκοφαντική δυσφήμιση είς βάρος του περιοδικού μέ μηνυτή τόν Νικόλαο 'Αδραμόπουλο ή 'Ηράκλειτο, Γενικό Γραμματέα του Κόμματος 'Ελληνοσοσιαλιστών.

Τό δικαστήριο άθώωσε τόν εκδότή του περιοδικού καί τόν διευθυντή σύνταξης «κατά τόν χρόνον του άδικήματος» 'Αστέρι Στάγκο.

Μοναδικός μάρτυρας κατηγορίας ό Πετράκος, υπεύθυνος του Γραφείου Τύπου καί Πληροφοριών του κόμματος του 'Ηρακλείτου — ό όποιος μεταξύ άλλων είπε ότι δέν έχει άκούσει καί πληροφορηθεί τίποτα γιά τόν Χίτλερ!...

Μάρτυρες υπεράσπισης ήταν ό 'Ανδρέας Λεντάκης καί οί δημοσιογράφοι Νικηφόρος 'Αντωνόπουλος καί Νίκος Κακαουνάκης. Συνήγοροι παρέστησαν οί δικηγόροι Χριστόφορος 'Αργυρόπουλος, Μιχάλης Κουντούρης καί Νίκος Κωνσταντόπουλος.

Ο εισαγγελέας ζήτησε τήν απαλλαγή των υπευθύνων καί στηλίτευσε τούς μηνυτές γιά τίς ιδέες πού διαδίδουν μέ τό έντυπό τους.

Κάτω, δυό φωτογραφίες από τή δίκη: 'Αριστερά ό 'Ηράκλειτος. Δεξιά, ό Πετράκος.

Παραπλεύρως, φωτοτυπία μιάς σελίδος τής εφημερίδος του 'Ηρακλείτου, πού έξηγει πολλά...

Μποστ: Νεκρاناστάσεις Νόμων

Ήλθε στο γραφίον Μου πρό ημερών, πάλιν άφτός ό Παλεστήνιος φίλος Μου, διά νά Μοϋ άναγκείλη, ότη έχουν ποντίση εις τας άκτάς όπλα εντός στεγανών διαμερισμάτων κέ νά ενδιαφερθώ νά τά πάρω.

– Τά τελεφτέα πού μās άποστείλατε, του είπα εις όργιλον ύφος, δέν ήσαν πολή καλά. Νά προσέχετε περισσότερον τήν σησκεβασείαν...Θά παραπανεθό εις τόν κήριο 'Αραφάτ. Δώσε μου τό τηλέφωνόν του.

Έδίστασε πολή διά νά Μοϋ τό δόση..

– Διατή διστάζης; τόν ήρώτησα.

– Μέ σηνηορήτε, μου είπε, μέ σεβασμόν. Δέν ξέβρο έάν εινε πρέπον. Μέ βλέπετε διστακτικόν, λόγω τής ένδημασίας σας.

Κέ εις τό σημίον άφτό διέκρινα μίαν λάμψιν καχηποψίας εις τούς παλεστηνίους όφθαλμούς του.

Τόν καθησήχασα κέ του έξήγησα διά ποίον λόγον είμαι έτοι ένδεημένος.

– Έάν σήμερα μέ βλέπης νά φορώ ένδημασίαν φαλαγγίτου, τουτο τό κάνο διά λόγους άσφαλείας κέ κηρίος διά νά μήν κινώ ύποψίας.

– Κέ διατή διαλέξατε στολήν τής νεολέας του Μεταξά;

– Διά νά είμαι εντός τών πλεσίων του Νόμου, 'Αφόσον ύπάρχη διαταγή νά άνήκομεν όλοι εις μίαν έννικήν όργάνωσιν, περιφέρομαι μέ άφτήν τήν στολήν διά νά είμαι έν τάξει. 'Από τό ίδιον ήφασμα έχω ράψει κέ δύο στολάς διά τά πεδιά μου. 'Ετσι ούδείς έπίτροπος Στρατοδικείου δύναται νά μου άπαγκείλη κατηγορίαν δι' άπείθειαν.

– Μά νομίζο, είπεν ό Παλεστήνιος, ότη άφτή ή διαταγή εινε παλεά κέ έχη καταργηθή. Βεθέος ήτο Νόμος του κηρίου Μεταξά από τό 1936, άλά είχαν τήν έντήποσιν ότη είχαν άτονήση.

– Έχης δίκηον, άλά έπειδή σήμερα ή κατάστασις εινε ρεφωτή κέ κανείς δέν γνωρίζη ποίος Μεταξικός Νόμος ισχύει ή δέν ισχύει, άπεφάσισα νά κηκλοφορώ ως φαλαγγίτης κέ νά χερετώ φασιστικά, διά νά έχο ήσηχο τό κεφάλι Μου. Ξέβρω έγώ τί ήμπορεί νά μου άπαγκελθή αύριον; 'Ας ράψω, είπα, μίαν στολήν έν μέση Νέα Δημοκρατεία κέ άς πηγένω μέ άφτήν εις τό γραφείον Μου. 'Αφτή εινε ή ιστορία τής στολής μου κέ σέ παρακαλό νά μέ πιστέψης. Δόσε μου λοιπόν τό τηλέφωνον του κηρίου 'Αραφάτ κέ έχε μου έμπιστοσήνην.

Έστάθη άδήνατον νά τόν πείσω.

– Ληπούμε, άλά εις Χριστιανόν φαλαγγίτην, δέν δήναμαι νά έχο έμπιστοσήνην. Τό τηλέφωνον του κηρίου 'Αραφάτ εινε άπόρητον. Διεξάγομεν πόλεμον κέ ή παράδοσις του τηλεφόνου εις χείρας Σας, έμπίπτει εις τόν νόμον περί κατασκοπίας. 'Αδηνató νά σās τόν δόσω.

Τόν έπιασα από τόν λαιμόν.

– 'Η μου δίδης τό τηλέφωνόν του, ή δέν θγένης ζοντανός από έδό. Μήν μέ άναγκάσης νά χρησιμοποήσω βίαν. Πρέπει νά αναφέρω εις τήν προϊσταμένην σου άρχήν σχετικός μέ τήν κακήν σησκεβασίαν τών ποντιζομένων όπλων. 'Εάν εινα νά μās στέλετε όπλα εις άφτήν τήν κατάστασιν, καλήτερον νά μήν μās στέλνετε καθόλου. 'Ηδη έχει διαρέφση ό τρόπος ποντίσεως κέ δικαζόμεθα λόγω Μεταξικών Νόμων. Μήν μās κάνετε πλέον δήσκολον τήν ζωήν, θυθίζοντές μας όπλα άκατάληλα προς χρήσιν. 'Υπάρχει κέ σχετικός άγορανομικός Νόμος του Μεταξά, τιμωρών άφστηρός τήν διάθεσιν άκαταλήλων άντικιμένων.

Μέ τās πολάς Μου φονάς κόσμος πολής είχεν σηγκεντροθή έξω από τό κατάστημά Μου κέ έβλεπεν μέ άγονίαν έναν Χριστιανόν φαλαγγίτην νά διαπληκτίζεται μέ ένα μελαψόν Μουσουλμάνον χωρίς νά δήναται νά έπέμβη. Παρατηρούσα ότη όλοι έβλεπον μέ σημπάθιαν τόν άριστερόν Μουσουλμάνον κέ μέ άπέχθιαν έμένα. Τότε έχαλάροσα τό σφιξιμον του λαιμού κέ του είπα μαλακά διορθώνων τό καπέλον Μου μέ τά άρχικά τής Ε.Ο.Ν.

– Δέν πειράζει. Δέν εινα άπαρέτητον τό τηλέφωνον. Πές εις τόν κήριον 'Αραφάτ, ότη τόν έφχαριστούμε πολή διά τά όπλα κέ άς μās στέλνη όσα ήμπορεί. 'Ελα τώρα, άς δόσομαι μίαν θερμήν χρηρασίαν όπος συνηθίζεται διά νά δείξομαι εις τόν κόσμον πού μās παρακολουθεί ότη είμεθα πολιτισμένοι. Τελεφτέως άφτό σηνηθίζεται πολή... Πάμε όλίγον έξω διά νά φενόμεθα.

Μόλις έπήγαμεν έξω κέ ένόπιον πολού κόσμου, έδόσασαι τά χέρια μέ έναν πλατή γέλοτα, ώστε νά μήν καταλάβη κανείς ότη είμεθα δύο κατάσκοποι. Κέ ενώ άφτός άπεμακρήνετο μέ κατέφθηκαν τήν Παλεστήνην, έγώ τόν έχερήτησα φασιστικά μέ τό χέρη τενομένον συνφόνως προς τήν διάταξιν ΧΨ 392 του 1936 «περί χερετισμού άνοτέρου προς κατότερον».

ΜΠΟΣΤ

Ποιό είναι τό «κράτος» του Ντενκτάς;

Του Πλούτη Σέρβα

Στις 15 του Σεπτεμβρίου, ο Ραούφ Ντενκτάς, σε συνέντευξή του προς τό «Τουρκικό Κυπριακό Δελτίο Πληροφοριών», δήλωσε: «Είμαστε ένα ξεχωριστό κράτος και μία ξεχωριστή κυβέρνηση. Τό ζήτημα πού τίθεται είναι ο χρόνος πού θά καλέσουμε τόν κόσμο ν' αναγνωρίσει τό διαχωρισμό». Αυτό βρίσκεται σε πλήρη συνάρτηση με πολλαπλές προηγούμενες δηλώσεις του. Ένα σχεδόν μήνα αργότερα, στις 11 του Οκτώβρη, σε συνέντευξή του προς τούς «Κυριακάτικους Τάιμς» του Λονδίνου, διασαφήνιζε τίς διαχωριστικές του θέσεις έναντι των απόψεων της Άγκυρας, παραδεχόμενος ότι «ή μητέρα πατρίς» (αυτή είναι ή προσφιλής του έκφραση) δέν τόν υποστηρίζει ν' ανακηρύξει ανεξάρτητο κράτος στη Βόρειο Κύπρο. Καί συμπλήρωνε: «Θέλω ν' ανακηρύξω τό ανεξάρτητο κράτος για νά δείξω έτσι στην Τουρκία ότι αυτός είναι ο μόνος τρόπος για νά έ ν τ υ π ω σ ι ά σ ω τόν Μακάριο».

ΟΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, λοιπόν, είναι ή βάση των σκέψεων του Ραούφ Ντενκτάς. Νά φτιάξει κράτος για νά ... έντυπωσιάσει. Τό πόση σοφία, ή πόση σοβαρότητα, βρίσκεται στις τέτοιες εκδηλώσεις, είναι ζήτημα πού εύκολα μπορεί νά τό άντιληφθεί ο κόσμος προς τόν όποιο επιθυμεί ν' αποταθεί ο «άντάρτης» Τουρκοκύπριος ήγέτης για άνανώριση. Κι ακόμη, νά κρίνει, ο ίδιος ο κόσμος, γιατί ο Τουρκοκύπριος διαπραγματευτής κ. Όνάν, πού πρόσφατα κλήθηκε μαζί με τόν Έλληνοκύπριο διαπραγματευτή κ. Παπαδόπουλο στη Νέα Υόρκη από τό Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ για ουσιώδεις διαπραγματεύσεις, τίποτα τό θετικό δέν ήταν προετοιμασμένος νά προτείνει, ή ν' άντιπροτείνει.

Όλα αυτά, θά πρέπει ν' άπασχολήσουν σοβαρά ή Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, όταν στις 10 του Νοέμβρη θά άπασχοληθεί με ή νέα προσφυγή της Κυπριακής Δημοκρατίας, έφόσον οι προηγούμενες αποφάσεις της έχουν διακηρύξει ότι άξονας της λύσης του κυπριακού είναι μόνο ή διατήρηση του ενιαίου και άκέραιου κυπριακού κράτους.

ΕΞΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΛΛΑ ανεξάρτητα από τόν παραλογισμό της δημιουργίας ανεξάρτητου κράτους στη Βόρεια Κύπρο, πάνω στη βάση

ένος τουρκοκυπριακού πληθυσμού πού δέν ξεπερνά τίς 120 χιλιάδες κατοίκους, (καί παραμερίζοντας τούς άπώτερους σκοπούς των κατακτητών, νά ολοκληρώσουν ήν κατοχή της Κύπρου), άς περιοριστούμε σήμερα στην έξέταση του φαινομένου. Καί, ιδιαίτερα, άς δούμε ποιές έξετάσεις έχει δώσει ως τά σήμερα ο κ. Ντενκτάς, για νά έδραιώσει, όπως ισχυρίζεται, τό ανεξάρτητο κράτος του για τό όποιο προσμένει ή διεθνή άνανώριση.

Άς άντλήσουμε τά στοιχεία πού εικονίζουν τό κράτος του Ντενκτάς, όχι από τίς κραυγές καί τίς καταγγελίες των κατετρεγμένων Έλληνοκύπριων έγκλωβισμένων. Άλλ' ούτε από τά γραφόμενα στον Έλληνοκυπριακό τύπο, έχοντας ύπ' όψη ότι παραμονεύει ο κάποιος έλληνόφωνος Κύπριος άρθρογράφος, έτοιμος νά ίσχυριστεί, καί πάλι, ότι όλα αυτά τά καταγελλόμενα είναι άποκνήματα νοσηρής φαντασίας καί ότι όλα πάνε καλά στο κράτος του Ντενκτάς. Καί ή δημοκρατία όμαλά λειτουργεί καί ή τουρκοκυπριακή κοινότητα καλώς διάγει. Θά ανατρέξουμε μόνο σε όσα οι ίδιες οι τουρκοκυπριακές έφημερίδες έχουν αναγράφει τόν τελευταίο καιρό.

Έτσι, ή «Χαλκίν Σεσί» (μιά από τίς πιο παλιές τουρκοκυπριακές έφημερίδες), στην έκδοσή της της 16ης του Σεπτεμβρίου κατηγορεί ή διοίκηση του Ραούφ Ντενκτάς ότι «προσπαθεί νά συσκο-

τίσει τά έσωτερικά προβλήματα με μα- νουβρες έξωτερικής πολιτικής» καί συμπληρώνει: «άν τά διάφορα οικονομικά καί κοινωνικά προβλήματα δέν λυθούν τότε αυτό θά οδηγήσει σε μία πλατεια μετανάστευση». Καί ή άλλη (έπίσης παλιά τουρκοκυπριακή έφημερίδα), ή «Μποζκούρτ», τήν ίδια μέρα, καταγγέλλει ότι «τό νέο κράτος άντιμετωπίζει μία χρόνια έλλειψη χρημάτων. Τά εργοστάσια δέν λειτουργούν κανονικά. Δέν υπάρχει τουρισμός καί οι υπάλληλοι δέν πληρώνονται». Αυτή τήν κατάσταση τήν άποκαλύπτει, επίσης, ή «Ένωση των Τουρκοκυπρίων Υπαλλήλων» με ή δήλωση ότι «ή διοίκηση του Ντενκτάς έχει οδηγήσει τήν τουρκοκυπριακή κοινότητα στο χείλος της χρεωκοπίας». Καί συμπληρώνει: «Οι τιμές φέτος έχουν άνέλθει κατά 20% καί τά ένοίκια αποτελούν τώρα τό 50% των ήμερομισθίων, ενώ οι χαμηλότερα άμειβόμενες τάξεις συνεισφέρουν τά 75% της φορολογίας (δύλεπε «Χαλκίν Σεσί» 25-9-76).

ΣΤΙΣ 30 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ ο κ. Όχέρ Ότγκούρ, στη «Χαλκίν Σεσί», κατηγορούσε τήν κυβέρνηση Κονούρ, γράφοντας ότι «όταν ή κυβέρνηση άνάλαβε τήν έξουσία ύποσχέθηκε ότι θά καταπολεμούσε τήν άνεργία, τόν άνερχόμενο τιμάρημο καί τόν πληθωρισμό. Όμως, αντί νά πάρει μέτρα ενάντια στην άνεργία, άρχισε ν' άπολύει τούς υπαλλήλους χωρίς προηγούμενη προειδοποίηση».

Τήν ίδια μέρα ή «Χαλκίν Σεσί» γράφει ότι οι Τουρκοκύπριοι άγρότες άντιμετωπίζουν οικονομική κρίση. Κι έξηγει τούς λόγους με τό γεγονός ότι «ή κυβέρνηση καθυστερεί νά πληρώσει τούς άγρότες για τό σιτάρι πού παραδίνουν». Καί αναφέρει ότι «μιά άντιπροσωπεία των άγροτικών συνεταιρισμών έπισκέφτηκε τόν κ. Ντενκτάς, έλεγγίχησε τά προβλήματα καί ζήτησε όπως ή κυβέρνηση επιταχύνει τήν πληρωμή». Μετά ή συνεδρίαση, ο πρόεδρος της επιτροπής δήλωσε: «Τέτοια κατάσταση δέν άντιμετωπίσαμε ούτε κατά τά χρόνια 1962-74. Κάτω από τέτοιες συνθήκες κανένας δέν πρέπει νά περιμένει αύξηση της παραγωγής».

Τήν 1η του Οκτώβρη, ο Ότγκούρ, γράφοντας πάλι στη «Χαλκίν Σεσί» κατακρίνει τό κυβερνών κόμμα (Κόμμα Έθνικής Ένότητας) ότι «με τίς μονόπλευρες μεταρρυθμίσεις του για ή διανομή της γής στο λαό παραδιάζει τά δικαια του λαού πού 'ρθε άπ' τό Νότο για ν' άποχτήσει γή».

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ καί ή Έργατική Συνομοσπονδία έχει έξεγερθεί ενάντια στην άργοτική πολιτική του Ραούφ Ντενκτάς, πού προκάλεσε τήν αύξηση της τιμής του ψωμιού. Σχετικά μ' αυτό ο Λουτφί Γκοκτούγκ, γενικός γραμματέας της Συνομοσπονδίας, έγραφε («Χαλκίν Σεσί» 2-10-76): «Η διοίκηση αύξησε τήν τιμή του σιταριού πριν από τίς γενικές εκλογές, για νά κερδίσει τούς γεωργούς με τό μέρος της, μά οι χαμηλότερα

ἀμειβόμενες τάξεις δέν μπορούν ν' ἀντέξουν σ' αὐτή τήν αὐξηση. Ἡ κυβέρνηση ὀφείλει ν' ἀκυρώσει τήν ἀπόφασή της».

Ὁ ἀρθρογράφος τῆς «Χαλκίν Σεσί» κ. Πέλ Ἀλ σέ ἀρθρο του στήν ἐκδοση τῆς 4-10-76 ἦταν σαφέστατος. Ἐγραφε:

«Ἡ κατάσταση εἶναι τέτοια πού μόνο οἱ εὐποροὶ μπορούν νά συνεχίσουν τήν κανονική τους ζωή. Οἱ χειροτέχνες, οἱ ἐργάτες καί οἱ δάσκαλοι εἶναι σέ πολύ δύσκολη θέση καί ἀρχισαν ἤδη νά ἐγκαταλείπουν τή χώρα. Ἡ κυβέρνηση ὀφείλει νά σταματήσει τήν ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ μέ πολιτικές δηλώσεις. Ἀντίθετα, ὀφείλει ν' ἀρχίσει νά δείχνει ἐνεργό ἐνδιαφέρον γιά τὰ λαϊκά προβλήματα».

ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΑΞΗ τῆς «Χαλκίν Σεσί» συμπληρώνει: «Τό Κόμμα Ἐθνικῆς Ἐνότητος εἶναι ὑπεύθυνο γιά τήν ἀνεργία, τήν ἀδικία, τήν ἀναταραχή, τήν κοινωνική καταπίεση καί τό ἀνέδασμα τοῦ τιμάρθρου. Ἐφ' ὅσον τό ΚΕΕ θά ναι στήν ἐξουσία, τὰ δάσανα τοῦ λαοῦ συνεχῶς θά αὐξάνονται».

Καί στίς δύο ἐφημερίδες («Χαλκίν Σεσί» καί «Μποζκούρτ»), στίς 5 τοῦ Ὀκτωβρίου, δημοσιεύτηκε ἡ εἶδηση ὅτι «οἱ χτηνοτρόφοι καί οἱ γαλαχτοκόμοι ἀποφάσισαν νά σταματήσουν νά προμηθεύουν τήν ἀγορά μέ κρέας, αὐγά, γάλα καί πουλερικά». Καί ὁ πρόεδρος τῆς ἀγροτικῆς ἔνωσης, κ. Γ. Μπάκεϊ, πού κλήθηκε νά ἐξηγήσει τούς λόγους τοῦ μπουκοτάζ, εἶπε: «Οἱ λόγοι βρίσκονται στήν τελευταία αὐξηση τῶν τιμῶν τῶν ζωοτροφῶν καί τοῦ κριθαριοῦ. Ἡ κυβέρνηση ὀφείλει νά καθορίσει τίς τιμές γιά τίς ζωοτροφές καί τό κριθάρι καί νά παραχωρήσει δάνεια καί πιστώσεις στούς παραγωγούς γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐργασιῶν τους».

Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα πού βγαίνει μέσα ἀπό τίς στήλες τοῦ τουρκοκυπριακοῦ τύπου.

ΕΠΟΙΚΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ

ΑΛΛΑ ΠΩΣ βλέπουν τήν κατάσταση οἱ ἐφημερίδες «τῆς μητρὸς πατρίδος»; Λίγες εἶναι οἱ πηγές πού ἔχουμε. Ὅμως εἶναι ἀρκετά πειστικές. Ἀντλούμε ἀπό

τήν ἐκδοση τῆς «Χουριέτ» τῆς 26 Αὐγούστου:

«Ἡ Κύπρος ἀπεκαλεῖτο κάποτε πρῶσινη νῆσος. Τώρα εἶναι ἡ νῆσος τῶν ἀγκαθίων, γιατί ὁ τουρκοκυπριακός τομέας μόνον ἀγκάθια παράγει. Οἱ Τούρκοι εἶναι κακοὶ διαχειριστές καί τεμπέληδες. Δυό χρόνια ἔχουν περάσει μέ λεηλασίες καί δωροδοκίες».

Καί ὁ κ. Σιρμέν, σχολιαστής τῆς «Τζουμχουριέτ», μιλώντας στή συνδιάσκεψη γιά τήν «ἐπιβίωση τῶν μικρῶν χωρῶν» πού ἐγινε στή Λευκωσία ἀπό 8-11 τοῦ Σεπτεμβρίου, ὑπογράμμισε:

«Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ ὑπαρξὴ ἑνὸς μόνο κυπριακοῦ κράτους – ἀνεξάρτητου, κυρίαρχου, ἀδέσμευτου καί ἀπαλλαγμένου ἀπ' ὅλες τίς θάσεις – εἶναι οὐσιώδης ὄχι μόνο γιά τίς ἐνδιαφερόμενες κοινότητες ἀλλὰ καί γιά τίς ἄλλες μικρότερες κοινότητες σ' αὐτή τήν περιοχή».

Τάσσομαι ἐνάντια στό διαχωρισμό τῆς νήσου καί ἐνάντια σέ κάθε μονόπλευρη κίνηση ἐκ μέρους τῶν Τουρκοκυπρίων γιά τήν ἐγκαθίδρυση ξεχωριστοῦ κράτους. Ἡ Κύπρος πρέπει ν' ἀντισταθεῖ στίς πιέσεις γιά προσαρμογή ἢ διαχωρισμό καί πρέπει νά καταβληθοῦν προσπάθειες γιά θετικές διαπραγματεύσεις μεταξύ τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν σάν ὁ μόνος τρόπος γιά τήν ἐπιτυχία μιᾶς διευθέτησης».

ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΑΤΗ περιγραφή τοῦ ἀπεσταλμένου τῶν «Κυριακάτικων Τάιμς» πού δημοσιεύτηκε στήν ἐκδοση τῆς 26ης τοῦ Σεπτεμβρίου εἶναι ἐπίσης ἀρκετά εὐγλωττη. Ὁ ἀπεσταλμένος ἔδωσε μιᾶ γραφικὴ εἰκόνα τῆς ἐχθρότητας τῶν Τουρκοκυπρίων πρὸς τούς ἄποικους. Καί συνέχισε:

«Ἡ ἐχθρότητα εἶχε πάρει τόσο πλατιές διαστάσεις, ὥστε ἀποτέλεσε προφανῶς τήν αἰτία γιά νά σταματήσει ἡ σχεδιασμένη μεταφορά 45.000 ἐποικων Τούρκων. Μόνο 18.500 ἔχουν μεταφερθεῖ ὡς σήμερα».

Οἱ Τουρκοκύπριοι βλέπουν τούς ἐποίκους σάν ἀπολίτιστους, τεμπέληδες καί κλέφτες, ἐνῶ οἱ ἔποικοι θε-

ωρῶν τούς νησιώτες σάν ἄπιστους, ἀνήθικους, πού ἀφήνουν τίς γυναῖκες καί τίς θυγατέρες τους νά κολυμποῦν μέ λεπτά μπικίνι. Καί εἶναι ἀχάριστοι, παρ' ὅλο πού τούς ἀπελευθερώσαμε ἀπό τήν καταπίεση τῶν Ἑλληνοκυπρίων».

Αὐτὴ ἡ διαπίστωση ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπὸ τό δρ Φατίλ Κουτσιούκ, πού σέ ἀρθρο του δημοσιευμένο στή «Χαλκίν Σεσί» τῆς 15ης τοῦ Σεπτεμβρίου πρότεινε:

«Οἱ Τουρκοκύπριοι καί οἱ ἔποικοι πρέπει νά ζοῦν χωριστά. Γιατί οἱ συνήθειες καί ἡ κουλτούρα διαφέρουν. Γιατί οἱ πρῶτοι εἶναι νομοταγεῖς ἐνῶ οἱ δεύτεροι λένε: Ἐγὼ εἶμαι ὁ νόμος. Γιατί οἱ πρῶτοι εἶναι σκληρὰ ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι καί οἱ δεύτεροι θεωροῦν τόν ἑαυτό τους σάν συνεταιρὸ στὰ κέρδη πού ἄλλοι δημιουργοῦν. Οἱ σκληρὰ ἐργαζόμενοι πρέπει νά ἀποκατασταθοῦν σ' ἕνα μέρος καί οἱ καφενόδιοι σ' ἄλλο. Οἱ ταραχοποιοὶ πρέπει νά σταλοῦν σέ ἀπομακρυσμένες περιοχές».

Φυσικά, ὁ δρ Κουτσιούκ δέν εἶναι τόσο γενναῖος γιά νά ζητήσει νά ἐπιστρέψουν οἱ ἔποικοι ἐκεῖ ἀπ' ὅπου κουνδολήθηκαν, γιά τό καλὸ τῶν συμπατριωτῶν του. Ἀλλ' οὔτε εἶναι τόσο πλατύς στή σκέψη γιά νά ἐνστερνισθεῖ τίς κρυσταλλικὲς καί τίς μόνες ὁρθές ἀπόψεις τοῦ Τούρκου σχολιαστῆ τῆς «Τζουμχουριέτ», κ. Σιρμέν.

ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ μιᾶ εἰκόνα γιά τό «τουρκοκυπριακὸ κράτος» πού ὁ Ραούφ Ντενκτάς κοκορεύεται πὺς ἔχει ἐγκαθιδρύσει στή Βόρεια Κύπρο καί πού περιμένει μόνο τὴ στιγμή γιά ν' ἀπαιτήσει, παρὰ τίς ἐνστάσεις τῆς Ἀγκυρας, τὴ διεθνὴ ἀναγνώρισή του. Κι αὐτό, γιά νά «ἐντυπωσιάσει τόν Μακάριο»!

Γιά πόσο, ἄραγε, ἀκόμη καιρὸ θά ναι δυνατό νά παίζεται αὐτό τό πανάθλιο δράμα, σέ βάρος ὄχι μόνο τῶν Ἑλληνοκυπρίων, ἀλλὰ καί τῶν Τουρκοκυπρίων; Καί θά μπορέσει ἄραγε ἡ προσεχὴς συζήτηση στή Γενικὴ Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ νά τό παραβλέψει καί θά τό παρακάμψει, χωρὶς ν' ἀκουστοῦν οἱ μόνες ὁρθές φωνές, πού πρέπει ν' ἀκουστοῦν: Κυρώσεις στούς ἄφρονες, ἔστω καί ἂν ἐξακολουθοῦν νά κωφεύουν οἱ ὑπερδυνάμεις.

ἡ ΜΑΦΑΛΝΤΑ καὶ ὁ ΚΟΣΜΟΣ τῆς

τοῦ ΚΟΥΪΝΟ

Γιά τόν ρόλο της Τουρκίας στόν πόλεμο τοῦ 1940 - 41, σέ σχέση μέ τήν Ἑλλάδα, γράφει – μέ τήν εὐκαιρία τῆς 36ης ἐπετείου ἀπό τήν ἡμέρα τοῦ ΟΧΙ – ὁ Σπύρος Λιναρδάτος, μελετητής τῆς περιόδου. Τό κείμενο εἶναι ἀπόσπασμα ἀπό τό νέο του βιβλίο «ὁ πόλεμος τοῦ 1940-41 καί ἡ μάχη τῆς Κρήτης» (θά κυκλοφορήσει στίς γιορτές, ἀπό τίς ἐκδόσεις «Διάλογος») μέ τό ὅποιο κλείνει ὁ κύκλος τῶν βιβλίων του γιά τή μεταξική περίοδο. (Ἔχουν, ἤδη, ἐκδοθεῖ, «ἡ 4η Αὐγούστου», «πῶς φθάσαμε στήν 4η Αὐγούστου», καί «ἡ ἐξωτερική πολιτική τῆς 4ης Αὐγούστου καί ὁ πόλεμος τοῦ 40 - 41»).

Ἡ Τουρκία ἀπαθής θεατής ἐνῶ ὁ Ἕξονας «χτυπᾷ» Ἑλλάδα καί Γιουγκοσλαβία

τοῦ Σπ. Λιναρδάτου

Η ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ φιλία καί συνεργασία, πού θεμελίωσαν τό 1930 μέ σειρά συμφωνιῶν οἱ Ἑλ. Βενιζέλος καί Κεμάλ Ἀτατούρκ, ἦταν μιά ἀπό τίς δάσεις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί τῶν δύο χωρῶν. Τήν πολιτική αὐτή θά συνεχίσουν ὁ Ἰνονού ἀπό τή μιά καί οἱ ἀντιβενιζελικές κυβερνήσεις τοῦ 1932-40 ἀπό τήν ἄλλη. Ἡ συμπεληρωματική ἑλληνοτουρκική συνθήκη πού ὑπέγραψαν στήν Ἀθήνα τό 1938 οἱ Ι. Μεταξᾶς, Τζελάλ Μπαγιάρ καί Ρουσὴ Ἀράς, πρόβλεπε ὅτι, ἂν τρίτη δύναμη ἐνεργοῦσε ἐχθρικά ἐναντίον μιᾶς ἀπό τίς συμβαλλόμενες χώρες, οἱ δύο κυβερνήσεις θά συνεννοοῦνταν γιά ν' ἀντιμετωπίσουν τήν κατάσταση. Ἡ Τουρκία ἀπέφυγε νά ὑλοποιήσει αὐτή τήν προωθημένη συμφωνία μέ τήν Ἑλλάδα σέ συγκεκριμένη στρατιωτική συνθήκη συμμαχίας.

Ἀλλά, ἂν οἱ δεσμεύσεις τῆς ἀπέναντι στήν Ἑλλάδα, τόσο μέ τίς ἑλληνοτουρκικές συμφωνίες, ὅσο καί μέ τό Βαλκανικό Σύμφωνο, δέν ἦταν πολύ συγκεκριμένες γιά τήν περίπτωση ἐπιθετικῆς ἐνέργειας ἐξωβαλκανικῆς δύναμης, ἡ Τουρκία εἶχε ἀναλάβει τήν ὑποχρέωση ἀπέναντι στή Γαλλία καί τήν Ἀγγλία γιά ἀμοιβαία βοήθεια μέ ὅλα τά μέσα σέ περίπτωση πού οἱ δύο αὐτές δυνάμεις ἐμπλέκονταν σέ πόλεμο στή Μεσόγειο. Τό Μάη τοῦ 1939 οἱ τρεῖς κυβερνήσεις δημοσιεύουν σχετικές δηλώσεις καί τόν Ὀκτώβρη τοῦ ἴδιου χρόνου ὑπογράφεται τριμερὴς συμμαχία. Πρωτόκολλο πού ἔχει συναφθεῖ στή συμφωνία προβλέπει ὅτι οἱ ὑποχρεώσεις τῆς Τουρκίας πού ἀπορρέουν ἀπὸ τή συνθήκη δέν μπορούν νά τήν ἀναγκάσουν «ὅπως προέβη εἰς πρᾶξιν τινά, ἔχουσιν ὡς ἀποτέλεσμα ἢ συνεπαγομένην ὡς συνέπειαν τήν ἐνοπλὸν ρῆξιν μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως». Αὐτή τήν ἐπιφύλαξη θά χρησιμοποιοῦσε γιά πρόσχημα ἡ Τουρκία γιά νά μὴν ἐκτελέσει τίς ὑποχρεώσεις τῆς ἀπέναντι στήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία.

Στό μεταξύ, ἀπὸ τή Γαλλία ἡ Τουρκία

ἐξασφαλίζει τήν ὀριστική προσάρτηση τῆς Ἀλεξανδρέτας καί πιστώσεις ἀπὸ τήν Ἀγγλία, μεγάλα δάνεια, στρατιωτική βοήθεια καί βιομηχανικές ἐγκαταστάσεις. Ἀκόμα καί στίς παραμονές τῆς ἰταλικῆς εἰσβολῆς στήν Ἑλλάδα, οἱ Ἀγγλοὶ ἐνισχύουν περισσότερο τήν Τουρκία, τήν ὁποία χαρακτηρίζουν «ἀκρογωνιαῖο λίθο» τῆς πολιτικῆς τους στήν Ἀν. Μεσόγειο.

Ἡ Ἀγγλία, μετὰ τήν ἰταλική εἰσβολή στήν Ἑλλάδα, ἀνέχεται τό ρόλο τοῦ οὐδέτερου πού ἀκολουθεῖ ἡ Τουρκία καί ἐξακολουθεῖ νά τήν ἐνισχύει.

Καθὼς ὅμως ἀρχίζει νά διαγράφεται καθαρότερα ἡ πιθανότητα γερμανικῆς καθόδου στὰ Βαλκάνια, τό Λονδίνο προσπαθεῖ νά πείσει τήν Ἀγκυρά νά σιμπαρταχτεῖ ὁ τουρκικὸς μέ τόν ἑλληνικὸ καί τό γιουγκοσλαβικὸ στρατό καί μέ τίς δυνάμεις τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας γιά νά δημιουργηθεῖ ὑπολογισμὶ ἀμυντικῆς γραμμῆς.

Στίς 24 Φεβρουαρίου 1941, συνεδριάζει τό Πολεμικὸ Συμβούλιο σὸ Λονδίνο γιά ν' ἀποφασίσει μέ δάση τίς ἐκθέσεις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἦντεν καί τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ἐπιτελείου Ντίλ, πού εἶχαν ἐπισκεφτεῖ τήν Ἀθήνα, καί τίς εἰσηγήσεις τοῦ Τσώρτσιλ αἰ τῶν ἐπιτελαρχῶν, ἂν θ' ἀνοίξει ἡ Μ. Βρετανία νέο μέτωπο στήν Ἑλλάδα. Ὅλοι τώρα ἔχουν συμφωνήσει ὅτι πρέπει νά σταλεῖ βοήθεια στήν Ἑλλάδα γιά ν' ἀποκρούσει τή γερμανική ἐπίθεση:

«Ὁ Πρωθυπουργὸς – ἀναφέρει τό σχετικὸ πρακτικὸ – προσέθεσεν, ὅτι, ἐπικειμένης ἀποφάσεως τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου εἶχε δώσει ὁδηγίας ὅπως αἱ προετοιμασίαι διὰ τήν ἐπιχειρήσιν ἀρχίσουν. Ὁ ἴδιος ἦτο ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῆς Ἑλλάδος, πού θά εἶχεν ὡς ἓνα ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τήν προσχώρησιν τῆς Τουρκίας καί τῆς Γιουγκοσλαβίας, ὅπως καί τὸν ἐξαναγκασμὸν τῶν Γερμανῶν νά

μεταφέρουν περισσότερας δυνάμεις ἀπὸ τὴν Γερμανίαν. Ἡ ἀντίδρασις τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν θά ἦτο ἐπίσης εὐνοϊκή(....) Ἀνεφέρθη ὅτι ὁ συνταγματάρχης Ντόνοβαν εἶχε τονίσει εἰς τηλεγράφημά του πρὸς τὸν πρόεδρον τὴν σημασίαν τῆς δημιουργίας ἐνός Βαλκανικοῦ Μετώπου. Ἐάν τώρα ἐγκαταλείπαμε τὴν Ἑλλάδα, τοῦτο θά εἶχε ἀρνητικὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Ἐγένετο ἐπίσης μνεία τῆς ἐπιπτώσεως τῶν ἐνεργειῶν μας ἐπὶ τῆς Ρωσίας καί μιᾶς προτάσεως ὅπως ὁ ὑπουργὸς μας ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐπισκεφθῇ τὸν Στάλιν. Ὁ Πρωθυπουργὸς εἶπεν ὅτι εἶχε τηλεγραφήσει τοῦ κ. Ἦντεν πὼς δέν ἐνόμιζε ὅτι θά ἔπρεπε νά συναντήσῃ τὸν Στάλιν, ἐκτός ἐὰν ἐλάμβανε λίαν καταφατικὴν πρόσκλησιν πρὸς τοῦτο(....) Εἶχε τὴν γνώμην ἐπίσης ὅτι ἡ ρωσικὴ στάσις συνίστατο εἰς τό νά κάμουν συνεχεῖς παραχωρήσεις διὰ νά κερδίσουν χρόνον».

Ἡ ἀπόφασις πού πήρε τό Πολεμικὸ Συμβούλιο ἦταν νά σταλοῦν βρετανικὲς δυνάμεις καί ἀεροπλάνα στήν Ἑλλάδα. Δεδομένου ὅτι ἀπὸ τίς βρετανικὲς μεραρχίες πού θά στέλνονταν στήν Ἑλλάδα ἡ μία ἦταν αὐστραλιανή καί ἡ ἄλλη νεοζηλανδική, ἀποφασίστηκε νά γίνουν συνεννοήσεις μέ τίς ἀντίστοιχες κυβερνήσεις. Ἡ ἀπόφασις κατέληγε:

«...ὁ Πρωθυπουργὸς θά ἐπληροφορεῖ τὸν Πρόεδρον τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως τὴν κατάλληλον στιγμὴν».*

Ὁ συνταγματάρχης Ντόνοβαν εἶχε σταλεῖ ἀπὸ τὸν Πρόεδρο Ρούσβελτ στὰ Βαλκάνια καί τὴ Μέση Ἀνατολή γιά νά ἐξετάσει τὴν κατάστασιν καί εἶχε συντάξει σχετικὴ ἐκθεση. Ὁ Ντόνοβαν, στήν ἐκθεσὴ του, ὑποστήριξε ὅτι ἦταν ζωτικὴ γιά τὴ Μ. Βρετανία ἡ δημιουργία βαλκανικοῦ μετώπου καί ὅτι θά μπορούσε νά ἀντιμετωπίσει καί νά νικήσει τίς γερμανικὲς δυνάμεις, μέ τὸν ὅρο ὅτι ἡ Γιουγ-

κοσλαβία και η Τουρκία θα συνενώνονταν σε κοινή δράση με τα ελληνικά και βρετανικά στρατεύματα. Ο Ντόνοβαν παρακινούσε το Σταίτ Ντιπάρτιμεντ να αναλάβει πρωτοβουλίες για να πειστούν η Γιουγκοσλαβία και η Τουρκία, και αν ήταν δυνατό και η Βουλγαρία, να συνταχτούν με την Ελλάδα και την Αγγλία. Τέλος υποστήριζε ότι θα έπρεπε να γίνει ή έκστρατεία στην Ελλάδα και προειδοποιούσε ότι, αν η Μ. Βρετανία δέσμευσε τους Έλληνες να αποκρούσουν τους Γερμανούς, αυτό θα είχε σοβαρή επίδραση στη στάση της Ουάσιγκτον απέναντι στο Λονδίνο.

Από τα τέλη του 1940, η αμερικανική κυβέρνηση αρχίζει να δείχνει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την πορεία του πολέμου στην Ευρώπη. Κάνει όρισμένα διαδηλώματα στη Σόφια για να την πείσει να μην υποταχτεί στον Άξονα και, στις 14 Φεβρουαρίου 1941, ο Ρούσβελτ στέλνει προσωπικά μηνύματα στον Τούρκο πρωθυπουργό και στον αντιβασιλιά της Γιουγκοσλαβίας. Έτσι και η αμερικανική στάση ενθαρρύνει το Λονδίνο να ανοίξει μέτωπο στην Ελλάδα. Υστερα από την απόφαση των αρχηγών των επιτελείων και του Πολεμικού Συμβουλίου να σταλούν βρετανικές δυνάμεις στην Ελλάδα, ο Τσώρτσιλ τηλεγραφεί στον Ήντεν, τον ενημερώνει σχετικά, εκφράζει την αισιοδοξία του και καταλήγει:

«Συνεπώς, και αν δεν ανταπατόμεθα, σ'ας στέλλομεν όλοι την διαταγήν: πρόσω ολόταχως».*

Από την Αθήνα οι Ήντεν και Ντίλ επέστρεψαν στο Κάιρο. Από εκεί έφυγαν ύστερ' από δύο μέρες με αεροπλάνα για τα Άδανα και απ' εκεί με σιδηρόδρομο για την Άγκυρα, όπου είχαν συν-ομιλίες με το Τούρκο Πρωθυπουργό Σαϊντάμ, τον ύπουργό των Εξωτερικών Σαράτσογλου, τον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου στρατάρχη Τσακμάκ, τον Μενεμεντζόγλου και, τελικά, με τον Πρόεδρο Ίνονού. Οι Τούρκοι επίσης μοι «ένεκριναν» την απόφαση της Μ. Βρετανίας να δώσει βοήθεια στην Ελλάδα, αλλά δήλωσαν καθαρά ότι η Τουρκία δεν θα έπαιρνε μέρος στον πόλεμο, αν δεν δεχόταν ή ίδια επίθεση:

«Οι ύπουργοί υπέμνησαν - γράφει ο Ήντεν - ότι η Τουρκία έστερείτο μέχρι τοιούτου βαθμού τεθωρακισμένων μέσων καθώς και αεροπλάνων, ώστε δεν θα μπορούσε να επέμβη εάν οι Γερμανοί ήθελον επιτεθ' κατά της Ελλάδος, έστω και αν οι Τούρκοι γνώριζον ότι θα ήρχετο μετά την Ελλάδα και η ιδική των μερά. Ο Ντίλ και εγώ ήναγκάσθημεν να παραδεχθώμεν ότι ο τουρκικός στρατός ήτο άμυντικής συνθέσεως και όχι επιθετικής. Τό καλύτερον πού ήδυνήθηεν να επιτύχω ήτο η διαβεβαίωσις ότι ο στρατός θα έμάχετο γενναίως εάν ήθελεν υποστή επίθεσιν και ότι η Κυβέρνησις ήτο πρόθυμος να συντονίσ' την δράσιν της με εκείνην της Γιουγκοσλαβίας».*

Οι Τούρκοι ήγέτες προσπαθούσαν να εξασφαλίσουν εξοπλισμό από τους Άγγλους, χωρίς όμως και ν' αναλάβουν καμιά συγκεκριμένη υποχρέωση για τό αν και τότε η Τουρκία θα έμπαινε στον πόλεμο. Λίγες μέρες αργότερα, ο Ήντεν θα συνοψίσει, σε τηλεγράφημά του από τό Κάιρο προς τόν Άγγλο πρεσβευτή στην Άγκυρα, την πικρία των Ελλήνων για τη στάση της Τουρκίας:

«Οι Έλληνες δοκιμαζούν μεγάλη πικρίαν - γράφει ο Ήντεν - διαπιστώντες ήδη πως εάν η Ελλάς υποστή επίθεσιν, η Τουρκία ένδεχομένως τελικώς να μή θεωρήσ' αυτήν ως «περίπτωσιν πολέμου», παρ' τας προηγουμένας υποχρεώσεις της. Έξ ιδίων παρατηρήσεων έδω είμαι πεπεισμένος ότι η αδράνεια της Τουρκίας πρό μιας επιθέσεως κατά της Ελλάδος θα επέδρα λ'αν άποθαρρυντικώς επί του Έλληνικού λαού και των στρατευμάτων εις τά πεδία των μαχών. Ο Τούρκος πρεσβευτής δέν ήτο εις θέσιν να παράσχ' κάποιαν άνακούφισιν εις τους Έλληνας και μολονότι επράξαμε π'αν τό δυνατόν, εύρέθημεν εις πολύ άνίσχυρον θέσιν να ενεργήσωμεν με οίανδήποτε πραγματικήν έλπίδα επιτυχίας. Έν τω μεταξύ η γερμανική προπαγάνδα συνεχίζει τόν πόλεμον των νευρών κατά των Ελλήνων με κάθε δυνατόν μέσον και συγκεκριμένως ισχυρίζο- μένη ότι η Ελλάς εγκαταλείπεται από τους φίλους της. Τό μήνυμα του Χίτλερ προς τόν Τούρκον Πρόεδρον και τό γεγονός ότι η Έλληνική Κυβέρνησις δέν ενημερώθη επί των συμβάντων χρησιμοποιοούνται προς υποδαύ- λισιν του φόβου αυτού. Είδοποιήσαμε τους Έλληνες περί του δολίου αυτού παιγνιδίου των Γερμανών, με κάθε μέσον εις την διάθεσιν μας, αλλά τούτο δέν είναι άρκετόν...».*

Στις 4 Μαρτίου, ο Χίτλερ έστειλε προσωπική επιστολή, με τόν Γερμανό πρεσβευτή στην Άγκυρα φόν Πάπεν, στον Πρόεδρο Ίνονού. Διαβεβαίωνε ότι η Γερμανία δέν είχε έδαφικές βλέψεις στη Βαλκανική και ότι τό μοναδικό της ενδιαφέρον ήταν να έμποδίσει τους Άγγλους να δημιουργήσουν προγεφύρωμα στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Μόλις έδιωχναν τους Άγγλους, τά γερμανικά στρατεύματα θα αποσύρονταν από τη Βουλγαρία και Ρουμανία. Τά γερμανοτουρκικά συμφέροντα επέβαλλαν στενή οικονομική συνεργασία και δέν ύπ'ήρχαν διαφορές σε έδαφικά ζητήματα άνάμεσα στις δύο χώρες. Η Γερμανία δέν θα έκανε τίποτε έναντίον της Τουρκίας αν οι Τούρκοι δέν ενεργούσαν έναντίον των γερμανικών συμφερόντων.

Τό γράμμα του Χίτλερ ενίσχυσε την απόφαση πού είχε ήδη πάρει η τουρκική ήγεσία να άθετήσι τις υποχρεώσεις της απέναντι στην Άγγλία και να μείνει ουδέτερη, ενώ η χιτλερική ύaina θα κατακρεουργούσε τη σύμμαχό της Ελλάδα.

Η τουρκική ήγεσία δικαιολογούσε τη στάση της, εκφράζοντας και φόβους μήπως ταυτόχρονα με τη γερμανική δεχτεί και σοβιετική επίθεση. Όπως είδαμε, την περίοδο αυτή η Μόσχα ένθαρρυνε, με συγκεκριμένες έκδηλώσεις και διακηρύξεις, την αντίσταση κατά της καθόδου των Γερμανών στα Βαλκάνια.

«Ο σέρ Στάφφορντ Κρίπς, ο όποιος ήτο τότε πρεσβευτής μας εις την Μόσχαν - γράφει ο Ήντεν - ήλθεν αεροπορικώς εις την Άγκυραν διά να με συναντήσ', ένθαρρυνθείς εκ της χειρονομίας της σοβιετικής Κυβερνήσεως - συνήθως τόσον ουδέτερας εις τοιαύτας περιστάσεις - να θέσ' εις την διάθεσιν του ένα αεροπλάνον. Συνωμίλησαμεν επ' όλίγον διά τας άγγλοσοβιετικές σχέσεις και περί του τί ήτο δυνατόν να πράξωμεν διά να μειώσωμεν την μεταξύ Τουρκίας και Ρωσίας ύφισταμένην καχυποψίαν. Τούτο έσχε και συνεπί- ας.»(*)

Ο Κρίπς, κατά την έπιστοφή του στη Μόσχα, έκαμε σχετικό έρώτημα στη Σοβιετική Κυβέρνηση. Άμέσως τόν επισκέφτηκε ο τότε ύφυπουργός Άντρέι Βισίνσκυ και του έδωσε διακοίνωση, στην όποία ανέφερε ότι ήταν εξουσιοδοτημένος από τόν Μολότωφ να άνακοινώσι ότι οι φόβοι της Τουρκίας ήταν άβάσιμοι και ότι:

«...εάν η Τουρκία ύφίστατο πραγματική επίθεσιν από μέρους οίανδή- ποτε ξένης δυνάμεως και ύπερχεούτο, με τά όπλα άνα χείρας, να ύπερασπισθ' του άπαραδιάστου του έδάφους της, τότε, η Τουρκία, στηριζομένη επί του ύφισταμένου μεταξύ αυτής και της Ε.Σ.Σ.Δ. συμφώνου περί μη επιθέσεως, δύναται να ύπολογί'η επί της πλήρους κατανοήσεως και ουδετερό- τητος της Σοβιετικής Κυβερνή- σης».*

Ο Κρίπς, σχολιάζοντας, σε άπόρρητο τηλεγράφημά του προς τό Φόρρεϊν Όφ- φ'ις, τη σοβιετική διακοίνωση έγραφε:

«Ο τρόπος της κοινοποιήσεως και ο έντονος της τόνος (...) είναι πι- στεύω ένδεικτικά μιας αποφάσεως, ληφθείσης κατά τας τελευταίας όλί- γας ήμέρας υπό της Σοβιετικής Κυβερνήσεως μάλλον προς αύξησιν της αντίστασεώς των κατά της γερμανικής διεισδύσεως εις τά Βαλκάνια...»

Ο Βισίνσκυ άνακοίνωσε στον Κρίπς ότι είχε καλέσει τόν Τούρκο πρεσβευτή και του είχε κάνει γνωστές τις θέσεις αυ- τής της Σοβιετικής Κυβερνήσεως.

Αλλά ο Ίνονού και η τουρκική κυβέρνηση είχαν πάρει τις αποφάσεις τους, να μείνουν, δηλαδή, ουδέτεροι στον πόλεμο. Η στάση του αντιβασιλιά Παύλου και της κυβερνήσεώς του δέν ήταν λιγό- τερο απογοητευτική για τους Άγγλους και για την Ελλάδα.

(*) Όλες η παραπομπές αναφέρονται στα Άρχεία του Φόρρεϊν Όφφ'ις, όπως δημοσιεύτη- καν στην έφημερίδα «τό ΒΗΜΑ» τόν Ίανουάριο του 1972.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ της 'Αμερικανικής Συμπολιτείας πριν από 200 χρόνια, γιορτάστηκε φέτος μέσα σ' ένα κλίμα γενικής άμφισβήτησης. 'Αμφισβήτησης του ήγεμονικού ρόλου των ΗΠΑ αλλά και των ιδίων των άρχων που εμπνέουν τους 'Αμερικανούς.

ΜΕ ΤΗΝ ευκαιρία αυτή και με τη σύμπτωση της εκλογικής αναμέτρησης Φόρντ-Κάρτερ, τό ΑΝΤΙ προσπάθησε με τό μικρό αυτό ΑΝΤΙ-ΑΦΙΕΡΩΜΑ νά δώσει μερικές πτυχές από τό ανεξάντλητο θέμα: 'Ηνωμένες Πολιτείες της 'Αμερικής.

ΣΤΙΣ σελίδες που ακολουθούν γράφουν:

● 'Ο 'Αμερικανός καθηγητής Stanley Aronovits για τό «φαινόμενο Κάρτερ».

● 'Ο 'Ελληνοαμερικανός καθηγητής στο Marquette University, 'Αθανάσιος Θεοχάρης, για τά ιδεώδη της 'Αμερικής και τόν εκπεσμό τους ύστερα από 200 χρόνια.

● 'Ο δημοσιολόγος Κώστας Καλλιγας για τούς πολιτικούς θεσμούς και τήν εκλογική μάχη.

● 'Ο Γιώργος Κουκουλές για τήν ιστορία του συνδικαλιστικού κινήματος των ΗΠΑ, μέ άφορμή τό

γράμμα ενός 'Ελληνα σοσιαλιστή εργάτη.

● 'Ο βουλευτής Σωτήρης Παπαπολίτης για τήν άσκηση της έξωτερικής πολιτικής από τίς ΗΠΑ.

● 'Ο οικονομολόγος Σπήλιος Παπασπηλιόπουλος για τήν ιστορία της οικονομικής ανάπτυξης στίς ΗΠΑ.

Καί μιά έκτεταμένη παρουσίαση-άνάλυση του προβλήματος των 'Ινδιάνων της 'Αμερικής σήμερα, μαζί μέ τήν πρώτη κίνηση που γίνεται στήν 'Ελλάδα - στά πλαίσια μιās παγκόσμιας σταυροφορίας - για τήν αναγνώριση των δικαιωμάτων τους. ΥΠΑΡΧΟΥΝ ακόμα:

● Κείμενο του 'Ελληνοαμερικανού δημοσιογράφου Nick Matsoukas για τούς Ροκφέλερ και μιά άγνωστη σελίδα του εργατικού κινήματος.

● Ρεπορτάζ του 'Ελληνοαμερικανού ποιητή Ντίνου Σιώτη από τόν 'Αγιο Φραγκίσκο, για τήν αντιδιαδήλωση της 4ης 'Ιουλίου 1976.

● Κείμενα των Le Roi Jones και George Jackson σέ επιμέλεια 'Αμαλίας Τσακνιά.

● Στοιχεία από τήν 'Ιστορία της 'Ανάπτυξης των ΗΠΑ.

200 ΧΡΟΝΙΑ ΕΠΕΚΤΑΤΙΣΜΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

JULY 4, 1976

UNITY IN STRUGGLE
UNIDAD EN LUCHA
PAGKAKAISA SA PAKIKIBAKA
在斗争中的团结

ΗΠΑ - Χρονολογικό διάγραμμα

17ος αιώνας-ό έποικισμός

1607 Δημιουργείται ο πρώτος μόνιμος οικισμός Βρετανών στο Jamestown της Βιργινίας.

1626 'Ο 'Ολλανδός Peter Minuit αγοράζει τη Νήσο Μανχάτταν από τούς 'Ινδιάνους. 'Ο οικισμός παίρνει τήν όνομασία: Νέο 'Αμστερνταμ.

1630 Φθάνουν στο Σάλεμ 17 καράβια της Massachusetts Bay Company με 1.000 επιβάτες που ίδρύουν τη Βοστώνη.

1650, 1651, 1660, 1696 'Εγκυρώνονται διάφορες Νομοθετικές Πράξεις για τήν Ναυσιπλοΐα που ενισχύουν τήν «προστατευτική» πολιτική της αυτοκρατορίας.

1690-1697 Τό πρώτο έπεισόδιο των πολέμων που ακολουθούν με τούς Γάλλους και τούς 'Ινδιάνους. 'Επικρατεί: 'Ο πόλεμος του βασιλιά Γουλιέλμου.

18ος αιώνας-ή κατάκτηση της 'Ανεξαρτησίας

1702-1713 'Ο πόλεμος της Βασιλισσας 'Αννας - δεύτερη φάση των πολέμων με τούς Γάλλους και 'Ινδιάνους, (Πόλεμος για τη διαδοχή των 'Ισπανών).

1706 'Ο Μπέντζαμιν Φράνκλιν γεννιέται στη Βοστώνη.

1732 'Ο Τζόρτζ Ουάσιγκτον γεννιέται στη Βιργινία.

1744-1748 'Ο πόλεμος του βασιλιά Γεωργίου, 3η φάση των πολέμων με τούς Γάλλους και τούς 'Ινδιάνους.

1756-1763 'Ο 'Επταετής Πόλεμος, ή τελική φάση των πολέμων με τούς Γάλλους και τούς 'Ινδιάνους, όπου ο

Ουάσιγκτον πολέμησε στο πλευρό των Βρετανών. Τελειώνει με τη Συνθήκη των Παρισίων. 'Η Γαλλία χάνει, εκτός άλλων, όλόκληρο τόν Καναδά.

1765 Οι σημαίες κυματίζουν μερίστιας για τήν «κηδεία της 'Ελευθερίας» όταν ή Μ. Βρετανία επιβάλλει στίς άποικίες - χωρίς προηγούμενα νά τίς συμβουλευτεί - τό «φόρο του χαρτοσήμου». Ένα χρόνο μετά και κάτω από τήν πίεση βίαιων αντιδράσεων, ο νόμος ακυρώνεται.

1766 Τό Βρετανικό Κοινοβούλιο διατυπώνει και τυπικά, μέ νόμο, τό δικαίωμα νά ψηφίζει νόμους που άφορούν με οποιοδήποτε τρόπο τίς άποικίες.

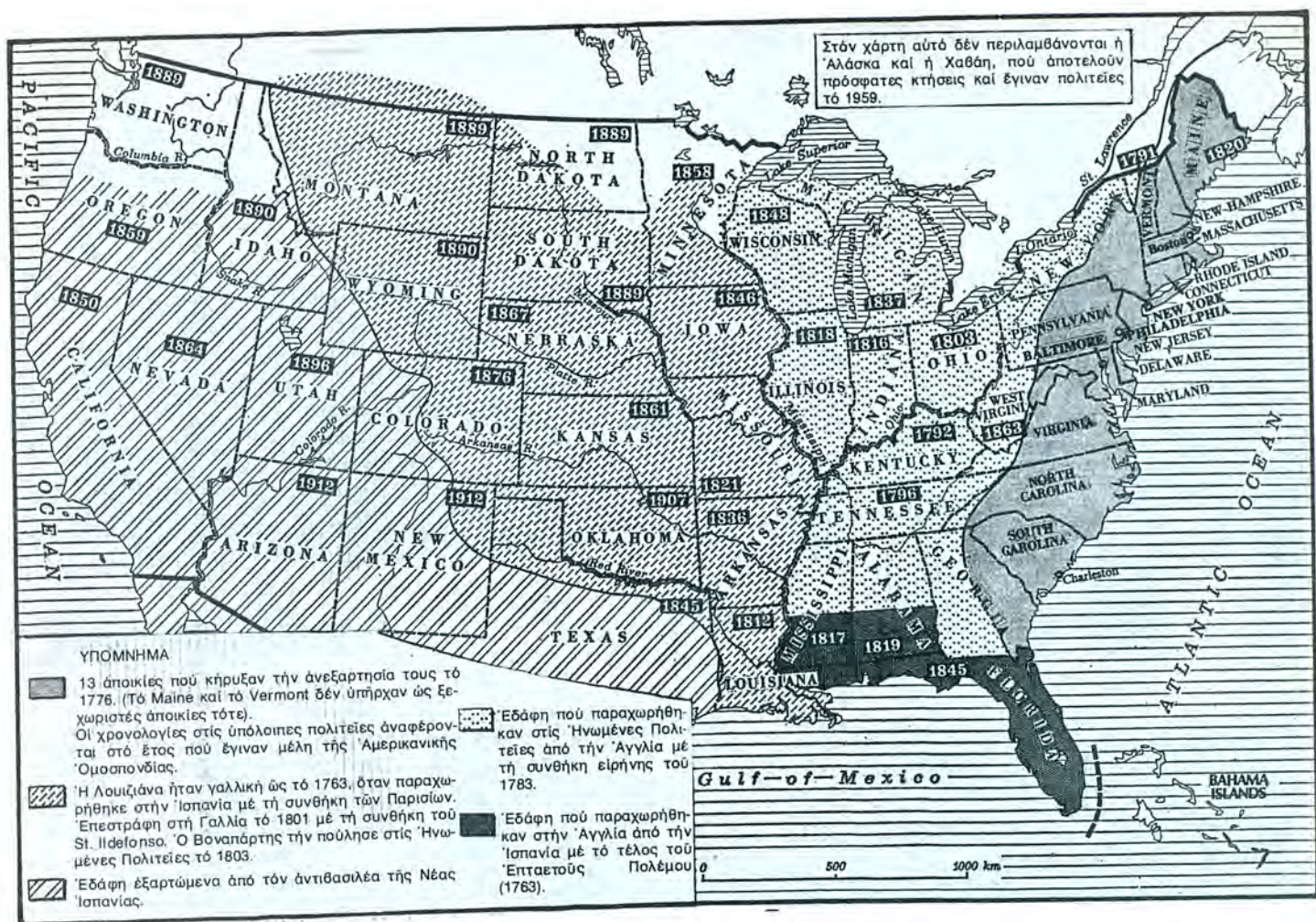
1773 Κάτοικοι της Βοστώνης μεταμφιεσμένοι σέ 'Ινδιάνους πετούν στη θάλασσα 42 κιθώτια τσαγιού. 'Η πράξη αυτή είχε τό χαρακτήρα διαμαρτυρίας όχι τόσο για τό ποσοστό φόρου - που ήταν μικρό - αλλά για τήν ίδια τήν άρχή της φορολογίας.

1774 Συνέδριο στη Φιλαδέλφεια εκπροσώπων των 13 άποικιών. Χρονιά έντονων ζυμώσεων που είχαν σαν αποτέλεσμα τήν υποχώρηση των συντηρητικών και τήν προώθηση της ιδέας για οικονομικές κυρώσεις σέ θάρος της μητρόπολης.

1775 'Ο Γεώργιος Ουάσιγκτον άνακηρύσσεται άρχιστράτηγος. 'Ο Γεώργιος Γ' της 'Αγγλίας άπαγορεύει τό εμπόριο με τήν 'Αμερική. Έναρξη του πολέμου της 'Ανεξαρτησίας.

1776 Στίς 4 'Ιουλίου τό Συνέδριο διακηρύσσει τήν 'Ανεξαρτησία με μόνη τήν άποχή της άποικίας της Νέας 'Υόρκης.

1778 Σύμφωνα με τούς εμπορικούς συναλλαγών και φύλας μεταξύ Γαλλίας και 'Ηνω-

- μένων Πολιτειών. Η 'Αγγλία κηρύσσει τόν πόλεμο έναντίον της Γαλλίας.
- 1779 Η 'Ισπανία στό πλευρό των ΗΠΑ.
- 1781 Ο 'Αγγλος στρατηγός Cornwallis παραδίδει τό πολιορκούμενο Yorktown. Έτσι κρίνεται οριστικά και η τύχη του πολέμου της 'Ανεξαρτησίας.
- 1783 Συμφωνία του Παρισιού μεταξύ Μ. Βρετανίας και Η.Π.Α. Συμφωνία των Βερσαλλιών μεταξύ Μ. Βρετανίας, Γαλλίας και 'Ισπανίας. Τέλος του 'Επταετούς πολέμου.
- 1788 Επικύρωση του Συντάγματος των ΗΠΑ και ρύθμιση σχέσεων 'Ομοσπονδίας και Πολιτειών.
- 1789 Ο Ουάσιγκτον εκλέγεται πρώτος πρόεδρος των ΗΠΑ.
- 1790 Έδρα της Συμπολιτείας όρίζεται η πόλη Ουάσιγκτον.

19ος αιώνας-ή κατάκτηση της 'Αμερικής

- 1803 Ο Βοναπάρτης πωλά τη Λουιζιάνα στις ΗΠΑ για 15 εκατ. δολάρια.
- 1812-14 Ο πόλεμος ΗΠΑ-Μεγ. Βρετανίας τελειώνει με τη συνθήκη του Γκέντ. Οι 'Αγγλοι πυρπολούν τόν Λευκό Όικο.
- 1819 Η 'Ισπανία, για νά αποφυγει την επέμβαση των ΗΠΑ στις Λατινοαμερικανικές κτήσεις της, παραχωρεί τη Φλόριδα και μέρος της 'Αλαμπάμα, τού Μισισσιππί και της Λουιζιάνας.
- 1823 Ο Πρόεδρος Μονρόε διακηρύσσει τό δόγμα του: «Η 'Αμερική στους 'Αμερικανούς». Η Εύρωπη πρέπει νά πάψει νά θεωρεί περιοχή αποικισμού την αμερικανική ήπειρο και νά έπεμβαίνει στα έσωτερικά της.
- 1846-1848 Πόλεμος έναντίον του Μεξικού. Με τη συνθήκη της Guadalupe-Hidalgo τό Μεξικό παραχωρεί στις ΗΠΑ τό Τέξας, τη Νεβάδα, την Καλιφόρνια, τη Γιούτα και μεγάλο μέρος από τό Ν. Μεξικό, την 'Αριζόνα, τό Wyoming και τό Κολο-

- ράντο.
- 1849 Ο «πυρετός του χρυσού» οδηγεί τούς χρυσοθήρες στην Καλιφόρνια. Κυκλοφορεί τό βιβλίο του Στόου «Η καλύβα του Μπάρμπα-Θωμά».
- 1860 Ο 'Αβραάμ Λίνκολν εκλέγεται πρόεδρος.
- 1861 Αρχίζει ό εμφύλιος πόλεμος, ό «πόλεμος Νοτίων και Βορείων».
- 1865 Στις 9 'Απριλίου ό στρατηγός των Νοτίων Λή παραδίνεται με 28.000 άνδρες του στό στρατηγό Γκράντ. Στις 14 'Απριλίου δολοφονείται ό Λίνκολν.
- 1867 Η Ρωσία πωλά την 'Άλσκα στις ΗΠΑ για 7.200.000 δολάρια.
- 1898 Πόλεμος έναντίον της 'Ισπανίας. Η 'Ισπανία, με τη συνθήκη του Παρισιού παραχωρεί στις ΗΠΑ τό Πορτορικό, τις Φιλιππίνες και τό νησί Γκουάμ. Οι ΗΠΑ προσαρτούν τη Χαβάη.

20ος αιώνας-ή επέκταση σέ άλλες ήπειρους

- 1901 Δολοφονία του προέδρου ΜακΚινλέυ. Αναλαμβάνει ό αντιπρόεδρος Θεόδωρος Ρούσβελτ.
- 1904 Οι ΗΠΑ προκαλούν απόσχιση από την Κολομβία της δημοκρατίας του Παναμά.
- 1906-1914 Διάνοξη της διώρυγας του Παναμά.
- 1913-1921 Προεδρία του Γούντροου Ουίλσον.
- 1917 Οι ΗΠΑ κηρύσσουν τόν πόλεμο στη Γερμανία.
- 1929 Οκτώβριος. Η οικονομική κρίση.
- 1933 Πρόεδρος ό Φράνκλιν Ρούσβελτ. Τό «New Deal».
- 1941 Βομβαρδισμός του Πέρλ Χάρμπορ. Οι ΗΠΑ μπαίνουν στον πόλεμο.
- 1945 Θάνατος του Ρούσβελτ. Τόν διαδέχεται ό Χάρρυ Τρούμαν. Η πρώτη άτομική βόμβα ρίχνεται στη Χιροσίμα.
- 1950-1953 Πόλεμος της Κορέας.
- 1960 Εκλέγεται πρόεδρος ό Τζόν Κέννεντυ.

- 1963 Δολοφονία του Κέννεντυ στο Ντάλας. Τόν διαδέχεται ό Λίντον Τζόνσον. Στα έπόμενα χρόνια αναπτύσσεται ό πόλεμος στο Βιετνάμ. Δυσανεμία και διαμαρτυρίες.
- 1968 Εκλέγεται ό Ρίτσαρντ Νίξον.
- 1974 Υπόθεση Γουστεργκέιτ. Παραιτείται ό Νίξον. Τόν διαδέχεται ό Φόρντ.

Η πληθυσμιακή αύξηση

17ος αιώνας

- 1607 Τρία βρετανικά πλοία αποβιβάζουν 105 ταξιδιώτες στο Jamestown. Η πείνα και οι αρρώστιες θερρίζουν: σέ έφτά μήνες απομένουν 32 έποικιστές. Συνεχώς άφίξεις, για είκοσι χρόνια ενισχύουν τόν πληθυσμό της αποικίας.
- 1619 'Ολλανδικό πλοίο ξεφορτώνει λιγιστούς μαύρους στη Βιργίνια.
- 1624 Ο πληθυσμός της είναι τώρα 1.275 έποικοι.
- 1630-1640 Στη «Νέα 'Αγγλία» φτάνουν περίπου 40.000 μετανάστες. Προέρχονται από την 'Αγγλία και είναι οι περισσότεροι Πουριτανόι.
- 1641 Οι αποικίες έχουν περίπου 50.000 πληθυσμό.
- 1688 Οι βρετανικές αποικίες έχουν τώρα 200.000 πληθυσμό.
- 1699 Η Βιργίνια έχει πληθυσμό 62.800 άπ' τούς όποιους περίπου 12% είναι μαύροι.

18ος αιώνας

- 1710 Περίπου 4.000 Γερμανόι φτάνουν στη Ν. 'Υόρκη και την Πενσυλβανία.
- 1715 434.600 είναι τώρα οι κάτοικοι σέ όλες τις βρετανικές αποικίες.
- 1740 Η Νότια Καρολίνα έχει 20.000 λευκούς και 39.155 μαύρους.
- 1764 Πληθυσμός όλων των αποικιών: 1.500.000 κάτοικοι.
- 1780 Πρώτη έπίσημη άπογραφή του νεαρού κράτους: Συνολικός πληθυ-

σμός: 3.929.625, άπ' τούς όποιους οι 697.681 μαύροι (τό 40% των μαύρων ζει στη Βιργίνια). Προέλευση μεταναστών: 60% βρετανικής καταγωγής, 8,6% γερμανόφωνοι, Σκωτσέζοι 3,6%, 'Ιρλανδέζοι 3,6%, 'Ολλανδοί 3,1%, Γάλλοι 2,3%, άστικός πληθυσμός: 5%. Την ίδια έποχή η Μ. Βρετανία έχει 20% και η Γαλλία 10% άστικό πληθυσμό.

19ος αιώνας

- 1820 9.638.000 κάτοικοι.
- 1850 23.191.000 κάτοικοι.
- 1854 Είναι η χρονιά με τούς περισσότερους μετανάστες (427.833). Οι πιο πολλοί προέρχονται από τη Γερμανία, την 'Ιρλανδία, την 'Αγγλία και τη Σκανδιναβία.
- 1861 Ο άστικός πληθυσμός έφτασε σέ ποσοστό 16,1%.
- 1880 Συνολικός πληθυσμός: 50.155.000 κάτοικοι.

20ός αιώνας

- 1900 Ο πληθυσμός άνέθηκε στους 75.994.000 κατοίκους.
- 1907 Έχει αλλάξει η δομή του μεταναστευτικού ρεύματος μετά τό 1880. Τώρα φτάνουν 338.000 από την Αυστραλιανία, 286.000 από την 'Ιταλία, 295.000 από τη Ρωσία.
- 1920 Πληθυσμός 105.270.000 κάτοικοι. Περιοριστικά μέτρα για την είσοδο μεταναστών. Ο άστικός πληθυσμός άνέρχεται σέ ποσοστό 50%.
- 1975 Πληθυσμός 213.387.500 κάτοικοι. Στατιστικές δείχνουν μείωση των γάμων (4% λιγότεροι από τό 1974), αύξηση διαζυγίων (περισσότερο από ένα εκατομμύριο) και μείωση του ρυθμού γεννήσεων. Φθάνουν - με νόρμιο μόνο τρόπο - 360.000 μετανάστες.

Τά στοιχεία βασίστηκαν στη «Μόντ» και άλλες πηγές.

ΠΩΣ ΞΕΠΕΣΑΝ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΙΔΕΩΔΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

του καθηγητή 'Αθαν. Θεοχάρη

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ η σημερινή εικόνα της 'Αμερικής; Γιά τόν μέσο 'Αθηναίο, ο 'Αμερικανός τουρίστας έρχεται διατεθειμένος γιά μία πλύση έγκεφάλου, μ' έμπιστοσύνη κι αισιοδοξία, πεπεισμένος γιά τή μοναδικότητα καί τήν άνωτερότητα της χώρας του, κι έχοντας ένα βασικά πραχτικό ένδιαφέρον γιά τά άρχαία καί έλάχιστη εύαισθησία γιά τήν κουλτούρα ή τήν παράδοση. 'Αν καί όχι αναγκαστικά κολακευτικές αυτές οί έντυπώσεις, άγγίζουν τό πνεύμα καί τό χαρακτήρα της 'Αμερικής. Γιατί οί ΗΠΑ είναι ένα νέο έθνος πού έχει στήν πραγματικότητα μία πολύ περιορισμένη Ιστορία. Δέν είναι λοιπόν τυχαίο πού ο 'Αμερικανός σκοπεύει στά μελλοντικά κι όχι στό παρασμένα μεγαλεία. 'Η διαυγής αποτελεσματικότητα καί ή αυτό - έμπιστοσύνη προέρχονται άκριβώς από μία δραματική αίσθηση των μελλοντικών σχεδίων, από τήν πίστη ότι τά πράγματα μπορούν καί πραγματικά πρέπει νά θελτιωθούν. Χωρίς νά είναι περιορισμένοι άπ' τήν παράδοση οί 'Αμερικανοί είναι πάντα σέ κίνηση θέλοντας νά θελτιώσουν τήν υπάρχουσα κατάσταση χωρίς νά περιορίζονται από όρια. 'Η μεγάλη έκταση των ΗΠΑ, ή πληθώρα της άνεμετάλλευτης γής καί των πλουτοπαραγωγικών πηγών, έκαναν τούς 'Αμερικανούς νά πιστεύουν στήν αναπόφευκτη πρόοδο μέ τό λιγότερο δυνατό κόστος, καί στίς άπέραντες δυνατότητες των ευκαιριών, χωρίς μία ριζική άλλαγή των θεσμών. Πηγαίνοντας πρós τή Δύση, ένας πολίτης πού δέν έχει δική του γή μπορεί εύκολα ν' άποκτήσει ένα κτήμα 160 στρεμμάτων. 'Η τοπική

ύπανάπτυξη, εκεί όπου παρατηρείται, προέρχεται άπ' τήν άδυναμία νά γίνουν πλήρως έκμεταλλεύσιμες οί πλουτοπαραγωγικές πηγές. 'Η άνεπαρκής έργατική δύναμη σέ σχέση μέ τις πλουτοπαραγωγικές πηγές περιορίζει τήν οικονομική άνοδο καί εύημερία. 'Ετσι, μπορεί εύκολα νά πιστέψει κανείς ότι ή τεχνολογία (κι όχι όποιοσδήποτε μεταρρυθμίσεις των κατεστημένων δομών) μάς δίνει τήν άπαραίτητη λύση σέ όποιαδήποτε αναπτυξιακά προβλήματα αντιμετώπιζει αυτή ή κοινωνία.

ΑΥΤΗ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ έμπειρία (καί οί εκτιμήσεις πού βασίζονται σ' αυτήν) εξακολουθεί νά μορφοποιεί τήν άμερικανική εξωτερική καί έθνική πολιτική (παρ' όλο πού ή άφθονία του 18ου καί 19ου αιώνα δέν εξακολουθεί νά ύπάρχει).

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ έμπειρία, παρόλο πού τροφοδόησε μάλλον συντηρητικές πολιτικές αντίληψεις, είναι ώστόσο τελείως διαφορετική άπ' τόν Εύρωπαϊκό Συντηρητισμό γιατί είναι αισιόδοξη καί χαρακτηρίζεται από μία θέληση συνεχών ριζικών άνασχεών. Γράφοντας τό 1889 γιά τις ΗΠΑ του 1800 ο Ιστορικός Henry Adams περιγράφει παραστατικά αυτή τήν αντίληψη:

«Κοίταξε, τά πλούτη μου!» φωνάζει ο 'Αμερικανός στόν ξένο επισκέπτη του. «Κοίταξε αυτά τά γερά θουνά άπό άλάτι καί σίδερο, άπό μολύβι, χαλκό, άσήμι καί χρυσάφι. Κοίταξε αυτές τις καταπληκτικές πόλεις άπλωμένες κοντά στόν Ειρηνικό. Κοίταξε τά χωράφια μου μέ τό σιτάρι πού μουρμουρίζει κυματίζοντας στό καλοκαιρινό άεράκι άπό ώκεανό σέ ώκεανό, τόσο μακριά πού καί ο ίδιος ο ήλιος δέν είναι άρκετά ψηλά γιά νά δει τά μακριά θουνά μπροστά άπό τις χρυσές θάλασσές μου. Κοίταξε αυτή τήν ήπειρο μέ τά όρυχεία, τόν πιό όμορφο κόσμο πού ύπάρχει, καθώς άπλώνεται γυρίζοντας στό άλάθευτο χάδι του ήλιου τά μεγάλα καί ένθουσιώδη στήθη της, τά φουσκωμένα άπό γάλα γιά τά έκατοντάδες έκατομμύρια παιδιά της. Κοίταξε πώς άκτινοβολεί άπό νιότη, ύγεία καί άγάπη». 'Ισως νά μήν είναι τελείως άφύσικο ο ξένος, όταν τόν παρακαλέσουν νά θαυμάσει αυτό πού χρειάστηκε αιώνες γιά νά χτιστεί, νά κοιτάξει μέ κατάπληξη καί θυμό. «Χρυσάφι, πόλεις, χωράφια μέ στάρι, ήπειροι. Τίποτε άπ' όλα αυτά.

Δέν θλέπω τίποτα άλλο εκτός άπό μία τρομακτική έρημο, όπου άρρωστοί άνδρες καί γυναίκες πεθαίνουν από νοσταλγία, ή άποκεφαλίζονται άπό άγριους. Βουνοσειρές, χιλιάδες μίλια μήκος, χωρίς κανένα νόημα νά τις πλησιάσει κανείς, γιατί δέν ύπάρχει τίποτα σ' αυτές, όταν πās εκεί. 'Ελη καί δάση πού έχουν πάθει άσφυξία άπ' τά έρείπια. Καμιά έλπίδα γιά κάτι καλύτερο, γιά χιλιάδες χρόνια. 'Η Ιστορία σου είναι μία άπάτη κι έσύ είσαι ένας ψεύτης κι ένας άπατεώνας».

ΠΑΡ' ΟΛΗ τήν ύπερβολή της, ή περιγραφή αυτή άγγίζει τό πνεύμα της 'Αμερικής. Ποιό άλλο έθνος θά μπορούσε νά έπιχειρήσει, άφήνοντας κάθε άλλη προσπάθεια, ν' άρχίσει τήν έθνική του άνοικοδόμηση χτίζοντας τήν πρωτεύουσά του σ' ένα θάλτο αντί σ' ένα έμπορικό καί πολιτιστικό κέντρο; Τό καλοκαίρι του 1800 (όταν

ή πρωτεύουσα μεταφέρθηκε από τη Φιλαδέλφεια) ή Ουάσινγκτον ήταν μία πρωτόγονη μικρή πόλη άραιοκατοικημένη. Ο Λευκός Οίκος π.χ. ήταν μεταλειωμένος και περιτριγυρισμένος από δύο άλλα κτίρια και λίγα κτίσματα. Ένας θάλαμος μήκους 1 1/2 μιλίων τόν χωρίζε από το ατέλειωτο Καπιτώλιο. Η απόφαση για την εγκατάσταση σ' αυτή την περιοχή συμβολίζει άκριτως την πίστη στο μέλλον που χαρακτηρίζει το αμερικανικό πείραμα και που οι ρίζες της φτάνουν στην απόφαση των μεταναστών να έποικίσουν τις βρετανικές αποικίες, στο 17ο και 18ο αιώνα, αλλά κυρίως στην κρίσιμη απόφαση του 1770 για τόν αγώνα με στόχο την 'Ανεξαρτησία απ' την 'Αγγλία. Αυτός «ό συμβολισμός» της πίστης στο μέλλον χάραξε τη μοίρα του αμερικανικού έθνους και δημιούργησε έναν από τους παράγοντες που έσπρωξαν εκατομμύρια Ευρωπαίους (όπως τόν πατέρα του συγγραφέα αυτού του κειμένου) να μετακομίσουν στον Νέο Κόσμο, στα τέλη του 19ου αιώνα.

Η «ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ», οι ΗΠΑ, έδινε στους φιλόδοξους τη δυνατότητα να ξεχωρίσουν από να καλυτερεύουν τη θέση τους. Η αλλαγή και η προσωπική άνοδος ήταν πραγματικοί στόχοι συνδεδεμένοι με την οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Οι πολιτικές ελευθερίες και η ισότητα υπήρξαν οι «πιό έλκυστικές» άρχές του Νέου Κόσμου. Ένας κανονικός πολίτης δεν αισθανόταν μόνο μεγαλύτερη ελευθερία στις ΗΠΑ, αλλά επιπλέον συναντούσε ανθρώπους που ζούσαν με τό όραμα ν' αλλάξουν τόν κόσμο, να πιστεύω που χρονολογείται απ' τόν καιρό των αποικιών. Μεταναστεύοντας οι πουριτανοί έποικοι έλπιζαν να φέρουν σε πέρας έναν ιερό σκοπό – να δημιουργήσουν μία «πόλη πάνω στο Λόφο», η οποία με τό παράδειγμα της θά έφτιαχνε τόν διεφθαρμένο κι άτελή παλιό κόσμο. Στην αναζήτησή τους για μία καινούρια ζωή, οι πρώτοι κάτοικοι διατηρούσαν ζωντανή τη μνήμη της πατρίδας τους. Αυτό φαίνεται κι απ' τό ότι όνόμασαν τις χώρας τους «Νέα 'Αγγλία». Αυτό άκριτως τό όραμα που έδινε στην ΗΠΑ την άποστολή της «άνανω-ωτικής δύναμης» έκανε τό αμερικανικό πείραμα να προκαλεί μία συνεχή άκτινοβολία και, μέχρι τελευταία, να αποτελεί ένα μοντέλο που ένέπνεε προοδευτικούς κι εθνικιστές σ' όλο τόν κόσμο, (άκόμα κι αυτούς που δεν είχαν σκοπό να μετακομίσουν άλλα ν' αλλάξουν τις δικές τους κοινωνίες σάν επαναστάτες και πολιτικοί παράγοντες).

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ της 'Ανεξαρτησίας – τά διακόσια χρόνια της οποίας γιορτάζονται φέτος – αυτήν άκριτως την άκτινοβολία είναι που συμβολίζει και άντανακλά.

Όποιοδήποτε εκείνοι οι 'Αμερικανοί που σύνταξαν κι επικύρωσαν τη Διακήρυξη είχαν ένα πολύ «πεζό» στόχο στο μυαλό τους. Στρατευμένοι σ' ένα δύσκολο πόλεμο μ' ένα δυνατό έθνος και κράτος έπρεπε να κάνουν άπαραίτητα μία Διακήρυξη 'Ανεξαρτησίας για να άποσπάσουν όσο ήταν δυνατόν περισσότερη γαλλική ύποστήριξη στην 'Αμερικανική 'Επανάσταση (που όταν άρχισε τό 1775 είχε τόν περιορισμένο σκοπό της εξασφάλισης μερικών δικαιωμάτων από τη Βρετανική Αυτοκρατορία.) Οι λόγοι αυτοί, που έπαιξαν ρόλο στην άπόφαση του 1776, δεν πρέπει βέβαια ν' άποδυναμώνουν τό περιεχόμενο της Διακήρυξης. Έξετάζοντας τους λόγους που τούς έκαναν να απαιτήσουν την άνεξαρτησία τους από την 'Αγγλία, και έχοντας ύπ' όψη ότι τά ανθρώπινα δικαιώματα και η ισότητα ήταν τότε πολύ ριζοσπαστικές έννοιες, οι 'Αμερικανοί επαναστάτες προχώρησαν στη Διακήρυξη έμπνευσμένοι από ιδανικά και όραματισμούς.

«Θεωρούμε ως αλήθειες άυτονόητες, ότι όλοι οι άνθρωποι γεννήθηκαν ίσοι, ότι όλοι έχουν από τη γέννησή τους άναπαλλοτρίωτα δικαιώματα και ότι για να προστατεύονται αυτά τά δικαιώματα οι Κυβερνήσεις συγκροτούνται από ανθρώπους που έλλκουν τη δίκαιη έξουσία τους από τη συγκατάθεση των κυβερνωμένων».

ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ οι 'Αμερικανοί εξέφρασαν αυτό που έγινε τό βασικό στοιχείο του ιδεώδους και του σκοπού τους, την εξασφάλιση της εθνικής άνεξαρτησίας τους και τό όραμα των ΗΠΑ ως της άναεωτικής δύναμης που θά όδηγήσει και άλλους λαούς να κατακτήσουν τά ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα.

ΑΥΤΗ Η ΕΝΝΟΙΑ της άποστολής των ΗΠΑ κι αυτή η πίστη στο μέλλον συνέχισε και μετά τό 1780 να διαμορφώνει τις αμερικανικές σχέσεις με τόν υπόλοιπο κόσμο. Όπως διακήρυξε κι ό πρόεδρος Τόμας Τζέφερσον, η άποστολή των ΗΠΑ ήταν να γίνουν «ένα ύψηλό μνημείο και παράδειγμα» για να βοηθήσουν «στην καλύτερευση της ανθρώπινης μοίρας σ' ένα μεγάλο ποσοστό του κόσμου». Ο πρόεδρος Τζών Κουίνσι 'Ανταμς εξέταλλό τονίζε ότι:

«Τό έπίπεδο της έλευθερίας, όπου κι άν βρίσκεται και όπου κι άν πρέπει να φτάσει, θά παραμείνει πάντα η ψυχή της 'Αμερικής, η προσευχή και η εύλογία της. Μά δεν θά συνεχίσει να ψάχνει τέρατα για να τά καταστρέψει. Έλπίζει κι εύχεται την έλευθερία και την άνεξαρτησία σε όλους. Είναι ό μαχητής κι ό υπερασπιστής μόνο του έαυτού της».

ΣΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ αυτή η παθητική αντίληψη του αμερικανικού ρόλου έχει γίνει πιο ένεργητική, αλλά ό ιδεαλισμός που τη στήριζε έμεινε. Έτσι ό πρόεδρος Γούντροου Ούιλσον διακήρυξε ότι ό στόχος για τόν όποιο οι ΗΠΑ άναμίχθηκαν στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν «η προστασία της δημοκρατίας στον κόσμο» και στα περίφημα 14 σημεία του τονίζε με έμφαση τη συμβολή των ΗΠΑ στην ύπόθεση της έλευθερίας και της άξιας αυτοδιάθεσης.

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ έξωτερική πολιτική δεν περιέχει πάντα μόνο αυτά τά «διακηρυγμένα ιδανικά». Η έκφρασή τους έν τούτοις δείχνει την έννοια του μοναδικού και προοδευτικού ρόλου που οι 'Αμερικανοί πιστεύουν ότι έχουν ως κύρια εύθύνη τους. Σήμερα, ώστόσο, ούτε αυτές οι «ρητορικές διακηρύξεις» δεν χαρακτηρίζουν πια τόν «αμερικανικό σκοπό». Με βαθιές αλλαγές ό άκτινισμός των άρχων του 20ου αιώνα, βασισμένος σε μία πίστη στο μέλλον, έδωσε τόπο σ' έναν άλλο άκτινισμό, όπου οι 'Αμερικανοί πολιτικοί γύρεψαν να καταργήσουν την αλλαγή μ' έναν ξεχωριστό φόβο για τό μέλλον. 'Αν και όχι τόσο ιμπεριαλιστική κι άντεπαναστατική όσο ύποστηρίζουν οι πιο σκληροί επικριτές της, η αμερικανική έξωτερική πολιτική έμφορείται από την αντίληψη που έχει ως έπικεντρο μία «συντηρητική άποστολή». Αυτό που επιδιώκει τώρα δεν είναι ν' αλλάξει τόν κόσμο αλλά αντίθετα να διατηρήσει τό status quo. Οι επαναστάσεις δεν είναι εύπρόσδεκτες, ούτε μπορούν οι ΗΠΑ να κατανοήσουν γιατί γίνονται προκαλούν τόν φόβο. Για να διατηρηθούν η τάξη και η σταθερότητα, που είναι πια τά συνθήματα της έπίσημης πολιτικής των ΗΠΑ, οι 'Αμερικανοί ήγέτες, απ' τό 1945, παρέχουν πρόθυμα οικονομική, τεχνική και στρατιωτική βοήθεια σε διεφθαρμένα και καταπιεστικά καθεστώ-υ, ύποστηρίζοντας και οργανώνοντας έτσι άντεπαναστατικές δυνάμεις, με σαφή στόχο να χτυπήσουν (άκόμα και με δολοphonίες) τά επαναστατικά κινήματα και να τά έμποδίσουν να πάρουν την έξουσία με επαναστατικό ή δημοκρατικό τρόπο.

ΠΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ συντελέσθηκε αυτή η μεταλλαγή των παραδοσιακών αμερικανικών άρχων; Προήλθε άραγε άναπόφευκτα έξ αιτίας των διεργασιών που όδήγησαν μία υπανάπτυκτη και πρόσφατα άπελευθερωμένη άποικία με άσταθή δημοκρατία σε ένα πλούσιο και πανίσχυρο έθνος; Ήταν αυτή η άφ' ύψηλου τάση συντηρητικής έπέμβασης συνέπεια της κατάκτησης μεγάλης δύναμης και πλούτου; Χωρίς άμφισβηλία αυτή η μεταβολή έξηγει και την αλλαγή της αντίληψης του «αμερικανικού ρόλου». Η μεγάλη δύναμη συνέβαλε στο να δημιουργηθεί μία άίσθηση παντοδυναμίας, η έξ-άπλωση των έξων έπενδύσεων και του έμπορίου συνέβαλε στο να δημιουργηθεί η έπιθυμία να τσακιστεί και ν' άπομακρυνθεί η επαναστατική προοπτική. Σήμερα η ιδιαίτερη μορφή και η αυξανόμενη άνοδος του άλλοτριωμένου διεθνή ρόλου των ΗΠΑ δεν μπορεί να κατανοηθεί χωρίς ν' άναγνωριστεί τό βάρος του Ψυχρού Πολέμου στις αμερικανικές άξίες και στη σταδιακή άνέλιξη προς μία πολιτική ενός στείρου άντικομμουνισμού. Γιατί ό άντικομμουνισμός του Ψυχρού Πολέμου άλλοτρίωσε σε βάθος τόν τρόπο λήψης των αποφάσεων, αλλά και τη στάθμιση των στοιχείων που παίζουν πρωταρχικό ρόλο σ' αυτές τις αποφάσεις. Μία άριθμητικά μικρή έλίτ συγκεντρωμένη στην 'Εκτελεστική έξουσία άρχισε να χαράζει μυστικά την έπίσημη αμερικανική πολιτική, και προβάλλοντας τόν «κομμουνιστικό κίνδυνο», αυτοί οι έπίσημοι, πέτυχαν τη σιωπηλή άποδοχή της πολιτικής της «έθνικής άσφαλείας». Οι τελευταίες άποκαλύψεις για τη δραστηριότητα της CIA και του FBI από την 'Αμερικανική 'Ερευνητική 'Επιτροπή για τις μυστικές δραστηριότητες» (που είναι γνωστή ως Church Committee) φωτίζουν άρκετά προς αυτή την κατεύθυνση. Πριν μιλήσουμε για μερικές απ' αυτές τις άποκαλύψεις, πρέπει πρώτα να καταλάβουμε τις πρόνοιες και τούς σκοπούς του αμερικανικού συνταγματικού συστήματος. Όταν οι λεγόμενοι «Ιδρυτικοί Πατέρες» συνέτασαν τό αμερικανικό σύνταγμα, έκινούντο από την έπιθυμία να δημιουργήσουν ένα πολιτικό σύστημα που να βασίζεται σε νόμους (κι όχι πρόσωπα) και ήθελαν να τό κατοχυρώσουν από κάθε κατάχρηση έξουσίας:

1) Καθορίζοντας τις έξουσίες και τις άρμοδιότητες της όμοσπονδιακής κυβέρνησης και

2) Φτιάχνοντας ένα σύστημα άλληλοελεγχόμενων έξουσιών. Έχοντας άγωνιστεί για την 'Ανεξαρτησία λόγω των αυθαίρετων και άνεύθυνων νόμων του Βρετανού βασιλιά και της Βουλής, οι 'Αμερικανοί ήγέτες του 1780 προσπάθησαν να εξασφαλίσουν από την πιθανότητα μιας παρόμοιας κατάστασης.

ΠΕΠΕΙΣΜΕΝΟΙ ότι η συγκεντρωτική έξουσία όδηγει στην κατάχρηση, περιόρισαν τις έξουσίες της κεντρικής κυβέρνησης και της 'Εκτελεστικής έξουσίας φτιάχνοντας ένα τελειοποιημένο σύστημα «διασταύρωσης των έξουσιών». Η νέα κυβέρνηση όφειλε να ένεργεί με βάση άρχες, όπως η «άρχή της νομιμότητας» (η κυβέρνηση έφαρμόζει τούς κειμένους νόμους που περιλαμβάνονται στο σύνταγμα ή σε διατάγματα «και δεν στηρίζεται στη σοφία κανενός

προνομιούχου» και η αρχή της «λαϊκής κυριαρχίας» (πού σημαίνει ότι η κυβέρνηση άσκει την εξουσία με τη συγκατάθεση των κυβερνωμένων και ελέγχεται από αυτούς), ιδέες πού ήδη θεωρούνται επαναστατικές. Ο Τζών Άνταμς πρόσφερε αυτές τις αρχές της και να κυβερνήσει με αιδεμένο σκήπτρο».

«Όταν εγκαταλείψουμε τις αρχές και τους ισχύοντες νόμους, χανόμεστε γρήγορα στις άγριες περιοχές της φαντασίας και υπάρχει πιθανότητα να καθίσει ή αυθαίρετη εξουσία στο θρόνο της και να κυβερνήσει με αιδεμένο σκήπτρο».

ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΙΣΤΕΥΩ θασιζόνταν στην πίστη ότι οι αποφάσεις πρέπει να παίρνονται ανοιχτά και να είναι αντικείμενο διαλόγου. Η μυστικότητα εξασφαλίζει την ανευθυνότητα και περικλείει μία αναγκασία «ευθύνης». Πεπεισμένοι ότι αυτές οι πρόνοιες δεν αποτελούσαν έπαρκη τροχοπέδη στην αυθαίρετη διακυβέρνηση, οι Άμερικανοί ηγέτες, ακόμα από το 1790, θέλησαν να προσθέσουν επιπλέον εγγυήσεις, ψηφίζοντας μία σειρά διατάξεων στο τελευταίο έγκυρωμένο σύνταγμα – γνωστές ως «Bill of Rights» ° με σκοπό να προστατεύσουν τις ατομικές ελευθερίες και τα δικαιώματα. Οι διατάξεις αυτές όμως δεν εξασφάλιζαν τα ατομικά δικαιώματα κατά ένα θετικό και αποφασιστικό τρόπο. Άντανακλώντας κυρίως τους φόβους για τη συγκεντρωτική εξουσία πού οδηγεί σε καταχρήσεις, προσπάθησαν να πετύχουν το σκοπό τους περιορίζοντας τις εξουσίες της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Επιπλέον για να ελέγξουν τη δύναμη μίας αυθαίρετης Έκτελεστικής Εξουσίας, οι δημιουργοί του συντάγματος των ΗΠΑ πρόβλεψαν την εγκαθίδρυση της Νομοθετικής Εξουσίας, την καρδιά του πολιτεύματος.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ οι πρόεδροι εξοπλίζονται με τις αναγκαίες εξουσίες για να οδηγούν και να διαφυλάσσουν την ασφάλεια του έθνους, ενώ η Έκτελεστική Εξουσία περιορίζεται στην εφαρμογή και διασφάλιση των νόμων όταν δεν είναι αρκετά ακριβείς. Σάν μία περαιτέρω διασφάλιση έναντι των καταχρήσεων της εξουσίας οι δημιουργοί του συντάγματος έθεσαν και τις «έρωτήσεις» και «έπερωτήσεις» στο Κογκρέσο. Τέλος, συμφώνησαν ότι το Κογκρέσο έχει την απόλυτη εξουσία «να θεσπίζει νόμους υποχρεωτικούς και κατάλληλους για να μπαίνουν σε εφαρμογή» και «χάραξαν τα όρια των δικών τους αρμοδιοτήτων αλλά και όλων των άλλων εξουσιών πού έχουν δοθεί από το σύνταγμα στην κυβέρνηση των ΗΠΑ ή σε οποιαδήποτε υπηρεσία ή αξίωμα». Με αυτές τις προϋποθέσεις οι πρόεδροι πρέπει να χαράζουν τον διεθνή ρόλο του έθνους. Ακόμα και ο συντηρητικός εθνικιστής Άλεξάντερ Χάμιλτον παρατηρεί στη διάρκεια του 1880 ότι:

«Η ιστορία της ανθρωπίνης συμπεριφοράς δεν επιτρέπει αυτή την ένθυσια άποψη για την ανθρωπινή αγνότητα ή όποια κρίνει φρόνιμο και σοφό να αφεθούν τόσο λεπτά και σημαντικά ζητήματα, όπως αυτά πού αφορούν τις παγκόσμιες σχέσεις, στη διάθεση ενός μόνο κριτή, "φτιαχτού" και περιστρεφόμενου, όπως θα είναι ο πρόεδρος των ΗΠΑ».

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΑΠΟΨΕΙΣ για μία σωστή και υπεύθυνη διακυβέρνηση των ηγετών της Άμερικανικής Επανάστασης βρίσκονται σ' εκπληκτική αντίθεση με τη σημερινή πρακτική. Για παράδειγμα, η άπευθείας ανάμιξη της CIA στις έσωτερικές υποθέσεις ανεξάρτητων χωρών (είτε με πραξικοπήματα είτε έφοδιάζοντας και εκπαιδεύοντας τις υπηρεσίες ασφαλείας άλλων χωρών, είτε βοηθώντας ορισμένα πολιτικά κόμματα ή άρχηγούς και γενικά προσπαθώντας να υπονομεύσει την ανεξάρτητη διακυβέρνηση αυτών των χωρών), πλήττει τις δημοκρατικές αρχές και δείχνει μία περιφρόνηση για την κυριαρχία και την ανεξαρτησία μικρότερων και πιο αδύνατων εθνών. Το σημαντικό είναι ότι η διαδικασία με την όποια πάρθηκαν οι αποφάσεις για μία τέτοια δραστηριότητα είναι έξω από τις βασικές αρχές του άμερικανικού συντάγματος. Οι έπεμβάσεις της CIA ποτέ δεν είναι αποτέλεσμα ενός δημόσιου διαλόγου και της συγκατάθεσης του Κογκρέσου. Αυτές οι ένεργειες είναι το αποτέλεσμα μυστικών αποφάσεων πού λαμβάνονται από μέλη της γραφειοκρατίας «έσωτερικής ασφαλείας» (και κατά καιρούς γίνονται χωρίς καν να είναι σε γνώση του προέδρου και των έπισημων έκτελε-

στικών όργάνων, πού δεν τις έχουν καν καθοδηγήσει). Επί πλέον η άπόφαση των προέδρων μετά τον Χάρρυ Τρούμαν να καθοδηγούν τη CIA στη διεξαγωγή «καλυμμένων έπιχειρήσεων», παραβίασε το «Νόμο για την Έθνική Ασφάλεια» του 1947, πού δημιουργούσε την «Υπηρεσία Έθνικής Ασφαλείας» (National Security Agency-NSA). Αυτή άκριβώς η προεδρική «χρήση» της CIA ήταν μία έλιτίστικη περιφρόνηση στην αντιπροσωπευτική κυβέρνηση. Η προτίμηση του Προέδρου Άιζενχάουερ, όπως και των διαδόχων του, στις δραστηριότητες της CIA, έκρυβε την έπιθυμία άποφυγής μίας μάχης στο Κογκρέσο πού σίγουρα θα προκαλούσε διαφωνίες, όσον άφορά τους στόχους της διοικητικής πολιτικής.

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ πήραν ένα μάθημα από τον πόλεμο της Κορέας. Η έμπλοκή του άμερικανικού στρατού σε έναν άκριβό πόλεμο μπορεί να έχει έσωτερικές πολιτικές έπιπτώσεις. Η άμεση στρατιωτική έπέμβαση άπαιτεί την άδεια του Κογκρέσου και την ύποστηξη του άμερικανικού λαού, ενώ η μυστικότητα άφαιρεί αυτή την άνάγκη. Έπιπλέον μία «διεστρωμένη» CIA προσφέρει πολλές πιθανότητες «έμπλουτισμού» των τρόπων έπέμβασης για την «άλλαγή» της πολιτικής των σχετικά αδύνατων κρατών και άποφεύγεται έτσι η άναγκαιότητα μίας μελλοντικής έπέμβασης του άμερικανικού στρατού. Ο άνταγωνισμός μεταξύ της CIA και του Κογκρέσου για τη χάραξη της έξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ άποδυναμώνει τις εγγυήσεις πού οι συντάκτες του άμερικανικού συντάγματος είχαν δημιουργήσει για να εξασφαλιστεί η εξουσία από την αυθαίρετη και άνεύθυνη άσκηση της, από άυτοαποκαλούμενες άυθεντίες. Αυτή η πρακτική σημάδεψε την έξωτερική πολιτική των ΗΠΑ.

Η ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ κατάχρηση εξουσίας πού σημειώθηκε από τα άνωτερα διοικητικά στελέχη του Νίξον στην ύπόθεση Watergate και ακόμα οι δραστηριότητες παρακολούθησης ατόμων από το F.B.I. και τη CIA, είχαν ως άποτέλεσμα τη σύσταση ειδικών έπιτροπών της Βουλής και του Κογκρέσου, στις αρχές του 1975, για να έρευνήσουν τις δραστηριότητες των όμοσπονδιακών μυστικών ύπηρεσιών (κυρίως της CIA, του FBI, της NSA, της DIA, και του IRS). Για πρώτη φορά το Κογκρέσο θα μπορούσε «ν' άνοιξει» τους μυστικούς φακέλους αυτών των όμοσπονδιακών ύπηρεσιών.

Η ΕΙΚΟΝΑ πού θγήκε δεν ήταν και τόσο καθαρή. Σάν άποτέλεσμα το κοινό έμαθε ότι στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου οι όμοσπονδιακές κυβερνητικές ύπηρεσίες παρακολουθούσαν τα τηλεφώνηματα πολιτών σε μεγάλη κλίμακα αλλά και τους ίδιους τους πολίτες άπλως έπειδή είχαν άναμιχθεί σε άλλο πολιτικό στρατόπεδο. Ο σκοπός αυτών των έρευνών δεν ήταν να ξεσκεπαστεί η όλοφάνερη παραβίαση των όμοσπονδιακών νόμων ή η σχέση αυτών των υποθέσεων με την κατασκοπεία – τη μόνη πηγή νόμιμης εξουσίας αυτών των ύπηρεσιών – αλλά να παρθούν προσωπικές και ένορκες μαρτυρίες πού θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να ένοχληθούν, να άτιμασθούν ή να τρομοκρατηθούν οι διαφωνούντες Άμερικανοί. Μερικοί «καλώς σκεπτόμενοι» βέβαια Άμερικανοί άφησαν να διαρρεύσουν μερικές πληροφορίες πού θα μπορούσαν να προκαλέσουν κάποια «ζημιά» – όχι βέβαια και έγκλημα – σε «φίλους» (συντηρητικούς) δημοσιογράφους και πολιτικούς ηγέτες. Ένας ειδικός στόχος αυτής της προσπάθειας ήταν ο υπέρμαχος των πολιτικών δικαιωμάτων Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ, ο νεώτερος. Όπως πολλοί άλλοι «στόχοι» του FBI, ο Κίνγκ ήταν ένοχος γιατί είχε πολιτικές άπόψεις άριστέρωτερες από τον έξαιρετικά συντηρητικό διευθυντή του FBI Έντγκαρ Χούβερ.

ΑΡΓΟΤΕΡΑ οι έρευνες του Κογκρέσου άποκάλυψαν ότι η NSA (έχοντας το δικαίωμα να παρακολουθεί συνδιαλέξεις με το έξωτερικό μόνο για σκοπούς έξωτερικής κατασκοπείας) άρχισε το 1967 να παρακολουθεί συνδιαλέξεις με το έξωτερικό και τηλεγραφήματα ορισμένων Άμερικανών πολιτών και όργανώσεων. Άναγνωρίζοντας την παρανομία αυτού του πράγματος η NSA μηχανεύτηκε ξεχωριστές διαδικασίες μαγνητοφώνησης με σκοπό να την προστατέσουν από μία δημόσια άποκάλυψη. Οι άναφορές πού συντάσσονται από αυτό το πρόγραμμα παρακολούθησης δεν είχαν άριθμό πρωτοκόλλου ούτε ήταν ταξινομημένες μαζί με άλλες

Έφ-Μπί-Άι, Β.Ι.Α., Άστυνομία, στρατός – όλες οι άμερικανικές δυνάμεις έξω από το Pine Ridge.

αναφορές του NSA αλλά δίνονταν από χέρι σε χέρι σε ειδικά επιλεγμένο εκτελεστικό προσωπικό. Έχει σημασία το γεγονός ότι αυτό το πρόγραμμα παρακολουθήσεων σταμάτησε το 1973, όχι λόγω της παρανομίας του αλλά επειδή η πιθανότητα μιας αποκάλυψης στο δικαστήριο απειλούσε να δυσφημίσει αυτό το σχέδιο «έθνικης ασφαλείας».

Η ΙΔΙΑ ΠΕΡΙΦΡΟΝΗΣΗ των νόμων και η προσπάθεια να γίνουν «άνακαλύψεις» με άνορθόδοξα μέσα και διαδικασίες μαγνητοφωνήσεων χαρακτηρίζει και τον τρόπο έρευνας του FBI. Γνωρίζοντας ότι οι έρευνες για συλλογή πληροφοριών και οι έγκυρα στοιχεία μικροφώνων ήταν τελειώς αντισυνταγματικές, τα στελέχη του FBI έγκαινιαν ένα πρόγραμμα «έναντια στις παρακολουθήσεις». Πίσω απ' αυτό το πρόγραμμα οι πράκτορες του FBI μπορούσαν να πρωτοούν «αιτήσεις έρευνας» για έγκριση απ' τον διευθυντή του FBI, χωρίς αυτές οι αιτήσεις να έχουν αριθμό πρωτοκόλλου, για να διευκολύνεται έτσι «η χωρίς άγχος καταστροφή τους».

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ, το πρόγραμμα «έναντια στις παρακολουθήσεις» διευκόλυνε τα στελέχη του FBI να συμμορφώνονται σε πιθανές διαταγές του δικαστηρίου που θα ζητούσαν μία έρευνα στα αρχεία του FBI και να διακηρύσσουν ότι δεν υπάρχει κανένα ίχνος παράνομης κυβερνητικής δραστηριότητας. Έχοντας με αυτή την έξυπνη διαδικασία λύσει το πρόβλημα μιας αποκάλυψης, το FBI έβαλε μπρός εκατοντάδες έρευνες. Όμως το 1966, φοβούμενος μία πιθανή αποκάλυψη και αναγνωρίζοντας ότι μία τέτοια αποκάλυψη θα έθετε τέρμα στη δικτατορία του (ο Χούμπερ είχε φτάσει τα 70 το 1965, και η παραμονή του στη θέση του μέχρι το θάνατό του, το 1972, γινόταν με συμβόλαιο ενόχου) ο διευθυντής του FBI απαγόρευσε τέτοιες ενέργειες στο μέλλον. Αυτή η απαγόρευση του 1966 κάθε άλλο παρά απόλυτη ήταν. Το 1976, σε μία αναφορά του Socialist Workers Party ενάντια στο FBI, αποκαλύπτονταν δημόσια ότι πράκτορες του FBI, τουλάχιστον μέχρι το 1975, πήραν μέρος σε έρευνες χωρίς την επίσημη άδεια του διευθυντή τους. Είτε το 1942, είτε το 1966 ή το 1975 η πολιτική του FBI σχετικά με τις έρευνες δεν καθοριζόταν απ' τον σεβασμό στους νόμους ή στο σύνταγμα. Ο μόνος λόγος που τους συγκρατούσε ήταν ο κίνδυνος μιας δημόσιας αποκάλυψης.

ΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΕΣ της έσωτερικής ασφαλείας τό πιο συχνά ζητούσαν να παρακολουθούνται οι διαφωνούντες Άμερικανοί, όχι μόνο για να ένοχηθούν, να δυσφημισθούν και να τρομοκρατηθούν, αλλά και για να γεμίσουν μία λίστα που θα μπορούσε να ονομαστεί «κατάλογος συλλήψεων». Έτσι, αγνοώντας τη νόμιμη-έξουσιοδοτημένη αρχή, ο διευθυντής του FBI Χούμπερ διέταξε το 1939 τους πράκτορες του να συνεχίσουν τις έρευνες τους, για να ξεκαθαρίσουν ποια πρόσωπα θα πρέπει να συμπεριληφθούν σ' αυτό ποσό περιέγραψε σαν «κατάλογο συλλήψεων για λόγους ασφαλείας». Έχοντας το 1940 πληροφορήσει τον προϊστάμενό του (Γενικό Εισαγγελέα Ρόμπερτ Τζάκσον) γι' αυτή την παράνομη δραστηριότητα, ο Χούμπερ διατάχθηκε το 1943 απ' τον διάδοχο του Τζάκσον, τον Φράνσις Μπίντλ, να σταματήσει το πρόγραμμα των «συλλήψεων για λόγους ασφαλείας». Υπακούοντας στη διαταγή ο Χούμπερ είπε στους πράκτορες του FBI να σταματήσουν να φακελώνουν τους πολίτες στον «κατάλογο των συλλήψεων για λόγους ασφαλείας», τους διέταξε όμως παράλληλα να συμπληρώνουν έναν άλλο κατάλογο που είχε την όνομασία «κατάλογος ασφαλείας», προειδοποιώντας τους ότι αυτό το πρόγραμμα δεν θα έπρεπε να γίνει γνωστό σε κανέναν έξω από το FBI, δηλαδή στον Γενικό Εισαγγελέα.

Ο ΨΥΧΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ και η άνοδος στην έξουσία του προέδρου Χάρρυ Τρούμαν και του Γενικού Εισαγγελέα Τόμ Κλάρκ έδωσε στον Χούμπερ την αναμενόμενη ευκαιρία για να εξασφαλίσει την άδεια της Έκτελεστικής Έξουσίας για το περίφημο πρόγραμμα. Το 1946 ο Χούμπερ έγραψε, παραλείποντας όρισμένα πράγματα, στον νέο Εισαγγελέα για την αναγκαιότητά του, και ίσως το 1948 πήρε στην επίσημη άδεια για ένα πρόγραμμα «καταλόγων ασφαλείας». Απ' αυτό το έμπόδιο ο Χούμπερ κι ο Κλάρκ σκέφτηκαν μία στρατηγική (τελείως ίδια με την απόφαση του Προέδρου Lyndon Johnson για τον βομβαρδισμό στον κόλπο του Τογκίνου) που επιβεβαίωσε την κυνική άποψη που έτρεφαν για την αντιπροσωπευτική κυβέρνηση.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ τους ήταν να εκμεταλλευθούν το κλίμα που έπακολουθούσε ύστερα από την έκρηξη του πολέμου και έχοντας έτοιμες, σε πρώτη ζήτηση, μία προεδρική Διακήρυξη και μία Απόφαση που να προέρχεται απ' το Κογκρέσο, να εξασφαλίσουν έκ τ ω ν ύ σ τ έ ρ ω ν έξουσιοδότηση για ένα πρόγραμμα που θα επέτρεπε την προσωποκράτηση. Καί όταν, το 1950, το Κογκρέσο ψήφισε το νόμο έσωτερικής ασφαλείας, που επέτρεπε τη θέσπιση ενός «Αναγκαστικού Προγράμματος Προσωποκράτησης» (αυτό ήταν ένα μέτρο ιδιαίτερα καταπιεστικό στο οποίο η κυβέρνηση Τρούμαν βρέθηκε αντίθετη, με το επιχείρημα ότι οι διαδικασίες που όριζε

το Κογκρέσο δεν χτυπούσαν αρκετά τον κομμουνισμό) το FBI και το Υπουργείο Δικαιοσύνης προσπάθησαν να διευρύνουν τα όρια που έθετε ο νόμος. Οι γραφειοκράτες των Υπηρεσιών Ασφαλείας προτιμούσαν το πρόγραμμα του 1948, που είχε επιβληθεί μονομερώς, και επέτρεπε πολύ μεγαλύτερη έλευθερία στο FBI απ' ό,τι το νομοθετημένο πρόγραμμα του 1950.

ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ το FBI, ολοκληρώνοντας τον «κατάλογο ασφαλείας» και τις ανάλογες διαδικασίες, ουσιαστικά άγνοησε αυτά που όριζε το Κογκρέσο. Ούτε και ενημέρωσε πλήρως τον Γενικό Εισαγγελέα όταν έπινουσε πρόσθετες κατηγορίες πολιτών που έθεωρούντο επικίνδυνοι από τους υπαλλήλους του FBI. Τέλος, όταν το 1971 το Κογκρέσο ακύρωσε τον προηγούμενο νόμο του, το 1950 (που έπικύρωνε τη δημιουργία ενός αναγκαστικού προγράμματος προσωποκρατήσεως) ο διευθυντής του FBI Χούμπερ έπεισε τον Γενικό Εισαγγελέα John Mitchell να επικυρώσει τη συνέχιση του προγράμματος αυτού – όπως το 1943 – με διαφορετικό όνομα («κατάλογος διοικήσεως» αντί «κατάλογος ασφαλείας»).

Ο σεβασμός του νόμου ή των νομίμων διαδικασιών ουδέποτε επηρέασαν την πολιτική ή την τακτική που ακολουθούσαν οι γραφειοκράτες της έσωτερικής ασφαλείας. Αντίθετα, το FBI και το Υπουργείο Δικαιοσύνης θεωρούσαν το Κογκρέσο σαν εμπόδιο στην επίκρυψη της αποστολής που μόνοι τους ανέβησαν στους έαυτούς τους, τη διαφύλαξη της «έθνικης ασφαλείας».

ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ δυνατό να συμβεί κάτι τέτοιο; Πώς έγινε μία ολοκληρη κοινωνία που υπερηφανεύονταν για τον ιδεαλισμό της και τις έγυησεις που πρόσφερε το σύνταγμα της στα δικαιώματα και τις έλευθερίες του ατόμου, κι έπεσε θύμα των γραφειοκρατών; (Τα προγράμματα στα οποία αναφερθήκαμε αποτελούν κάποια καίρια σημεία και με κανένα τρόπο δεν εξαντλούν τις παράνομες και αντισυνταγματικές δραστηριότητες των όμοσπονδιακών γραφειοκρατών της έσωτερικής ασφαλείας.) Καί, αφού οι δραστηριότητες αυτές αποκαλύφθηκαν γύρω στα τέλη του 1975 με αρχές του 1976, στην περίοδο που το άμερικανικό έθνος, σε μία ατμόσφαιρα αυτοϊκανοποίησης, τιμούσε τελετουργικά τις αρχές της Διακήρυξης της Άνεξαρτησίας, γιατί δεν υπήρξε μία έντονότερη δημόσια αντίδραση;

ΑΥΤΟ ΠΟΥ αποκαλύπτουν έντονα, τόσο ο προεκλογικός αγώνας για την προεδρία όσο και τα νομοθετήματα του Κογκρέσου το 1976, είναι η ουσιαστική απουσία είτε ενός αίσθηματος όργης είτε μιας βαθύτερης απαίτησης να ψηφιστεί ή κατάλληλη νομοθεσία που θα απόκλειε στο μέλλον την ύποτροπή παρόμοιων δραστηριοτήτων. Κάθε άλλο μάλιστα. Ο πρόεδρος Φόρντ, απ' τη μία μεριά, εκμεταλλεύτηκε αποτελεσματικά τη δολοφονία του πράκτορα της CIA Ρίτσαρντ Γουέλτς για να έμποδίσει τη δημοσίευση της έκθεσης της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Έπιτροπής που συγκροτήθηκε για να έρευνήσει τις μυστικές ύπηρεσίες. Η Βουλή, έξάλλου, φάνηκε ότι ενδιαφερόταν περισσότερο να αποδείξει το ζήλο της για τη διασφάλιση των «μυστικών» του έθνους, παρά να ξεσκεπάσει περιπτώσεις όπου έγινε κατάχρηση της έξουσίας.

ΑΠ' ΤΗΝ ΑΛΛΗ μεριά, οι κύριες τροπολογίες που θεοπίσθηκαν (ώς τη στιγμή που γράφεται το άρθρο αυτό) για να αποκλεισθεί ή επανάληψη παρόμοιων καταχρήσεων στο μέλλον, έγιναν με διοικητικά διατάγματα και συγκεκριμένα λένονται στο έξης διττό σκεπτικό: ότι η μυστικότητα αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα στην άσκηση της έθνικης πολιτικής, και ότι ο έλεγχος της εκτελεστικής Έξουσίας αναλαμβάνεται υπεύθυνα απ' την ίδια. Η ειρωνεία εδώ είναι ότι οι παρανομίες που εξαναγκάσαν το Κογκρέσο να προβεί στις ανακρίσεις αυτές, προκλήθηκαν από τη δυνατότητα που έχουν οι άνωτεροι κυβερνητικοί υπάλληλοι να ένεργουν με πλήρη μυστικότητα. Οι ανακρίσεις αυτές επιβεβαίωσαν, έξ άλλου, ότι οι πρόεδροι και άλλοι υπεύθυνοι κρατικοί λειτουργοί απέτυχαν να άσκησουν αυτού του είδους τον έλεγχο που θα ύποχρεωνε τους γραφειοκράτες της έσωτερικής ασφαλείας να ύπακούουν στον νόμο.

ΤΟΣΟ ΛΙΓΑ, λοιπόν, διδάχτηκαν οι Άμερικανοί απ' τις αποκάλυψεις αυτές; Άς δεχτούμε ότι ο άμερικανικός λαός διδάχτηκε αρκετά και ότι οι άκραίες εκείνες περιπτώσεις κατάχρησης της έξουσίας των δεκαετιών 1950, 1960 και 1970, δεν πρόκειται να επαναληφθούν. Όστόσο, αυτές οι άκραίες παρανομίες δεν δικαιολογούνται ούτε και ήταν άπαραίτητες για τη διεκπεραίωση μιας συντηρητικής πολιτικής «έθνικης ασφαλείας». Στα 1976, η κυβέρνηση Φόρντ και οι γραφειοκράτες της έσωτερικής ασφαλείας, πέρα από το να θέσουν κάποιους φραγμούς στις χοντρές παρανομίες, αυτό που πέτυχαν είναι ότι έμποδισαν αποτελεσματικά τη θέσπιση θεσμικών αλλαγών που θα εξασφάλιζαν μία δημοκρατική έσωτερική και έξωτερική πολιτική.

ΕΙΝΑΙ ΘΑΛΙΒΕΡΟ ότι οι έξελίξεις αυτές ύποδηλώνουν ότι οι αρχές που διαμόρφωσαν το Σύνταγμα του 1787 και τη Διακήρυξη της Άνεξαρτησίας το 1776 δεν καθορίζουν πιά, στα 1976, την άμερικανική πολιτική και τις έπιλογές της. Οι Άμερικανοί δεν φοβούν-

ται πιά τη συγκεντρωτική εξουσία ούτε και απαιτούν τόν άνοιχτό διάλογο και τη συζήτηση σάν κύρια στοιχεία γιά τήν άσκηση μιάς δημοκρατικής πολιτικής. Ούτε, έξ άλλου, άτενίζουν πιά τό μέλλον μέ αίσιοδοξία και έμπιστοσύνη, μέ τήν πεποίθηση ότι ή Ιστορία είναι μέ τό μέρος τους και ότι οι δυνάμεις τής αλλαγής δέν είναι δυνατόν νά τεθούν υπό έλεγχο, αλλά πρέπει ν' άφεθούν ν' ακολουθήσουν τή δική τους πορεία. Οι έπιλογές πού δεσπόζουν σήμερα στίς 'Ηνωμένες Πολιτείες είναι: ύποταγή σ' όσους έχουν ανάκηρυχθει «είδικοί», και προτίμηση πρός τή μονολιθική αποδοτικότητα άντί του πλουραλισμού, πού είναι βασικό χαρακτηριστικό τής δημοκρατίας.

ΑΥΤΗ Η ΚΛΙΣΗ πρός τήν αποδοτικότητα και τήν εξειδίκευση, άντί τής δημοκρατίας και τής άνοιχτής κοινωνίας, δέν είναι μιά πορεία αναπόφευκτη, καθορισμένη άπ' τίς ανάγκες μιάς πολυσύνθετης βιομηχανικής κοινωνίας. 'Η 'Αμερική πήρε τό στραβάό δρόμο, έν μέρος έξ αιτίας ένός συναισθηματικού τρόμου άπέναντι στήν έκφραση διαφωνίας και τό ένδεχόμενο ριζοσπαστικής αλλαγής, και, έν μέρος, γιατί προτίμησε τήν ασφάλεια άπό τήν έλευθερία. Ένας μανιασμένος άντικομμουνισμός δημιούργησε τήν πεποίθηση ότι ή ασφάλεια τής 'Αμερικής θά βρισκόταν σέ κίνδυνο σέ περίπτωση πού θά συνέβαιναν ριζικές πολιτικές αλλαγές σέ μικρά και σχετικά αδύναμα κράτη. 'Ακόμα, ότι οι αλλαγές αυτές έπρεπε νά έμποδιστούν μέ οργανωμένη άμερικανική δράση πού θά απαιτούσε, τουλάχιστον, μιά έξωτερική πολιτική στρατιωτικοποιημένη και μυστική, τή στάθμευση στό έξωτερικό μεγάλων στρατιωτικών δυνάμεων, τή σύναψη άπειρων πολυμερών και διμερών συνθηκών, και τή διανομή στρατιωτικής βοήθειας σέ διεφθαρμένα και καταδυναστευτικά καθεστώτα. Αύτή ή έμμονη ιδέα συνέβαλε επίσης στη δημιουργία ένός πολιτικού κλίματος πού ένθαρρύνει τήν ύποταγή στους «ανάκηρυγμένους είδικούς» νομιμοποιώντας άκόμα περισσότερο τήν ανάγκη μυστικότητας και τήν άποδοχή ένός άχα-νούς, ήμιανεξάρτητου γραφειοκρατικού μηχανισμού γιά τήν έσω-τερική ασφάλεια, ένός μηχανισμού πού θεωρεί τόν έαυτό του υπέρνω του νόμου και του συντάγματος και πού αντιμετωπίζει τή νόμιμη διαφωνία σάν άνατρεπτική ενέργεια.

Ο ΒΑΘΜΟΣ στόν όποίο οι 'Αμερικανοί είναι διατεθειμένοι νά

άμφισβητήσουν τίς παραδοχές του Ψυχρού Πολέμου και νά άναγνωρίσουν ότι ή υιοθέτηση του άντικομμουνισμού απέκλεισε τόν διάλογο στά μεγάλα θέματα και τίς έπιλογές πού έπρεπε νά ακολουθηθούν, θά καθορίσει και τό αν θά ξανακερδίσουν τήν πίστη τους στίς άρχές τής Διακήρυξης τής 'Ανεξαρτησίας και του Συντάγματος. Οι 'Αμερικανοί έχουν σήμερα τήν εύκαιρία, πού τούς παρουσιάζεται σάν πρόκληση, νά επανακτήσουν τήν αυτοπεποίθηση τής προηγούμενης γενιάς, τήν προσήλωσή τους στίς δημοκρατικές άρχές και νά κατανοήσουν γιατί άλλοι λαοί έπεδίωξαν θατιές πολιτικές και οικονομικές αλλαγές. Τό άμερικανικό κοινό θά πρέπει νά απαιτήσει άπ' τούς ήγέτες του νά ακολουθήσουν μιά πολιτική άρχών και νά άναγνωρίσουν τά όρια τής δύναμης και έπιρροής τους στόν διεθνή χώρο.

ΟΙ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ούτε είναι δυνατόν νά εξασφαλίσουν τή δημοκρατία στήν ύψηλιο ούτε νά σώσουν τόν κόσμο άπ' τίς επαναστάσεις (και δέν θά έπρεπε νά επιδιώκουν παρόμοιους στό-χους). Ένας συνδυασμός ταπεινοφροσύνης και αυτοπεποίθησης μπορεί νά εξασφαλίσει μιά πολιτική άρχών, περισσότερο ρεαλιστική τόσο στό έσωτερικό όσο και στό έξωτερικό, κατά τήν άσκηση τής οποίας θά άναγνωρίζεται τό δικαίωμα των άλλων κρατών νά μήν ακολουθούν τό άμερικανικό παράδειγμα. Οι 'Αμερικανοί πρέπει νά όρίσουν μέ περισσότερη προσοχή και ακρίβεια τί συνιστά τήν εθνική τους ασφάλεια, τίς έπιλογές του έθνους τους και τίς δυνατότητές του. Τέλος, επανακτώντας τήν πίστη τους στήν άξια τους ως πολίτες, πρέπει νά αντιστρέψουν τή διαδικασία πού έχει πολύ πρόσφατη καταγωγή, και κατά τή διάρκεια τής οποίας έχουν άνεχθεί νά αντιμετωπίζονται σάν ανήλικα παιδιά από τούς διοικητικούς ύπαλλήλους πού έπιχειρούν, μονόπλευρα, μέ μυστικά μέσα, νά εφαρμόσουν τίς δικές τους αντίληψεις πάνω στό θέμα του εθνικού συμφέροντος. Μέ τόν τρόπο αυτό, οι 'Αμερικανοί θά τιμήσουν πραγματικά τίς άρχές τής Διακήρυξης τής 'Ανεξαρτησίας και τής 'Επανάστασης και μέσα άπ' αυτό τό δρόμο, θά ξανακερδίσουν τόν ένθουσιασμό πού έσπρωξε τόσους πολλούς νά ύποστούν τίς ταλαιπωρίες τής μετανάστευσης γιά νά δοϋν στό άμερικανικό πείραμα «ό,τι καλύτερο έχει νά έλπίζει ή ανθρωπότη-τα».

Ἡ ἀποδυνάμωση τῶν θεσμῶν στά πρόθυρα τοῦ καισαρισμοῦ

τοῦ Κώστα Καλλιγᾶ

ΕΠΕΙΤΑ ΑΠΟ μιά προεκλογική περίοδο πού κύλησε μέσα στή σχεδόν γενική ἀδιαφορία καί ἀπάθεια, οἱ Ἀμερικανοί ψηφοφόροι προσέρχονται στίς κάλπες, στίς 2 Νοεμβρίου, γιά νά ἐκλέξουν τόν πρόεδρο καί τόν ἀντιπρόεδρο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, 33 γερουσιαστές (δηλαδή τό 1/3 τῆς Γερουσίας), 435 βουλευτές (τό σύνολο τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων), 14 κυβερνήτες πολιτειῶν καί χιλιάδες ἄλλους ἀξιωματούχους σέ ἐπίπεδο πολιτείας, ἐπαρχίας (κομητείας) καί δήμου.

ΔΙΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ μετά τήν ἀνακήρυξη τῆς Ἀνεξαρτησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, μετά τήν παλλόμενη ἀπό αἰσιοδοξία γιά τόν ἄνθρωπο καί πίστη στήν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη του διακήρυξη, πού στάθηκε ὁ θεμέλιος λίθος καί τό «δόγμα πίστεως» μιάς συμπολιτείας ἐλευθέρων ἀνθρώπων, οἱ ἐξωτερικοί μηχανισμοί τῆς δημοκρατίας λειτουργοῦν ἀκόμη στή μεγάλη χώρα. Ἀλλά τό ζωντανό περιεχόμενο τῶν θεσμῶν, σάν ἐκφραση μιάς ἐνεργοῦ «στάσεως ζωῆς», σάν πράξη μέ πλαστική ἀξία, ἔχει ἐκφυλιστεῖ καί συρρικνωθεῖ καί ἡ κατολίσθηση πρὸς τόν καισαρισμό – στερνή ἐκφραση τῶν μεγάλων πολιτισμῶν καί αὐτοκρατοριῶν πού φθάνουν στό τέρας τῆς ἱστορικής διαδρομῆς τῶν – ἐμφανίζεται πιά ἀκατάσχετη καί ἀναπότρεπτη.

ΔΥΟ ΕΙΝΑΙ τὰ σκέλη τῆς δημοκρατίας, στήν ἀκμαία καί ζωντανή μορφή της. Τό ἓνα εἶναι τὰ δικαιώματα καί οἱ ἐλευθερίες τοῦ ἀτόμου. Τό δεύτερο εἶναι ὁ ἐνεργὸς αὐτοπροσδιορισμός τῆς οἰκείας ἀνθρώπινης κοινότητας – «διακυβέρνηση ἀπὸ τό λαό καί γιά τό λαό», κατὰ τή διατύπωση τῶν ἰδρυτῶν τῆς βορειοαμερικανικῆς συμπολιτείας – πού ἀποτελεῖ τήν οὐσία τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καί συνίσταται στή θέληση καί δυνατότητα, μαζί, ἐνός λαοῦ νά εἶναι, ἔστω μέσα στά ὅρια καὶ ἐφικτοῦ καί ὄχι ἀπόλυτα, κύριος τῶν τυχῶν καί τῆς μοίρας του. Τό πρῶτο σκέλος διατηρεῖται ἀκόμη στίς Ἡνωμένες Πολιτείες, ἔστω καί μέ μιά ἀπαρχή συρρικνώσεως, ἄλλοτε περισσότερο καί ἄλλοτε λιγότερο αἰσθητῆς. Τό δεύτερο σκέλος ὑφίσταται τυπικά, σάν ἐξωτερικός μηχανισμός, ἀλλά ἔχει ἤδη κενωθεί ἀπὸ τό μεγαλύτερο μέρος τῆς οὐσίας καί τοῦ ζωντανοῦ περιεχομένου του.

ΣΗΜΑΔΙΑΚΕΣ εἶναι οἱ φρενὲς ἐκλογές γιά ὅσους μποροῦν νά διακρίνουν τή φυσιογνωμία μιάς ἀνθρώπινης κοινωνίας σέ δεδομένη στιγμή τῆς ἱστορικής διαδρομῆς της καί τήν ἐσωτερική δυναμική τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. «Μουντὴ» στάθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἕως τό τέλος τῆς ἡ προεκλογικῆς περιόδου. Ἀσταθής, ἀφηρημένη καί ἀδιάφορη ἡ ἀμερικανική κοινὴ γνώμη παρακολούθησε – ἢ, μάλλον, δὲν παρακολούθησε – τοὺς φραστικούς διαξιφισμούς ἀνάμεσα σέ δύο ὑποψηφίους γιά τό προεδρικό ἀξίωμα πού ἀποτελοῦν καί οἱ δύο ἐνσάρκωση τῆς ἀτονῆς καί «μουντῆς» μετριότητας. Μάταια ὁ τύπος καί τὰ ραδιοτηλεοπτικά δίκτυα προσπάθησαν νά κεντρίσουν καί νά «διοχετεύσουν» τό ἐνδιαφέρον τοῦ πλατύτερου κοινοῦ στό θέμα τῶν ἐκλογῶν. Τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως στάθηκαν – ἴσως γιά πρώτη φορὰ – ἀνῆμπορα νά κλονίσουν τὴ μαζικὴ πολιτικὴ ἀπάθεια καί ἀδιαφορία.

Οἱ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ δημοσκοπήσεις, ἐπιβεβαιώνοντας ἐνδείξεις καί πορίσματα προηγουμένων, ἔδειξαν ὅτι στίς ἐκλογές τῆς 2 Νοεμβρίου τό ποσοστὸ τῆς ἀποχῆς θά κυμανθεῖ γύρω στό 50% τοῦ ἐκλογικοῦ σώματος. Περίπου 70 ἑκατ. Ἀμερικανοὶ δὲν θά προσέλθουν στίς κάλπες. Πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους πού ρωτήθηκαν κατὰ τὴς δημοσκοπήσεις αὐτές, δικαιολόγησαν τὴν ἀρνήσή τους νά ψηφίσουν μέ τὴν ἀποψη ὅτι «οἱ ὑποψήφιοι ἄλλα λένε καί ἄλλα κάνουν» ἢ ὅτι «δὲν ἔχει σημασία ποίος θά ἐκλεγεί ἀφοῦ τίποτα τό οὐσιώδες δὲν πρόκειται ν' ἀλλάξει καί τὰ πράγματα θά ἐξακολουθήσουν νά πηγαίνουν στραβά».

ΑΝΗΣΥΧΟΙ ἀπὸ τό τόσο ἐκτεταμένο – ἀληθινὰ πρωτοφανές – αὐτὸ φαινόμενο ἀποκαρδιώσεως καί ἐλλείψεως ἐνδιαφέροντος γιά τὰ κοινά, πολιτειολόγοι καί κοινωνιολόγοι κινητοποιήθηκαν γιά ν' ἀναζητήσουν καί νά βροῦν τὴ βαθύτερη αἰτιολογία του καί, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ σχετικὰ δημοσιεύματα τοῦ ἀμερικανικοῦ καί ευρωπαϊκοῦ τύπου, ἀποδίδουν τό φαινόμενο σέ τρία κύρια αἷτια.

● ΤΟ ΠΡΩΤΟ εἶναι τό γεγονός ὅτι, ἐπειτα ἀπὸ πολλὰ χρό-

νια, οἱ ἐκλογές διεξάγονται ἐφέτος μέσα σέ κλίμα εἰρήνης καί ἡρεμίας, χωρὶς τίς ὀξύτητες καί τίς ἀντιθέσεις πού εἶχαν δημιουργηθεῖ ἀπὸ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '60 ἐξ αἰτίας τῆς πόλεμικῆς ἐμπλοκῆς τῶν ΗΠΑ στό Βιετνάμ καί μιάς σειράς ἐσωτερικῶν προβλημάτων, κοινωνικῶν, φυλετικῶν, κ.λπ. Ἡ πολεμικὴ περιπέτεια στή Νοτιοανατολικὴ Ἀσία καί τὰ ἐσωτερικά προβλήματα πού ἀναφέραμε ἐδέσποζαν στίς ἐκλογές τοῦ 1968 καί τοῦ 1972, τροφοδοτοῦσαν τίς ἀντιθέσεις καί τίς ἐντάσεις καί, ἔτσι, ἀποτελοῦσαν ἐρέθισμα γιά ἓνα ζωντανότερο ἐνδιαφέρον γιά τὰ κοινά καί μιά ἐνεργὴ συμμετοχὴ στήν πολιτικὴ.

● ΟΣΣ ΔΕΥΤΕΡΟ αἷτιο τῆς σημερινῆς ἀπάθειας ἐμφανίζεται ἡ κρίση ἐμπιστοσύνης πρὸς τοὺς θεσμούς καί τοὺς φορεῖς τῶν, πού προήλθε ἀπὸ τὰ σκάνδαλα τύπου Γουότεργκέιτ. Δηλαδή, ἡ διαπίστωση τῆς σταδιακῆς κενώσεως τῆς δημοκρατικῆς νομιμότητος ἀπὸ τό οὐσιαστικὸ καί ζωντανὸ περιεχόμενό της. Τὰ περιστάτικά ἐκείνα ἐμείψαν τὴν «ἀξιοπιστία» τῶν θεσμῶν καί τῶν προσώπων πού διεκδικοῦν τὰ δημόσια ἀξιώματα. Ἡ δυσπιστία πρὸς τοὺς θεσμούς καί τὴν πολιτικὴ γενικά μετουσιώνεται σέ ἀποχὴ ἀπὸ τὰ κοινά καί ἀδιαφορία πού θά μπορούσαν νά ἔχουν ὡς συνέπεια τὴν ἀνάδειξη ἐνός ἀνώτατου ἄρχοντα μέ ψήφους πού δὲν ἔ' ἀντιπροσωπεύουν οὔτε τό 1/3 τοῦ ἐκλογικοῦ σώματος.

● ΟΣΣ ΤΡΙΤΟ αἷτιο προβάλλεται ἡ πεποίθηση μεγάλης μερίδας τῶν ἀμερικανικοῦ κοινοῦ ὅτι «ὅποιος κι ἂν νικήσει, τίποτε δὲν πρόκειται ν' ἀλλάξει». Ἡ στάση αὕτη εἶναι προϊόν τῆς διαπιστώσεως καί τῆς διαισθήσεως ὅτι οἱ τύχες τῆς χώρας κατευθύνονται, στήν πραγματικότητα, ἀπὸ παρὰγοντες, «κέντρα ἰσχύος» καί ὁμάδες συμφερόντων πού βρίσκονται πέρα καί ἔξω ἀπὸ τίς συντεταγμένες ἐξουσίες καί τοὺς φορεῖς τῶν. Τό Κογκρέσσο ἔχασε – ἢ μάλλον ἐξεχώρησε – μεγάλο μέρος ἀπὸ τίς οὐσιαστικὲς ἀρμοδιότητες καί τὸν οὐσιαστικὸ ρόλο του, ὅπως τὸν θέλησαν οἱ συντάκτες τοῦ συντάγματος καί οἱ ἰδρυτές τῆς βόρειο-αμερικανικῆς συμπολιτείας. Μὲ ἀντιστάθμισμα τὴ διόγκωση τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, τὴν ὑπερβολικὴ καί σχεδόν τεραστίως ἐπέκταση τοῦ χώρου καί τῶν τομέων τῆς ἀνεξέλεγκτης δραστηριότητάς της – καί ἐκείνης τῶν «δομῶν» καί τῶν μηχανισμῶν πού ἐλέγχει.

Ἡ ΕΞΕΛΙΞΗ αὕτη συνδυάζεται – καί τό φαινόμενο δὲν εἶναι τυχαῖο – μέ τὴν αὔξηση τοῦ «προσωπικοῦ» παρὰγοντα. Ἡ πολιτικὴ ζωὴ τῶν ΗΠΑ τείνει νά γίνῃ ὁλοένα περισσότερο προσωποπαγὴ καί τό στοιχεῖο τῆς προσωπικότητος τῶν διαφόρων ὑποψηφίων διογκώνεται, ὡς κριτήριο τῶν ἐκλογῶν, καί τείνει νά παραμερίσει ὁλοένα καί περισσότερο τό κριτήριο τῶν ἰδεολογικῶν ἢ προγραμματικῶν κατευθύνσεων.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ, ἓνα ἀπὸ τὰ πορίσματα τῶν δημοσκοπήσεων εἶναι ὅτι, ἀκόμα καί ἀνάμεσα στοὺς Ἀμερικανούς πού εἶναι ἀποφασισμένοι νά προσέλθουν στίς κάλπες καί νά ψηφίσουν, ἡ διάκριση μεταξὺ «δημοκρατικῶν» καί «ρεπουμπλικάνων», δηλαδή ὁ διαχωρισμός μέ κριτήρια κόμματος ἢ πολιτικὴ προγράμματος, ἐκφυλίζεται καί σβῆνει βαθμιαία. Ψηφίζεται μάλλον τό πρόσωπο τοῦ ὑποψηφίου παρὰ τό πρόγραμμά του. Καί, καθὼς καί οἱ δύο ἐφετνοὶ ὑποψήφιοι στεροῦνται ἀδρότητας καί ἀκτινοβολίας ὡς προσωπικότητες, καθὼς κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο δὲν μπόρεσε νά δώσει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἐνδεχόμενα θά μπορούσε νά ἐξελιχθεῖ σ' ἓνα «μεγάλο» πρόεδρο, τό γεγονὸς αὐτὸ συμβάλλει σημαντικὰ στήν ἀπάθεια καί ἀδιαφορία.

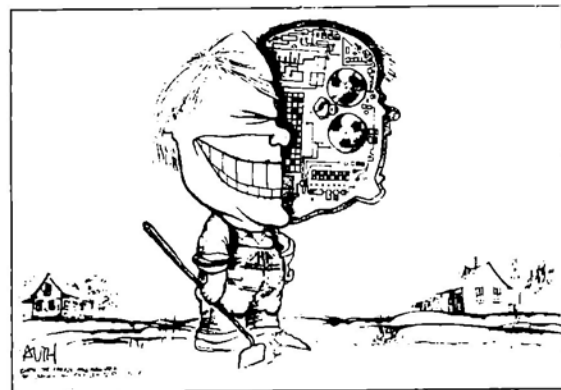
Ο ΤΖΩΡΤΖ Μάκ Γκρέγκορ Μπέρνς, διογρᾶφος τοῦ Ρούσσελτ καί τοῦ Κέννεντυ καί συγγραφεὴς ἐνός βιβλίου μέ τὸν τίτλο «Κρίση τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας», βλέπει τὴν ἐπέλευση μιάς ἐποχῆς πού θά χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἐπικράτηση τοῦ προσωπικοῦ καί προσωποπαγούς στοιχείου πού θά οδηγήσει σέ ἓνα «νεοκαισαρισμό».

Ἡ ΕΙΚΟΝΑ πού ἀναδύεται (ἀποκαρδιώση καί «ἀπολιτεία» τῶν μαζῶν, μετάθεση τῆς «ντὲ φάκτο» ἐξουσίας σέ παρὰγοντες καί «ἐστίες ἰσχύος καί συμφερόντων» πέρα καί ἔξω ἀπὸ τίς συντεταγμένες ἐξουσίες, προσωποπαγὴ κριτήρια καί καταστάσεις, πᾶσις τῆς ποιοτικῆς στάθμης τῆς δημόσιας ζωῆς καί τῶν πολιτικῶν προσώπων, ἀποδυνάμωση θεσμῶν, καί διάχρτο αἰσθημα ματαιότητος καί τροπὴ πρὸς ἓνα καθημερινὸ ὡφελιμισμὸ) εἶναι εἰκόνα «ἰζηματοποίησεως» καί παρακμῆς. Εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς Ρώμης τῶν καισάρων – καί ὅλων τῶν μεγάλων αὐτοκρατοριῶν καί πολιτιστικῶν μονάδων στή στεγνὴ, «ἀφ' ὧδα-τωμένη» φάση τους. Ἡ εἰκόνα τῶν γερασμένων ζωντανῶν ὄργανισμῶν ...

Σέ λίγες μέρες θά γνωστούν τά αποτελέσματα τής έκλογικής ἀναμέτρησης τής 2ας τοῦ Νοέμβρη. Τά προγνωστικά πάντως δείχνουν ὅτι προηγείται ὁ ὑποψήφιος τῶν Δημοκρατικῶν, Τζίμυ Κάρτερ. Ἀσχετα πάντως μέ τό ἐκλογικό ἀποτέλεσμα, ἡ ἀνάλυση τοῦ καθηγητῆ Stanley Aronovits εἶναι διαφωτιστική γιά τή φυσιογνωμία τοῦ Ἀμερικανοῦ πολιτικοῦ ἀλλά καί γενικότερα γιά τό χαρακτήρα τῶν πολιτικῶν ἀγώνων στίς ΗΠΑ.

Ὁ St. Aronovits εἶναι βοηθός καθηγητής στό City University τῆς Ν. Ὑόρκης καί διδάσκει σήμερα στό ἀγγλο-ἀμερικανικό τμήμα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Παρισιῶ (Vincennes).

Τό δημοσίευμα πού ἀκολουθεῖ εἶναι μέρος ἀπό μεγάλου τερο ἄρθρο πού δημοσιεύτηκε στόν Monde Diplomatique.

Τό φαινόμενο Κάρτερ

τοῦ καθηγητῆ Στανλεϋ Αρονοβίτς

ΑΝΑΤΡΕΠΟΝΤΑΣ τίς πιά δοκιμασμένες παραδόσεις, ὁ κ. Κάρτερ παρουσιάζει σάν ἀρετή τήν πολιτική του παρθενικότητα, χωρίς νά φοβάται πῶς ἔτσι σκοντάφτει πάνω στήν καλά ριζωμένη ἐκείνη πρόληψη, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ τέχνη τῆς διακυβέρνησης δέν ἀποκτιέται παρά μόνο στό τέλος μιᾶς μακριᾶς μαθητείας. Γι' αὐτόν ἡ πολιτική δέν εἶναι καθόλου ἕνας ἰδιαίτερος προορισμός. Θέλει νά φτάσει στό πιά ψηλό δημόσιο λειτούργημα, ἀλλά ἡ ἐπιτυχία του προέρχεται κατά ἕνα μεγάλο μέρος ἀπό μιάν ἄρνηση τῆς λειτουργικότητας. Σ' αὐτό τό σημεῖο δέν κάνει τίποτε ἄλλο παρά ν' ἀκολουθεῖ τό δρόμο πού τοῦ χάραξε ὁ προκατόχος του κυβερνήτης τῆς πολιτείας τῆς Γεωργίας Lester Maddox, πού ἦταν, σάν κι αὐτόν, ἕνας ἀπλός ἐπιχειρηματίας χωρίς πολιτικό παρελθόν.

Ὁ κ. Κάρτερ αὐτοδιαφημίζεται ὅτι ἔχει ρίζα ἀγρότη (ἔτσι τουλάχιστο ἰσχυρίζεται). Στήν ἀμερικανική παράδοση ἡ ἔννοια τῆς κοινότητας εἶναι στενά δεμένη μέ τήν ἀγροτική ζωή, πράγμα πού ἐξηγεῖ γιατί ἔγινε τό σύμβολο τοῦ «μικροῦ» πού ὀρθώνεται ἐναντίον τῆς γραφειοκρατικῆς μηχανῆς τῆς κυβέρνησης ἡ τοῦ κόμματος. Περιτριγυρίζεται ἀπό ἕνα ὁλόκληρο σύστημα σημείων καί συμβόλων πού ἐπικαλοῦνται τήν ἐπιστροφή τῆς Ἀμερικῆς στίς μικρές αὐτόνομες κοινότητες, ὅπου ἐκτιμοῦσαν πάνω ἀπ' ὅλα τήν ἀτομική ἀξία, καί πού οἱ σχέσεις τους μέ τήν ὁμοσπονδιακή κυβέρνηση ἦταν πολύ χαλαρές καί ταυτόχρονα πολύ ἀνταγωνιστικές.

ΛΙΓΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ἂν ἡ παλιά αὐτή οὐτοπία δέν ἦταν παρά μιά ψευδαίσθηση πολύ ἐφήμερη στήν ἱστορία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ οὐσία εἶναι νά καταλάβει κανένας τήν ἔλξη πού ἄσκει πάνω στούς μέσους Ἀμερικανούς αὐτή ἡ ζωή ἰδανικῆς κοινότητας, σέ μιά ἐποχή πού δυνάμεις κοινωνικές καί οἰκονομικές, ἀπρόσωπες, ὑποσκαπτοῦν ἀδυσσοῦτητα τά δικαιώματα τοῦ ἀτόμου καί τίς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς του. Ἡ ὁμοσπονδιακή γραφειοκρατία πού φαίνεται γιγαντιαία, ὑπερτροφική, ἀπόλυτα ἀνεξέλεγκτη. Παρά τίς κριτικές τοῦ προέδρου Φόρντ πρὸς αὐτή τήν κατεύθυνση, καμιά μείωση τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ προϋπολογισμοῦ δέν προβλέπεται στό κοντινὸ μέλλον. Θωρώντας καύχημά του τό ὅτι ποτέ δέν ἀνῆκε στήν ὁμοσπονδιακή γραφειοκρατία καί τό ὅτι δέν διατηρεῖ μέ τήν κεντρική κυβέρνηση παρά μακρινές καί καθόλου θερμές σχέσεις, ὁ κ. Κάρτερ ἀγγίζει βαθιά τήν ψυχὴ τῶν Ἀμερικανῶν, πού ἀντιδρῶν ἔντονα στίς ἐπεμβάσεις πάνω στήν ἀτομική ζωή καί ὀνειρεύονται νά ζοῦν σ' ἕναν κόσμο ὅπου τό κάθε ἄτομο δέν θά ἦταν ὑποταγμένο στήν ἠλεκτρονική ἐπιτήρηση.

Ὁ κ. ΚΑΡΤΕΡ δέν χάνει εὐκαιρία νά καταγγέλλει, στίς προκριματικές ἐκλογές, τοὺς ἀντιπάλους του δημοκράτες, ὅτι ὅλοι τους ἦταν, σέ διαφορετικὸ βαθμὸ ὁ καθένας, ὄργανα τῆς ὁμοσπονδιακῆς γραφειοκρατίας. Ἄν τόν πιστέψουμε, ὅλοι τους ἔχουν ἕνα μεγάλο μέρος τῆς εὐθύνης γιά τή σύγχυση πού βασιλεύει στήν Οὐάσιγκτον ἐδῶ καί εἴκοσι χρόνια. Ποντάρει πάνω στίς μεγάλες ἀλλαγές πού ἀνασάττωσαν τήν καθημερινή ζωὴ τῶν μέσων Ἀμερικανῶν ὑποδείχνοντας μιάν ἔμμεση σύνδεση ἀνάμεσα σ' αὐτές τίς ἀλλαγές καί τήν πολιτική τῆς ὁμοσπονδιακῆς κυβέρνησης, σέ ὀρισμένους τομείς. Ὁ κ. Κάρτερ δέν δίνει καθόλου συγκεκριμένα παραδείγματα γιά νά στηρίξει τήν ἀποψή του, ὅμως ὅλοι οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουν ὅτι ἡ φυσιογνωμία τῆς χώρας τους ἀλλάξε: εἶδαν τίς κοινότητες τους νά διαλύονται, τίς συνοικίες τους νά καταστρέφονται, τίς

περιοχές πού ζοῦσαν νά ἐρμῶννεται, κι ἑκατομμύρια ἀπ' αὐτοὺς ἀναγκάστηκαν νά μεταναστεύσουν, ψάχνοντας γιά μιά καινούρια ζωὴ ἢ γιά πιά εὐνοϊκὸ περιβάλλον.

Κατ' εἰκόνα τοῦ «νέου Νότου»

Ἡ ΡΙΖΙΚΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ τοῦ ἴδιου τοῦ Νότου, εἶναι ἴσως τό πιά ζωντανό παράδειγμα αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης πού χαρακτηρίζει σήμερα ὅλη τή χώρα.

Ἡ ὑπαιθρος σκεπάζεται λίγο - λίγο ἀπὸ μεγάλα συγκροτήματα, γιγαντιαία ἐμπορικά κέντρα καί ἐργοστάσια πού τήν παραμορφώνουν, καί οἱ ἀγρότες ἀφήνουν τή γῆ, πηγαίνοντας νά ψάξουν γιά δουλειά στό Βορρά ἢ στίς μεγάλες πόλεις τοῦ Νότου. Ἐδῶ καί κάμποσες γενιές πολλοὶ κάτοικοι τοῦ ἀγροτικοῦ Νότου δοκίμασαν τήν ὀδυνηρὴ ἐμπειρία τῆς ἀναγκαστικῆς μετανάστευσης, πού γι' αὐτοὺς ἐσήμαινε μιά βαθιά προσωπικὴ ρήξη. Ὁ κ. Κάρτερ, πού κολακεύεται νά λέει ὅτι δέν εἶναι παρά ἕνας ἀπλός φυσικοκαλλιεργητής, ἐνσαρκώνει τό βαθύ συναίσθημα ὅλων τῶν Ἀμερικανῶν, πού κι ἂν ἀκόμα δέν ἔχουν καλλιεργήσει τό παραμικρὸ κομμάτι γῆς, ἀποθλέπουν στήν ἐλευθερία καί τήν ἀνεξαρτησία πού ἀντιπροσωπεύει, γι' αὐτοὺς, ἡ ἀγροτικὴ παράδοση. Οἱ ἐργάτες δέν ἐξαναγκάστηκαν, ὅπως πολλοὶ χωρικοί, στή σπαρακτικὴ ἐγκατάλειψη τῆς γῆς τους, ὅμως πολλοὶ ζοῦν ἀπὸ πολλὰ χρόνια μιά περιπλανώμενη ζωὴ ξεριζωμένων, ἐξ αἰτίας τοῦ κινήτου χαρακτῆρα ἑνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ πολεμικῶν βιομηχανιῶν, τῆς συνεχοῦς μετακίνησης ἀπὸ περιοχὴ σὲ περιοχὴ πολλῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων, καί τῆς ἀνανέωσης τῶν πόλεων, πού τοὺς διώχνει κάθε τόσο ἀποτίς συνοικίες τους. Αὐτὴ ἡ συνεχὴς ἀποδιάρθρωση εἶναι ἄμεσα ἐξαρτημένη, σὲ μάτια τους, ἀπὸ τὴν πολιτικὴ τῆς ὁμοσπονδιακῆς κυβέρνησης. Καί ὁ κ. Κάρτερ τοὺς ὑπόσχεται ὅτι θά τοὺς προστατέψει ἀπὸ τό ποδοπάτημα μιᾶς ἀνάνυμης γραφειοκρατίας.

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΝΗ μέ τήν ὁποία οἱ ὑπεύθυνοι τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας τοῦ κ. Κάρτερ προσπαθοῦν νά τὸν ξεχωρίσουν ἀπὸ τὰ ὁμοσπονδιακά προβλήματα καί ἀπὸ τήν ὑπόλοιπη πολιτικὴ τοῦ κράτους, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἶναι κι αὐτὸς μπλεγμένος σ' αὐτά ὅπως ὅλοι, ὄντας ὁ κυβερνήτης μιᾶς μεγάλης νότιας Πολιτείας, πού μέ τὸν εὐρύτατο ἀγροτικὸ τομέα τῆς ἐξαρτάται ἰδιαίτερα ἀπὸ κάθε εἶδος ὁμοσπονδιακῶν προγράμματα, καί πού ταυτόχρονα εἶναι πεδίο ἀνάπτυξης μιᾶς σημαντικῆς βιομηχανίας ἡ ὁποία ὑποχρεώνει σέ δεσμούς λίγο πολύ διαρκεῖς μέ τήν ὁμοσπονδιακὴν κυβερνῆση καί τὴν μεγάλη βιομηχανία.

Ἡ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ εἶναι ἰδιαίτερα ἀντιπροσωπευτικὴ αὐτοῦ πού ὀνομάστηκε ὁ «νέος Νότος», γιὰ νά σημειωθεῖ τό προοδευτικὸ πέρασμα τῆς περιοχῆς ἀπὸ τό μισοφειδωδὸ στάδιο τῶν μεγάλων φυτειῶν, τῶν φτωχῶν μικρο-ἀγροτῶν καί τῶν ἀπαρχαιωμένων πολιτικῶν μηχανισμῶν, πού ἐπέτρεπαν στοὺς τοπικοὺς δυνάστες νά βασιλεύουν, σὲ στάδιο μιᾶς σύγχρονης βιομηχανικῆς περιοχῆς ὅπου οἱ μεγάλες ἐταιρίες ὀργανώνουν τήν παραγωγή σὲ μεγάλῃ κλίμακα καί ἡ ἀγροτικὴ καλλιέργεια ἔχει γίνει κι αὐτὴ μιά μεγάλη βιομηχανία. Ἡ πολιτεία τῆς Γεωργίας ἐπιφελήθηκε πολὺ ἀπὸ τὴ μαζικὴ ἐπέκταση τῶν πολεμικῶν βιομηχανιῶν κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ἦταν λογικὸ ὅτι πολ-

λές βιομηχανίες τή διάλεξαν γιά εγκατάστασή τους: ή Πολιτεία διέθετε σημαντικές έφεδρείες εργατικών χεριών, άφθονους ύδάτινους πόρους και διέξοδο στή θάλασσα. Πολλά αεροναυτικά εργοστάσια κατασκευάστηκαν κοντά στήν 'Ατλάντα.

ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ έδωσαν δουλειά σ' ένα σημαντικό τμήμα του εργατικού πληθυσμού τής Πολιτείας, και πολλοί άλλοι εργάτες προσλήφθηκαν από τις βοηθητικές βιομηχανίες πού έμφανίστηκαν δίπλα στά μεγάλα εργοστάσια. Μέσα σέ λίγα χρόνια οι πολεμικές βιομηχανίες έγιναν ζωτικής σημασίας γιά τή Γεωργία, και ή παραγωγή όπλων αύτής τής Πολιτείας απόκτησε έξ ίσου ζωτική σημασία γιά όλόκληρη τή χώρα. Σέ τέτοιο μάλιστα βαθμό πού ή προεδρία τής 'Επιτροπής τής Βουλής των 'Αντιπροσώπων γιά τις ένοπλες δυνάμεις ανατέθηκε σ' έναν από τους αντιπροσώπους της, τόν κ. Carl Vinson, ό όποιος θρέθηκε έτσι σέ μία πολύ πλεονεκτική θέση διαπραγμάτευσης στρατιωτικών συμβολαίων στό δνομα τής Πολιτείας.

Η ΑΤΛΑΝΤΑ είναι ή επιχειρηματική βάση του «νέου Νότου» και σ' αύτήν έχουν εγκατασταθεί οι έδρες των ασφαλιστικών εταιριών, των τραπεζών, των έμπορικών επιχειρήσεων και τά γραφεία ενός όρισμένου άριθμού βιομηχανιών. Είναι ακόμα ένας σημαντικός όδικός και σιδηροδρομικός κόμβος, πού χρησιμεύει σάν διαμετακομιστικό κέντρο γιά τις άλλες βιομηχανικές ζώνες του Νότου.

ΒΛΕΠΟΥΜΕ, λοιπόν, ότι ή εικόνα του «μικρο-έπαρχιώτη» πού ό κ. Κάρτερ θέλησε νά δώσει γιά τόν έαυτό του δέν ανταποκρίνεται καθόλου - τό λιγότερο - στίς πραγματικότητες τής ίδιας τής πολιτικής του βάσης.

Η ΓΕΩΡΓΙΑ είναι τό ίδιο επίσης προχωρημένη και στόν άγροτικό τομέα. Οι δύο μεγάλες παραδοσιακές καλλιέργειες, ή φυσιτικοκαλλιέργεια και ή καλλιέργεια των ροδάκινων, εγκαταλείφθηκαν στήν άρχή τής δεκαετίας του '70, πρós όφελος τής καλλιέργειας τής σόγιας, αύτου του πολύτιμου δημητριακού, πού ή τιμή του έδειχνε μία πολύ μεγάλη αύξηση στή διεθνή άγορά. 'Η όμοσπονδιακή κυβέρνηση έδωσε στούς άγρότες προνομιακά δάνεια γιά τή μετατροπή των καλλιερειών, ή άλλαγή πραγματοποιήθηκε γρήγορα, κι έτσι σήμερα τό μεγαλύτερο μέρος τής άράσιμης επιφάνειας τής Γεωργίας είναι άφιερωμένο στήν καλλιέργεια τής σόγιας.

ΜΕ ΑΛΛΑ ΛΟΓΙΑ, τά έσοδα τής Πολιτείας προέρχονται κατά μεγάλο μέρος, άμεσα ή έμμεσα, από τήν όμοσπονδιακή κυβέρνηση, μέ τή μορφή είτε συμβολαίων πολεμικής βιομηχανίας, είτε κονδυλίων γιά τήν επιδότηση των άγροτικών προϊόντων, είτε προγραμμάτων πολεοδομικής ανανέωσης, χωρίς τά όποια ή έκβιομηχάνιση τής Γεωργίας θά ήταν πολύ πιό άργή. Χωρίς αύτή τήν ένίσχυση όμοσπονδιακής προέλευσης, ή Γεωργία θά ήταν ακόμα μία καθυστερημένη άγροτική περιοχή, κυριαρχημένη από τήν άριστοκρατία των τσιφλικάδων και τούς τοπικούς πολιτικούς μηχανισμούς. Κάτω από μία πρόσωση τιμιότητας και ειλκρινείας, ό κ. Κάρτερ κρύβει προσεκτικά τή στενή οικονομική και πολιτική έξάρτηση τής γενέτειράς του, από αύτήν άκριβώς τήν ίδια όμοσπονδιακή γραφειοκρατία πού μέ τήν καταγγελία της έκανε τήν τύχη του στήν πολιτική.

Στό ρεύμα μιās παλιάς παράδοσης

ΑΥΤΗ Η ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ έπιτηδειότητά του νά ύπερφεύγει από τά προβλήματα, είναι άλλωστε και ή πιό ένδιαφέρουσα όψη τής καμπάνιας του στή διάρκεια των προκριματικών εκλογών. Κατάφερε, παρ' όλη τήν άρνητική του θέση άπέναντι σέ κάθε είδους πολιτική πλατφόρμα ή πρόγραμμα, νά τοποθετηθεί μέσα στό ρεύμα τής πολύ παλιάς λαϊκιστικής παράδοσης του Νότου. Γιατί οι ίδέες πού διακηρύχνει, φαίνεται νά καταγράφονται στή συνέχεια των ιδεών των νότιων πολιτευτών του τέλους του περασμένου αιώνα, όπως ό γερούσιαστής τής Γεωργίας Tom Watson, πού ήταν δύο φορές ύποψήφιος στίς προεδρικές εκλογές, κάτω από τήν έτικέτα του λαϊκισμού, τό 1904 και τό 1908, πρίν μπει στίς γραμμές του δημοκρατικού κόμματος.

ΟΜΩΣ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ανάμεσα στόν κ. Τζίμμι Κάρτερ και τόν Tom Watson είναι τουλάχιστον τό ίδιο χτυπητές όσο και οι όμοιότητές τους. 'Ο Watson ήταν, όπως και ό κ. Κάρτερ, ένας πολιτικός πού ξεπήδησε από τό βάθος του καθυστερημένου Νότου, πού απόκτησε μία εκλογική βάση μέ τήν επίκληση κάθε τόσο τής Βίβλου, και πού κατάγγελλε τή συνωμοσία ανάμεσα στήν όμοσπονδιακή κυβέρνηση και τά μεγάλα τράστ γιά τό γδύσιμο των φτωχών χωρικών. 'Όμως, από τήν άλλη μεριά, ύποστήριζε τόν άυστηρό διακανονισμό των σιδηροδρομικών κομίστρων, έκανε κατ' εύθειαν επίθεση στό μονοπώλια, και ήταν ανάμεσα στούς προδρόμους του άγώνα γιά τή φυλετική ισότητα.

Ο κ. ΚΑΡΤΕΡ υιοθέτησε ένα στυλ πού θυμίζει πολύ τόν Watson, όμως, αντίθετα από κείνον, δέν ύποστηρίζει τίποτα τό συγκεκριμένο. 'Όρισε τήν πολιτική του ξεκινώντας από τό βιβλικό συμβολισμό

τής πάλης του μικρού Δαυίδ εναντίον του γίγαντα Γολιάθ, αλλά φυλάγεται καλά από τό νά διατυπώσει τήν παραμικρή κριτική σέ βάρος των μονοπωλίων και των κύκλων του χρήματος, πού απέναντί τους ό λαϊκισμός είχε γίνει ένα μαζικό κίνημα.

Ο κ. ΚΑΡΤΕΡ είναι ένας λαϊκόφρονας χωρίς άρχές, εκτός από τήν αντίθεσή του στά δεινά τά γεννημένα από κοινωνικές δυνάμεις πού ή κατανόησή τους ξεφεύγει από τούς συνηθισμένους 'Αμερικανούς. Σέ μία εποχή πού ό ρόλος του κράτους στήν έθνική ζωή φαίνεται όλο και περισσότερο συντριπτικός, τό θέλητρο του κ. Κάρτερ προέρχεται από τό γεγονός ότι βάζει τήν ιδιωτική πάναν από τή δημόσια ζωή, και τις εσώτερες πεποιθήσεις του άτόμου πάνω από τό έθνικό συμφέρον.

ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ή τύχη του Νότου είναι στενά δεμένη μέ τήν έξάπλωση τής κλωστοϋφαντουργίας, τής σιδηροβιομηχανίας, τής δασικής βιομηχανίας και των πολυμεικών βιομηχανιών. 'Η γεωργία του αναπτύχθηκε πάνω στό μοντέλο των μεσοδυτικών Πολιτειών και των περιοχών τής άκτής του Ειρηνικού. Στίς 'Ηνωμένες Πολιτείες ή γεωργία βρίσκεται κάτω από τήν κυριαρχία των μεγάλων τράστ τής «agrobusiness», πού μοιράζονται μέ τις τράπεζες τήν ιδιοκτησία τής γής. 'Ο κ. Κάρτερ είναι ένα προϊόν τής ανοδικής εξέλιξης του «νέου Νότου», πού τό άρχικό του ξεκίνημα σχεδόν συνέπεσε, άλλωστε, μέ τή γέννησή του (έχει ηλικία πενήντα ενός χρόνων).

Η ΑΝΟΔΟΣ του Τζίμμι Κάρτερ αντιστοιχεί, ακόμα, στίς διακινήσεις πληθυσμού πού επηρέασαν τό Νότο στή διάρκεια τής τελευταίας εικοσιπενταετίας. 'Υστερα από μία περίοδο καθαρής πτώσης τής δημογραφικής καμπύλης, όφειλόμενης στή γρήγορη μεταμόρφωση τής άγροτικής τεχνολογίας, πού έδιωξε από τή γή εκατομμύρια μικροκαλλιεργητές και ήμερομίσθιους εργάτες (κυρίως μαύρους), ή έκβιομηχάνιση και ή ανάπτυξη των πόλεων τής Γεωργίας, τής Φλόριδας και άλλων Πολιτειών του Νότου και των Νοτιοδυτικών περιοχών, έφεραν πίσω εκατομμύρια καινούριους κάτοικους (κυρίως λευκούς). 'Ενώ άλλες περιφέρειες των 'Ηνωμένων Πολιτειών παρουσιάζουν καθαρές απώλειες πληθυσμού ή παραμένουν στάσιμες, ό Νότος είχε μία τεράστια αύξηση από τήν άρχή τής δεκαετίας του '50.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΙΑ ή τελευταία φεουδαρχική νησίδα τής οικονομίας των 'Ηνωμένων Πολιτειών: σήμερα ό Νότος είναι, άπ' όλες τις περιοχές τής χώρας, εκείνη πού γνωρίζει τήν πιό γρήγορη βιομηχανική ανάπτυξη, αντίθετα μέ τις Βορειο-ανατολικές, περιοχές πού θυβίζονται στό μαρασμό. 'Από τό 1960 ως τό 1970 ό πληθυσμός του Νότου αύξήθηκε κατά 23% και ή άπασχόληση στή βιομηχανία κατά 43,3%, ενώ έλαττώθηκε κατά 13,7% στό σύνολο των Πολιτειών τής λεγόμενης «μεσο-άτλαντικής» ζώνης, ανάμεσα στίς όποιες ή Πενσυλβάνια και ή Πολιτεία τής Ν. 'Υόρκης. 'Ακόμα κι άν είναι αλήθεια ότι οι χαμηλοί μισθοί και τό μικρό ποσοστό συνδικαλισμού άποτελούσαν τήν κυριότερη έλξη τής γενέτειρας περιοχής του κ. Κάρτερ στά μάτια των βιομηχάνων του Βορρά, τό μέσο κατά κεφαλή εισόδημα παρουσίασε μία θεαματική αύξηση έδώ και δεκαπέντε χρόνια.

Ο ΝΟΤΟΣ ΔΕΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΤΑΙ σήμερα στή θλιβερή εικόνα πού έδινε γι' αυτόν μία όρισμένη λογοτεχνία τής δεκαετίας του '30, όπως τά μυθιστορήματα του Erskin Caldwell (Καπνοτόπια, Τό μικρό χωράφι του Θεού), πού διακινούν τό μύθο του έξαθλιωμένου λευκού, πού σάπιζε μέσα στήν παράγκα του στήν άκρη ενός χωματόδρομου.

ΚΙ ΟΜΩΣ ό κ. Κάρτερ άποφεύγει νά πετάξει στά σκουπίδια αύτή τήν άρχαία εικόνα. Υιοθέτησε τήν πατροπαράδοτη ρητορική του

επαρχιώτη πολιτικού, του διαποτισμένου από τη Βίβλο, που φέρνει στο νου τη μορφή του δημοφιλούς κυβερνήτη της Λουιζιάνας Huey Long, δολοφονημένου το 1935, τη στιγμή που ξεκινούσε για την κατάκτηση της προεδρίας. Ψηλός, τυλιγμένος στις πτυχές της σημαίας του λαϊκισμού, όλος φωτιά εναντίον του «New Deal» και της αυξανόμενης δύναμης του Φράνκλιν Ρούζβελτ, άσκούσε στην Πολιτεία του ένα είδος καλοκάγαθης δικτατορίας, όμως τό στόλ του ήταν άποφασιστικά λαϊκιστικό. Άκολουθώντας τό παράδειγμα του Tom Watson, ό Huey Long άναφερόταν συνεχώς στη Βίβλο και στη χριστιανική διδασκαλία και παρουσιάζονταν σαν συνήγορος των «άπλων ανθρώπων», εναντίον της διεφθαρμένης κεντρικής διοίκησης.

Ο κ. ΚΑΡΤΕΡ δέν κάνει τίποτα άλλο παρά νά ακολουθεί τό δρόμο πού του έχουν χαράξει. Έτσι, προτιμάει νά διαλογίζεται και νά «ζητάει συμβουλές από τόν Κύριο» παρά νά έπεξεργάζεται ένα καταστρωμένο πρόγραμμα. Άρνείται νά τό κάνει αυτό, άλλωστε, έπειδή γι' αυτόν τά παραδοσιακά προγράμματα δέν είναι παρά παγίδες γιά ήλιθιους στίς όποιες «δέν θά ήταν τίμιο» νά καταφύγει. Μπορεί ακόμα νά άγνοεί έπιτόλαιο τά περισσότερα μεγάλα ζητήματα της έξωτερικής πολιτικής, έπειδή πρόκειται γιά προβλήματα πού άφορούν πολύ λίγο έναν άπλό φυσικοκαλλιεργητή όπως αυτός. Καί όλα τά υπόλοιπα, τό ίδιο...

Ο κ. ΚΑΡΤΕΡ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ παρά μία μόνη παραχώρηση στόν μοντερνισμό, υίοθετώντας μία συμπεριφορά όχι έκδηλωτική, πού δέν πολυσυνδυάζεται μέ τήν πατροπαράδοτη εικόνα του παράφορου και κραυγαλέου πολιτικού του Νότου. Άντίθετα μέ τούς διάσημους προκατόχους του, έχει περισσότερο τό ύφος ενός Κέννεντυ παρά ενός ιεροκήρυκα ή ενός έπαρχιακού ρήτορα. Μοιάζει περισσότερο μέ ένα μοντέρνο στέλεχος, χωρίς τό τεχνοκρατικό λεξιλόγιο. 'Η φυσιογνωμία του δείχνει ελίκρινεια, ιδεαλισμό και μετριοφροσύνη. Όμως καταφέρνει νά δώσει οτούς «άπλους ανθρώπους» νά καταλάβουν καθαρά, πώς μπορεί να κυβερνήσει γιά λογαριασμό τους, γιατί στό βάθος είναι πιο πολύ ένας άπλος έπιχειρηματίας παρά ένας γραφειοκράτης ή ένας πολιτικός. Αυτή ή σύγχυση από έπάλληλες εικόνες είναι πού τόν κάνει τό πρώτο δείγμα ενός νέου είδους Άμερικανού πολιτικού: του λαϊκόφρονα της δεξιάς.

Στό όνομα της καθαρότητας της φυλής

Η ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ δημιούργησε μία συμμαχία νέου τύπου: γιά πρώτη φορά ύστερα από τόν Watson ένας πολιτικός του Νότου κερδίζει ουσιαστικά στηρίγματα στό εκλογικό σώμα τόσο των μαύρων όσο και των λευκών. Γιά νά τό πετύχει αυτό, ό κ. Κάρτερ χρησιμοποίησε μία φόρμουλα καταπληκτικής άφέλειας: γι' αυτόν οι Άμερικανοί πρέπει νά είναι ίσοι στό φυλετικό διαχωρισμό. Παρά τό ότι αυτή ή έπινόηση είναι σέ προφανή αντίθεση μέ τό πνεύμα της περίφημης άπόφασης πού έκδόθηκε τό 1954 από τό Άνώτατο Δικαστήριο, σύμφωνα μέ τήν όποία ή μόνη έπιστημονικά και ήθικά έγκυρη βάση της ισότητας ήταν ή φυλετική ένσωμάτωση, ό κ.Κάρτερ φαίνεται ότι έξασφάλισε τήν ύποστήριξη των μαύρων οι όποιοι άπέρριψαν τίς προσπάθειες των φιλελευθέρων ύπέρ της ένσωμάτωσης (γιά λόγους πού καταλαβαίνει κανείς εύκολα κάτω από τό φώς της θλιβερης άποτυχίας της σχολικής ένσωμάτωσης).

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΟΜΩΣ έξασφάλιζε και τήν ύποστήριξη των λευκών, πού βλέπουν στη σχολική ένσωμάτωση μία νέα άπειλή γιά τήν ύπαρξη των κοινοτήτων τους. Βάφτισε τη θεωρία του μέ τό όνομα «καθαρότητα των φυλών» θέλοντας έτσι νά θεβαιώσει ότι σέβεται τήν άυτονομία και τήν άκεραιότητα τόσο της μαύρης όσο και της λευκής φυλής. Αυτό είναι, χωρίς άμφιβολία, πού του έξασφάλισε άνέλπιστα έρείσματα στην Πολιτεία της Πενσυλβανίας, παραδοσιακά φιλελεύθερης, και στό συντηρητικό Τέξας, όπου νίκησε τό χαϊδεμένο παιδί της Πολιτείας, τόν γερουσιαστή Lloyd Benson.

Άνεξέλεγκτη διακυβέρνηση

Η ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΥ ΜΙΛΑ ό κ. Κάρτερ είναι ή γλώσσα της λαϊκιστικής παράδοσης, όμως ή άρνησή του νά διατυπώσει μία πολιτική γραμμή, δείχνει καθαρά πώς σκοπεύει νά κυβερνήσει χωρίς νά έχει νά δώσει λογαριασμό σέ κανέναν. Κατάφερε νά άγγίξει τούς Άμερικανούς στούς πιο μύχιους πόθους τους: τό όνειρο της παγκόσμιας τιμιότητας, τό όνειρο της κοινότητας και της άτομικής ανεξαρτησίας, πολιτιστικά ιδανικά άπλωμένα σ' όλα τά στρώματα του έθνους. Βλέπουμε λοιπόν πώς είναι ό κληρονόμος και μιάς άλλης παράδοσης, εκείνης των άυταρχικών άρχηγών πού προτιμάνε νά στηρίζονται σέ άόριστα ιδανικά παρά σ' ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα, γιά νά δημιουργήσουν μία μαζική πολιτική βάση.

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΤΑΞΕΙ κανείς πάλι και τό φτάσιμο στην έξουσία:

του Φράνκλιν Ρούζβελτ έγινε κάτω από άνάλογες συνθήκες. Άντιμέτωπος μιάς οικονομικής κρίσης μέ κολοσσιαίες διαστάσεις, ό Ρούζβελτ άρκέστηκε νά επαναλάβει μερικά άρθρα πίστης και νά ύποσχεθεί μία κοντινή λύτρωση σ' ένα έθνος ύπονομευμένο από τη στέρηση και τήν όργη. Όμως, κι αν ακόμα ό Ρούζβελτ δέν είχε μία πολύ καθαρή θεώρηση της οικονομικής άνόρθωσης, όταν έκανε τήν πρώτη του καμπάνια γιά τήν προεδρία, ή έντολή του ήταν καθαρά δεμένη μέ τη λύση μερικών συγκεκριμένων και πολύ καθορισμένων προβλημάτων. Άν δέν πετύχαινε νά έλαφρώσει από τά βάσανα έκτομμύρια άνέργους, καταστρεμμένους άγρότες και χρεοκοπημένους μικροεπιχειρηματίες, δέν του έμενε παρά νά παραιτηθεί.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΠΟ σαράντα χρόνια πέρασαν από τότε και ή Άμερική δέν έχει ακόμα πετύχει νά θεραπευτεί από τίς κοινωνικές και οικονομικές άρρώστιες της. Ό έχθρός είναι λιγότερο όρατός παρά ποτέ. Τό ζήτημα δέν είναι πιά σήμερα «νά ξαναμπει ή χώρα στη δουλειά»: Παρά τό ψηλό ποσοστό άνεργίας, οι περισσότεροι από τούς λευκούς νέους πού μπαίνουν στόν κοινωνικό στίβο, βρίσκουν δουλειά. 'Η έπιτυχία του κ. Κάρτερ πρέπει νά άποδοθεί στό ότι κατάλαβε τη νέα ιδεολογική κρίση πού συνταράζει σήμερα τήν Άμερική, πράγμα πού του επέτρεψε νά κάνει νά γεννηθεί μέσα στούς Άμερικανούς ή έλπίδα ότι ή προσωπική του παρέμβαση θά θεραπεύσει τά ήθικά και πολιτιστικά δεινά πού προέρχονται από μία μαζικοποιημένη κοινωνία.

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΟΤΕ φανεί ύποψήφιος γιά τήν προεδρία πού νά χρησιμοποιεί σ' αυτό τό βαθμό τούς μύθους και τά σύμβολα γιά νά κερδίσει τήν εύνοια των μαζών. Ό κ. Κάρτερ μυστικοποιεί τήν κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα και τήν άνάγει σέ ήθικά και θρησκευτικά σύμβολα. Έκφράζει έτσι μία πεπιθόηση άπλωμένη λίγο-πολύ σ' όλη τη χώρα, σύμφωνα μέ τήν όποία οι λύσεις στά τεράστια προβλήματα των 'Ηνωμένων Πολιτειών δέν θά βρεθούν στίς ιδεολογίες και τά προγράμματα: Μόνο ένας νέος «άρχηγός» πού έχει κρατηθεί μακριά από τό βάλτο της δημοκρατίας θά έλαφρώσει τη χώρα από τά δεινά.

Ό «Καρτερισμός»

Ο ΤΖΙΜΜΥ ΚΑΡΤΕΡ έπωφελήθηκε από τήν κατάρρευση της δημοκρατικής παράταξης και τήν ιδεολογική της χρεοκοπία γιά νά δημιουργήσει μία μαζική βάση, ξεκινώντας από τήν προσωπική του έπιβολή. Έξανάγκασε τόν κομματικό μηχανισμό νά γονατίσει μπροστά του. 'Η εμφάνιση του «καρτερισμού» άνοίγει μία καινούρια έποχή γιά τήν άμερικανική πολιτική. Ό Κέννεντυ είχε ένα στυλ, μία προσωπικότητα εκτός συναγωνισμού, όμως ήταν πολύ στενά δεμένος μέ τη φιλελεύθερη πτέρυγα, γιά νά πάρει μέ τό μέρος του τά συντηρητικά στοιχεία. Ό Τζόνσον θά άποδειχτεί στό τέλος νά είναι, στό βάθος της καρδιάς, ένας πραγματικός φιλελεύθερος. Ίσως ό κ. Κάρτερ νά αντιπροσωπεύει τήν κατάληξη ενός όνειρου πού είχε χαϊδέψει ό Ρ. Νίξον τίς τελευταίες μέρες της θασιλίας του: τό όνειρο μιάς έξουσίας άπόλυτης και χωρίς όρια.

Μετάφραση Πάνου Πετρίτη

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ, ΑΔΕΛΦΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΓΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΕΞΟΡΜΗΣΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΟΡΓΑΝΟ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

●

Βδομαδιάτικο

όργανο άρχων του ΠΑΣΟΚ

Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ κάθε χώρας καθορίζεται ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ τῆς συμφέρον. Τὸ ἐθνικὸ συμφέρον διαμορφώνεται ἀπὸ τὶς εἰδικές καὶ γενικές ἀνάγκες αὐτῆς τῆς χώρας—ἄλλες γνήσιες κι ἄλλες πλαστές—ἀπὸ τὶς ἱστορικές τῆς καταβολές καὶ ἐμπειρίες, ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ δομὴ τοῦ λαοῦ τῆς, ἀπὸ τὴ θέσθ τῆς στὴ διεθνή γεωπολιτικὴ. Ἐξυπακούεται ὅτι σημαντικὸ ρόλο διαδραματίζει καὶ ἡ ψυχροσύνθεση τοῦ λαοῦ τοῦτου, καθὼς καὶ ἡ προσωπικότητα τῶν ἡγετῶν του. Καθοριστικὸς ἐπίσης παράγοντας τῆς διαμορφώσεως τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μιᾶς χώρας ἀποδεικνύεται καὶ ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν ἄλλων χωρῶν—ἰδιαίτερα δέ, ἂν ὄχι ἀποκλειστικά, τῶν ἀνταγωνιστικῶν ἢ ἐχθρικῶν. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξειδικευθεῖ ὅτι ἡ πολιτικὴ τῶν, τουλάχιστον, ἀντίρροπων χωρῶν μονάχα παραλλαγές μπορεῖ νὰ ἐπιφέρει στὴ διεθνή πολιτικὴ μιᾶς χώρας, τῆς ὁποίας ὁ βασικὸς πυρήνας τῆς ἐξωτερικῆς τῆς πολιτικῆς παραμένει ἀναλλοίωτος, σύμφωνος, ἄλλωστε, μὲ τὰ εἰδικὰ καὶ μακροπρόθεσμα συμφέροντά τῆς.

Αὐτὲς οἱ ἀπόψεις εἶναι ἤδη γνωστὲς καὶ—συχνὰ διαβρωτικά—διάχυτες. Μετατρέπονται ἔτσι σὲ φαινομενικὰ εὐλογία καὶ οἰκτικὴ ὑποδομὴ τῆς κάθε ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Οἱ ἀπόψεις ὅμως τοῦτες δὲν παύουν νὰ θεμελιώνονται στὰ περιεχόμενα τῶν σχετικῶν ἐπιστημονικῶν ἐγχειριδίων. Στὶς περισσότερες περιπτώσεις εἶναι ἀπελπιστικά θεωρητικὲς—ἢ ἔστω ἐπιστημονικὰ εὐχολογικές. Πραγματικά, στὴ διεθνή κοινότητα τὸ ἐθνικὸ συμφέρον περιβάλλεται τὶς φραστικὲς καὶ συνθηματολογικὰς ρομφαῖες τῆς «ἀνεξαρτησίας τῶν λαῶν», τοῦ «σεβασμοῦ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων», τῆς «προσηλωσεως στὰ δημοκρατικά ἰδεώδη», στὴν «ὑπεράσπιση τῆς φιλότατης πατρίδος», στὴν «ισότητά» καὶ στὸ «δικαίον», προπαντὸς δὲ στὴν «προάσπιση τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιοικήσεως τῶν λαῶν». Στὴ διεθνή ὅμως πρακτικὴ οἱ πομπώδεις τοῦτες ρομφαῖες ἀποδεικνύονται διάτρητες αὐλαῖες, σκηνικὸ πού μάταια προσπαθεῖ νὰ ἀποκρύψει, κυρίως δὲ νὰ ἐξωραΐσει, τὸ θρώμικο παρασκηνίου τῆς διεθνούς πολιτικῆς—κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ διεθνέσ τη μένου.

Μακιαβελισμός καὶ Ἐξωτερικὴ Πολιτικὴ

Τὸ ἐθνικὸ συμφέρον ἐνσαρκώνει—καὶ προωθεί—τὸν μακιαβελισμό στὴ διεθνή πολιτικὴ. Αὕτὴ εἶναι γενικὴ—θὰ ἴεγα κυρίως ἐμπειρικὴ καὶ συσκοτισμένη—ἀρχή. Πυρήνας τοῦ μακιαβελισμοῦ εἶναι ἡ κατασκευὴ «ὑποτακτικῶν» καὶ ἡ μόνιμη διατήρησή τους σὲ τοῦτο τὸ καθεστῶς. Θεμελιώδης μεθοδολογία τοῦ ἡ δημιουργία ἀμετάβλητων συνθηκῶν φόβου καὶ ἀπόλυτης ἐξαρτήσεως τους ἀπὸ ἓνα μονοκρατορικὸ κατεστημένο. Σκοπὸς τοῦ ἡ παγιοποίηση τοῦ κατεστημένου τοῦτου στὴν ἐξουσία καὶ ἡ, ἄμεση ἢ ἔμμεση, ἱκανοποίηση ἀποκλειστικὰ τῶν συμφερόντων του. Προκύπτει,

Ἡ διακήρυξη τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν ΗΠΑ

τοῦ Σωτήρη Παπαπολίτη

συνεπῶς, ὅτι ἡ σύζευξη τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ μακιαβελισμοῦ σὲ ταυτολογία δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουν οἱ ἐγγενεῖς δυνατότητες ἐφαρμογῆς του. Γιατί, ὅσο κι ἂν ὁ μακιαβελισμὸς εἶναι νοοτροπία, δὲν παύει νὰ εἶναι πρωταρχικὰ πρακτικὴ μὲ ἀπτή σκοπιμότητα τὴν ὑλοποίηση τῆς ἐξουσίας τοῦ κάθε μονοκρατορικοῦ κατεστημένου καὶ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν εἰδικῶν συμφερόντων του. Εἶναι ἐξ ἴσου προφανές ὅτι δημιουργία «ὑποτακτικῶν», ἀπολυτὴ ἐξάρτηση κι ἐξυπηρέτηση κατεστημένων συμφερόντων, πού ἐξυπακούει ὁ μακιαβελισμὸς, ἀποτελοῦν τὰ νευραλγικὰ στοιχεῖα τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Τεκμαίρεται λοιπὸν ἀδιάφυστα τὸ ταυτόσημο μακιαβελισμὸ - ἱμπεριαλισμὸ. Συνάγεται ἀπὸ ὅλα τοῦτα πῶς στὴν περίπτωσιν τῶν «μικρῶν» χωρῶν δὲν μπορεῖ ἀντικειμενικὰ νὰ ὑπάρξει θέμα ταυτίσεως τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος μὲ τὸν μακιαβελισμό, τουλάχιστον σὰν ἐφαρμογή. Ἐάν στίς περιπτώσεις αὐτὲς ὑπάρχει σὰν νοοτροπία, αὐτὸ εἶναι οὐσιαστικὰ ἀδιάφορο γιὰ τὴ διεθνή πρακτικὴ, ἀφοῦ δὲν μποροῦν σήμερα οἱ «μικρές» τοῦτες χώρες καθοριστικὰ νὰ ἐπηρεάσουν ἀπὸ μόνες τους τὴν ἀμεση καὶ καθολικὴ πορεία τῆς παγκόσμιας κοινότητος.(Τουναντίζω ἡ ἐνότητά τους, κάτω μάλιστα ἀπὸ ὑποβολή τῆς προϋποθέσεως, ἐξυπακούει τὴ δυναμικὴ ὑπαρξὴ ἀποτελεσματικῆς ἐπιρροῆς).

Ἄν τὸ μακιαβελικὸ ἐθνικὸ συμφέρον ἐκφράζει ἰδίωμα τῶν μεγάλων δυνάμεων, τότε γιὰ τὶς ὑπερδυνάμεις ἀποτελεῖ τὸ καθολικότερο κι ἐπιτακτικότερο βιοποριστικὸ τους χαρακτηριστικὸ. Ἀποτελεῖ, μὲ ἄλλα λόγια, τὸ μεθοδευμένο ἐνστικτο αὐτοσυντηρήσεως τους καὶ συνάμα τὴ βιολογικὴ ἐπιταγὴ καὶ λειτουργικότητά τους. Ἄρα, ὁ μακιαβελισμὸς τῶν ὑπερδυνάμεων ἐκπηγάζει ἀπὸ τὴ συνειδητὴ ἐπιλέγμενη φύσιν τους κι εἶναι συνάνυμος μὲ αὐτή. Δὲν μπορεῖ μιὰ μεγάλη χώρα μὲ ἄφθονες δυναμικὲς δυνατότητες νὰ ἐπιλέγει—γιατί στὴν πραγματικότητα ἐπιλέγει—τὶς οἰκουμενικὲς διαστάσεις τῆς ὑπερδυνάμεως καὶ νὰ ἐπιδολεῖ τὴ συνεχὴ ἐπαύληση τῆς ἰσχύος τῆς σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς, ἰδιαίτερα δὲ τοὺς στρατιωτικο-οικονομικοὺς,

χωρὶς ταυτόχρονα νὰ ἐπιβάλλει καὶ τὴ συνειδητὴ ἐφαρμογὴ τοῦ μακιαβελισμοῦ στὴ διεθνή πολιτικὴ, προκειμένου νὰ διατηρήσει τὴ φύσιν τῆς ὑπερδυνάμεως καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπιβίωσή τῆς. Συνεπῶς, ὁ μακιαβελισμὸς ἀποδεικνύεται σύμφωνος μὲ τὴν ὑπερδυναμικὴ ιδιότητά. Ἀπὸ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ βιολογικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ὑπερδυνάμεως διαπιστώνεται καὶ ἡ πολιτικὴ σχιζοφρένειά τῆς.

Ἡ πολιτικὴ τοῦτη σχιζοφρένεια στοιχειοθετεῖται ἀπὸ τὸν διχασμὸ στὸ ἰδεολογικὸ εὐαγγέλιο τῆς ὑπερδυνάμεως—ἄρα τὸ θεωρητικὸ καταστατικὸ τῆς ὑπόβαθρο—καὶ στὴ διεθνή συμπεριφορὰ τῆς—ἄρα στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς πράξι καὶ ἐφαρμογή. Στὴ διεθνή πρακτικὴ τὸ χάσμα εἶναι τόσο τεράστιο, ὅσο κι ἐπικίνδυνο. Τὰ δύο σκέλη, ἡ καταστατικὴ ἰδεολογία ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ ἡ παγκόσμια πράξι ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὄχι μονάχα κινοῦνται ἀνεξάρτητα, ἀλλὰ τόσο ἀντιστρατεύονται τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, ὥστε νὰ τὸ διαψεύδουν, νὰ τὸ ἀπαξιοποιοῦν, νὰ τὸ καταρρίπτουν. Καὶ τὸ σημαντικό, τὸ πολὺ σημαντικό, νομίζω (ἰδιαίτερα γιὰ ἓνα ἐπιστήμονα), ὅσο καὶ περιεργο, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι μονάχα οἱ ὑπερδυνάμεις διαθέτουν σήμερα μιὰ καταστατικὴ ἰδεολογία πού ὄχι μονάχα εἶναι καὶ ἡ ἰδρυτικὴ τους, ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει καὶ τὸ κρατοῦν, τὸ ἐξουσιαστικὸ καὶ κυβερνῶν—κατευθυντήριον ὑποτίθεται—θεωρητικὸ τους ὑπόβαθρο, πού εἶναι συνάμα καὶ ἰδεολογικὸ.

Ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Κίνας μονάχα διατηρεῖ τὴν ἰδρυτικὴ τῆς ἰδεολογία σὰν κρατοῦσα κυριαρχικὴ Ἀρχή. Ἐτοίμοι νὰ παύσῃ τὴν ἐντύπωση τῆς ἀνατροπῆς τοῦτου τοῦ κανόνα. Πρόκειται ὅμως γιὰ ψευδαῖσθηση, γιατί ὁ κανόνας αὐτὸς καθίσταται ἀκόμη πιὸ ἀδιάφυστος ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Κίνα, παρ' ὅλες τὶς διαστάσεις καὶ τὸ δυναμικὸ τῆς, δὲν εἶναι κιόλας ὑπερδύναμη, ἄσχετα ἂν ἦδη πορεύεται στὴν ἀπόκτηση αὐτῆς τῆς ιδιότητος.

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση καὶ οἱ διακηρύξεις τῆς (ἔστω κι ἂν προδόθηκαν ἀμέσως σχεδὸν ἀπὸ τοὺς φορεῖς τῆς), υλοθετημένες καθὼς εἶναι στὸ γαλλικὸ Σύνταγμα, μποροῦν ἐπίσης νὰ ὀδηγήσουν σὲ ἐσφαλμένες ἐντυπώσεις γιὰ τὴ σύγχρονη Γαλλία σχετικὰ μὲ τὴν κατάρριψιν τοῦ παραπάνω ἀποκλειστικοῦ γιὰ τὶς ὑπερδυνάμεις κανόνα. Πρῶτον, γιατί εἶναι ἀποδεδειγμένο πῶς ἡ δομὴ τῆς γαλλικῆς κοινωνίας, καὶ προπαντὸς ἡ κομματικὴ ἰδεολογία καὶ ἡ προσωπικότητα τῶν σύγχρονων Γάλλων ἡγετῶν, δὲν μπόρεσε νὰ ὑλοποιήσῃ τὶς ἀρχές τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Δεύτερον καὶ κυριότερον, γιατί ἡ Γαλλία δὲν ἔχει τὶς ἐγγενεῖς δυνατότητες νὰ καταστεῖ ὑπερδύναμη.

Εἶναι λοιπὸν σαφές τὸ πῶς μόνο οἱ δύο ὑπερδυνάμεις διατηροῦν τὴν ἰδρυτικὴ τους ἰδεολογία σὰν καθολικὸ πολιτικὸ τους ὑπόβαθρο καὶ ἀπρόσβλητα κρατοῦσα Ἀρχή: Οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς μὲ τὴ Διακήρυξη τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας τῆς 4ης Ἰουλίου 1776 καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1787 καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση μὲ τὶς ἀρχές τοῦ Μαρξισμοῦ-Λενινισμοῦ.

Ἡ μέχρι ἐδῶ ἀναφορὰ μᾶς ὀδηγεῖ στὴ συμπερασματικὴ σύνοψη πῶς:

● Πρῶτον, ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ μιᾶς χώρας ταυτίζεται μὲ τὸ εἰδικὸ καὶ μακροπρόθεσμο ἐθνικὸ συμφέρον τῆς.

● Δεύτερον, η εξωτερική πολιτική καλ-
λωπίζεται παραπλανητικά από την υπερδυ-
ναμική προπαγανδιστική λεξικοπία και δη-
μαγωγία.

● Τρίτον, η εξωτερική πολιτική είναι
ταυτοσημή με τον μακιαβελισμό και τον
ιμπεριαλισμό, αποκλειστικά στην περι-
πτωση της υπερδυνάμεως.

● Τέταρτον, η ιδεολογική της υπόσταση
αφ' ενός και η διεθνής πρακτική της αφ'
ετέρου αποδεικνύουν τη συνειδητά καθι-
ερωμένη πολιτική σχιζοφρένεια που χα-
κτηρίζει την υπερδύναμη.

Πάνω απ' όλα όμως εκείνο που άκαταμά-
χτητα τεκμηριώνουν οι διαπιστώσεις τούτες
είναι πόσο βαθιά μπορούν να προδίδονται
από την ηγεσία τους, το φανερό ή συγκα-
λυμμένο κατεστημένο τους, και οι υπερ-
δυναμικοί λαοί. Γιατί κανένας λαός με αυ-
τοθουλία δεν οδηγείται τελικά στην αυτο-
κτονία, όπως η άνοχη, η προσχώρηση και η
έφαρμογή του μακιαβελισμού στη διεθνή
πρακτική προδικάζει.

Τό άμερικανικό οξύμωρο

Κλασική τέτοια περίπτωση είναι σήμερα
οι 'Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. 'Ιδι-
αίτερα τώρα είναι επίκαιρη η αναφορά
αποκλειστικά σ' αυτήν, αφού η επέτειος
τών διακοσίων χρόνων από τη Διακήρυξη
της 'Ανεξαρτησίας της καθιστά ακόμη έν-
τονώτερο το άμερικανικό οξύμωρο μεταξύ
των αρχών της ανεξαρτησίας της 'Αμερι-
κής και της άναρχης σύγχρονης εξωτερι-
κής της πολιτικής. 'Αρκεί να υπομνησθεί
μέρος μόνο του προοίμιου της Διακηρύ-
ξεως της 'Αμερικανικής 'Ανεξαρτησίας για
να επαληθευθεί το άμερικανικό τούτο οξύ-
μωρο:

«Πιστεύουμε ότι οι αλήθειες αυτές είναι
αυταπόδεικτες, ότι (δηλαδή) όλοι οι αν-
θρώποι είναι γεννημένοι ίσοι, ότι είναι
προικισμένοι από τον Δημιουργό τους με
όρισμένα αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα, ότι
ανάμεσα σ' αυτά είναι η ζωή, οι ατομικές
ελευθερίες και η επιδίωξη της ετυχίας.
'Ότι γιὰ να διασφαλισθούν αυτά τὰ δικαι-
ώματα, κυβερνήσεις εγκαθιδρύονται από
τούς ανθρώπους, άντλοῦσες τις δίκαιες
εξουσίες τους από την συναίνεση των κυ-
βερνωμένων. 'Ότι όποτεδήποτε οποιαδή-
ποτε μορφή κυβερνήσεως γίνεται κατα-
στρεπτική αυτών των σκοπών, είναι δικαί-
ωμα του λαού να την αλλάξει ή να την
καταργήσει και να εγκαθιδρύσει νέα κυ-
βέρνηση έχουσα τὰ θεμέλιά της πάνω σέ
αυτάς τις αλήθειες και όνομάνουσα τις εξου-
σίες της με τοῦτο ὄνομα ὥστε σέ ὅλο (τό
λαό) να είναι σχεδόν βέβαιη η πραγματώση
της ασφάλειας και της ετυχίας του. 'Αλλ'
όταν... (ή κυβέρνηση) αποδεικνύει ένα
σχέδιο υπαγωγής (του λαού) κάτω από
ἀπόλυτο δεσποτισμό, είναι δικαίωμα (του
λαού), είναι καθήκον του να ανατρέψει μιὰ
τέτοια κυβέρνηση και να παράσχει νέους
φύλακες της μελλοντικής του ασφάλειας.»

'Αλλά και τὸ άμερικανικό Σύνταγμα ὑπο-
γραμμίζει στο προοίμιό του και τονίζει στά
ἐπί μέρους άρθρα του τις θεμελιώδεις
τούτες αρχές. 'Όστόσο, η Ουάσιγκτον δέν
δίστασε να μεταμορφώσει τις ΗΠΑ σέ δι-
εθνή σερίφη.

'Η εξωτερική πολιτική της Ουάσιγκτον
ἐκφράζει τη θάναυση παραβίαση των θε-
μελιακών ιδεολογικών αρχών-αρχών αν-
θρωπιστικών και δημοκρατικών-της άμερι-
κανικής ανεξαρτησίας και ὑπάρξεως. Μό-
νος ὁ τίτλος του τελευταίου βιβλίου του

(συντηρητικού) Ραϊμόν 'Αρόν «'Η Αυτο-
κρατορική Δημοκρατία» είναι ένδεικτι-
κός-τό περιεχόμενο αποδεικτικό. 'Όπως
ἀκριβώς γιὰ τόν ἑσωτερικό τομέα, τό βι-
βλίο του 'Αρθουρ Μ. Σλέσιντζερ «'Η Αυτο-
κρατορική Προεδρία». 'Ο γεροισιαστής
Φουλμπράιτ ἔγραφε ότι:

«...ὁ περισσότερος κόσμος αἰσθάνεται
ἀποστροφή γιὰ τήν 'Αμερική και γιὰ ὅ, τι
φαίνεται πώς αντιπροσωπεύει. Καί στίς
ἐξωτερικές ὑποθέσεις και στήν ἑσωτερική
μας ζωή μεταδίδουμε μιὰ εἰκόνα θίας... Στό
ἐξωτερικό ἔχουμε ἀποδυθεῖ σέ ἕνα θάρ-
ραρο κι ἀποτυχμένο πόλεμο ἐναντίον
φτωχών ἀνθρώπων σέ μιὰ ὑπανάπτυκτη
χώρα.»¹

'Ο διάσημος θεωρητικός και δημοσιογρά-
φος Γουόλτερ Λίπμαν σπηλιτεύει στό
NEWSWEEK (9.X.67) τήν ἴδια «εἰκόνα»:

«'Υπάρχει γράφει-μιὰ αὐξανόμενη πίστη
στήν Εὐρώπη ότι ἡ 'Αμερική του Τζόνσον
δέν είναι πιά ἡ ἱστορική 'Αμερική, ότι είναι
μιὰ νέθα αὐτοκρατορία πού στηρίζεται σέ
ὑπερέχουσα ἰσχὺ γιὰ νά πετύχει τούς σκο-
πούς της και δέν παρέχει πιά ἕνα παράδει-
γμα της συνέσεως και της ἀνθρωπιάς μιὰς
ἐλευθερης κοινωνίας. 'Υπάρχει θέβαια
φθόνος, φόβος, ἐχθρικότητα στόν παγκό-
σμιο ἀντί-Τζόνσονισμό. 'Αλλά ὁ θαυύτερος
πυρήνας αὐτοῦ του συναισθηματος είναι
ἕνα αἶσθημα προδοσίας και ἐγκαταλείψε-
ως. Είναι ἕνα αἶσθημα ότι ἡ άμερικανική
ὑπόσχεση ἔχει προδοθεῖ κι ἐγκαταλει-
φθεῖ.»

Μέ τήν ἐμφάνιση του Κίσινγκερ στό δι-
εθνή προσκήνιο, ὁ κυνισμός μεταβλήθηκε
σέ ἀρετή, ἡ δολιότητα σέ ἐπιστήμη, ὁ
ἀντιδημοκρατικός συνωμοτισμός σέ πνεύ-

μονα της εξωτερικής του πολιτικής. Μικρή
δειγματοληψία των διαστάσεων αὐτών των
χαρακτηριστικῶν του βρίσκεται στό ἀπα-
γορευμένο στό 'Ισραήλ βιβλίο του δημοσι-
ογράφου Μάττι Γκολάν «Οἱ Μυστικές
Συνομιλίες του Χένρυ Κίσινγκερ» γιὰ τό
Μεσανατολικό πρόβλημα.

Γιὰ μᾶς τούς 'Ελληνες και ἡ ἀπλή ἀκόμη
μνεία των ἰδιωμάτων τούτων είναι ἴσως
περιττή. 'Η πρόσφατη ἐμπειρία μας μᾶς τὰ
'χει διδάξει AD NAUSEAM. Τὸ άμερικανικό
Πεντάγωνο και ἡ CIA ἐγκατέστησαν και
ὑπέθαψαν μιὰ στυγνή φασιστική δικτατο-
ρία στήν 'Ελλάδα. Τήν ἐνίσχυσαν στόν
προκλητικό βαθμό πού διέγειρε τήν μῆνι κι
αὐτοῦ του Κ. Σουλτσμπέργκερ, ὁ ὁποῖος
τούς στιγμάτισε² τή διατήρησαν δέ μέ κάθε
μέσο γιατί ἡ Ουάσιγκτον «φοβόταν τό χάος
πού μπορούσε νά ἀκολουθήσει... μετά τήν
κατάρρευσή της»(!)³ 'Η γενοκτονία των
'Ελληνοκυπρίων και ἡ τραγωδία του ἀνε-
ξάρτητου Νησιού από τις τουρκικές βαρ-
βαρικές ὁρδές (πού συνεχίζεται παρ' ὅλες
τις καταδικαστικές ἀποφάσεις των 'Ηνωμέ-
νων 'Εθνῶν) μέ τή συνεργασία της χούντας
των 'Αθηνῶν μιλοῦν εὐγλωττα γιὰ τή νο-
στοπία και τήν πολιτική αὐτῶν πού τις ἐξ-
όπλισαν.

'Αλλ' ἡ δημιουργία δικτατορικῶν καθε-
στῶτων και /ἢ ἡ παντοιότροπη ἐνίσχυσή
τους ἀποσαφηνίζει ἀδιάψευστα τόν νευ-
ραλγικό τοῦτο τομέα της ἐξωτερικής πολι-
τικής του Κίσινγκερ, της CIA και του Πεν-
ταγώνου και τις δόλιες τακτικές και τῶν
δύο τελευταίων.⁴

Γιὰ τήν, περιττή, ἄλλωστε, ἐπαλήθευση
ἀρκεί ἐδῶ μόνη ἡ ἀναφορά στά στυγνά κα-
θεστῶτα της Ν. Κορέας του Πάρκ και τῶν

Φιλιππίνων του Μάρκος-γιά νά μὴν ὑπενθυμίσω τὸν Τρουκίγιο καὶ τὸν Πάπα-Ντόκ ἢ τὰ παλιότερα πραξικοπήματα στὸ 'Ελ Σαλβαδόρ, στὴν Ἀργεντινὴ, τὸ Παρού τῆ Γουατεμάλα καὶ τὸ 'Εκουαδόρ. Ὅλα ὅμως ὠχριοῦν μπροστὰ στὴν ὡμὴ ἀμερικανικὴ ἐπέμβαση στὴ Χιλή τοῦ 'Αγιέντε μὲ τὴ συνεργασία τῆς πολυεθνικῆς ΙΤΤ, ποὺ ὑπῆρξε ἐπίσημο ὄργανο τοῦ Χίτλερ σὲ θάρος ὄχι μόνον τῶν Συμμάχων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ.

Ἀντικειμενικὴ παραμένει ἡ διαπίστωση πὼς οἱ δικτατορίες εἶναι ἡ προτιμώτερη λύση τοῦ Ἀμερικανικοῦ μάγου τῶν ΗΠΑ, ὅπως κυνικά ἀποδεικνύει ὁ ἴδιος. Ἐξ ἄλλου ἡ προτίμηση γιὰ τὰ δικτατορικά καθεστῶτα παραμένει ἀπροκάλυπτη-κι ὅπου ἀκόμη εἶναι ἐμμέση-καὶ στὰ ἐπίσημα ἔγγραφα ἀνωτέρων κυβερνητικῶν ἐκπρωσώπων.⁵

Ἔτσι οἱ δικτάτορες μετατρέπονται σὲ μάνατζερς ἐνὸς σκλαβωμένου λαοῦ καὶ ἡ πατρίδα του σὲ χώρα-καμαριέρα τοῦ ἀμερικανικοῦ Πενταγώνου.

Εἶναι, ὥστόσο, παρήγορο, ὅσο κι ἐνθαρρυντικό, τὸ γεγονός, ἀναμφισβήτητα δημοκρατικό στὴν οὐσία, ὅτι τὸ Κογκρέσσο ἀποφάσισε τὴν καταδίκη κάθε σχέσεως τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως μὲ δικτατορικά καθεστῶτα. Ἐξ ἴσου παρήγορες κι ἐνθαρρυντικές εἶναι κι οἱ ἀποκαλύψεις γιὰ τὴ CIA, τίς δολοφονίες, τὴν πόρωση καὶ τὴν ἐγκληματικότητά της μὲ στόχο τὴ Δημοκρατία καὶ τὴν Ἐλευθερία τῶν λαῶν καὶ ἡ καταδίκη τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν. Τό πρόβλημα ὅμως γιὰ τοὺς λαοὺς προκύπτει ἀπὸ τὸν φόβο-μὲ ἐντονη τὴν ἀνάμνηση τῆς τύχης τοῦ Προέδρου Τζῶν Κέννεντυ-ὅτι τὸ ἀδίστακτο τοῦτο ἀμερικανικὸ παρακράτος δὲν θὰ μπορέσει ποτέ νά τεθεῖ κάτω ἀπὸ ἔννομο καὶ δημοκρατικὸ ἔλεγχο-κυρίως τοῦ Κογκρέσσου. Ἀνεξάρτητα ἀπ' ὅλα αὐτά, οἱ καταδίκες, ἐπὶ τόσα χρόνια, αὐτές τοῦ ἀμερικανικοῦ Κογκρέσσου ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ὅσα καταμαρτυροῦν ἐλεύθεροι καὶ δημοκρατικοὶ ἄνθρωποι, ὑπεύθυνοι πατριῶτες σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο, ἐναντίον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν ΗΠΑ, δὲν εἶναι ἀποκυήματα τῆς φαντασίας τους ἢ «κομμουνιστικὸς δάκτυλος»...

Οἱ στρατιωτικὲς ἐπεμβάσεις

Οἱ ἔνοπλες στρατιωτικὲς ἐπεμβάσεις τῆς ἀμερικανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς κορυφώνονται στὸ δράμα τοῦ βιετναμικοῦ πολέμου. Ἡ κατάπαυσή του (ἀφ' οὗ στοίχισε τὴ ζωὴ σὲ ἑκατοντάδες χιλιάδες νέων ἀνθρώπων καὶ τοῦ Βιετνάμ καὶ τῆς Ἀμερικῆς) ἐπιβλήθηκε-σχεδὸν ἐκθιάσθηκε-ὄχι μόνον ἀπὸ τίς θαυμάσιες ἀμερικανικὲς στρατιωτικὲς, οἰκονομικὲς καὶ πολιτικὲς ἀπώλειες. Τερματίσθηκε κυρίως ἀπὸ τὴ διεθνὴ κατακραυγὴ κι ἀναμφισβήτητα τόσο ἀπὸ τίς βίαιες ἀντιδράσεις τῆς ἀμερικανικῆς νεολαίας καὶ τῶν διανοουμένων ὅσο κι ἀπ' τὴν αὐξανόμενη διαφωνία τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ στὸ σύνολό του σχεδόν. Ὁ πόλεμος τοῦ Βιετνάμ ἐπισκιάζει, φυσικά, κάθε προηγούμενη ἀμερικανικὴ στρατιωτικὴ ἐπέμβαση, π.χ. στὴν Κορέα, στὸν Λίβανο, στὴν Κούβα, στὴ Γουατεμάλα ἢ στὸν Ἅγιο Δομίνικο. Δημιούργησε μιά βαθιὰ ψυχολογικὴ ἐμπειρία στὸς Ἀμερικανούς πολίτες-ἰδιαίτερα στοὺς νέους-καί, συνάμα, μιά ἐλπίδοφόρα ἀβύπνιση τῶν συνειδησέων τους κατὰ τῶν ἀνοσιουργημάτων τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς στρατιωτικο-οικονομικῆς ἡγεσίας τους. Ὡστόσο, δὲν κατόρθωσε αὐτὸ νά ἀνατρέψει τὴ διαπίστωση διαπρεπέστατου Ἀμερικανοῦ πολι-

τικοῦ ἐπιστήμονα καὶ κοινωνιολόγου:

«Κάθε βόμβα ποὺ πέφτει πάνω σὲ ἀνίσχυρους χωρικοὺς καταστρέφει τὴ σαφέστατη ἀπαίτηση πάνω στὴν ἀφοσίωση τῆς ἀνθρωπότητας ποὺ ἡ Δυτικὴ δημοκρατία μπορούσε κάποτε νά ἔχει: ὅτι δὲν εἶναι μιά τρομοκρατικὴ κοινωνία, ὅτι παρ' ὅλα τὰ μειονεκτήματά της ὑπῆρξε ἕνας τρόπος ἐιρηνικῆς ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγο εἶναι πραγματικὰ ἀξία προασπίσεως... Τώρα ὅμως οἱ καθημερινοὶ τίτλοι τῶν ἐφημερίδων συνθλίβουν αὐτὴν (τὴν ἐντύπωση).»⁽⁶⁾

Οἱ ἀλλεπάλληλες ἀποκαλύψεις γιὰ τὴν ἐγκληματικὴ δράση τῆς CIA σὲ βάρος δημοκρατικῶν χωρῶν ἢ ἀντι-ἀμερικανικῶν καθεστώτων ἐπιβεβαιώνουν τὸν μακιαβελισμό τῆς ἀμερικανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ποὺ κατατάσσει ἀκόμη καὶ τοὺς βυσσοδομοὺς Μεδίκους ἢ τοὺς Βοργιᾶς σὲ ἀμελητέους ἐρασιτέχνες τοῦ εἶδους.

Καίριο ρόλο στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῶν ΗΠΑ διαδραματίζει αὐτὸ ποὺ ὁ στρατηγὸς Ἀϊζενχάουερ ἀποκάλεσε «στρατιωτικο-βιομηχανικὸ πλέγμα». Δηλαδή, τὸ Πεντάγωνο, ἡ CIA καὶ ὁ ἀμερικανικὸς μονοπώλι-ἀκὸς καπιταλισμός, ἀρα τὰ πολυεθνικὰ μονοπώλια. Ἀπὸ τὸ 1946 μέχρι τὸ 1968 οἱ στρατιωτικὲς ἐπενδύσεις τῶν ΗΠΑ ἀνέρχονται σὲ 904 δισεκατομμύρια δολάρια ἢ στὸ 57% τοῦ συνόλου τῶν ἀμερικανικῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων. Ἐχει ἤδη ὑπολογισθεῖ, ἐξ ἄλλου, ὅτι στίς ἐπόμενες δεκαετίες σχεδὸν τὸ 75% ὅλων τῶν βιομηχανικῶν περιουσιακῶν στοιχείων, ἐκτός τῶν κρατικῶν, τῆς Δύσεως καὶ τῶν συμμάχων τῆς θὰ ἐλέγχονται μόνον ἀπὸ 300 πολυεθνικὲς ἐταιρίες, ἀπὸ τίς ὁποῖες οἱ 175 θὰ ἀνήκουν στίς Ἡνωμένες Πολιτείες.⁽⁷⁾

Ἀνεξέλεγκτο, τὸ δίδυμο τοῦτο κατεστημένο ἔχει μοιραίες συνέπειες στὴν οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀπελευθέρωση τῶν «μικρῶν» λαῶν, χωρὶς τὴν ὁποία δὲν μπορεῖ νά ἐδραιωθεῖ πραγματικὴ δημοκρατία. Ἀς μὴν ξεχνᾶμε πὼς ἡ ὁνομη, διαβρωτικὴ δράση τῆς United Fruit Company ἐπέβαλε διεθνῶς καὶ τὴν πολιτικὴ καθιέρωση καὶ τὴν ἔννοια τοῦ ὅρου «Δημοκρατία Μπανάνας». Τὸ σχόλιο τοῦ Business Week ἔχει πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια (5.VII.61) ὀριοθετήσει τὴν πολιτικὴ τῆς Οὐάσιγκτον στὸν τομέα τῶν πολυεθνικῶν ἐταιριῶν:

«Μία πολιτικὴ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὑποστηρίζεως ἐπαναστατικῆς ἀλλαγῆς στίς ὑπακείμενες χώρες θὰ ὑπονόμευε τελείως τὴ θέση τῶν ἀμερικανικῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων σὲ πολλές περιοχές».

Σὲ χώρες, συνεπῶς, ποὺ βρίσκονται στὴν τραγικὴ θέση νά μὴ διαθέτουν ἱκανὲς ἢ καθόλου πλουτοπαραγωγικὲς πηγές, τεχνολογία κλπ. ἢ διέρχονται τὸ κρίσιμο μεταβατικὸ στάδιο πρὸς τὴν οικονομικὴ ἀνάπτυξη, ἡ παρουσία τῶν πολυεθνικῶν μονοπωλίων εἶναι ὁλέθρια γιὰ τὴ δημοκρατία καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τους, ἐάν δὲν τίς ἔχουν θέσει κάτω ἀπὸ ἀπόλυτο ἐθνικὸ ἔλεγχο. Ἡ συνταύτιση τῶν συμφερόντων τῶν ἐταιριῶν αὐτῶν μὲ τοὺς μακιαβελικοὺς στόχους τοῦ ἀμερικανικοῦ στρατιωτικοῦ κατεστημένου, ἐπιφέρει ἢ τὴ συμφορὰ, ὅπως στὴ Χιλή ἢ ΙΤΤ, ἢ τὴ διάβρωση δημοκρατικῶν θεσμῶν καὶ προσώπων, ὅπως στὴν περίπτωση τῆς Λόκχηντ.

Ἡ ψυχροπολεμικὴ νοοτροπία

Μόνιμο προβάλλεται τὸ ἐπιχείρημα τῆς Οὐάσιγκτον σὲ τοῦτα τὰ ἀδίσταστα τεκμήρια γιὰ «σοβιετικὸ δάκτυλο»: γιὰ «κομμουνιστικὸ κίνδυνον», «κομμουνιστικὴ δι-

είσδυση» ἢ «ὕποκίνηση». Ἀλλὰ, πρώτον, μπορεῖ κι αὐτὸ νά εἶναι ἕνας τρόπος κατασκευῆς τῆς ψυχολογίας τῆς ἐξαρτήσεως ἐξ αἰτίας τοῦ φόβου τῆς ὁποιασδήποτε ὑποταγῆς σὲ ὁποιονδήποτε. Δεύτερον, μετὰ τῆς Γιάλτα κίνδυνος ὑπάρχει πάντα κι ἀπὸ παντοῦ γιὰ τοὺς «μικροὺς» λαοὺς, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὴ νεο-ἀποικιακὴ νοοτροπία καὶ κτηματομεσιτικὴ πολιτικὴ τῶν ἰσχυρῶν-ἰδιαίτερα δὲ τῶν ὑπερδυνάμεων. Δὲν μπορεῖ ὅμως τὸ ἀμερικανικὸ Πεντάγωνο νά ἐγκαθιδρύει τυραννικὲς φασιστικὲς δικτατορίες, ποὺ ἡ Οὐάσιγκτον εὐλογεῖ καὶ ἐνισχύει, κι ὅταν οἱ λαοὶ ἐξεγείρονται νὰ τίς ἀποτινάξουν, νὰ τοὺς τοποθετοῦν τὴν ἐτικέτα τῆς «κομμουνιστικῆς διεισδύσεως» ἢ «ὕποκινήσεως». Γιατί, ἐκτός ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα, ἔτσι παραδέχονται ἐμμεσα πὼς ἀποκλειστικά καὶ μόνον ἡ κομμουνιστικὴ ἰδεολογία ἔχει τὸ προνόμιο τῆς ἀντιστάσεως κατὰ τῆς τυραννίας, πράγμα παράλογο. Τρίτον, ὅπου πρέπει νά ὑπάρξουν ἢ ὑπάρχουν ἀντιφασιστικὲς, ἀντιτυραννικὲς λαϊκὲς ἐξεγέρσεις, ὅπου πρέπει νά δημιουργηθοῦν ἢ ἔχουν δημιουργηθεῖ λαϊκὰ κινήματα ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, κάθε χώρα ποὺ διακηρύσσει τὴ μοναδικὴ ἀξία τῆς δημοκρατίας ὀφείλει νά σπεύσει σὲ βοήθειά τους. Ἀλλὰ «ὅσο ὁ ἀνταγωνισμός (τῶν ὑπερδυνάμεων) εἶναι παρῶν, ἀκόμη καὶ σὰν δυνατότητα... τὸ «ἐθνικὸ» συμφέρον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν θὰ ἐγκτεῖται στὴν ἐναντίωσή τους» κατὰ τῶν ἀγώνων τούτων.⁽⁸⁾

Εἶναι προφανὲς ὁ μακιαβελισμός τῆς ἀμερικανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ἐμφανίζεται ἡ Οὐάσιγκτον ὁ εὐαγγελιστὴς τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Δημοκρατίας, τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας. Ἀλλὰ ὁ Κίσσιγκερ προσπαθεῖ μὲ κάθε ἄνομο μέσο νά μεταφέρει ὅλες τίς πρωτεύουσες τῶν δημοκρατικῶν λαῶν στὴν Οὐάσιγκτον, γιὰ νά καθορίζονται ἐκεῖ οἱ τύχες τούτων τῶν λαῶν. Πὼς συμβιβάζονται ὅλα αὐτὰ μὲ τὴ Διακήρυξη τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας; Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι-Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀναπαλλοτρίωτα δικαιώματα γιὰ τὴ ζωὴ, τίς ἀτομικὲς τους ἐλευθερίες, τὴν ἐπιδίωξη τῆς εὐτυχίας-Εἶναι καὶ δικαίωμα καὶ καθήκον κάθε λαοῦ νά ἀνατρέψει κάθε δεσποτικὴ κυβέρνησις. Καὶ ποῦ ἐφαρμόζονται ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τὴν Οὐάσιγκτον; Στὴν Κύπρο, στὴ Χιλή, στίς Φιλιππίνες, στὴ Ν. Κορέα; Εἶναι καιρὸς πιά νά μελετήσουν οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς τὴν ἱστορία, τὸ τραγικὸ νόημα, τὴ βαθιὰ θυσία, τὴν ἀνυποχώρητη ἀποφασιστικότητά, τὸ μῆνυμα, τὸ μεγάλο μῆνυμα μιάς σύγχρονης διαδρομῆς τῶν λαῶν: Διαδρομὴ ἀπὸ τὸ «Libertad O Muerte!» («Ἐλευθερία ἢ Θάνατος») μέχρι τὸ «Patria O Muerte!» («Πατρίδα ἢ Θάνατος»).

1. New York Times, 20.8.67.

2. Foreign Affairs, Μάρτιος 1969.

3. Manchester Guardian, 11.9.67.

4. Βλέπε κυρίως J. W. Fullbright, The Pentagon Propaganda Machine, Praeger, 1969, καὶ τοῦ ἴδιου, The Arrangement of Power, J. Cape, 1967.

5. N. Ρομφέλλερ, Ἐκθεση γιὰ τὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ, ἔκδοση New York Times, 1969, σ. 67.

6. B. Moore, Jr., «Why we Fear Peasants in Revolt», The Nation, 26.9.66.

7. R.J. Barber, «The New Partnership: Big Government and Big Business», The New Republic, 13.8.66.

8. D. Horowitz, Empire and Revolution, Vintage Book, 1969, σ. 214).

Ο Le Roi Jones γεννήθηκε στο Νιούαρκ του New Jersey το 1934. Σπούδασε σε τέσσερα Πανεπιστήμια της Αμερικής και είναι γνωστός σαν ποιητής, μυθιστοριογράφος, δοκιμιογράφος και θεατρικός συγγραφέας. Υπήρξε ο ιδρυτής και διευθυντής του

Black Arts Repertory Theatre/School, στο Χάρλεμ.

Τώρα διευθύνει το «Πνευματικό Σπίτι» στο Νιούαρκ.

Τό κείμενο που δημοσιεύουμε είναι παρμένο από το βιβλίο του «Κοινωνικά Δοκίμια».

του Le Roi Jones

Οι δρόμοι της απελπισίας

● Αυτοί οι δρόμοι εκτείνονται απ' τη μιάν άκρη της Αμερικής στην άλλη και ενώνονται σ' ένα λαβύρινθο, απ' όπου πολύ λίγοι μπορούν να δραπέτευσουν. Σ' αυτή τη χώρα, στα περισσότερα μέρη, η απελπισία είναι κρεμασμένη σά φυλαχτό, αλλά υπάρχει κι ένας ξεχωριστός σταχτής θάνατος που σέρνεται στους δρόμους μιας Νέγκρικης αστικής φτωχογειτονιάς. Κι οι άνθρωποι που περπατούν σ' αυτούς τους δρόμους, ίχνοπατώντας ξανά και ξανά προς μιάν ανέλπιδη δουλειά ή ένα αξιοθρήνητο ποτοπωλείο ή διαμέρισμα ή επιπλωμένο δωμάτιο, κάποτε κλονίζονται από τό βάρος αυτής της κατάθλιψης, ταπεινωμένοι γιατί δεν είναι ούτε καν «πραγματική».

● Κάποτε, περπατώντας ανάμεσα στα ρημαγμένα παλιόσπιτα και τις ζωές του χειρότερου μαχαλά του Χάρλεμ, έχεις την αίσθηση ότι όπου νά 'ναι θά βρεθείς στο Νότιο Σικάγο ή στη Νότια Φιλαδέλφεια ή ακόμα και στο Τρίτο Διαμέρισμα του Νιούαρκ. Σ' αυτά τα μέρη, η ζωή κι η δυνατότητα γι' αυτή έχει παραμορφωθεί έντελώς σχεδόν. Και η παραμόρφωση είναι παλιά όσο και οι πηγές της: ο τρόμος, η απογοήτευση και το μίσος που ήταν πάντα ο κληρος των Νέγρων στην Αμερική. Ακριδώς στις πόλεις που ήταν κάποτε «η Γη της Επαγγελίας» του είκοστου αιώνα για τόν μαύρο, η έ π α γ γ ε λ ί α είναι μιά σκύλα που ψυχομαχά μέ ξαδιάντροπο δλέμμα. Κι η βρώμα του θανάτου της ένας θανατηφόρος καπνός.

● Οι τραγουδιστές του Μπλουζ τά ξέρουν όλ' αυτά. Τό 'ξεραν προτού να φτάσουν στις πόλεις. «Κάλλιο να πιώ λασπόνερα, να κοιμηθώ στην κουφάλα του δέντρου, παρά σάν τό βρωμόσκυλο στη Νέα Υόρκη». Κι όταν φτάσανε σ' όλες αυτές τις πολιτείες, ήταν πολύ χειρότερα κι απ' ό,τι είχαν φανταστεί. Οι τραγουδιστές του Μπλουζ στις πόλεις ακόμα τό καταγγέλλουν.

● Πρόκειται για μιά «αφύσικη αναποδιά», όπως τό αποκάλεσε κάποιος. Μιά αναποδιά οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και ιστορική. Μερικά από τά προϊόντα της είναι συγνησιακά και ψυχολογικά. Μερικά είναι ακόμα και καλλιτεχνικά, λές κι οι Νέγροι υπόφεραν πιό δμορφα από τούς άλλους. Είναι άρκετά σκληρό νά 'σαι ένα ανθρώπινο πλάσμα κάτω απ' όλες τις συνθήκες, μά όταν ένας δλόκληρος πολιτισμός είναι

άποφασισμένος νά σ' έμποδίσει νά 'σαι κάποιος, τά πράγματα μεπεδεύονται απελπιστικά. Και τότε τί κάνεις;

● Μπορείς νά σταθείς στο κάτωφλι της πόρτας άργά τη νύχτα και νά κλωτσάς τούς ανθρώπους στο κεφάλι. Μπορείς νά πās στην εκκλησία τις νύχτες του Σαββάτου και τις Κυριακές και τρεις μέ τέσσερις φορές μέσ τη βδομάδα. Μπορείς νά χώσεις μιά δελόνα στο μπράτσο σου τέσσερις μέ πέντε φορές τη μέρα, συμβάλλοντας έτσι στην οικονομία. Μπορείς ν' αγοράσεις φυλαχτά και βότανα και ρίζες, ή νά φορέσεις στραβά τό καπέλο του γιά νά μή χειροτερέψουν τά πράγματα. Μπορείς νά πεις ώσπου τό σούριαχτό νά μήν είναι πιά άρκετά δυνατό και νά σου είναι μοροτό νά κοιμηθείς στο ύπαιθρο τήν πιό κρύα νύχτα. Μπορείς ν' αγοράσεις αυτοκίνητο... αν πέσουν οι τιμές. Είναι τόσα πολλά λοιπόν αυτά που μπορείς νά κάνεις στον έαυτό σου ή σέ κάποιον άλλο. Ένας τραγουδάει: «Πίνω τρι-νιτρο-τολουόλη, καπνίζω δυναμίτη, έλπίζω νά βρεθεί κάνας μουρλός ν' άρχισει τη μάχη».

● Δεν μπορεί νά μιλήσει κανείς για τό Χάρλεμ μέ καθαρά κοινωνιολογικούς όρους, αν και υπάρχουν γεγονότα του γκέτο που κάνουν κάθε τίμιο άνθρωπο ν' ανατριχιάζει. Έκείνο που μετράει τελικά είναι ο τόνος, η ποιότητα του πόνου που ο καθένας αναγνωρίζει στον έαυτό του, μά έλα που είναι τόσο δύσκολο νά τό κατορθώσεις! (Υπάρχουν περίπου είκοσι νέοι από μιά μικρή πόλη του Νότου, όλοι φίλοι, που ζούν μέσα στις ίδιες γειτονιές της μαύρης πόλης κι όλοι αυτοί είναι ναρκομα-νεϊς, θύματα της ίδιας τους της κοινωνίας. Τι είδους στατιστική είναι αυτή; Και τί μπορείς νά πεις σάν τη διαβάξεις;)

● Οι μάγκες συνεχίζουν τό τραγούδι τους: «θά 'ρθουν καλύτερες μέρες...» ή «ο ήλιος θά λάμπει κάποτε στην πίσω πόρτα του σπιτιού μου...» ή «θά τό γλεντάω κι όταν δεν τά βγάλας πέρα...». Τι γυρεύουν; Τι είδους ήλιος θά 'ναι αυτός;

● Η έλπίδα είναι ένα λεπτό μαρτύριο. Τά υποπριόντα της ποικίλλουν αλλά τά πιό πολλά έχουν κάποια σημασία. Κι όπως έλε κάποιος μιά φορά, μπορείς νά 'σαι χαρούμενος αν δεν γνώριες ποτέ τη λύπη;

Ο ΤΖΩΡΤΖ ΤΖΑΚΣΟΝ γεννήθηκε και μεγάλωσε σά γκέτο του Σικάγου και του Λός Άντζε-λες. Καθώς έκατομύρια άλλοι μαύροι, μεγάλωσε μέσα στην πεί-να, την άθλιότητα και την άμορφ-ωσιά. Έτσι άρχισαν τά διάφορα μικροπταίσματα, και τό 1960, σέ ηλικία δεκαοχτώ χρονών, πιά-στηκε απ' τήν άστνομία έπειδή έκλεψε 70 δολάρια από ένα βεν-ζινάδικο. Μέ σύσταση του δικη-γόρου του όμολόγησε τήν ένοχή

του και καταδικάστηκε σέ φυ-λακή «από ένα χρόνο μέχρι ισό-βια». Μιά άπροσδιόριστη ποινή που τόν καταδίκασε νά ζει κάτω απ' τη δαμόκλειο σπάθη της 'Επιτροπής 'Απολύσεων υπό όρους». Στη φυλακή αντίσταθεκε μ' όλη τη δύναμη της ψυχής του σά μαρτύρια και τις προδοκά-σεις που ήταν ο καθημερινός κληρος των κρατουμένων. Και φυσικά δεν τόν απόλυσαν ποτέ. Έμεινε στη φυλακή 11 δλόκληρα χρόνια, ώσπου τόν δολοφόνησαν.

ΜΕΣΑ στη φυλακή της Σολεν-τάτ, δέ χαλυδώθηκε μόνο η ψυχή του. Φωτίστηκε κι ο νους του. Διάβασε, όπως γράφει κά-που ο ίδιος, Μάρξ, Ένγκελς, Λέ-νιν, Τρότσκι, Μάο. Κι έμαθε νά μισεί αυτούς που καταδίκασαν

τόν ίδιο κι' όλους τούς όμοιούς του στη ζωή της φτώχειας και της άθλιότητας. Εκεί έγραψε και τά περίφημα «Γράμματα της φυλα-κής» — γράμματα προς τούς φί-λους του, τη μάνα του, τόν πα-τέρα του και τόν άδερφό του Τζόναθαν. Γράμματα μέσα σά όποια ξεχνύνε όλη του τήν όργή για τόν άδικο καπιταλιστικό και ρατσιστικό κόσμο κι όλη του τη σοφία όσον άφορά τούς μηχανι-σμούς αυτού του κόσμου. Μέ τά γράμματα αυτά αναδεικνύεται ένας ταλαντούχος και δυναμικός συγγραφέας.

ΕΝΑ χρόνο πριν, τόν Αύγου-στο του 1970, ο μόλις δεκαε-φτάχρονος άδερφός του Τζόνα-θαν, έίσεβαλε στο δικαστήριο του Σάν Ραφαέλ μ' ένα σακούλι πι-

στόλα κι ένα αυτόματο κάτω από τήν καμπαρτίνη, άπελευθέ-ρωσε και όπλισε τρεις μαύρους κρατούμενους και έφυγε παίρ-νοντας μαζί του πέντε όμήρους. Φεύγοντας φώναξε: «Ός τις δώ-δεκα και μισή νά έχετε άπελευθε-ρίσει τούς άδερφούς μας της Σο-λεντάτ».

ΥΣΤΕΡΑ από λίγα λεπτά κεί-τονταν νεκρός πάνω στην άσφαλ-το.

Ένα χρόνο άργότερα, ο Τζώρτζ Τζάκσον, σκοτώθηκε χτυπημένος από σφαίρες δεσμο-φυλάκων στις φυλακές San Que-ntin, στην Καλιφόρνια, «ένω προσπαθούσε νά δραπέτευσει». Πρόσφατα άποκαλύφθηκε πώς ο θάνατός του ήταν έσκεμμένη δο-λοφονία.

“Ένα γράμμα του Τζώρτζ Τζάκσον

‘Αγαπητή μητέρα,

Σέ παρακαλώ, μὴν πάρεις καὶ πολὺ στὰ σοβαρὰ ὅσα σοῦ ἔγραψα στὸ τελευταῖο μου γράμμα. Ἐνιωθα πάρα πολὺ ἄσχημα. Προσπάθησε νὰ ἡρεμήσεις. Ἡ πνευματικὴ κατάθλιψη ποὺ σέ συνθλίβει αὐτὸ τὸν καιρὸ, ξεκινάει ἀπὸ μιὰν αἰτία πολὺ κοινὴ, ἰδιαίτερα ἀνάμεσα σ’ ἐμᾶς τοὺς μαύρους τῆς Ἀμερικῆς. Ἀπὸ ἀντίδραση, κοιτᾶμε τὴ ζωὴ μέσ’ ἀπὸ τοὺς ἐξωραϊστικούς φακούς μας, καὶ ἐκλογικεύοντας ἰσχυρίζομαστε πὺς τὰ πράγματα δὲν εἶναι τελικὰ καὶ τόσο ἄσχημα, ὥστερα ὅμως, μέρα μετὰ τὴ μέρα, μᾶς χτυπάει ἡ μιὰ τραγωδία μετὰ τὴν ἄλλη καὶ μπερδεύομαστε, κι ἡ αὐταπάτη μας δὲν μπορεῖ νὰ μειώσει ἢ νὰ διαλύσει τὸ πιεστικὸ συναίσθημα πὺς δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἔχουμε ἀσφάλεια μέσα σὲ μιὰν ἀνασφαλὴ κοινωνία, ἰδιαίτερα ὅταν ἀνήκει κανεὶς σ’ ἓνα ἀνασφαλὲς στρώμα στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς εὐρύτερης κοινωνίας. Πιστεύω εὐλικρινὰ πὺς θὰ ‘σαι πολὺ δυστυχημένη κι ἀμήχανη, ὅσον καιρὸ θὰ προσπαθεῖς νὰ ἰσχυρίζεσαι ὅτι ἔχεις ὀτιδήποτε κοινὸ μ’ αὐτὴ τὴν κουλτούρα, ἢ ὅτι αὐτὴ ἡ κουλτούρα ἔχει ὀτιδήποτε κοινὸ μαζί σου, κι ὅσον καιρὸ θὰ ἰσχυρίζεσαι πὺς δὲν ὑπάρχουν διαφορὲς ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, κι ὅσον καιρὸ θὰ προσπαθεῖς νὰ φαίνεσαι πιὸ ἀγγλοσάξων ἀπὸ τοὺς ἀγγλοσάξωνες, τὴ στιγμή πού οἱ ἀγγλοσάξωνες ἀγνοοῦν τίς προσπάθειές σου καὶ χρησιμοποιοῦν τὴν ταπεινοσύνη σου πρὸς ὄφελός τους.

Δὲν σοῦ προτείνω δράση, πραγματικὴ δράση ἐννοῶ, γιατί ἔξω πὺς δὲν ἦσουν ποτὲ μιὰ γυναίκα τῆς δράσης, ὅμως σοῦ προτείνω νὰ ἀποτινάξεις σιγὰ σιγὰ ἀπ’ τὸν νοῦ σου μερικές δυτικές ἀντιλήψεις. Ὅδηγα τὴν ἔχθρα σου πρὸς τὰ ἄτομα πού πρέπει καὶ τὸ σύστημά τους, καὶ σταμάτα, γιὰ δικό σου καλὸ, σὲ παρακαλῶ σταμάτα νὰ κατακρίνεις τὸν ἑαυτό σου. Ἄν περπατοῦσες τώρα δά μέσ στὴν κουζίνα σου, κρατώντας στὰ χέρια σου τίς οἰκογενειακές οἰκονομίες μιᾶς ὁλόκληρης ζωῆς, ἄς ποῦμε, καὶ τρῦπωνα ἐγὼ πίσω σου καὶ τραβοῦσα τὸ χαλάκι κάτω ἀπ’ τὰ πόδια σου, κι ἔπεφτες κι ἔσπαγες χέρι, πόδι, μύτη, κι οἱ οἰκονομίες ἔπεφταν στὴ φωτιά πού ἔκαιγε στὸ τζάκι, θὰ σηκωνόσουν κατηγορώντας με πού τράβηξα τὸ χαλί ἢ θὰ ἔμενες ἐκεῖ πεσμένη καὶ θὰ προφασιζόσουν πὺς δὲν ἔπεσες στ’ ἀλήθεια, ἢ ὅτι ἔτσι κι ἄλλιως δὲν ἔγινε καὶ τίποτα; Ἡ ἀναλογία εἶναι τέλεια.

Ξέρεις ποιὸν κατηγορῶ ἐγὼ γιὰ ὅ,τι μέ βρῆκε τὰ τελευταῖα 25 χρόνια, καὶ πρὶν ἀπ’ αὐτό, τοὺς προγόνους μου; Πραγματικά, θὰ ἤμουν στενοκέφαλος ἂν κατηγοροῦσα κάποιον ἀπὸ σᾶς, τοὺς δικούς μου ἀνθρώπους. Δὲν κατηγορῶ ἑσᾶς πὺς δὲν μέ μάθατε νὰ ἀποκτῶ ὅ,τι θέλω χωρὶς νὰ χρειαστεῖ νὰ μπῶ φυλακὴ, κι οὔτε κατηγορῶ τὸν ἑαυτό μου. Γεννήθηκα μὴ ξέροντας τίποτα κι εἶμαι προῖον ὁλόκληρου τοῦ περιβάλλοντός μου. Κατηγορῶ τὸ σκυλί τοῦ καπιταλισμοῦ, τὸν ἰμπεριαλιστὴ κτηνώδη τρωγλοδύτη πού μᾶς αἰχμαλώτισε, τράβηξε τὸ χαλάκι κάτω ἀπ’ τὰ πόδια μας, μᾶς ἔκανε μιὰ κάστα μέσα στὴν κοινωνία του, χωρὶς δυνατότητα βελτίωσης τῆς οἰκονομικῆς μας θέσης. Μόλις τὸ συνειδητοποίησα αὐτό, κι ἐξασφάλισα τὴ δύναμη νὰ τὸ παραδέχομαι, πὺς δηλαδὴ νικηθήκαμε στὸν πόλεμο κι εἴμαστε τώρα αἰχμάλωτοι, σκλάβοι, ἢ στὴν πραγματικότητα κληρονόμοι μιᾶς νεοδουλικῆς ὑπαρξης, ἀμέσως ἀνακουφίστηκα, περιμένοντας πάντα τὸ χειρότερο, κι ἄρχισα νὰ πασχίζω γιὰ τὴ θεραπεία. Ξέρεις νὰ παίζεις σκάκι; Ὁρμεῖ ξέρεις, δημιουργεῖ προοπτικές, ἐτοιμότητα, αὐτοσυγκέντρωση καὶ κρίση. Μάθε, νὰ μποροῦμε νὰ παίζουμε τοῦ χρόνου μαζί.

Οι Ινδιάνοι ζητάνε

ΟΙ ΚΑΛΟΙ Αμερικανοί σκοτώνουν πάντα τους κακούς Ινδιάνους —άκόμα και σήμερα. Τό αυθεντικό σενάριο όμως υπάρχει και φυλάσσεται τόσο καλά όσο οι διεκδικήσεις του Ινδιάνικου λαού για έλευθερία, κυριαρχία και αυτοδιάθεση.

ΙΝΔΙΑΝΟΙ που σκοτώνονται υπάρχουν και σήμερα, όχι βέβαια από τα ξζάσφαιρα του Τζών Γουαίην, μά από τά «Σμίθ-Γουέσσον» των πρακτόρων του ΒΙΑ (Γραφείο Ινδιάνικων Υποθέσεων) ή του FBI ή άκόμα από τά σύγχρονα αυτόματα του άμερικανικού στρατού και της Όμοσπονδιακής Αστυνομίας.

ΠΑΡΑ τήν προσπάθεια της Κυβέρνησης των ΗΠΑ ν' αποσιωπήσει τό πρόβλημα από τόν υπόλοιπο κόσμο, οί Ινδιάνοι ζουν σήμερα σέ «στρατόπεδα συγκέντρωσης», οργανώνονται, διαθέτουν ένοπλα τμήματα και παράλληλα καλλιεργούν σχέσεις μέ άπελευθερωτικά κινήματα όπως της Έρυθραίας και της Υεμένης.

ΤΟ ΑΝΤΙ φέρνει σήμερα στή δημοσιότητα σημαντικές πληροφορίες και ντοκουμέντα που άφορούν τό Άμερικανικό Ινδιάνικο Κίνημα (AMERICAN INDIAN MOVEMENT) αλλά και γενικότερα τή σημερινή εικόνα των ίθαγενών λαών της Άμερικής έτσι όπως τή διαμόρφωσαν διακόσια χρόνια από τήν Άμερικανική Άνεξαρτησία που φέτος γιορτάζει «όλος ό Έλεύθερος Κόσμος»...

Τριακόσιοι νεκροί, από τό 1973 μέχρι σήμερα, είναι ό άπολογισμός του Ινδιάνικου κινήματος και ή άπάντηση της Κυβέρνησης των ΗΠΑ στά αίτήματα των Ινδιάνων για τήν άναγνώριση σ' αυτούς των άνθρωπίνων δικαιωμάτων, της κυριαρχίας των Ινδιάνικων φυλών πάνω στά έδάφη τους, της άπελευθέρωσης και της αυτοδιάθεσής τους. Άκόμα, δύο ώμές στρατιωτικές επιχειρήσεις που κατάληξαν στήν κατάληψη των στρατοπέδων συγκέντρωσης του Pine Ridge, της Νότιας Ντακότα, και του Menominee του Γουίσκόνσιν, στά όπρια ζουν άποκλειστικά Ινδιάνοι. Και στίς δύο περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκαν ένοπλο προσωπικό, άντρες του Γραφείου Ινδιάνικων Υποθέσεων (ΒΙΑ), έλικόπτερα, αυτόματα βαριά όπλα, στρατός και άσφυξιγόνα. Όλοι σχεδόν οί ήγέτες του Άμερικανικού Ινδιάνικου Κινήματος (A.I.M.) βρίσκονται αυτή τή στιγμή στίς φυλακές, ένας μάλιστα άπ' αυτούς, ό Russel Means, της φυλής των Σιoux, ύπέστη άλλεπάλληλες δολοφονικές επιθέσεις, άκόμα και στό νοσοκομείο όπου νοσηλεύόταν, πριν γτάσει στό δικαστήριο για νά καταδικαστεί σέ κάθειρξη 4 χρόνων κατηγορούμενος για στάση.

Διακόσια χρόνια από τήν «ευρωπαϊκή είσβολή» στήν Άμερική «στ' όνομα του Θεού και του έκπολιτισμού της», οί ίθαγενείς κάτοικοί της, οί Ινδιάνοι, ζουν σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης που ίδρυσε ή Άμερικανική Κυβέρνηση και τό ποσοστό γής που κατέχουν σήμερα είναι λιγότερο από τό 3%. Οί καλοί Άμερικανοί νικούσαν πάντα τους κακούς Ινδιάνους, ό Μπούφαλο Μπίλ από κυνηγός βουδουλίων και Ινδιάνων, γινόταν γερουσιαστής και οί Ευρωπαίοι έποικοι, έδιωχναν τους Ινδιάνους και καταλάμβαναν τή γή τους. Διακόσια χρόνια από τήν Άνεξαρτησία των ΗΠΑ τό Άμερικανικό Ινδιάνικο Κίνημα γιορτάζει τά «200 χρόνια άντίστασής» του στήν πολιτική των ΗΠΑ, που συγκεκριαλιώνεται στήν ολοκληρωτική έξαφάνιση των ίθαγενών κατοίκων της.

Υπάρχουν σήμερα στίς ΗΠΑ περίπου ένα έκατομμύριο Ινδιάνοι που προέχονται από 300 περίπου φυλές και από τους όποιους τό 55% ζεί σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης κάτω από κυριολεκτικά άθλιες συνθήκες, ενώ τό υπόλοιπο στίς πόλεις και στά προάστια αντιμετωπίζοντας τήν προκατάληψη των λευκών που άκόμα τους θεωρούν «άγριους και βάρβαρους»...

Ό μεγαλύτερος όγκος τους βρίσκεται στά στρατόπεδα Pine Ridge της Νότιας

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Μέ πορεία στο Little Big Horn (24/6/76), οι 'Ινδιάνοι γιορτάζουν την εκατονταετηρίδα της μάχης που νίκησαν τον θρινικό διώκτη τους στρατηγό Κάστερ. 'Επικεφαλής της πορείας ο Russel Means. 'Ο Russel Means, στην φωτογραφία δεξιά, αντιμετωπίζει σειρά από διώξεις. Κάτω δεξιά, χάτης της περιοχής του στρατοπέδου του Navaho.

Ντακότα. Μεπομίνεε του Γουϊσκόνησιν και στο στρατόπεδο του Navato, που καταλαμβάνει μιά έκταση 16 εκατ. στρεμμάτων και αποτελείται από έρημο και κόκκινους άμμόλοφους ανάμεσα στις πολιτείες της Αριζόνα, της Γιούτα και του Νέου Μεξικού. Τά στρατόπεδα αυτά είναι περιφραγμένα και «τό μάτι» του Γραφείου 'Ινδιάνικων 'Υποθέσεων (BIA) δέν θρίσκεται πολύ μακριά.

«Ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης 'Ινδιάνων είναι ένα καλά προετοιμασμένο σωφροιστήριο. Προτού νά πάει κανείς σ' αυτό θά πρέπει νά εξασκηθεί σέ συνθήκες φυλακής. 'Ακόμα καί έξω από τό στρατόπεδο πολλοί 'Ινδιάνοι νιώθουν δεμένοι μέ μιά άλυσίδα»

Οί εξεγέρσεις των 'Ινδιάνων έναντι των αποφάσεων ή ενεργειών των κυβερνήσεων των τοπικών Πολιτειών ή του Γραφείου 'Ινδιάνικων 'Υποθέσεων, όπως για παράδειγμα ή χρησιμοποίηση ακόμα και στρατιωτικής βίας από τόν «ιδιωτικό στρατό» του Dick Wilson για τήν έκλογή του ως άρχηγού της φυλής των Laco-ta», στο στρατόπεδο Pine Ridge, είναι συχνές. 'Αντίπαλος του Wilson ήταν ο ήγέτης του A.I.M. Russel Means, αφού προηγούμενα τρεις ύποψήφιοι αντίπαλοι του Wilson είχαν δολοφονηθεί.

Τά στρατόπεδα συγκέντρωσης είναι γεμάτα από καλύδες φτιαγμένες από χαρτοκιβώτια, παλιά σίδερα, χαρτόνια και άλλα άχρηστα υλικά. Οί συνθήκες διαβίωσης σ' αυτά τά στρατόπεδα είναι κυριολεκτικά ανατριχιαστικές.

● Τό ποσοστό ανεργίας φτάνει τά 45%, σχεδόν 10 φορές μεγαλύτερο από τόν δείκτη ανεργίας των ΗΠΑ.

● Τό επίσημο «κατώτατο όριο φτώχειας» καθορίζεται από τήν κυβέρνηση στά 4.540 δολάρια τόν χρόνο. Τό μέσο εισόδημα μιάς οικογένειας 'Ινδιάνων είναι 1.500 δολάρια τόν χρόνο, δηλαδή

66% λιγότερο από εκείνο και της πιο φτωχής ακόμα οικογένειας 'Αμερικανών.

● 'Ο μέσος όρος ζωής για έναν 'Ινδιάνο είναι 46 χρόνια. Σέ μερικά στρατόπεδα συγκέντρωσης, ο αριθμός αυτός πέφτει στά 30 χρόνια, ενώ για όλες τίς άλλες εθνότητες των ΗΠΑ, ο μέσος όρος ζωής είναι 70,4.

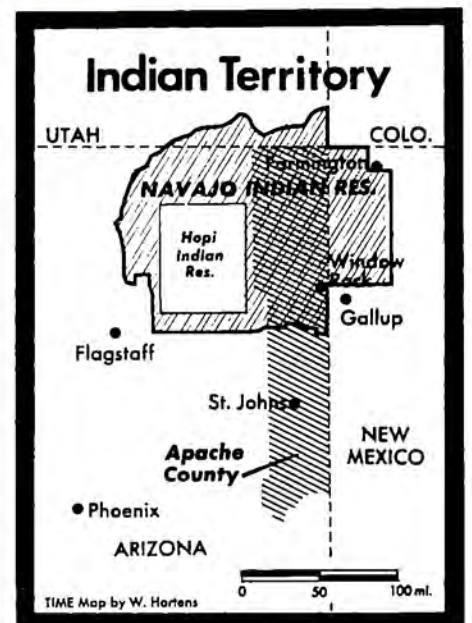
● 'Η παιδική θνησιμότητα μεταξύ των 'Ινδιάνων είναι αστρονομικά ψηλή. Σέ μερικά στρατόπεδα συγκέντρωσης παρατηρούνται 100 θάνατοι σέ 1000 γεννήσεις. Τό ποσοστό αυτό είναι 10 φορές μεγαλύτερο από τόν μέσο δείκτη των «λευκών» 'Αμερικανών. Τό 1973 σέ κάθε έξι παιδιά 'Ινδιάνων τό ένα πέθαινε προτού νά γίνει 15 χρονών...

● Οί αυτοκτονίες, ειδικά ανάμεσα στην ινδιάνικη νεολαία, είναι δύο φορές περισσότερες απ' ό,τι στους «λευκούς». Στους 100.000 'Ινδιάνους τό 21,8 αυτοκτονεί, ενώ στους λευκούς τό 11,3.

● Ένας στους τέσσερις άντρες και μία στις όκτώ γυναίκες είναι αλκοολικοί.

● 'Η πείνα είναι συνηθισμένο φαινόμενο ανάμεσα στους 'Ινδιάνους, ιδιαίτερα τούς δύσκολους μήνες του χειμώνα. 'Αρρώστιες, όπως ο μαρασμός, που οφείλονται σέ έλλειψη πρωτεϊνών και θερμίδων μαστίζουν τό τεράστιο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Navato.

'Αφού διώχθηκαν από τίς περιοχές που κατοικούσαν, οί όποιες μοιράστηκαν από τήν κυβέρνηση σέ «κρατικές εταιρίες», αναγκάζονται ύστερα από τήν ψήφιση από τό άμερικάνικο Κογκρέσσο τό 1934 της Πράξης για τήν 'Αναδιοργάνωση των 'Ινδιάνων νά συγκεντρωθούν σέ στρατόπεδα ή γκέτο. 'Εκτός από τό δικαίωμα της κυβέρνησης νά ιδρύει «στρατόπεδα συγκέντρωσης» (Reservation) ή Πράξη για τήν 'Αναδιοργάνωση των 'Ινδιάνων προβλέπει καί τήν άπευθείας ύπαγωγή του Γραφείου 'Ινδιάνι-

κων 'Υποθέσεων (BIA) στὸν Γενικό Γραμματέα τοῦ 'Υπουργείου 'Εσωτερικών, πού γίνεται ἔτσι «ὑπεύθυνος γιὰ τὴ ζωὴ τῶν 'Ινδιάνων». Τό γραφεῖο 'Ινδιάνικων 'Υποθέσεων (BIA) εἶναι ὁ φορέας πού ἔχει σάν ἀποστολή τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς ἀπέναντι σοῦς 'Ινδιάνους καί πού εἶναι σύμφωνα μέ τό 'Αμερικάνικο 'Ινδιάνικο Κίνημα (AIM) «πολιτική γενοκτονίας». Τό BIA διαθέτει δικούς του «ἄντρες ἀσφαλείας» πού πολύ συχνά ὑποβοηθοῦνται ἀπό τοὺς ἄντρες τοῦ FBI. Καθημερινές εἶναι σχεδόν οἱ καταδίκες 'Ινδιάνων γιὰ «στάση» καί «ὀχλαγωγία». Οἱ τεράστιοι φάκελοί του περιέχουν ἀκόμα καί τίς ἐπικυρώσεις σέ μή 'Ινδιάνους, ἰνδιάνικων κτημάτων πού εἶχαν στήν ἀρχή «ἐνοικιασθεῖ». Τριάντα χρόνια ἀργότερα ἕνας παρόμοιος νόμος ψηφίζεται ἀπό τό ρατσιστικό καθεστῶς τῆς Νότιας 'Αφρικῆς.

'Η Νότια 'Αφρικὴ ἔμαθε τὸν ρατσισμό ἀπὸ τίς ΗΠΑ...» λέει ὁ Russel Means, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τοῦ AIM.

ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΙΝΔΙΑΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ

Παραλλαγές σέ μαῦρο-κόκκινο. "Ὁμως ἡ ψήφιση τῆς Πράξης γιὰ τὴν 'Αναδιοργάνωση τῶν 'Ινδιάνων ἀποτελέσει τὸν «σπινθήρα» γιὰ τὸν ἰνδιάνικο λαό πού ἀπὸ δῶ καί μπρός «ξυπνάει» γιὰ νά συντονίσει τίς ἐνέργειές του, καί νά ὑπερασπισθεῖ τὰ δικαιώματά του. 'Ο ρόλος πού πέφτει στοὺς ὤμους τῶν παραδοσιακῶν ἀρχηγῶν τῶν ἰνδιάνικων φυλῶν εἶναι μεγάλος. 'Ακόμα καί σήμερα οἱ ἡγέτες τοῦ AIM ἐξακολουθοῦν νά φέρουν παραδοσιακά ὀνόματα ἀρχηγῶν, ὅπως γιὰ παράδειγμα «Μαῦρο 'Ελάφι» ἢ «Καθιστός Ταῦρος» κ.τ.λ. 'Η καθημερινή διαδίσωση τῆς ἀθλιότητος στὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης κάτω ἀπὸ συνθήκες ἀπαράδεκτες γιὰ κάθε ἄνθρωπο ὠριμάζει τὸ πνεῦμα τῆς ἐξέγερσης καί τό πρῶτό αἶτημα - «ἄμυνα» ἐναντίον τῆς πολιτικῆς τῆς ἐξαφάνισης πού ἐφαρμόζει ἡ κυβέρνησις τῶν ΗΠΑ, εἶναι ὁ σεβασμός τῶν Συγθηκῶν πού ἡ ἴδια εἶχε ὑπογράψει μέ τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἰνδιάνικων φυλῶν.

'Η ἱστορία πάει μακριά, σὲ 1786, ὅταν μέ τό Βορειο-ανατολικό Διάταγμα οἱ ἰνδιάνικες φυλές ἀναγνωρίζονται ὡς «κυρίαρχα ἔθνη». Τριακόσιες ἑβδομήντα μία συνθήκες πού καλύπτουν τό χρονικό διάστημα μέχρι τό 1871 ἐπαναλαμβάνουν καί ἀποσαφηνίζουν τό δικαίωμα αὐτῶν τῶν ἰνδιάνικων φυλῶν, πού μάλιστα τό 1832 κατοχυρώνεται καί ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ Νομολογία μέ τὴν 'Απόφαση τοῦ Προέδρου τοῦ 'Ανωτάτου Δικαστηρίου τῶν ΗΠΑ, Jhon Marshall. "Ὁμως οἱ πρόγονοι τῶν σημερινῶν ἀμερικανικῶν μονοπωλίων διψοῦν γιὰ πλουτοπαραγωγικούς πόρους καί στρατηγοὶ ὅπως ὁ Kide Carson φιλοδοξοῦν

'Ο ἡγέτης στὴν κατάληψη τοῦ 'Αλκαζάρ, Μοϊκανὸς Ρίτσαρντ 'Οουκς, πού δολοφονήθηκε στὶς 20/9/72.

Ο ΛΑΟΣ

'Η καρδιά τῆς 'Επανάστασης
εἶναι ὁ Λαός
'Η φωτιά τῆς 'Επανάστασης
εἶναι ὁ Λαός
Εἶναι ἀδύνατο νά καταστρέψεις
τὴν 'Αγάπη τοῦ Λαοῦ
Εἶναι ἀδύνατο νά καταστρέψεις
τὴν ἰδεολογία τοῦ Λαοῦ
Δέν μπορεῖς νά ἐξαλείψεις
τό Λαό
Δέν μπορεῖς νά ἐξαλείψεις
τὴν 'Επανάσταση.

ΙΣΙΝΤΡΟ ΓΚΑΛΙ

ὅταν πίνουν τό οὐίσκυ τους, καπνίζουντας τὰ ποῦρα τους, νά ἔχουν νά διηγοῦνται τίς ἐνδοξες νίκες τους. 'Ετσι λοιπόν ἀπὸ «κυρίαρχα ἔθνη» οἱ 'Ινδιάνοι μεταπίπτουν μετὰ τό 1871 (Πράξη γιὰ τὴν Οἰκιοποίηση(!) τῶν 'Ινδιάνων) σέ μιὰ νομικὴ κατάσταση sui generis παρόμοια μέ τῶν δούλων σὲ ρωμαϊκό δίκαιο, πού διαρκεῖ σχεδόν ἕνα ὁλόκληρο αἶμα. Δέν ἦταν πολῖτες, οὔτε τῶν δικῶν τους ἔθνη-τήτων, οὔτε τῶν ΗΠΑ, ἦταν ἀπλά καί μόνο ὕλικό γιὰ ἐξαφάνιση, καί στήν περίοδο αὐτὴ σημειώνονται «οἱ πιό μεγάλες νίκες κατὰ τῶν 'Ερυθροδέρμων»...

Τό 1924, μέ ἀπόφαση τοῦ Κογκρέσου, ἀναγνωρίζονται, ὅσοι βέβαια ἀπομείναν, ὡς πολῖτες τῶν ΗΠΑ μέ κάπως ἰδιόμορφα δικαιώματα, ἀφοῦ σπρώχνονται σέ ἄγονες περιοχές, καθῶς οἱ «κρατικές ἐταιρίες» εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ ἐκτάσεις γιὰ κάρουνο, πετρέλαιο, ξυλεία κ.τ.λ., γιὰ νά καταλήξουν μετὰ τό 1934 στὴ σημερινή πραγματικότητα τῶν στρατοπέδων συγκέντρωσης καί τῶν γκέτο.

'Ολόκληρη ἡ ἱστορία τῶν σχέσεων τῶν ΗΠΑ μέ τοὺς αὐτόχθονες λαούς τῆς 'Αμερικῆς καθορίζει τὴν πολιτικὴ τῆς ἀπέναντι σ' αὐτοὺς ὡς μιὰ πολιτικὴ ὀλοκληρωτικῆς καταστροφῆς καί ἐξαφάνισης. 'Η Κυβέρνησις τῶν ΗΠΑ χρησιμοποίησε κάθε «πρόσφορο» μέσο γιὰ νά ἀποκρύψει ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο κόσμο τό ἰνδιάνικο πρόβλημα. Τό Γραφεῖο 'Ινδιάνικων 'Υποθέσεων (BIA), καί πρὶν ἀπ' αὐτό τό «Τμήμα Πολέμου», γιατί οἱ 'Ιν-

διάνοι θεωροῦνταν «αἰχμάλωτοι πολέμου», τό FBI, ὁ στρατός τῶν ΗΠΑ, οἱ «ἰδιωτικοὶ στρατοὶ» διαφόρων «παραγόντων» τῶν τοπικῶν πολιτειῶν καί τὰ «ἀτυχήματα», οἱ καταδίκες γιὰ «στάση» καί «ὀχλαγωγία», δέν στάθηκαν τελικὰ ἱκανές νά «θάψουν» τὸν ἀγῶνα τῶν 'Ινδιάνων πού ξεκίνησε ἀπὸ ἀνώδυνα ὑπομνήματα καί κλιμακώθηκε μέ καταλήψεις περιοχῶν καί ἐξεγέρσεις.

Η ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΑΛΚΑΖΑΡ

Τό Νοέμβρη τοῦ 1969 μιὰ ὁμάδα νεαρῶν 'Ινδιάνων ἀποθιβάζεται καί καταλαμβάνει τὴ νησίδα 'Αλκαζάρ, ζητώντας τὴν παραχώρησή της γιὰ τὴ δημιουργία 'Ινδιάνικου Κέντρου. 'Η κατάληψή αὐτὴ λειτουργεῖ αὐτόματα σάν καταλύτης μέσα στὶς ἰνδιάνικες μάζες ἐπαπαφρόντας τίς ἐθνικὲς τους ἐνότητες καί χιλιάδες 'Ινδιάνοι, ὄχι μόνο ἀπὸ τίς ΗΠΑ, συρρέουν σὲ 'Αλκαζάρ καί στήν ἀπέναντι ὄχθη διαδηλώνοντας τὰ αἰτήματά τους γιὰ «ἀνθρώπινη ζωὴ», «κυριαρχία» καί «ἀπελευθέρωση». 'Η κυβέρνησις ἀντιδρᾷ μέ ἀπειλές στρατιωτικῆς βίας, διακόπτει τὴν παροχὴ ρεύματος καί νεροῦ στὴ νησίδα, ὑπόσχεται τὴν ἴδρυση ἑνὸς νέου 'Ινδιάνικου Κέντρου... κοντὰ στὴ στρατιωτικὴ βάση τοῦ 'Αγίου Φραγκίσκου στὴ θέσῃ ἑνὸς ἄλλου πού εἶχε ἐκείνες τίς μέρες μυστηριωδῶς καεῖ, καί σχεδιάζει τὴν ὁμαδικὴ ἀπαγωγὴ ὅλων ὅσων βρίσκονται στὴ νησίδα.

Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1972 ὁ Richard Oakes, ὁ ἐγκέφαλος τῆς κατάληψης τοῦ 'Αλκαζάρ, πυροβολεῖται καί σκοτώνεται ἀπὸ τὸν φρουρό σ' ἕνα στρατόπεδο συγκέντρωσης τῆς Βόρειας Καλιφόρνιας μέ τὴν πρόφαση ὅτι ὁ R. Oakes τὸν εἶχε ἀπειλήσει μέ μαχαίρι.

Τό 'Αλκαζάρ ἔγινε τό σύμβολο τῆς ἐξέγερσης τῶν 'Ινδιάνων γιὰ τό ἄνοιγμα τοῦ δρόμου γιὰ μιὰ «ἀνθρώπινη ζωὴ» καί γιὰ τὴν «ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν ὑποδούλωση σὲ οἰκονομικὸ σύστημα τῶν λευκῶν». Τό 'Αλκαζάρ ἀκόμα ἐδειξε τό δρόμο καί τὴν ἀνάγκη τῆς ὁργάνωσης τῶν ἰνδιάνικων μαζῶν καί τῆς ἐπεξεργασίας τῶν διεκδικησέων τους καθῶς ἐπίσης καί τὴ διατύπωση μιᾶς πολιτικῆς πλατφόρμας.

Στὶς 11.3.73 οἱ παραδοσιακοὶ ἡγέτες τῆς φυλῆς τῶν Oglala Sioux, μιᾶς ἀπὸ τίς μεγαλύτερες φυλές, διακηρύσσουν τὴ «συνεχὴ ἀνεξαρτησία» τῆς φυλῆς τους ἀπὸ τίς ΗΠΑ, ἐπικαλοῦμενοι τὴ συνθήκη Fort Lamaries τοῦ 1868, ἀνακηρύσσουν τό «'Ανεξάρτητο Ἔθνος τῶν Oglala» μέ ἐδαφικὴ περιοχὴ τὸ Wounded Knee (Πληγωμένο Γόνατο) καί διορίζουν Προσωρινὴ Κυβέρνηση.

Τό γεγονός εἶναι σημαντικό γιὰ τὴν πορεία τοῦ ἰνδιάνικου κινήματος, καθῶς δείχνει τὸ δρόμο τῆς ἀνεξαρτησίας, μὰ ταυτοχρόνα ἐπικίνδυνο γιὰ τίς ΗΠΑ. Γι'

αυτό ή Κυβέρνηση αντιδρά στην «πρόκληση» με πρωτοφανή βιαιότητα. Περικυκλώνει τό Wounded Knee με στρατιωτικές δυνάμεις και πραγματοποιεί μία από τις μεγαλύτερες σφαγές, ενώ παράλληλα στέλνει σε εξορία τούς πιά «δραστήριους πολίτες της 'Ανεξάρτητης 'Εθνότητας των Oglala». Στο άμεσως επόμενο χρονικό διάστημα οί εξεγέρσεις σε στρατόπεδα συγκέντρωσης έντεινόνται. 'Η Κυβέρνηση τών ΗΠΑ μπροστά στό ένδεχόμενο τής ανάπτυξης του ινδιάνικου κινήματος δείχνει μία «φοβερή αποφασιστικότητα» και οί σφαγές στό στρατόπεδα Pine Ridge και Menominee δέν έχουν τίποτε νά ζηλέψουν από τίς επιθέσεις εναντίον τών μαύρων στή Ροδεσία και τή Νότια 'Αφρική.

ΤΙ ΘΕΛΕΙ ΤΟ Α.Ι.Μ.

Μέσα απ' αυτή τή ρατσιστική μεταχείριση και τίς σφαγές γεννήθηκε τό 'Αμερικανικό 'Ινδιάνικο Κίνημα. Οί διεκδικήσεις του είναι παλιές, πάνε 200 χρόνια πίσω, σήμερα όμως παίρνουν μία ιδιαίτερη διάσταση καθώς τό ινδιάνικο πρόβλημα συνδέεται από τήν πολιτική πλατφόρμα του Α.Ι.Μ. μέ τόν γενικότερο «διεθνιστικό αντιιμπεριαλιστικό αγώνα τών λαών» ενάντια στόν ιμπεριαλισμό τών ΗΠΑ.

«Καταλαβαίνουμε πολύ καλά ότι έμείς πού ζοϋμε μέσα στην 'Αμερική θά είμαστε ίσως οί τελευταίοι πού θά γευτούμε τήν έλευθερία. Οί 'Αμερικανοί θά προσπαθήσουν νά κάνουν τήν δμορφη πατρίδα μου τό τελευταίο προπύργιο τής καπιταλιστικής βουλμίας. Παρόλα αυτά μπορούμε νά συντομεύσουμε τήν ημέρα τής έλευθερίας μας δουλεύοντας μέ και γιά τά άπελευθερωτικά κινήματα όλόκληρου του κόσμου...» λέει ο Carter Camp, πρώην πρόεδρος του Α.Ι.Μ.

Αυτό στην εφαρμογή του μεταφράζεται στις σχέσεις πού διατηρεί σήμερα τό Α.Ι.Μ. μέ τά άπελευθερωτικά κινήματα όπως

- τό Ρ.Φ.Λ.Ο. του 'Ομάν (People Front for the Liberation of Oman)
- τό Ε.Λ.Φ. τής 'Ερυθράας (Eritrean Liberation Front)
- τό Υ.Ν.Φ. τής 'Υεμένης (Unified National Front)
- τό Σοσιαλιστικό Κόμμα του Πονέρτο - Ρίκο
- τό 'Εργατικό Κόμμα του Μπαγκλαντές, κ.ά.

Τό πρώτο Διεθνές 'Ινδιάνικο Συμβούλιο γιά τήν εφαρμογή τών Συνθηκών έγινε στόν «'Ορθιο Βράχο» (Standing Rock) τής περιοχής τής φυλής Σιoux, τόν 'Ιούνιο του 1974, και σ' αυτό πήραν μέρος 97 ινδιάνικες φυλές και έθνότητες από τή Βόρεια και Νότια 'Αμερική.

'Ακολούθησαν:

- 'Η πρώτη Διεθνής 'Ινδιάνικη Συνδιάσκεψη, τόν 'Οκτώβριο 1975, στό νησί Βανκούβερ, μέ τήν παρουσία και ξένων αντιπροσώπων από τήν 'Αμερική, τόν Ειρηνικό και τήν Εϋρώπη.

'Ο γραμματέας του Α.Ι.Μ. Ντένις Μάινκς, ο αναγνωρισμένος ηγέτης των 'Ινδιάνων, άποτελεί στόχο διώξεων από τήν 'Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση.

● 'Η δεύτερη Διεθνής Συνδιάσκεψη μέ αντικείμενο τήν εφαρμογή τών Συνθηκών μέ τίς οποίες οί ινδιάνικες φυλές αναγνωρίζονται ως κυρίαρχα έθνη, είναι καλύτερα οργανωμένη. Και σ' αυτήν παρευρίσκονται αντιπρόσωποι του 'Αραβικού Κέντρου Πληροφοριών του Ο.Η.Ε., τής 'Αφρικανικής 'Εθνικής 'Ενώσης τής Ζιμπάμπουε, ο Jose Alberto Alvarez εκ μέρους του Σοσιαλιστικού Κόμματος του Πονέρτο - Ρίκο καθώς επίσης και αντιπρόσωποι τών ιθαγενών κατοίκων τής Αυστραλίας. Στή δεύτερη αυτή Συνδιάσκεψη καταγγέλθηκε ότι τό Γραφείο 'Ινδιάνικων 'Υποθέσεων (ΒΙΑ) πούλησε κάρβουνο από περιοχές πού ανήκουν σε 'Ινδιάνους στό 1/3 τής τιμής πού υπάρχει στην αγορά, σε μεγάλες εταιρίες, περιλαμβανομένων και τών εταιριών Shell, Standard και Gulf Oil. «Θέλουμε νά χρησιμοποιήσουμε τούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους τής γής μας γιά νά προμηθεύσουμε τρόφιμα στό λαό μας, γιά τήν οικονομική μας ανάπτυξη όχι μέ καπιταλιστικές μεθόδους αλλά μέ τό δικό μας παραδοσιακό τρόπο», λέει ή διακήρυξη πού εγκρίθηκε.

ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΑΝΙΚΩΝ ΦΥΛΩΝ

Τό 'Αμερικανικό 'Ινδιάνικο Κίνημα αγωνίζεται σήμερα νά άπελευθερωθεί από τήν καταπίεση τής Κυβέρνησης τών ΗΠΑ, εναντίον του άποικισμού και τής πολιτικής τής ολοκληρωτικής εξαφάνισης τών ινδιάνικων φυλών. Τά αίτήματα του Α.Ι.Μ. συνοψίζονται στή διεκδίκηση τής κυριαρχίας τών ινδιάνικων φυλών πάνω στό έδάφη τους, πού επανειλημμένα αναγνωρίστηκε από μία σειρά συνθηκών πού υπογράφηκαν από τίς ΗΠΑ

και τίς ινδιάνικες φυλές. Οί συνθήκες αυτές πρέπει νά γίνουν σεβαστές και νά μπουν σ' εφαρμογή, όσες έξάλλου φυλές δέν κατοχυρώνουν τά έδάφη τους μέ τέτοιες συνθήκες, νά προσχωρήσουν στίς υπάρχουσες ή πάντως νά έξασφαλισθεί σ' αυτές μέ όποιοδήποτε άλλο τρόπο ή κυριαρχία τους πάνω στό έδάφη στό όποια γιά αιώνες έξισαν.

«'Ο μόνος δρόμος πού θά οδηγήσει στην έξοάλυνση τών σχέσεων μας μέ τίς ΗΠΑ είναι νά διεκδικήσουμε τό δικαίωμα τής κυριαρχίας μας όπως τό διεκδίκησε ο λαός του Πονέρτο - Ρίκο. Ξέρουμε πολύ καλά ότι μέχρι ν' αναγνωριστεί τό δικαίωμά μας αυτό από άλλα κράτη, ή Κυβέρνηση τών ΗΠΑ θά έξακολουθεί νά συμπεριφέρεται σάν νά μην υπάρχει», λέει ο Vernon Bellecourt, ένας άλλος από τούς ηγέτες του Α.Ι.Μ.

'Η κυριαρχία τών ινδιάνικων φυλών πάνω στό έδάφη τους είναι γιά τό Α.Ι.Μ. αναπόσπαστα συνδεδεμένη μέ τό δικαίωμα γιά αυτοδιάθεση και άνεξαρτησία, ήδη ή ανακήρυξη «άνεξάρτητης έθνότητας τών Oglala» είναι ένα προηγούμενο πού δείχνει τό δρόμο και γιά τίς άλλες φυλές. «Κράτη όπως ή Δανία και τό Λουξεμβούργο έχουν λιγότερο πληθυσμό από τίς ινδιάνικες φυλές τών ΗΠΑ, και είναι μέλη του ΟΗΕ». Γιά τήν ώρα πάντως ο κύριος αγώνας του Α.Ι.Μ. είναι ο αγώνας ενάντια στην πείνα, στίς άρρώστιες πού μαστίζουν τά στρατόπεδα συγκέντρωσης, ενάντια στην καταπίεση του Γραφείου 'Ινδιάνικων 'Υποθέσεων, του όποιου ζητούν τόν άποχωρισμό από τό 'Υπουργείο 'Εσωτερικών και τόν πλήρη έλεγχο του από 'Ινδιάνους. 'Αγωνίζονται πρώτα απ' όλα γιά νά προστατέψουν τή ζωή τους από τήν πολιτική γενοκτονίας τής Κυβέρνησης τών ΗΠΑ.

Κάποτε ο Μπούφαλο Μπίλ νίκησε τούς 'Ινδιάνους και συνέλαβε αίχμάλωτο τόν άρχηγό τους, τόν «Καθιστό Ταύρο». "Όταν μία αντιπροσωπεία τής φυλής τών Σιoux πήγε τελευταία στην Ουάσινγκτον γιά νά συναντήσει τόν Πρόεδρο Φόρντ, εκείνος τούς δέχτηκε γιά ...τέσσερα λεπτά. Κατά τά άλλα οί άρχές τής 'Υπερατλαντικής Δημοκρατίας άς φωτίζουν τόν έλευθερο κόσμο...

AMERICAN INDIAN MOVEMENT (A.I.M.) COMMITTEE U.K.

«Μᾶς δώσανε πολλές ὑποσχέσεις, περισσότερες ἀπὸ ὅσες μπορῶ νά θυμηθῶ. Ἀλλά δέν κράτησαν παρὰ μόνο μία: Ὑποσχέθηκαν νά πάρουν τή γῆ μας καί τήν πῆραν.»

ΜΑΧΠΙΟΥΑ ΛΟΥΤΑ (Κόκκινο Σύννεφο)

«Ποιόν νόμο καταπάτησα; Εἶναι λάθος μὲν ν' ἀγαπάω τοὺς "δικοὺς" μου; Φταίει μὴπως τὸ κόκκινο μου δέμα ἢ τὸ ὅτι εἶμαι "Λακότα" καί γεννήθηκα ἐκεῖ τοῦ ἔζησε ὁ πατέρας μου καί θά πεθάνω γιὰ τὸ λαό μου καί γιὰ τήν πατρίδα μου;»

ΤΑΤΑΝΚΑ ΓΙΟΤΑΝΚΑ (Καθιστός Ταῦρος)

Πρὸς τὸν Πρόεδρο τῶν ΗΠΑ, τὸ Κογκρέσσο καί τή Βουλὴ τῶν Ἀντιπροσώπων:

**ΟΙ ΙΝΔΙΑΝΟΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΖΗΤΟΥΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ**

Ὁ ἰθαγενὴς ἀμερικανικὸς λαὸς τῶν ΗΠΑ ἀγωνίζεται νά ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὴν καταπίεση τῆς Κυβέρνησης τῶν ΗΠΑ καί τοῦ Γραφείου Ἰνδιάνικων Ὑποθέσεων (BIA). Ὁ ἰνδιάνικος λαὸς ὑποφέρει ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἀνεργίας, τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ αὐτοκτονιῶν, καί τὸ χαμηλότερο κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα στὶς ΗΠΑ.

Στὴ διάρκεια τῶν 200 χρόνων ζωῆς τῶν ΗΠΑ, τὰ ἀνθρώπινα καί νόμιμα δικαιώματα τοῦ ἰθαγενῆ λαοῦ τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν στὸ σύνολό τους συστηματικὰ παραβιασθεῖ ἀπὸ τίς κάθε φορὰ Κυβερνήσεις τῶν ΗΠΑ καί τίς τοπικὲς Κυβερνήσεις τῶν ἐπὶ μέρους Πολιτειῶν. Οἱ προθεσμίες ἔχουν πρό καιροῦ ἐκπνεύσει γιὰ τὴν ἀναγνώριση καί ἐνδυνάμωση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἰθαγενοῦς ἀμερικανικοῦ λαοῦ πάνω στὴ γῆ του, στὸν τρόπο ζωῆς του, καί στὸ ἀναφαίρετο δικαίωμά του νά αὐτοκυβερνᾶται ὅπως κάθε ΚΥΡΙΑΡΧΟΣ ΛΑΟΣ.

Γιὰ ὅλα αὐτά, ἐμεῖς, ποὺ ὑπογράφουμε, ζητοῦμε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ τὰ παρακάτω:

1. Ὅλες οἱ συνθήκες τίς ὁποῖες οἱ ΗΠΑ ἔχουν ὑπογράψει μὲ τίς φυλές τῶν Ἰνδιάνων, καί τίς ὁποῖες οἱ παραδοσιακοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Ἰνδιάνων ἀποδέχονται ὡς ἐγκυρες, πρέπει νά γίνουν σεβαστές καί νά μποῦν σὲ ἐφαρμογὴ. Ὅλες οἱ ἰνδιάνικες φυλές πρέπει ν' ἀποκτήσουν τὸν ἐλεγχὸ καί τὴν κυριαρχία πάνω στὰ ἐδάφη ποῦ

καθορίστηκαν ἀπὸ τίς συνθήκες αὐτές. Ὅσες φυλές δὲν ἔχουν συμπεριληφθεῖ στὶς παραπάνω συνθήκες μὲ τίς ΗΠΑ πρέπει νά ἀποκτήσουν τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἢ ν' ἀναγνωριστοῦν μὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο τρόπο ὡς νόμιμα, κυρίαρχα ἔθνη.

2. Ἡ Πράξη γιὰ τὴν Ἰνδιάνικη Ἀναδιοργάνωση τοῦ 1934 (Πράξη Χάουαρντ - Χουήλερ) πρέπει ν' ἀνακληθεῖ. Κυβερνήσεις ἀπὸ καί γιὰ τὸν ἰνδιάνικο λαὸ πρέπει νά ἐπανεγκατασταθοῦν ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Ἰνδιάνους.

3. Τὸ Γραφεῖο Ἰνδιάνικων Ὑποθέσεων πρέπει ν' ἀποσπασθεῖ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν καί νά ἐπαναλειτουργήσει ὡς ἀνεξάρτητο γραφεῖο, κάτω ἀπὸ τὸν ἐλεγχὸ τῶν Ἰνδιάνων, καί νά λογοδοτεῖ σ' αὐτούς. Ὅλα τὰ ἔγγραφα καί βιβλία τοῦ Γραφείου αὐτοῦ πρέπει νά ἐλεγχθοῦν καί νά γίνουν ἐπανορθώσεις γιὰ τὴν κακὴ διαχείριση καί ὅλες τίς μέχρι σήμερα ἀπάτες. Προηγούμενες ἐπικυρώσεις ἰνδιάνικων κτημάτων σὲ μὴ Ἰνδιάνους πρέπει νά ἀκυρωθοῦν ἀμέσως.

● ΤΟ 1976 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ Η ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΙΝΔΙΑΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ.

● ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΗΠΑ ΝΑ ΓΙΟΡΤΑΣΟΥΝ ΤΑ 200 ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ.

ΟΝΟΜΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ κ.λ.π.

ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΙΝΔΙΑΝΟΥΣ

Η Βρετανική Έπιτροπή του Κινήματος των Ινδιάνων της Αμερικής (A.I.M., American Indian Movement - Committee UK) έστειλε στο περιοδικό μας πληροφοριακό υλικό για τις συνθήκες ζωής των Ινδιάνων και τους πρόσφατους αγώνες τους. Καί μαζί, τό κείμενο μιās έκκλησης πού απευθύνεται πρὸς τόν Πρόεδρο τῶν ΗΠΑ καί ζητᾶ νά ἀποδοθοῦν στούς αὐτόχθονες – καί ἐξαφανιζόμενους – κάτοικους τῆς Αμερικής, τά νόμιμα δικαιώματά τους.

Στήν παράκληση τοῦ Α.Ι.Μ. γιά τή συλλογή ὑπογραφῶν στήν Ἑλλάδα, τό ΑΝΤΙ ἀνταποκρίνεται δημοσιεύοντας τό κείμενο τῆς έκκλησης καί καλεῖ ὅσους ἀναγνώστες του ἐπιθυμοῦν νά τό ὑπογράψουν καί νά τό στείλουν ἀπ' εὐθείας στή διεύθυνση τοῦ Α.Ι.Μ.:

American Indian Movement, Committee UK
6 Woodland Road - Northfield
BIRMINGHAM B31/2HS
GR. BRITAIN

ἤ μέσω τοῦ περιοδικοῦ, στά γραφεῖα μας, ΑΝΤΙ, Δημοχάρους 60, Ἀθήνα Τ.Τ. 601.

Ἄλλος παραλήπτης, γιά ὅσους τό ἐπιθυμοῦν, μπορεῖ π.χ. νά εἶναι ἡ Ἀμερικανική Πρεσβεῖα στήν Ἀθήνα:

Embassy of the United States of America, Βασιλίσσης Σοφίας 91, Ἀθήνα, ΤΤ. 602.

Στήν περίπτωση αὐτή, οἷς παρακαλοῦμε στείλετε ἀντίγραφο καί στό περιοδικό ἢ στό Α.Ι.Μ.

Δημοσιεύουμε σήμερα τά πρῶτα ὀνόματα ἐκείνων πού, ἀφοῦ τοὺς γνωστοποιήσαμε τό κείμενο τῆς έκκλησης, ὑπόγραψαν:

- Ὁ κοινοβουλευτικός ἐκπρόσωπος τοῦ ΚΚΕ ἐσ. Λεωνίδας Κύρκος.
- Οἱ βουλευτές τοῦ ΠΑΣΟΚ Β. Ἰντζές, Ἀπ. Κακλαμάνης, Γ.Δ. Παπαδημητρίου, Σπ. Ράλλης.
- Ὁ βουλευτής τῆς ΕΔΗΚ Βασίλης Πεντάρης.
- Οἱ Μῆτσος Ἀλεξανδρόπουλος, συγγραφέας, Κίττυ Ἀρσένη, ἠθοποιός, Τάσος Βουρνᾶς, ἱστορικός, Κώστας Καρῶς, ἠθοποιός, Βάσω Κατράκη, χαράκτρια, Μάνος Κατράκης, ἠθοποιός, Στέφανος Ἀηναῖος, ἠθοποιός, Μελίνα Μερκούρη, ἠθοποιός, Κώστας Μουρσελάς, θεατρικός συγγραφέας, Δήμος Μούτσης, συνθέτης, Μάριος Πλωρίτης, συγγραφέας, Γιάννης Ρίτσος, ποιητής, Ντόρα Ἡλιοπούλου-Ρογκάν, κριτικός, Ἀντώνης Σαμαράκης, συγγραφέας, Χρήστος Σιαμαντᾶς, ἐκδότης, Ἀμαλία Φλέμιγκ, Δημήτρης Χατζής, συγγραφέας.

● Οἱ δημοσιογράφοι Σούλα Ἀλεξανδροπούλου, Νικηφόρος Ἀντωνόπουλος, Γιώργος Βότσης, Γιώργος Γάτος, Μάκης Γιομπαζολιάς, Λούης Δάνος, Γιάννης Δημαράς, Σόνια Ζαχαράτου, Στρατῆς Ζαχαριάδης, Σπύρος Θεοδωρόπουλος, Χάρης Θεοχαράτος, Βασίλης Καβδαθᾶς, Νίκος Κακαουνάκης, Γιάννης Κάτσης, Δημήτρης Κασίμης, Νίκος Κιάος, Γιώργος Κρεμμυδάς, Ἰωάννα Κωτσάκη, Γιώργος Λιάνης, Κάρολος Μπουσάλης, Νανά Νταουντάκη, Μηνᾶς Παπάρογλου, Κώστας Παπαϊωάννου, Γιάννης Πετσίλας, Κώστας Ρεσθάκης, Κώστας Σταματίου, Ἐφη Σταυρουλάκη, Παντελῆς Τρωγάδης, Σεραφεῖμ Φυντανίδης.

«...Ὅπως μιά σκοτεινὴ καί σατανική ἀρρώστια, ὁ καπιταλισμός μὲ δουλιμῖα προσπαθεῖ νά σκλαβώσῃ ὁλόκληρο τόν κόσμο. Ἀλλὰ ἐμεῖς πού ἀγαποῦμε τόν ἄνθρωπο, μὲ ἐνωμένες τίς δυνάμεις μας, μποροῦμε καί πρέπει νά νικήσουμε...

...Ζώντας ἐδῶ, στό στομάχι τοῦ θηρίου, αἰσθανόμαστε μόνο τὰ πιό δυσνατά χτυπήματα, ὅπως τὴν καταπληκτικὴ νίκη τοῦ διετναμέξικου λαοῦ ἐνάντια στὸν ἀμερικανικὸ ἱμπεριαλισμό πού χτύπησε τὸν πυρῆνα αὐτοῦ τοῦ θανατηφόρου συστήματος. Τό ἴδιο καί οἱ νίκες τῶν λαῶν τῆς Ἀφρικής εἶναι γιά μᾶς μιὰ μεγάλη ἀνακούφιση πού ζεσταίνει τὴν καρδιά καί δυναμώνει τὴ ψυχὴ αὐτῶν πού ἀγωνίζονται γιά τὴν ἐλευθερία μέσα στήν Ἀμερική... Καταλαβαίνω πολὺ καλά ὅτι ἐμεῖς πού ζοῦμε μέσα στήν Ἀμερική θά εἴμαστε ἴσως οἱ τελευταῖοι πού θά γευτοῦμε τὴν ἐλευθερία. Οἱ Ἀμερικανοὶ θά προσπαθήσουν νά κάνουν τὴν ὁμορφὴ πατρίδα μου τό τελευταῖο προπύργιο τῆς καπιταλιστικῆς δουλιμῖας. Παρόλα αὐτὰ μποροῦμε νά συντομεύσουμε τὴν ἡμέρα τῆς ἐλευθερίας μας δουλεύοντας μὲ καί γιά τὰ ἀπελευθερωτικὰ κινήματα ὁλόκληρου τοῦ κόσμου.

...Ἡ Ἀμερική, ὁ Καναδᾶς, ἔχουν τεράστιες ἐκτάσεις καί πολὺ γερὴ τεχνολογία στό ἀστυνομικὸ τους κράτος. Σάν μιὰ οἰκογένεια ἀπὸ σφήκες πάνω σὲ ἀρκούδα, πρέπει νά χορησιμοποιήσουμε τίς λεπτές μας αἰχμὲς ἐνωμένες, ἂν ἐλπίζουμε ὅτι θά νικήσουμε...

...Μέ τό δικό μου τρόπο, τόν τρόπο τῶν Πόνκα, στέλνω σ' ὅλους τοὺς ὑπερατλαντικούς συναγωνιστές μου τὰ πιό ἐγκάρδια αἰσθήματα ἀλληλεγγύης καί τὴν ὑπόσχεση, τόσο τὴ δική μου, ὅσο καί τῶν ἐνόπλων συντρόφων μου, ὅτι θά συνεχίσουμε μὲ σθένος τὸν ἀγῶνα ἐνάντια στὸν ἱμπεριαλισμό μέχρι τὴν τελικὴ νίκη.»

Ἀπόσπασμα ἀπὸ Δήλωση τοῦ πρώην Προέδρου τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἰνδιάνικου Κινήματος Κάριερ Α. Κάιτ πού ἐγινε στὸ Λονδίνο στὶς 29 Ἰουλίου 1976. Ὁ Κ. Α. Κάιτ βρίσκεται αὐτὴ τὴ στιγμή φυλακισμένος στὸ Σπρίνγκφιλντ τοῦ Μισσοῦρι ἐκτίοντας τετράχρονη φυλάκιση γιά συμμετοχὴ στὸν «Ἀγῶνα γιά Ἀπελευθέρωση τῆς Ἀμερικής».

ΓΕΙΑ ΣΟΥ ΦΥΛΗ ΜΟΥ, ΓΕΙΑ ΣΟΥ ΓΕΡΑΚΙ ΜΑΥΡΟ

*Μετά την άπατη σέ βάρος του από τους 'Αμερικάνους, τό Μαύρο Γεράκι - ένας από τους πιο θαρραλέους ηγέτες στην περιοχή των μεγάλων λιμνών - σήκωσε μπιτόνι και πολέμησε δυό χρόνια τον πολυπληθέστερο και εξοπλισμένο αμερικανικό στρατό. Τελικά, αφού έχασε τα περισσότερα παλληκάρια του, παραδόθηκε στο στρατιωτικό 'Ατκινσον, τό 1832. Φυλακισμένος, μέ άλλούς, ταπεινωμένος, υπαγόρευσε τό 1833 στον Άντουαν Λεκλαίρ την περίφημη 'Αυτοβιογραφία του Μαύρου Γερακιού. Γιά τό «'Αντί» μετάφρασα λίγες σελίδες του.

«Λίγο μετά τό γυρισμό μας ήρθαν μαντάτα πώς θ' ανάψει ντουφεκίδι ανάμεσα σ' 'Αγγλους κι 'Αμερικάνους.

Δικοί μας σθελοπόδαροι φτάνουν από διάφορες φυλές επιθεσιώνοντας τά πολεμικά μαντάτα. 'Ο 'Αγγλος πράκτορας, συνταγματάρχης Ντίξον, κουβέντιαζε μαζί μας κι έκανε ρεγάλα σέ διάφορες φυλές. Δέν είχα αποφασίσει άν θά πήγαινα μέ τους 'Εγγλέζους ή θά 'μενα ουδέτερος. Δέν είχα ακόμη ανακαλύψει ούτ' ένα καλό δείγμα στο χαρακτήρα των 'Αμερικάνων πού'ρθαν σ' αυτό τόν τόπο. Δίνουν καλές υποσχέσεις πού δέν κρατούν ποτές, ενώ οι 'Αγγλοι δίνουν λιγοστές αλλά μπορούμε πάντοτε νά εμπιστευόμαστε στο λόγο τους.

Ένας δικός μας ακότωσε ένα Γάλλο στόν Κάμπο Σιέν. Τόν πιάσανε οι 'Αγγλοι κι είπαν πώς θά τόν εκτελέσουν την άλλη μέρα. 'Η φαμελιά του είχε κατασκηνώσει λίγο πιά κάτω από τό στόμα του Γουϊσκόνσιν. Τούς ικέτεψε νά τόν αφήσουν νά ιδεί τή φαμελιά του κείνη τή νύχτιά, μιάς κι ήταν νά πεθάνει την επαύριο. Του δώσαν άδεια νά πάει αφού υποσχέθηκε νά γυρίσει την άλλη αύγή.

Πήγε στή φαμελιά του, όπου 'ταν μιά γυναίκα κι έξι παιδιά. Δέν ήμπορώ νά περιγράψω τό σμίξιμο και τόν αποχωρισμό τους νά τό νιώσουν οι λευκοί, αφού φαίνεται πώς τά αισθήματά τους επιβάλλονται από κανόνες πού έχουν άραδιάσει οι ιεροκήρυκές τους, ενώ τά δικά μας αισθήματα, εξουσιάζονται από τόν έντός μας συμβουλάτορα. 'Ο μελλοθάνατος έδωσε στους αγαπημένους του τόν ύστατο θλιβερό αποχαιρετισμό κι έτρεξε λαχανιαστά στόν κάμπο ως τό φρούριο, όπου έφτασε στήν ώρα. Τό έκτελεστικό απόσπασμα ήταν έτοιμο και οι στρατιώτες παρατάχτηκαν άμέσως και τόν εκτέλεσαν.»

[Σταματώντας απότομα την αφήγηση συμβάντων, τό Μαύρο Γεράκι λέει μελαγχολικά:]

«Γιατί τό Μέγα Πνεύμα έστειλε τους λευκούς σ' αυτό τόν τόπο νά μάς διώξουν από τά καλύβια μας και νά μάς δίνουν φαρμακερά πιωτά, άρρώστιες και θανατερό; Έπρεπε νά καθίσουν στή γή πού τους είχε δώσει τό Μέγα Πνεύμα. Θά συνεχίσω όμως την αφήγησή μου. 'Αλλά τό μνημονικό μου δέν είναι τόσο καλό

μετά την τελευταία μου επίσκεψη στους λευκούς. Έχω ακόμη μιά βουή σ' αυτά μου...»

[Λίγοι φύλαρχοι κλήθηκαν νά πάνε στήν Ουάσιγκτον νά ιδούν τό «Μεγάλο Πατέρα», πού τους ήθελε νά μείνουν ουδέτεροι σέ περίπτωση πολέμου, υποσχόμενος νά πεί στους εμπόρους νά τους πουλήσουν τό χινόπωρο αγαθά επί πιστώσει, ώστε νά κυνηγήσουν και νά ξεφλήσουν μέ γουναρικά τους εμπόρους την άνοιξη, άκριβώς μέ τόν τρόπο πού είχαν καθιερώσει οι 'Εγγλέζοι. 'Αλλά οι εμπόροι άρνήθηκαν κατηγορηματικά νά πουλήσουν επί πιστώσει.]

«'Ο καπετάνιος του πολέμου είπε πώς ό έμπορος δέν μπορεί νά μάς πουλήσει αγαθά επί πιστώσει γιατί δέν είχε λάθει έντολές από τό Μεγάλο Πατέρα στήν Ουάσιγκτον. Δέν ξέραμε τί θά γινόταν τώρα. Λίγοι κλείσανε μάτι εκείνη τή νυχτιά. 'Όλα ήσαν μαύρα κι άραχλα.»

[Ύστερα από αυτή τή συμπεριφορά των 'Αμερικάνων, έπescαν στην παγίδα του πονηρού 'Αγγλου συνταγματάρχη.]

«Χαλάσαμε άμέσως τίς σκηνές μας και κινήσαμε όλοι γιά τό Πετρονήσι. Έδώ σήσαν όλες οι έλπίδες νά μείνουμε σέ ειρήνη, σπρωγμένοι σέ πόλεμο από την άπάτη πού μάς έκαναν...»

Συνεχίσαμε την πορεία, σμίγοντας μέ τους 'Αγγλους κάτω μεριά Νητρώιτ, όπου κάναμε σέ λίγο μιά μάχη. Οι 'Αμερικάνοι πολέμησαν καλά και μάς γυρίσαν πίσω μέ κάμπουσες άπώλειες. Μεγάλη έντύπωση μου 'καμε αυτό, μιάς και μου 'χανε πεί ότι δέ θά πολεμήσουν οι 'Αμερικάνοι...

Γυρίζοντας στο χωριό θρήκα τους καπετάνιους και τά παλληκάρια και μέ όδηγησαν στή σκηνή πού μου είχαν ετοιμάσει. Μετά τό φαί, τους μολόγησα καταλεπτώς όσα είχα ιδεί και είχα κάμει. Έξήγησα στους ανθρώπους μου πώς πολεμούν οι 'Αγγλοι και οι 'Αμερικάνοι. 'Αντί νά παραφυλάξουν ό ένας γιά τόν άλλο, άρπάζοντας κάθε εύκαιρία νά σκοτώσουν έναν έχθρό γιά νά σώσουν τους ανθρώπους τους, καθώς κάνουμε έλόγου μας και κρίνει την καλή τακτική ενός πολέμαρχου, εκείνοι πορεύονται στο ξέφωτο και πολεμάνε χωρίς νά νοιάζονται γιά τους άντρες πού μπορεί νά χάσουν. Μόλις τελέψει ή μάχη, νά πάνε και νά πιούν κρασί σά νά μήν είχε γίνει τίποτα. Κατόπι κάνουν ένα γραφτό ιστορικό της μάχης, ή κάθε μεριά λέγοντας πώς νίκησε και καμιά νά μή μολογάει ούτε τους μισούς πολεμιστές της πού σκοτώθηκαν.»

[Οι 'Αγγλοι χάνουν συνεχώς. Ύστερα από πολύμηνη σκέψη και πολλές συσκέψεις, τό Μαύρο Γεράκι αποφασίζει νά υπογράψει συνθήκη ειρήνης μέ την «Τσιφ στο Σαίν Λούις».]

«'Ο τρανός καπετάνιος στο Σαίν Λούις μάς έστειλε μαντάτο νά κατηφορίσουμε και νά υπογράψουμε τή συμφωνία: δίχως νά διαστάσουμε κινήσαμε άμέσως νά πάμε νά καπνίσουμε την πίπα της ειρήνης μαζί του. Φτάνοντας θρήκαμε τους πολέμαρχους σέ συμβούλιο. Μάς εξήγησαν τά λόγια του Μεγάλου Πατέρα

Μικρός πολεμιστής από Wounded Knee (Μάρτης 1973).

ΤΟΥΤΗ ΤΗ ΦΟΡΑ

Τούτη τή φορά, είπες,
όλα θάναι καλά
Τούτη τή φορά, είπες,
όλα θάναι ίσα μεταξύ τους και χαρούμε-
να.

Τούτη τή φορά, υποσχέθηκες,
τό δίκαιο νά επικρατήσει
Τούτη τή φορά, υποσχέθηκες,
τ' ανθρώπινα δικαιώματα ν' αναγνωρι-
στούν.

Τούτη τή φορά, τούτη τή φορά
όρκιστηκες:
Είναι ή τελευταία φορά...

PENI TZEMMILA

Σάν φτάσαμε στό στρατόπεδο Τζέφφερσον θρήκαμε τό μεγάλο πολέμαρχο, τό Λευκό Κάστορα, πού διοικούσε τά άμερικάνικα στρατά ένάντια στό μικρό μου άπόσπασμα. Ένιωσα κατάθραθα τήν ταπείνωση όπου έπρεσα. Λίγο πρίν ήμουνα ό καπετάνιος τών παλληκαριών μου και τώρα αίχμάλωτος πολέμου. Μας δέχτηκε εύγενικά και μας φέρθηκε καλά.

Μας κλείσαν στό στρατόπεδο, άφού μας άνάγκασαν νά κουβαλάμε στά πόδια μας τίς άλυσίδες μέ τή σιδερόμπαλα. Αυτό ήταν θανατερό και άχρηστο. Φοβούνταν ό Λευκός Κάστορας πώς θά 'σπαζα τούς φράχτες του στρατόπεδου γιά νά τό θάλω στά πόδια; 'Η μπάς και του 'στειλαν διάτα νά μου επιβάλει αυτή τήν τιμωρία; 'Αμα τόν είχα πιάσει έγώ αίχμάλωτο στή μάχη, δέ θά του είχα λαθώσει τόσο πολύ τήν ψυχή μέ τέτοιο φέροισμο, ξέροντας πώς ένας άτρομος πολέμαρχος θά προτίμαγε τό θάνατο πάρεξ πίν άτιμία. Μά δέν κακολογώ τό Λευκό Κάστορα γι' αυτό πού 'καμε, άφού αυτό ήταν τό συνήθειο άνάμεσα στους λευκούς στρατιώτες και λογιάζω πώς αυτό ήταν κομμάτι χρέος του.»

ΜΑΥΡΟ ΓΕΡΑΚΙ

Μετάφραση:
Παντελής Τρωγάδης

μας στήν Ούάσιγκτον, όπου μας κατηγοράγε γιά άνομολόγητα έγκλήματα και πολλές άδικίες, ιδιαίτερα γιαντί δέν κατεθήκαμε στό πρώτο κάλεσμα. Έμεις ξέραμε καλά ότι ό Μεγάλος Πατέρας μας μας είχε εξαπατήσει και συνακόλουθα μας άνάγκασε νά πάμε μέ τούς 'Αγγλους και δέν μπορούσαμε νά πιστέψουμε ότι εκείνος έβαλε τούτα τά λόγια στό στόμα κείνων τών όπληρχιών γιά νά μας τά πουνε. 'Ελόγου μου δέν ήμουνα πολιτικός καπετάνιος και δέν μπορούσα ν' άποκριθώ, αλλά οι πολιτικοί μας καπετάνιοι είπαν στους επιτρόπους: "Αυτό πού λέτε είναι ψέμα. 'Ο Μεγάλος Πατέρας δέ μας έστειλε τέτοιο λόγο, γιαντί κάτεχε έλόγου του ότι ή κατάσταση όπου θρεθήκαμε τήν είχε φτιάξει εκείνος". Οι λευκοί καπετάνιοι άναψοκοκκίνισαν άπό θυμό σ' αυτή τήν άπόκρισή μας και είπαν: «Θά τή σπάσουμε τή συμφωνία και θά σās κηρύξουμε τόν πόλεμο γιαντί πολύ μας θίξατε».

Οι δικόι μας καπετάνιοι δέν ήθελαν νά τούς θίξουν και τό είπαν: "Έλόγου μας θέλουμε νά ξηγήσουμε μόνο ότι μας είπατε ψέμα, χωρίς νά θέλουμε νά σās θυμώσουμε, έτσι όπως σεις οι λευκοί κάμετε σάν δέν πιστεύετε όσα σās λέγουν". Έτσι συνεχίστηκε ή σύσκεψη και τελικά ήρθε ένα γύρο ή πίπα τής ειρήνης.

Έκει, γιά πρώτη βολά στή ζωή μου, άκούμπησα τό χηνόφτερο νά ύπογράψω τή συνθήκη, δίχως νά ξέρω όμως ότι μ' αυτό δεχόμουν νά παραχωρήσω τό χωριό μου. 'Αμα μου τό 'χαν έξηγήσει ό' άρνιόμουν και δέ θά 'θαζα ύπογραφή στή συνθήκη τους, όπως δείχνει καθαρά ή πρόσφατη δράση μου. Τί κατέχουμε έμεις άπό τά καμώματα, τούς νόμους και τά έθιμα τών λευκών; Μπορουνε ν' αγοράσουν άκόμη και τά κορμιά μας γιά πετσόκομμα, κι έμεις νά πάρουμε τό χηνόφτερο γιά νά τό ύπογράψουμε, μή κατέχοντας τί κάνουμε. Αυτή ήταν ή περίπτωση ή δική μου και τής φυλής μου πιάνοντας τό χηνόφτερο γιά πρώτη βολά.

Μπορούμε νά κρίνουμε τό σωστό και δικίο μόνο μέ τή δική μας βάση του σωστού και δικίου, πού είναι πολύ άλλιώτικο άπό τών λευκών, άν μέ πληροφόρησαν καλά. Οι λευκοί μπορουν νά κάμουν άδικο σ' όλη τή ζήση τους κι έπειτα, άμα συχωρεθούν σάν ψυχομαχάνε, όλα είναι έντάξει σ' έμάς είναι άλλιώως. Πρέπει νά κάνουμε τό καλό σ' όλη μας τή ζήση. 'Αμα έχουμε καλαμπόκι και κρέας και ξέρουμε πώς δέν έχει μιά φαμελιά, τό μοιραζόμαστε μαζί της. 'Αμα έχουμε παραπανίσιες κουθέρτες άπό όσες μας χρειάζονται νά μήν τρέμουμε, κι άλλοι δέν έχουν άρκετές, πρέπει νά τίς δώσουμε σ' εκείνους πού έχουν χρεια.»

[Στή συνέχεια τό Μαύρο Γεράκι διηγείται πώς δέν άντεχε νά παραδώσει στους λευκούς τό χωριό και τό νεκροταφείο του κι άρχισε ό λεγόμενος «Πόλεμος του Μαύρου Γερακιού» άπό τό 1831 μέχρι τό 1832, γιά νά τελειώσει στήν πολύνεκρη μάχη του Φρούριου Κρώφορντ, όπου τό Μαύρο Γεράκι, άπελπισμένος άπό τήν πίκρα τής ήττας, έκανε τήν ιστορική όμιλία «Γειά σου φυλή μου - γειά σου Μαύρο Γεράκι», μνημείο ιστορικό και λογοτεχνικό.]

«Τό μακελειό πού έκρινε τόν πόλεμο κράτησε κάπου δύο ώρες. Χάσαμε κάπου εξήντα παλληκάρια, εξόν εκείνους πού πνιγήκαν... 'Ο πράκτορας μέ παράδωσε στό διοικητή του Φρούριου Κρώφορντ, στό Λευκό Κάστορα [έτσι άποκαλούσαν οι Έρυθρόδερμοι τό στρατηγό 'Ατκινσον] κατεβαίνοντας τόν ποταμό.

Πλέοντας κάτω καλοκοίταζα τόν τόπο πού μας στοίχισε τόσο κακό, άγωνία κι αίμα, και τώρα μου στοίχιζε νά είμαι αίχμάλωτος πολέμου. Συλλογιόμουν τήν άχαριστία τών λευκών καθώς έβλεπα τά όμορφα σπίτια τους, τά πλούσια σπαρτά και τό καθε επιθυμητό γύρω τους. Και συλλογιόμουν ότι όλη εκείνη ή γής ήταν δική μας κι έμεις δέν πήραμε ποτές ούτε ένα δολάριο γι' αυτήν, και οι λευκοί δέν ίκανοποιήθηκαν πάρεξ όταν πήραν και τό χωριό και τά μνήματά μας και μας ξετόπισαν πέρα άπό τό Μισσιισσιππι.

στις επάλξεις της Δημοκρατίας
ή ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ή απογευματινή σου εφημερίδα

Πώς προδόθηκε τό «άμερικανικό όνειρο»

του Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΗΠΑ

«Η 'Αμερική είναι ένα λάθος, ένα γιγάντιο λάθος»

(Σ. Φρόυντ όταν Ε. Τζόουνς, μετά το ταξίδι του στις Η.Π.Α.)

«Στις μέρες μας, ποιά στάση πρέπει ένας άνθρωπος να υιοθετήσει απέναντι στην άμερικανική κυβέρνηση; Απαντώντας ότι δεν μπορεί να συντοχτεί μαζί της χωρίς τον κίνδυνο της κατασχύνης. Ούτε γιό μία στιγμή δεν μπορώ να θεωρήσω αυτή την πολιτική οργάνωση σαν την κυβέρνηση μου, όσο εξακολουθεί να είναι και κυβέρνηση δούλων».

(HENRY THOREAU, 1817 - 1862)

Πριν 200 χρόνια, στις 4 'Ιουλίου 1776, με τη Διακήρυξη της 'Ανεξαρτησίας των πρώτων 13 Πολιτειών της 'Ανατολικής 'Ακτής, δεν θεμελιώθηκε μόνον ένα κράτος, πού θα γινότανε, μετά από έναμιση αιώνα, το πιο πλούσιο οικονομικά και το πιο ισχυρό στρατιωτικά, απ' όσα είδε μέχρι σήμερα η ανθρώπινη ιστορία, έπι κεφαλής της πιο έκτεταμένης αυτοκρατορίας χωρίς σύνορα, πού συντείνει στην ευημερία του. Θεμελιώθηκε, επίσης, κι αυτό πού ονομάστηκε το «άμερικανικό όνειρο»: μια όρισμένη αντίληψη έλευθερίας, δημοκρατίας και ισότητας, ίσων ευκαιριών για όλα τα μέλη μιας κοινωνίας, πού είχε θεμελιωθεί στον 17ο αιώνα από εύρωπαϊους μετανάστες πού έφευγαν μακριά από τις πολιτικές και θρησκευτικές καταπίεσεις και τους διωγμούς.

Το «άμερικανικό όνειρο» διατυπώθηκε από ανθρώπους σαν τον Τ. Πάιν, το Θωμά Τζέφερσον, τον Σάμουελ Άνταμς, τον Τζ. Μάντισον, τον Ντάνιελ Σέϋς, και θρήκε την ωραιότερη διατύπωσή του στην ίδια τη Διακήρυξη της 'Ανεξαρτησίας με την περίφημη φράση: «Θέωρούμε αυτές τις αλήθειες φανερές αφ' έαυτού τους: ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ίσοι, ότι ο Δημιουργός τους τους προίκισε με μερικά αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα, ανάμεσα στα όποια βρίσκεται η ζωή, η έλευθερία και η αναζήτηση της ευτυχίας, ότι για να εξασφαλίσουν αυτά τα δικαιώματα,

οι άνθρωποι έγκαθιστούν κυβερνήσεις, πού η νόμιμη έξουσία τους προέρχεται από τη συναίνεση των κυβερνωμένων». Ας σημειωθεί ότι είναι η πρώτη γραπτή διατύπωση των άστικών αρχών της πολιτικής έλευθερίας και των άτομικών δικαιωμάτων, πού κάτω από την επίδραση του «φυσικού δικαίου» συνόδευσαν την άνοδο της άστικής τάξης και την πάλη της έναντίον του άπολυταρχισμού και των φεουδαλικών προνομίων. Ας σημειωθεί ακόμα, ότι η φράση «αναζήτηση της ευτυχίας» μπήκε από τον Τζέφερσον, σέ αντίκατάσταση της λέξης «ιδιοκτησία», πού πρότεινε ο Γζών Άνταμς, σύμφωνα με μία φράση του Τζών Λόκ.

Όμως το «άμερικανικό όνειρο» προδόθηκε, όχι μόνο γιατί η ιδιοκτησία έγινε ο βασικός θεσμός του νέου κράτους, όχι μόνο γιατί η νέα αυτή κοινωνία είχε τις διακρίσεις της, τις κάστες της, τα προνόμιά της (1), όχι μόνο γιατί από τον μακρύ και αίματηρό Πόλεμο της 'Ανεξαρτησίας (1775 - 1873) έπωφελήθηκαν οι πλούσιες τάξεις, πού έγιναν πλουσιότερες αγοράζοντας τις γαίες των συνεργατών των Άγγλων, πού πήρε κάτω από τον έλεγχό της η έπανάστατική έξουσία, αλλά γιατί το «άμερικανικό όνειρο» συντρίφτηκε από δυό, βασικά, δεδομένα:

● η άμερικανική κοινωνία ήταν δουλοκτητική κοινωνία, και ο ρατσισμός θ' αποτελέσει το μόνιμο στίγμα της και μετά την κατάργηση της δουλείας (2)

● η άμερικανική κοινωνία ήταν και είναι έπεκτατική, ξεκινώντας από τη γενοκτονία των 'Ινδιάνων, πού κράτησε περίπου έναν αιώνα, και πού έφερε σέ σύγκρουση δυό διαφορετικές αντίληψεις για τη ζωή, τη φύση, τον άνθρωπο: απέναντι στο σεβασμό γι' αυτά των 'Ινδιάνων, υπάρχει η επιδίωξη του κέρδους και η νοοτροπία της απόδοσης και της έκμετάλλευσης από μέρους των λευκών (3). Κι όμως οι 'Ινδιάνοι χαρακτηρίζονται στή Διακήρυξη της 'Ανεξαρτησίας σαν «άγριοι και ά-

μαθείς». «Όσο για τους μαύρους, ούτε πού αναφέρονται: ή Διακήρυξη τους αγνοεί!

Άλλά ή γενοκτονία των Ίνδιάνων ήταν απαραίτητη για την «πορεία προς τή δύση», την «άπώθηση των συνήρων», τον βαθμιαίο σχηματισμό μιάς χώρας με ήπειρωτικές διαστάσεις και με τεράστιους πλουτοπαραγωγικούς πόρους (4). Κι όπως λέει ένας άμερικανός Ιστορικός, «δέν θά μπορούσε μιά τέτοια επέκταση ως τά όρια μιάς ολόκληρης ήπειρου, νά σταματήσει στα όρια του Ώκεανού» (5). Τελικά, άπέναντι στον «ούτοπικό» Ιδεαλισμό του Τζέφφερσον επικράτησε ο «ρεαλισμός» του Ά. Χάμιλτον, του πραγματικού Ιδρυτή του άμερικανικού καπιταλισμού, και των «φεντεραλιστών», πού είναι οι πρόγονοι των ρεπουμπλικάνων στις σχέσεις τους με την οικονομική ολιγαρχία, με τό ίδιο σύνθημα: «νόμος και τάξη» (LAW AND ORDER). Είναι έξω από τά όρια του παρόντος άρθρου τό νά εξετάσει πώς λειτούργησε, κάτω από την καπιταλιστική κυριαρχία, ή ουσιαστική σέ πολλά και τυπική σέ άλλα άμερικανική πολιτική δημοκρατία. Ούτε μπορούμε έδώ, από έλλειψη χώρου, ν' αναφερθούμε στο Ιστορικό της άμερικανικής επέκτασης στο έξωτερικό, και του σχηματισμού της «άμερικανικής αυτοκρατορίας», πού τή συνοδεύει «ή άλαζονεία της δύναμης» (κατά την έκφραση του γεροϋσιαστή Φουλμπράϊτ), πού άπαιτεί σήμερα τά «λουτρά αίματος» (κατά την έκφραση του άμερικανού γλωσσολόγου Νοάμ Τσόμσκι), πού καταλήγει στον «έξωτερικό φασισμό» (κατά την έκφραση του καθηγητή Μωρίς Ντυβερζέ) (6). Άναμφισβήτητα, ή πουριτανική παράδοση κι ο καλθινιστικός μεσαιανισμός, πού άποτελούν την όρθολογική δικαίωση της καπιταλιστικής λογικής, και πού θεωρεί τόν έμπλουτισμό και την υλική δύναμη σάν σημάδια της θείκης εύλογίας, προσπάθησε νά παρουσιάσει τή δράση της αυτοκρατορίας σάν «άποστολή» για τήν προάσπιση της έλευθερίας, την επέκταση του «άμερικανικού ονείρου», και την έξαγωγή του άμερικανικού τρόπου ζωής. Πέρα από την ύποστήριξη των πιο άνελεύθερων και φασιστικών καθεστώτων, πώς είναι δυνατό ή άμερικανική αυτοκρατορία νά φέρει τήν εύημερία, όταν τό δο)ο του παγκόσμιου πληθυσμού, πού αντιπροσωπεύουν οι ΗΠΑ, καταναλώνει τό ήμισυ σχεδόν της παγκόσμιας παραγωγής;

Αυτό πού κατ' έξοχήν χαρακτηρίζει την άμερικανική κοινωνία και τό καταναλωτικό της υπόδειγμα είναι ή σπατάλη, ή καταθρόχιση τεράστιων ποσοτήτων ένεργείας, πρώτων ύλών, πού δέν παράγονται πιά στις ΗΠΑ, και πρέπει νά εισαχθούν από τις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Αύτή ή σπατάλη είναι έγγενής στο άμερικανικό οικονομικό σύστημα, είναι μάλιστα απαραίτητη για τήν άπορρόφηση του οικονομικού πλεονάσματος πού δημιουργείται, σέ υπέρβαση των δυνατοτήτων για επένδυση πού έχει ο άμερικανικός καπιταλισμός, όπως λειτουργεί σήμερα (7). Είναι έξω από τά πλαίσια του παρόντος άρθρου ή Ιστορία του άμερικανικού εργατικού κινήματος, ή ένταξη της εργατικής τάξης στο σύστημα, ή ήττα της άριστερας, και ή άνυπαρξία σοσιαλιστικού ή ριζοσπαστικού - μεταρρυθμιστικού κινήματος, πού θά επέβαλλε τις διαρθρωτικές μεταβολές: ή αδυναμία αυτών των μεταβολών κάνει απαραίτητη τήν αυτοκρατορία, με τά πολλαπλά της όφέλη. Άς αναφερθεί ότι, πέρα από τις πρώτες ύλες, οι ΗΠΑ άπορροφάνε έναν τεράστιο αριθμό έγκεφάλων και φαιάς ύσας από τόν υπόλοιπο κόσμο — στην ανάπτυξη και τήν εύημερία του όποιου ισχυρίζονται ότι συμβάλλουν. Άνάμεσα 1949 και 1961, 41.000 έπιστήμονες και μηχανικοί μετανάστευσαν στις ΗΠΑ. Άνάμεσα 1961 και 1970 ο αριθμός τους άνέθηκε σέ 67.400 (σύμφωνα με τά «STATISTICAL ABSTRACTS» του 1971). Ύπολογίστηκε από τό Άμερι-

κανικό Ύπουργείο Έργασίας ότι στην περίοδο 1965 - 1975, 380.000 έπιστήμονες και μηχανικοί θά έμπαιναν σάν μετανάστες στις ΗΠΑ. Έναντι 16.000, πού ήταν ο αριθμός τους, για τό 1965, θά γίνονταν 60.000 για τό 1975, δηλαδή ή έτήσια εισδοχή σχεδόν θά τετραπλασιαζότανε άνάμεσα 1965 και 1975!

Αυτοί πού κατέχουν τή χώρα πρέπει και νά τήν κυβερνάνε» έλεγε ο JOHN JAY, πού έγινε Ύπουργός των Έξωτερικών στην πρώτη περίοδο μετά τόν Πόλεμο της Άνεξαρτησίας. Αυτό πού είπώθηκε τότε για τό έσωτερικό των ΗΠΑ, οι ιδεολόγοι της αυτοκρατορίας τό προέκτειναν στη διάσταση ολόκληρου του πλανήτη.

«Οι τεχνολογικές μας έπιτεύξεις, ή παραγωγικότητα των άγροτικών μας έκμεταλλεύσεων και των βιομηχανιών μας, ο φιλόπονος κι εκπαιδευμένος λαός μας, οι φυσικοί πόροι πού διαθέτουμε, μάς έδωσαν τή δύναμη και τή συνείδηση της εύθύνης, πού είναι άπαραίτητες για τήν άσκηση της ήγεμονίας»

δήλωνε στις 14.8.75 ο Χένρυ Κίσσινγκερ, σημερινός Ύπουργός Έξωτερικών των ΗΠΑ. Άναμφισβήτητα, αυτό πού χαρακτηρίζει την άμερικανική οικονομία δέν είναι μόνο η σπατάλη, είναι και ή ύψηλή παραγωγικότητα — πού, όπως όλοι ξέρουμε, είναι ο μόνος δείκτης για τήν οικονομική ανάπτυξη. Μόνον όμως άν έξηγήσουμε αύτή τήν ανάπτυξη, αναφερόμενοι στην οικονομική Ιστορία των ΗΠΑ (8), μπορούμε ν' ανατάμουμε τόν ιδεολογικό μύθο, πού εκφράζουν αυτά πού λέει, μετά από πολλούς άλλους, ο Κίσσινγκερ: ότι ή άμερικανική εύημερία είναι άποτέλεσμα του οικονομικο-κοινωνικού συστήματος των ΗΠΑ, κι ότι μπορεί νά χρησιμέψει σάν παράδειγμα για τόν υπόλοιπο κόσμο, κάτω από τήν ήγεμονία των ΗΠΑ. Όσοι, μέσα στα όρια της αυτοκρατορίας, δέν δέχονται τό άμερικανικό πρότυπο, και άμφισβητούνε τήν ιδεολογική του δικαίωση, πρέπει νά έξαναγκαστούνε στη σιωπή ή νά έξοντωθούνε. Τό μεγαλείο του προτύπου φαίνεται από τό ότι ακόμα και ή ΕΣΣΔ, πού εκφράζει τόν γραφειοκρατικό σοσιαλισμό, έχει τάξει για σκοπό τό «νά φτάσει και νά ξεπεράσει τις Ήνωμένες Πολιτείες»!

Οι συντελεστές της ανάπτυξης

Η οικονομική ανάπτυξη των ΗΠΑ θά μπορούσε νά χωριστεί σέ δυο μεγάλες περιόδους: 1783 - 1869 (τέλος του Έμφυλίου Πολέμου) και 1869 - 1976. Οι θάσεις γι' αύτή τήν ανάπτυξη μπηκαν ήδη από τότε πού οι 13 πρώτες Πολιτείες της Άνατολικής Άκτής άποτελούσαν θρεπτική άποικία, λόγω της σύνθεσης του πληθυσμού τους, της ταχείας αύξησής του, και της επένδυσης θρεπτικών κεφαλαίων — στη γεωργία και τό έμπόριο — πού προέρχονταν από τις Ίνδιες και τήν Άφρική (άπ' όπου προέρχονταν και οι μαύροι δοϋλοι πού δούλευαν στις Πολιτείες του Νότου). Ο πληθυσμός των 13 Πολιτειών δεκαπλασιάστηκε άνάμεσα 1720 και 1790! Όταν αρχίζει ο Πόλεμος της Άνεξαρτησίας, ο πληθυσμός των 13 Πολιτειών ανέρχεται σέ 3 εκατομμύρια. Η κατοπινή εξέλιξη του πληθυσμού των ΗΠΑ είναι ή έξης: 1.800: 5,3 εκατομ., 1850: 23 εκατομ., 1870: 38,5 εκατομ., 1900: 75,9 εκατομ., 1920: 106 εκατομ., 1950: 151 εκατομ., 1973: 212 εκατομμύρια. Η έκπληκτική αύτή αύξηση του πληθυσμού (ας σημειωθεί, για σύγκριση, ότι στην περίοδο 1900 - 1939, ο πληθυσμός της Γαλλίας π.χ. παραμένει στάσιμος!) όφείλεται βέβαια όχι μόνο στην ύψηλή γεννητικότητα, αλλά και στην έξωτερική μετανάστευση, πού εξέλιχτηκε ως έξης: 1821 - 1840: 742.000, 1841 - 1860: 4,3 εκατομ., 1861 - 1880: 5,1 εκατομ., 1881 - 1900: 8,9 εκατομ., 1901 - 1920: 14,5 έ-

κατομ., 1921 - 1940: 5,6 έκατομ., 1965 - 1974: 3,5 έκατομμύρια (9).

Αυτά τὰ έκατομμύρια τών πεινασμένων και δυστυχισμένων, που έρχονταν σαν μετανάστες στις ΗΠΑ, από όλες τις γωνίες της Εύρώπης και από την "Απω Ανατολή, ήταν ή πιο ιδανική εργατική δύναμη, για την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών και την οικονομική ανάπτυξη: όχι μόνο ή άμερικανική οικονομία δεν πλήρωσε τίποτα για την ανατροφή τους, αλλά σαν ξένοι εργάτες στην άρχή, και για πολλά χρόνια, εργάζονταν σαν τὰ σκυλιά, δντας στο έλεος των καπιταλιστών που θρησκεία τους ήταν το κέρδος και μεταβάλλονταν σε αντικείμενα άνήλεης έκμετάλλευσης. Νά τί γράφει ο μεγάλος άμερικανός λογοτέχνης UPTON SINGLAIR στο μυθιστόρημά του «Η Ζούγκλα» (1906):

«Στά Σφαγεία του Σικάγου τή μετανάστευση την όργωνωσε ο γέρο - Ντόρχαμ, που είχε όρκιστεί να δημιουργήσει στο Πάρκινγκτάουν έναν πληθυσμό τέτοιο που κάθε άπεργία γινότανε άδύνατη. "Εστειλε γι' αυτό σ' όλες τις πόλεις και τα χωριά της Εύρώπης πράκτορες για να διαδώσουν το μύθο της εύκολιας στο να βρει κανείς καλοπληρωμένη δουλειά στα Στόκ - Γιάρντε. Οι άνθρωποι ήρθαν κατά κοπόδια και ο γέρο - Ντόρχαμ τους τσάκισε και τους έλιωσε στη δουλειά, σά να ήταν ή καταδίκη τους στα κάτεργα, τους κατάστρεψε ολοκληρωτικά, κι έφερνε άλλους στη συνέχεια».

Το άπόσπασμα αυτό του SINGLAIR μάς δίνει να καταλάβουμε πως ή Εύρώπη και ο υπόλοιπος κόσμος λειτούργησαν σαν μιιά δεξαμενή «έφεδρικού στρατού εργασίας» για την ανάπτυξη των ΗΠΑ.

Στις άρχές του 19ου αιώνα δημιουργούνται οι περίφημες «εργατικές πόλεις» (FACTORY TOWNS), συνοικισμοί με κέντρο τους το εργοστάσιο, κι όπου ή διεύθυνση του εργοστασίου έλέγχει το δημαρχείο, τον κληρο, τις έφημερίδες, την άστυνομία, τους δικαστές, τα μαγαζιά. Η δημοκρατία δεν έχει καμιά σχέση με τις εργατικές πόλεις, και τὰ συνδικαλιστικά δικαιώματα είναι άνύπαρκτα: θά κατακτηθούν με σημαντικούς και αίματηρούς αγώνες, που στα τέλη του 19ου και τις άρχές του 20ου αιώνα κάνουν το άμερικανικό εργατικό κίνημα να είναι το πιο θίαιο, το πιο άναπτυγμένο, κι εκείνο που έδωσε τον μεγαλύτερο άριθμό νεκρών. Το 1865 στα 3 έκατομ. βιομηχανικούς εργάτες μόνο 200 χιλιάδες είναι συνδικαλισμένοι. Παρά τή μετέπειτα ανάπτυξη τους, οι εργατικές ενώσεις δεν θ' αναγνωριστούνε ολοκληρωτικά παρά το 1935, δηλαδή στη διάρκεια του Νιού Ντήλ, με τον νόμο Βάγκνερ. Είναι έξω από τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ή τόσο ένδιαφέρουσα ιστορία του άμερικανικού εργατικού κινήματος. Άλλά θά θέλαμε άπλως ν' αναφέρουμε, ότι στα μέσα άκόμα του 19ου αιώνα οι εργάτες που όργανώνονταν για να διεκδικήσουν τὰ δικαιώματά τους, να ζητήσουν αύξηση των ήμερομισθίων τους ή να επιτύχουν μείωση των ωρών εργασίας (ή εργάσιμη μέρα ήταν τότε 12 ώρες), παραπέμπονταν στα δικαστήρια με την κατηγορία της συνωμοσίας έναντίον των θεσμών. Άργότερα, το 1886, άρκοϋν οι αίματηρές ταραχές της Πλατείας Χαϊμάρκετ, που θά καθιερώσουν την 1η Μαΐου σαν Έργατική Γιορτή, και οι καταδίκες συνδικαλιστών που άκολούθησαν, για να καταδείξουν τον άστυνομικο - πολιτικό μηχανισμό καταπίεσης του συνδικαλιστικού κινήματος.

Όχι μόνο ή άνοδος του βιοτικού επιπέδου που συνόδευσε την έκβιομηχάνιση, αλλά και ο ρατσισμός συνέβαλε στην ένταξη της εργατικής τάξης στο σύστημα, κάνοντας τους «μικρούς λευκούς» να νιώθουν άνώτεροι από τους μαύρους. Συνεχίστηκε, άλλωστε, ή εισαγωγή μαύρων δού-

λων στις ΗΠΑ και μετά τον Πόλεμο της Άνεξαρτησίας ο άριθμός τους πέρασε από 700.000 το 1820 σε 4 έκατομμύρια το 1860. Ο ρατσισμός συνεχίστηκε και μετά την κατάργηση της δουλείας από τον Έμφύλιο Πόλεμο, και ο οικονομικός του ρόλος συμπληρώθηκε με την έκμετάλλευση και άλλων μειονοτήτων όπως οι Πορτορικανοί ή οι σικάνος (μετανάστες μεξικανικής καταγωγής). Πρίν από μερικά χρόνια, δημοσιεύτηκε από την Κοινωνική και Οικονομική Έπιτροπή του ΟΗΕ μιιά σημαντική Έκθεση για τις συνθήκες ζωής και εργασίας έκατομμυρίων σικάνος, που εισέρχονται παράλληλα στις ΗΠΑ και χρησιμοποιούνται με ήμερομισθία πείνας στις φυτείες και τους άμπελώνες της Καλιφόρνιας (10).

Οι άπαρχές της ανάπτυξης

Η παρουσία της Μεγάλης Βρετανίας ήταν άνασταλτικός παράγοντας για την ανάπτυξη των ΗΠΑ, τόσο πρίν όσο και μετά τον Πόλεμο της Άνεξαρτησίας. Η άποικιακή πολιτική της Μεγάλης Βρετανίας άπαγόρευε κάθε έκβιομηχάνιση των 13 Πολιτειών, όπως και κάθε άποικίας. Ο Λόρδος CORNBURY, κυβερνήτης της Ν. Ύόρκης από το 1701 ως το 1708, έστειλε το 1705 ένα ύπόμνημα στο άγγλικό Έπουργείο Έμπορίου, στο όποιο έγραφε, μεταξύ άλλων:

«Όλες οι άποικίες, που δεν είναι παρά κλαδιά που άνήκουν στο ίδιο δέντρο, θά έπρεπε να κρατηθούνε έντελώς έξαρτημένες και ύποταγμένες στην Άγγλία, κι αυτό δεν θά είναι ποτέ δυνατό άν τις άφήσουμε να κατασκευάσουν τις ίδιες μονοφакτοϋρες με αυτές που βρίσκονται στην Άγγλία. Γιατί από τή στιγμή που οι κάτοικοι των άποικιών μπορέσουν να ντυθούν όχι μόνον άνετα αλλά και κομψά, χωρίς τή βοήθεια της Άγγλίας, αυτοί που δεν επιθυμούν πάρα πολύ την ύποταγή στην κυβέρνηση θά σκεφτούν πολυ γρήγορα να πραγματοποιήσουν αυτό που έχουν από καιρό στην καρδιά τους».

Άλλά και μετά την Άνεξαρτησία, ή οικονομία των ΗΠΑ ύπέστη τις συνέπειες του άγγλικού συναγωνισμού, και οι έπιουργίες που ιδρύθηκαν το 1787 στη Μασσαχουσέτη, το 1788 στο Κοννέκτικουτ και το 1807 στη Νέα Έρεσέ έκλεισαν άμέσως μετά ή δεν μπόρεσαν ν' άρχίσουν να παράγουν. Ο TOQUEVILLE, που έγραψε το περίφημο βιβλίο του «Η Δημοκρατία στην Άμερική» (1849) έλεγε ότι «δεν ύπάρχει πιο μεγάλο μίσος άπ' αυτό που έχουν οι Άμερικανοί των Ηνωμένων Πολιτειών για τους Άγγλους, αλλά οι Άγγλοι είναι εκείνοι που προμηθεύ-

ουν στους 'Αμερικανούς τὰ βιομηχανικά προϊόντα πού έχουν ανάγκη. 'Η αυξανόμενη εὐημερία τῆς 'Αμερικῆς ἀποβαίνει ἔτσι σέ ὄφελος τῆς μεταποιητικῆς βιομηχανίας τῆς 'Αγγλίας». Σιγά - σιγά ὅμως οἱ κάτοικοι τῶν ΗΠΑ ἔδειξαν μεγάλη ἱκανότητα γιά τή δική τους οἰκονομική ἀνάπτυξη, μέ μιὰ σημαντική συσσώρευση κεφαλαίου καί μιὰ ἀντιγραφή, προσαρμογή καί τελειοποίηση τῆς ἀγγλικῆς τεχνολογίας. 'Η περίοδος «ἀπογείωσης» τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας τοποθετεῖται στή δεκαετία 1840 - 1850, δηλαδή συμπίπτει μέ τήν ἀρχή τῆς κατασκευῆς τῶν σιδηροδρόμων.

'Ανάμεσα 1783 καί 1869 τὸ Καθαρὸ 'Εθνικὸ Προϊὸν αὐξήθηκε ὀχτῶ φορές, περνώντας ἀπὸ 1,1 δισεκατομ. δολλάρια σέ 9 δισεκατομ. δολλάρια. 'Αλλὰ ὑπολογίζουν ὅτι, γιά τὴν ἴδια περίοδο, τὸ μέσο κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήμα πέρασε ἀπὸ 216 δολλάρια σέ 237 δολλάρια: αὐτὴ ἡ μικρὴ αὐξηση τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος ἦταν ἀναγκαία, γιά νὰ χρηματοδοτηθεῖ ἡ συσσώρευση τοῦ κεφαλαίου, καί δείχνει τίς θυσίες πού ὑπέστη ὁ πληθυσμὸς στὸ πρῶτο στάδιο τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης. Τὸ ἐπενδύμενο κεφάλαιο στὴ βιομηχανία πέρασε ἀπὸ 50 ἑκατομ. δολλάρια τὸ 1820 σέ 1.000 ἑκατομ. δολλάρια τὸ 1860. Οἱ ἐπενδύσεις εἶναι σημαντικὲς καί στὴ γεωργία καί ἡ μηχανοποίηση βοήθησε στὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητάς της. Τὸ ἐξαγωγίμο προϊόν πού ἔπαιξε στρατηγικὸ ρόλο γιά τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας εἶναι τὸ θαμβάκι, γιά τὸ ὁποῖο μεγάλωνε συνεχῶς τόσο ἡ ἐσωτερικὴ ὅσο καί ἡ ἐξωτερικὴ ζήτηση — μέ τὴν Κίνα σάν τὸν κυριότερο πελάτη (11).

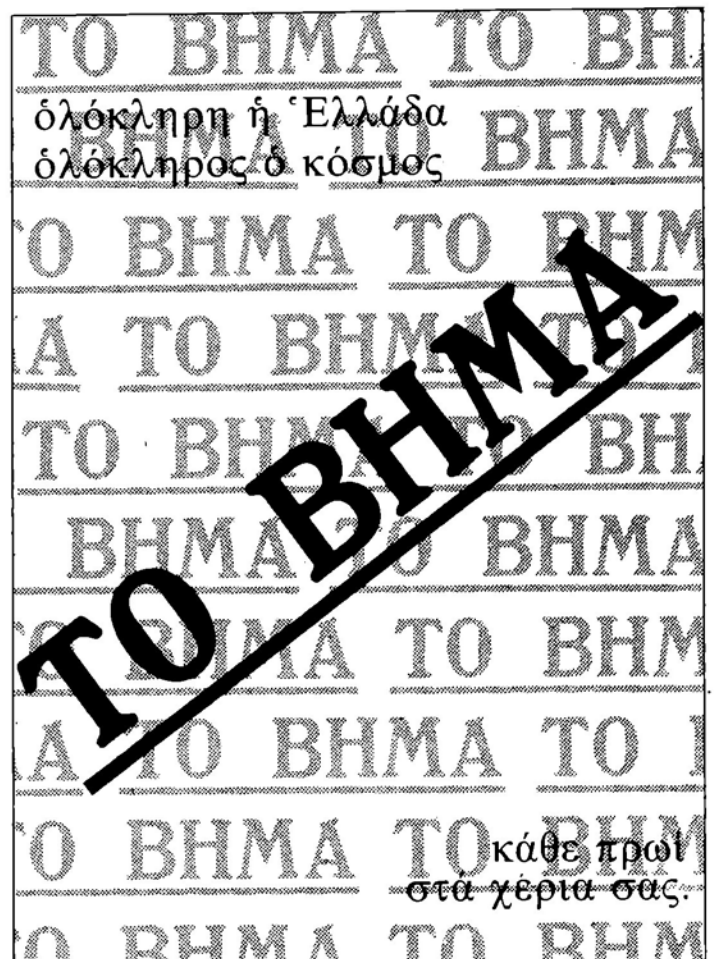
'Η παραγωγή τοῦ θαμβακιοῦ, πού ἐπωφελεῖται ἀπὸ τὴν ἀφθονία καί φτηνὴ ἐργασία τῶν μαύρων δούλων, ἀπὸ 60 ἑκατομ. λίθρες τὸ 1800 περνάει σέ 1.300 ἑκατομ. λίθρες τὸ 1850, καί ἀποτελεῖ στὰ χρόνια 1830 τὸ 50ο τῶν ἀμερικανικῶν ἐξαγωγῶν. Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὸ θαμβάκι (χάρη στὸ ὁποῖο οἱ «ὄροι ἐμπορίου» ἦταν εὐνοϊκοὶ γιὰ τίς ἀμερικανικὲς ἐξαγωγές, πράγμα πού δὲν συμβαίνει σήμερα γιά τίς «ὑπανάπτυκτες» χώρες) ἐπενδύονταν στὴν ἐκβιομηχάνιση τοῦ Βορείου - ἀνατολικοῦ μέρους τῶν ΗΠΑ ὅπου ἄλλωστε ὑπάρχουν οἱ μεγάλες λίμνες, πού διευκολύνουν τίς ἐπικοινωνίες, μαζί με τὰ κανάλια πού κατασκευάστηκαν, κι ὅπου θρῖσκονταί τὰ μέταλλεῖα τοῦ σιδήρου καί τοῦ ἀνθρακᾶ. Τὸ ἀνοιγμα τοῦ Δυτικοῦ μέρους τῶν ΗΠΑ, πού διευκολύνθηκε ἐξαιρετικὰ ἀπὸ τὴν κατασκευὴ τῶν σιδηροδρόμων, ἐπιτρέπει τὴν ἀνάπτυξη τῆς καλλιέργειας τῶν δημητριακῶν καί τῶν ἄλλων εἰδῶν διατροφῆς. Αὐτὴ ἡ τριμερὴς εἰδίκευση στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ΗΠΑ θὰ εἶναι ἀργότερα, περισσότερο κι ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν μαύρων δούλων, ἡ κύρια αἰτία τοῦ 'Εμφυλίου Πολέμου (1861 - 1865) (12).

"Αν τὸ θαμβάκι ἦταν τὸ στρατηγικὸ προϊόν, πού χρηματοδότησε τίς ἀπαιτήσεις τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, ἡ κατασκευὴ τῶν σιδηροδρόμων ὑπῆρξε, στὸ δεῦτερο ἡμισι τοῦ 19ου αἰῶνα, ὁ πιὸ ἰσχυρὸς μοχλὸς γιά τὴν ἀνάπτυξη: ὄχι μόνο γιὰτὶ ἔδινε τὴ δυνατότητα μαζικῆς ἐπένδυσης κεφαλαίου, ἀλλὰ καί γιὰτὶ ἀνοίγε τὸ Δυτικὸ καί Βορειοδυτικὸ μέρος τῶν ΗΠΑ σάν ἀγορὰ καί σάν σιτοβολῶνα καί γιὰτὶ αὐξάνει τὴν ἀγροτικὴ καί τὴν ἐν γένει παραγωγικότητα τῆς οἰκονομίας. "Αν οἱ ΗΠΑ διέθεταν τὸ 1831 23 μίλια σιδηροδρόμων, τὸ 1900 διέθεταν 207.000 μίλια (13). 'Επίσης, τεράστιες περιουσίες σχηματίστηκαν μέ τὴν κατασκευὴ τῶν σιδηροδρόμων. Πρὶν ἀπὸ τὸ 1860, τὸ κράτος πού εἶχε χρηματοδοτήσει κατὰ 70ο)ο τὴν κατασκευὴ τῶν καναλιῶν, χρηματοδότησε κατὰ 30ο)ο τὴν κατασκευὴ τῶν σιδηροδρόμων. Μετὰ τὸ 1840 ἡ ἀνάπτυξη τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος βοήθησε σημαντι-

κά στὴ χρηματοδότηση τῆς ἀνάπτυξης μέ ἐγγῶρια κι ὄχι μέ ξένα κεφάλαια.

"Ενας ἄλλος σημαντικὸς παράγοντας γιά τὴν ἀμερικανικὴ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, ἦταν οἱ τεχνολογικὲς βελτιώσεις, πού εἶχαν σημαντικὴ ἐπίδραση στὴ ζήτηση τῶν ἐπενδύσεων, στὸ βαθμὸ καπιταλιστικῆς ἐντάσης καί στὰ εἰσοδήματα. Κυρίως οἱ τεχνολογικὲς βελτιώσεις στὴ μεταλλουργία ἔπαιξαν σημαντικὸ ρόλο γιά τὴν ἀνοδο τῆς παραγωγικότητος σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας. 'Ανάμεσα 1840 καί 1850, ὁ συντελεστὴς κεφάλαιο πρὸς ἐργασία αὐξήθηκε κατὰ τὸ ἕμισι καί ὁ συντελεστὴς κεφάλαιο πρὸς προϊόν κατὰ τὸ ἕνα τρίτο. Οἱ τεχνολογικὲς βελτιώσεις στὴν ἐριουργία ἄρχισαν μέ τὸν S. SLATER τὸ 1789 καὶ συνεχίστηκαν μέ τὸν F. C. LOWELL καί τὸν P. NOODY (πού ἦταν ἐργάτης) τὸ 1814, πού συνένωσαν γιά πρώτη φορὰ τίς δυὸ βασικὲς παραγωγικὲς διαδικασίες στὴν ἐριοβιομηχανία. Οἱ FULTON, RUMSEY καί FITCH κατασκεύασαν τὰ πρῶτα ἀτμόπλοια, καί ὁ STEVENS τελειοποίησε τὴν ἀτμομηχανή. Τὸ 1830 ὁ GEISENHAINER πέτυχε νὰ κατασκευάσει σιδηρὸ μέ τὸ κῶκ καί τὸ 1851 ὁ W. KELLY ἀνακάλυψε ἀνεξάρτητα τὴν ἴδια μέθοδο μέ τὸν BESSEMER. Τὸ 1846 ὁ E. HOWE ἀνακάλυψε τὴ ραπτομηχανή καί ὁ MORSE τὸν ἀσυρματο τηλεγράφο. 'Ο O. EVANS ἐφάρμοσε γιά πρώτη φορὰ τὴν ἰδέα τῆς κατανομῆς τῆς ἐργασίας σέ μιὰ συνεχὴ διαδικασία παραγωγῆς σ' ἕνα μύλο πού κατασκεύασε τὸ 1782 στὴ Φιλαδέλφεια.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἀνάπτυξη πού πῆρε στὶς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας αὐτὸς ὁ τρόπος «παραγωγῆς σέ ἀλυσίδα» μέ τὸν Φόρντ καί τὸν Τέϋλορ. 'Αλλὰ γιά νὰ γίνῃ αὐτό, ἔπρεπε νὰ ἐφευρεθεῖ ἡ τεχνικὴ τῶν ἀνεξάρτητων καί ἀλληλοὑποκαθιστάμενων κομματιῶν. Αὐτὸ ἔγινε ἤδη στὶς ΗΠΑ ἀπὸ τοὺς E. WHITNEY τὸ 1800 καί S. NORTH τὸ 1808,

στην κατασκευή όπλων. Άλλά μόνο μετά τό 1830 ένας όρισμένος αριθμός διαδικασιών στην έριοθιομηχανία έγιναν αυτόματες. Τό 1855 ή θρετανική κυβέρνηση άγόρασε μηχανές για την παραγωγή όπλων από τις ΗΠΑ. Τό σύστημα τών ανεξάρτητων κομματιών όνομάστηκε «άμερικανικό σύστημα» και άνοιξε τό δρόμο για τή μαζική παραγωγή και τή μαζική κατανάλωση. Γενικά, όλες οι άμερικανικές τεχνολογικές θελιτώσεις, έπειδή έπρεπε κυρίως ν' άντιμετωπιστεί ή έλλειψη έργατικών χεριών, ήταν έντατικές κεφαλαίου, πράγμα που είχε σημαντική επίδραση στην αύξηση τής παραγωγικότητας.

Μονοπωλιακή ανάπτυξη και ιμπεριαλιστική επέκταση

Παρ' όλες τις σημαντικές απώλειες στον Έμφύλιο Πόλεμο (498.332 άντρες) σέ σύγκριση: άμερικανικές απώλειες στον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο 116.516 άντρες, στον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο 405.399, στον Πόλεμο τού Βιετνάμ 56.227 άντρες) οι πληγές έπουλώθηκαν γρήγορα και ή άμερικανική ανάπτυξη συνεχίστηκε μέ έντονώτερο ρυθμό. Μερικές από τις πιό μεγάλες περιουσίες σχηματίστηκαν κατά τή διάρκεια τού έμφυliου πολέμου (όπως ή περιουσία τού J. P. MORGAN, τού J. GOULD, τού C. VANDERBILT) και χάρις στον πόλεμο, άπ' αυτούς που όνομάστηκαν «θαρώνοι τής θιομηχανίας κλέφτες» (ROBBER BARONS), και που συνέχισαν μία παράδοση παράνομων μεθόδων πλουτισμού και διαφθοράς, που ξεκίνησε μέ ανθρώπους σαν τόν Χάμιλτον και θά συνεχιζότανε μέ ανθρώπους σαν τόν J. ROCKFELLER, P. C. KNOX (Υπουργό Έξωτερικών τού Προέδρου Τάφτ), συνδικαλιστές ήγέτες, S. AGNEW, Νίξον κλπ.

Κατά τις έκτιμήσεις τού γνωστου άμερικανου οικονομολόγου S. KUZNETS, άνάμεσα 1869 - 1954 τό Καθαρό Έθνικό Προϊόν πέρασε από 9,5 δισεκ. δολλάρια σέ 142,7 έισεκ. δολλάρια (σέ τιμές τού 1929), δηλαδή αύξήθηκε κατά 15 φορές περίπου, μέ ένα μέσο έτήσιο ρυθμό 4ο). Γό μεσο κατά κεφαλήν εισόδημα πέρασε από 213 δολλάρια τό 1869 σέ 906 δολλάρια τό 1954, μ' ένα μέσο ποσοστό έτήσιας αύξησης 2ο). Κατά τή διάρκεια αυτών τών 75 χρόνων τό κεφάλαιο κατά κεφαλήν τριπλασιάστηκε. Ιιγή χρηματοδότησης αυτής τής συσσώρευσης κεφαλαίου είναι τά επιχειρηματικά κέρδη και οι άποταμιεύσεις τών άνωτέρων και μέσων εισοδηματικών κατηγοριών. Έξού ποιά είναι, κατά τόν SIMON KUZNETS τά ποσοστά τής άποταμίευσης, τού ξένου κεφαλαίου και τού ντόπιου σχηματισμού κεφαλαίου, στην περίοδο 1869 - 1948 (ποσοστά ως πρός τό καθαρό έθν. προϊόν):

Δεκαετίες	Καθαρή έγχώρα άποταμίευση	Καθαρή έξωτερική επένδυση	Καθ. έγχώρ. σχηματισμός κεφαλαίου
1869-78	13,9	-1,5	12,3
1879-88	13,8	-0,4	13,4
1889-98	14,6	0,2	14,7
1899-08	12,8	1,1	13,9
1909-18	10,7	2,7	13,5
1919-28	8,8	1,9	10,7
1929-38	2,3	0,6	2,8
1939-48	11,4	1,1	12,5

Όσον άφορά τήν έργατική δύναμη, κατά τούς ίδιους ύπολογισμούς ήταν τό 1948 4,2 φορές μεγαλύτερη άπ' ό,τι τό 1869, μέ μέσο ποσοστό αύξησης κατά δεκαετία

21ο)ο (για τις δεκαετίες 1870 - 1890 πλησιάζει τό 30ο)ο).

Χάρη στις προόδους τής μηχανοποίησης και τις μαζικές επενδύσεις, ή ανάπτυξη τής άμερικανικής παραγωγής άνάμεσα 1880 και 1919 ήταν ή έξής (σέ χιλ. δολλ.):

Τομέας	1880	1919
Γεωργία	2.460.107	23.783.200
Βιομηχανία	9.372.379	62.418.079
Σύνολο	11.832.486	86.201.279

Τήν ίδια σημαντική αύξηση γνωρίζει και τό έξωτερικό έμπόριο τών ΗΠΑ (σέ χιλιάδες δολλ.):

Χρονιές	Έξαγωγές	Είσαγωγές	Ιλιεόνασμα
1860	400.122	362.166	37.956
1900	1.499.462	929.771	569.691
1920	8.663.723	5.783.609	2.880.114

Σύμφωνα, δηλαδή, μέ τόν πιό πάνω πίνακα, για τήν περίοδο 1860 - 1920, οι έξαγωγές αύξήθηκαν είκοσι δύο φορές, οι εισαγωγές δεκαέξι φορές και τό πλεόνασμα του έμπορικου ίσοζυγίου έβδόμηντα πέντε φορές.

Μετά τό 1870 έντείνεται ό γιγαντισμός τών επιχειρήσεων, που χαρακτηρίζει τήν άμερικανική οικονομία, μέ τόν σχηματισμό μονοπωλιακών και όλιγοπωλιατικών επιχειρήσεων, που για τήν επέκταση τών άγορών τους και τήν προμήθεια πρώτων ύλών άναγκάζονται νά επενδύουν όλο και περισσότερο στο έξωτερικό. Οι άμερικανικές επενδύσεις στο έξωτερικό περνάνε από 684 έκατομ. δολλάρια τό 1897, σέ 2.500 έκατομ. δολλ. τό 1914, σέ 17.009 έκατομ. δολλ. τό 1929, σέ 31.833 έκατομ. δολλ. τό 1960 και σέ 70.762 έκατομ. δολλ. τό 1969 (14). Τό 1914 οι ξένες επενδύσεις στις ΗΠΑ άνέρχονταν σέ 7.200 έκατομ. δολλ., αλλά ό πόλεμος άνάτρεψε αυτή τήν κατάσταση, κι άνάγκασε τούς εύρωπαίους νά περάσουν τις άμερικανικές άξίες που κατείχαν, σέ άμερικανικά χέρια. Τό 1967 ό Πρόεδρος τής I.B.M. THOMAS J. WATSON έδήλωνε σέ διάλεξή του στο Έμπορικό Έπιμελητήριο τής Ν. Υόρκης: «Στά 14 δολλάρια έθνικού εισοδήματος τών ΗΠΑ, τό ένα προέρχεται από τό έξωτερικό, και για τήν Έταιρεία I.B.M. τό ένα δολλάριο στα τέσσερα». Πέρα, όμως, από τό εισόδημα που άποφέρουν, οι επενδύσεις αυτές στο έξωτερικό είναι άπαραίτητες για τήν προμήθεια τών πρώτων ύλών, από τις όποιες έχει όλο και περισσότερο άνάγκη ή άμερικανική οικονομία. Στην εξάντληση, άλλωστε, τών άποθεμάτων όφείλεται και ή κρίση τών μεταλλουργικών θιομηχανιών τής περιοχής τών μεγάλων λιμνών στο Βορειο - ανατολικό μέρος, κρίση που έντείνεται όσον άφορά τήν άπασχόληση και τόν κοινωνικο - πολιτικό δυναμισμό, από τήν έγκατάσταση τών νέων δυναμικών θιομηχανιών (άεροναυπηγικών, ήλεκτρονικών, χημικών κλπ.) στο Νότο (15).

Για νά δείχτει πόσο άναγκαίες είναι για τήν άμερικανική οικονομία οι επενδύσεις στο έξωτερικό και ή αυτοκρατορία (16) ός υπένθυμίσουμε ότι, σύμφωνα μέ τις έπίσημες στατιστικές, ύπάρχουν 57 πρώτες ύλες, που οι εισαγωγές για τήν καθεμία άντιπροσωπεύουν περισσότερα από 10 έκατομ. δολλάρια και πλέον τού 15ο)ο τής δια-

θέσιμης ποσότητας στις ΗΠΑ. "Ετσι εισάγεται: τὸ 33ο) ο τοῦ καταναλισκόμενου σιδηρομεταλλεύματος, τὸ 86ο) ο τοῦ βωξίτη, τὸ 88ο) ο τοῦ νικέλιου, τὸ 99ο) ο τοῦ μαγγάνιου, τὸ 100ο) ο τοῦ χρώμιου, τὸ 25ο) ο τοῦ τουγκτενίου, τὸ 14ο) ο τοῦ χαλκοῦ, τὸ 52ο) ο τοῦ ψευδάργυρου, τὸ 33ο) ο τοῦ μολύβδου, τὸ 72ο) ο τοῦ κασσίτερου, τὸ 15ο) ο τοῦ πετρελαίου, τὸ 84ο) ο τοῦ ἀμιάντου, τὸ 45ο) ο τοῦ ποτάσιου, τὸ 100ο) ο τοῦ φυσικοῦ ἐλαστικοῦ καὶ τοῦ καφέ, τοῦ κακάο, κλπ. καὶ τὸ 40ο) ο τῆς ζάχαρης. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἂν οἱ ἀμερικανικὲς ἐξαγωγὲς ἀντιπροσωπεύουν συνολικὰ 5ο) ο τῆς παραγωγῆς, ὑπάρχουν 45 κλάδοι γιὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἐξαγωγὲς ξεπερνᾶνε, γιὰ τὸν καθένα, δέκα ἐκατομμύρια ἐτησίως καὶ ἀντιπροσωπεύουν 53ο) ο - 15ο) ο τῆς παραγωγῆς τῶν κλάδων αὐτῶν. Οἱ πωλήσεις τῶν 45 αὐτῶν κλάδων στὸ ἐξωτερικὸ ἀντιπροσώπευαν, τὸ 1968, 13.047 ἐκατομμύρια δολλάρια, δηλαδὴ τὸ ἕνα τρίτο τῶν συνολικῶν ἐξαγωγῶν, στίς ὁποῖες πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ μερικὰ στρατηγικὰ ἀγροτικά προϊόντα, ὅπως σιτόρι, σόγια, ἀραβόσιτος, γιὰ τὰ ὁποῖα ἡ ὑψηλὴ παραγωγικότητα τῆς ἀμερικανικῆς γεωργίας (ποῦ ἀπασχολεῖ μόνον τὸ 5ο) ο τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ) ἐπιτρέπει σημαντικὰ πλεονάσματα, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ΗΠΑ μποροῦν ν' ἐσκοῦν πολιτικὲς πιέσεις κι ἐκβιασμούς.

Θὰ πρέπει ἐπίσης ν' ἀναφερθεῖ, ὅτι ἐνῶ οἱ ΗΠΑ ἐμφανίστηκαν τὸ 1944 στὸ Μπρέττον Γούντς, ὅπου θ' ἀποφασίζονταν ἡ μεταπολεμικὴ ὀργάνωση τοῦ παγκόσμιου νομισματικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ συστήματος, σὰν ὁ κύριος ὑπερασπιστὴς τοῦ ἐμπορικοῦ φιλελευθερισμοῦ, χρησιμοποίησαν πάντοτε τὸν τελωνειακὸ προστατευτισμὸ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ τους ἀνάπτυξη (π.χ. τὸ δασμολόγιο DINGLEY ποῦ ἐπιβάλλει τὸ 1897 δασμούς 57ο) ο, μερικὴ μείωσή τους τὸ 1913 μὲ τὸ σχέδιο UNDERWOOD - SIMMONS, τὸ δασμολόγιο FORDNEY - McCUMBER τὸ 1922 ποῦ ἐπερβάλλει ὄλα τ' ἄλλα σὲ ποσοστὰ κλπ.). Τὸ ἀμερικανικὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο δὲν ἦταν ποτέ παθητικὸ — ἀκόμα καὶ στὰ χρόνια τῆς Μεγάλης Κρίσης 1929 - 1939. Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ἐγινε παθητικὸ τὸ 1971, ὁ τότε πρόεδρος Νίξον ὑποτίμησε στίς 15.8.71 τὸ δολλάριο, ἀνάστειλε τὴ μετατρεψιμότητά του, κι ἐπέβαλε ἀντισταθμιστικὴ εἰσφορά 10ο) ο στίς ἐισαγωγὲς τῶν ΗΠΑ.

Γιὰτί οἱ ΗΠΑ δὲν εἶναι κοινωνία εὐημερίας

Σύμφωνα μὲ τὸν Η. U. FAULKNER «ἡ ἀπογραφή τοῦ 1900 ὑπολόγιζε σὲ 88,5 δισεκ. δολλ. περίπου τοὺς συνολικοὺς πόρους τῆς χώρας. Αὐτὸ τὸ ποσὸν εἶχε διπλασιαστῇ τὸ 1914, ἐνῶ ταυτόχρονα αὐξάνει τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα καὶ τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα». Ἀνάμεσα 1914 καὶ 1920 ἡ συνολικὴ ἀποταμίευση περνᾶει ἀπὸ 8 σὲ 23 δισεκατομμύρια. Τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, ποῦ διπλασιάστηκε στὴ διάρκεια τοῦ 1ου Παγκοσμίου Πολέμου (ὅπως διπλασιάστηκε ἀργότερα καὶ στὴ διάρκεια τοῦ 2ου Παγκοσμίου Πολέμου), περνᾶει ἀπὸ 59,4 δισεκατ. δολλ. τὸ 1921 σὲ 81,2 δισεκατ. δολλ. τὸ 1929.

Τὸ κύριο, ὅμως, χαρακτηριστικὸ τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας, εἶναι ἡ μεγάλῃ ἀνισοκατανομή τοῦ εἰσοδήματος, καὶ ἡ τεράστια συγκέντρωση τοῦ πλούτου (καὶ ἄρα τῆς δύναμης). Κατὰ τὸν Η. U. FAULKNER «τὸ 1930, οἱ 200 μεγαλύτερες βιομηχανικὲς ἐταιρίες ἐλέγχουν τὸ 50ο) ο τοῦ ἐκτὸς τραπεζῶν πλούτου, τὸ 38ο) ο περίπου τῶν κεφαλαίων ποῦ ἔχουν ἐπενδυθεῖ στὴ βιομηχανία καὶ τὸ 43,2ο) ο τοῦ εἰσοδήματος ὅλων τῶν βιομηχανικῶν ἐταιριῶν» (17). Τὸ 1939, οἱ 250 μεγαλύτερες ἐταιρίες κατέχουν τὸ 65ο) ο τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ἀπορροφῶνε τὸ 70ο) ο

τῆς παραγωγικῆς ἱκανότητος, ποῦ δημιουργήθηκε μὲ τὸν πόλεμο, καὶ δέχονται τὸ 78ο) ο τῶν κυβερνητικῶν παραγγελιῶν. Τὸ 1945, 135 ἐταιρίες ἐλέγχουν τὸ 45ο) ο τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων στίς ΗΠΑ, καὶ παράγουν τὸ ἕνα τέταρτο περίπου τῶν βιομηχανικῶν ἀγαθῶν ποῦ παράγονται σ' ὅλοκληρο τὸν κόσμολ

Κατὰ τὸν R. PARKER, πρῶην συνεργάτη τοῦ Προέδρου Τζόνσον, τὸ 1958, 1,5ο) ο τῶν Ἀμερικανῶν, ποῦ θρίσκονταν στὴν κορυφὴ τῆς εἰσοδηματικῆς κλίμακας, κατεῖχαν τὸ 32ο) ο τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου, καὶ λάβαιναν τὸ 24ο) ο τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἀναλύοντας τὰ στοιχεῖα τῆς «Υπηρεσίας Ἀπογραφῆς», δείχνει ὅτι, τὸ 1968, τὸ 10ο) ο τὸ πιὸ πλούσιο τοῦ πληθυσμοῦ δέχονταν ἕνα εἰσόδημα ἴσο μὲ τὸ μισὸ τοῦ πληθυσμοῦ, ποῦ ἀποτελοῦσαν οἱ λιγότερο εὖνοημένες τάξεις. Ἐκτοτε, σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς «Υπηρεσίας Ἀπογραφῆς» οἱ πιὸ πλούσιες οἰκογενεῖες διεύρυναν τὸ μερίδιό τους στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, ἐνῶ τὸ μερίδιο τῶν φτωχῶν καὶ τῶν μεσαίων εἰσοδηματικῶν τάξεων μειώθηκε (18). Σύμφωνα μὲ τὸ «SURVEY OF CURRENT BUSINESS τοῦ Νοεμβρίου 1974, 1ο) ο τῶν ἀμερικανικῶν οἰκογενειῶν ἔχουν ἕνα ἐτήσιο εἰσόδημα ἴσο ἢ μεγαλύτερο ἀπὸ 50.000 δολλάρια, κατέχουν τὸ 51ο) ο τῶν εἰσαγμένων στὸ Χρηματιστήριό μετοχῶν, καὶ εἰσπράττουν τὸ 47ο) ο τῶν μερισμάτων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά 53ο) ο τῶν ἀμερικανικῶν οἰκογενειῶν ἔχουν ἕνα ἐτήσιο εἰσόδημα κατώτερο ἀπὸ 10.000 δολλάρια. Ὁ Μ. Χάρρινγκτον στὸ βιβλίο του «Ἡ Ἀλλῇ Ἀμερικὴ» (MACMILLAN, Ν. Ὑόρκη, 1962) ἀναφέρει ὅτι τὸ ἕνα πέμπτο τοῦ ἀμερικανικοῦ πληθυσμοῦ ζεῖ κάτω ἀπὸ τὸ (ἀμερικανικὸ) ἐλάχιστο ὄριο συντήρησης. Ὅσο γιὰ τὴν προέλευση τῶν ἐκατομμυριούχων εἶναι ἡ ἐξῆς (κατὰ τὸ περιοδικὸ «FORTUNE» τοῦ Νοεμβρίου 1957): 53ο) ο θρῆκαν τὸν πλοῦτο μὲ τὴ γέννησή τους, 30ο) ο ἔγιναν ἐκατομμυριούχοι σὰν ἀνεξάρτητοι πετρελαιοπαραγωγοί, καὶ 5ο) ο μὲ τίς οἰκοδομικὲς ἐπιχειρήσεις. Κατὰ τὸν R. HEILBRONNER στὸ βιβλίο του «Τὰ Ὅρια τοῦ Ἀμερικανικοῦ Καπιταλισμοῦ» (HARPER, Ν. YORK, 1965) ἡ τάση ἀνάμεσα 1947 καὶ 1963 ἦταν πρὸς τὴν ἔνταση τῶν εἰσοδηματικῶν ἀνισοτήτων.

Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τεράστια εἰσοδηματικὴ ἀνισότητα καὶ τὴ συγκέντρωση τοῦ πλούτου, ἡ ἀμερικανικὴ οἰκονομία χαρακτηριζότανε σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ 20οῦ αἰῶνα ἀπὸ ἀνικανότητα χρησιμοποίησης ὁλόκληρης τῆς παραγωγικῆς ἱκανότητος τῆς οἰκονομίας, συνεχεῖς ὑφέσεις καὶ σημαντικὴ ὑποαπασχόληση καὶ ἀνεργία (ἐκτὸς ἀπὸ τίς περιόδους τῶν πολέμων). Κατὰ τοὺς Π. Μπαρὰν καὶ Π. Σουζύζι στὸ βιβλίο τους «Ὁ Μονοπωλιακὸς Καπιταλισμὸς» (ἐλλήν. ἐκδοση GUTENBERG, 1974) ἡ ἀμερικανικὴ οἰκονομία μετὰ τὴν κατασκευὴ τῶν σιδηροδρόμων, χαρακτηριζότανε ἀπὸ τὴν ἀδυναμία ἀπορροφῆσης τοῦ δημιουργομένου οἰκονομικοῦ πλεονάσματος. Αὐτὸ ἐπιτεύχθηκε μόνον μὲ τοὺς πολέμους κι ἐπιδιώκεται μὲ τὰ ἔξοδα γιὰ τὴ διαφήμιση καὶ τὴν «προσπάθεια γιὰ προώθηση τῶν πωλήσεων», καθὼς καὶ μὲ τοὺς ἐξοπλισμούς καὶ τίς στρατιωτικὲς δαπάνες. Κατὰ τὸν Ἰ. Ζ. Κ. Γκαλμπραίθ, ὁ μόνος τρόπος χρησιμοποίησης τῶν πλεοναζόντων κεφαλαίων, εἶναι νὰ χρησιμοποιηθοῦνε γιὰ τὴν ἐκπαίδευση, τὴν υγεία, τὴ λαϊκὴ κουλτούρα, τὸ περιβάλλον, τὴν ἀνακατασκευὴ τῶν πόλεων, καὶ τὴ δημιουργία καλύτερων στεγαστικῶν συνθηκῶν γιὰ τοὺς μαύρους καὶ τοὺς φτωχοὺς, γιὰ τὴν ἀπομόλυνση τοῦ ἀέρα καὶ τοῦ νεροῦ — γιὰ ὅλα αὐτὰ ποῦ ἀποτελοῦσαν τὴ «Μεγάλῃ Κοινωνία» ποῦ ἐπαγγελλότανε ὁ Πρόεδρος Τζόνσον, καὶ χωρὶς τὰ ὁποῖα ἡ ἀμερικανικὴ κοινωνία δὲν θὰ μπορέσει νὰ γίνῃ «κοινωνία εὐημερίας», πράγμα ποῦ, παρ' ὅλο τῆς τὸν πλοῦτο, δὲν εἶναι ἀκόμα.

Ἰδοὺ ποῖα ἦταν ἡ ἀνεργία (σὲ ποσοστὰ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ) γιὰ τὰ χρόνια 1900 - 1963:

Έτος • ποσοστό	Έτος • ποσοστό	Έτος • ποσοστό	Έτος • ποσοστό
1900 5,0	1916 4,8	1932 23,6	1948 3,4
1901 2,4	1917 4,8	1933 24,9	1949 5,5
1902 2,7	1918 1,4	1934 21,7	1950 5,0
1903 2,6	1919 2,3	1935 20,1	1951 3,0
1904 4,8	1920 4,0	1936 16,9	1952 2,7
1905 3,1	1921 11,9	1937 14,3	1953 2,5
1906 0,8	1922 7,6	1938 19,0	1954 5,0
1907 1,8	1923 3,2	1939 17,2	1955 4,0
1908 8,5	1924 5,5	1940 14,6	1956 3,8
1909 5,2	1925 4,0	1941 9,9	1957 4,3
1910 5,9	1926 1,9	1942 4,7	1958 6,8
1911 6,2	1927 4,1	1943 1,9	1959 5,5
1912 5,2	1928 4,4	1944 1,2	1960 5,6
1913 4,4	1929 3,2	1945 1,9	1961 6,7
1914 8,0	1930 8,7	1946 3,9	1962 5,6
1915 9,7	1931 15,9	1947 3,6	1963 5,7

«Αν δεν έρχοταν ο 1ος Παγκόσμιος Πόλεμος, η αμερικανική οικονομία θα γνώριζε μια σημαντική οικονομική κρίση. Βέβαια, το 1915 άρχιζε η περίοδος του αυτοκινήτου, που θ' αντικαθιστούσε την κατασκευή των σιδηροδρόμων σαν «ώθητή» της ανάπτυξης. Έναντι 569.054 αυτοκινήτων που παράχθηκαν το 1914, το 1929 παράχθηκαν 5.621.715 αυτοκίνητα. Άλλα ή περίοδος του αυτοκινήτου δεν μπόρεσε ν' αποτρέψει την Κρίση του 1929, που αντίθετα ανάκοψε την παραγωγή και χρησιμοποίηση των αυτοκινήτων, που θα γινόταν σημαντικό ώθητικό κίνητρο μετά τον πόλεμο.

Τόσο στα χρόνια της ευημερίας, όσο, ακόμα περισσότερο, στα χρόνια της κρίσης, υπήρχε πάντοτε μια υπερβάλλουσα παραγωγική ικανότητα στην αμερικανική οικονομία, όπως μας δείχνει ο πιο κάτω πίνακας:

Έτος	0/0 ιρησ. καρ. ικαν.	Έτος	0/0 ιρησ. καρ. ικαν.	Έτος	0/0 ιρησ. καρ. ικαν.	Έτος	0/0 ιρησ. καρ. ικαν.
1920	94	1925	91	1930	66	1935	68
1921	65	1926	89	1931	53	1936	80
1922	80	1927	83	1932	42	1937	83
1923	94	1928	82	1933	52	1938	60
1924	84	1929	83	1934	58	1939	72

Από τους δυο πιο πάνω πίνακες φαίνεται ότι το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας για την περίοδο 1930 - 1939 ήταν 18,2ο και το ποσοστό της υπερβάλλουσας παραγωγικής ικανότητας ήταν 63,4ο, δηλαδή ότι το 1)5 της εργατικής δύναμης της χώρας και το 1)4 περίπου της παραγωγικής της ικανότητας ήταν χωρίς απασχόληση. Κατά μια έρευνα του «NATIONAL ECONOMIC BUREAU» το 1932, οι αξίες είχαν μειωθεί κατά 83ο, η παραγωγή κατά 40ο, τα ήμερομίσθια κατά 60ο, τα μερίσματα κατά 57ο, και υπήρχαν δεκατρία εκατομμύρια άνεργοι. Μας είναι αδύνατο ν' αναλύσουμε εδώ την πολιτική του ΝΕW DEAL του Φρ. Ντ. Ρούζβελτ, που προσπάθησε να θγάλει τη χώρα από την κρίση (19), και που συνοδεύτηκε από μια σημαντική έκδημοκρατικοποίηση της πολιτικής ζωής των ΗΠΑ. Ο 2ος Παγκόσμιος Πόλεμος δεν έβγαλε μόνο τις ΗΠΑ από την κρίση, αλλά συνέτεινε στον εμπλουτισμό τους, και στη στερέωση σε παγκόσμια κλίμακα της αυτοκρατορίας τους.

Μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο η αμερικανική οικονομία γνώρισε πολλές υφέσεις και την κρίση του 1971 - 1975, μ' ένα σημαντικό ποσοστό ανεργίας και μη χρησιμοποιούμενης (υπερβάλλουσας) παραγωγικής ικανότητας. Ανάμεσα 1947 και 1963 οι στρατιωτικές δαπάνες πενταπλασιάστηκαν, περνώντας από 11,4 δισεκ. δολλ. το 1947 σε 55,2 δισεκ. δολλ. το 1963 κι αποτελώντας «το πιο σημαντικό διεγερτικό σε περίοδο ειρήνης από την εποχή της κατασκευής των σιδηροδρόμων». Πέρα όμως από την επικίνδυνη ένισχυση του «στρατιωτικο - βιομηχανικού συμπλέγματος» (κατά την έκφραση του Προέδρου Αϊζενχάουερ

στον αποχαιρετιστήριο λόγο του) ο τρόπος λειτουργίας του κοινωνικο - οικονομικού συστήματος δεν έλυσε προβλήματα όπως η κρίση των πόλεων, η κοινωνική ασφάλιση, η προστασία του περιβάλλοντος, η μείωση των εισοδηματικών διαφορών και η κοινωνική δικαιοσύνη, το πρόβλημα των φυλετικών διακρίσεων και των μειονοτήτων, ένα εκπαιδευτικό σύστημα πιο δημοκρατικό, η συνειδητοποίηση από την πλειοψηφία των αμερικανών πολιτών ότι καταναλώνουν σπαταλώντας, με καταστρεπτικό (έστω κα' άνισο) τρόπο, σε βάρος άλλων λαών της γης, που όχι μόνο δεν μπορούν να βοηθήσουν, αλλά τους καταδικάζουν στην ανέχεια, στην πολιτική αστάθεια, την έλλειψη δημοκρατικών ελευθεριών και τη δικτατορία (στο όνομα του άντ: - κομμουνισμού). Η καπιταλιστική οικονομία των ΗΠΑ χαρακτηρίζεται πάντοτε απ' αυτό που λέει ο Γκαλμπραϊθ: «δημόσια φτώχεια μέσα στην ιδιωτική χλιδή και σπατάλη».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) «Η τεράστια διαφορά στις περιουσίες απειλεί να σκοτώσει το πνεύμα της ισότητας» έγραφε το 1791 ο Σατθβιάνδος.

(2) «Δεν είμαι και δεν ήμουν ποτέ υπέρ του να καταλήξουμε μ' έναν οποιοδήποτε τρόπο στην κοινωνική και πολιτική ισότητα της άσπρης και της μαύρης φυλής» έλεγε ο Α. Λίνκολν, που δολοφονήθηκε στις 14 Απριλίου 1865, επειδή «έλευθέρωσε» τους μαύρους.

«Όχι, δεν είμαι αμερικανός. Είμαι ένας από τα 22 εκατομμύρια μαύρους, που είναι θύματα του αμερικανισμού. Ένας από τα 22 εκατομμύρια μαύρους, που είναι θύματα της δημοκρατίας, που δεν είναι παρά μεταμφιεσμένη ύποκρισία. Βλέπω την Αμερική με τα μάτια του θύματος. Δεν βλέπω κανέναν αμερικανικό όνειρο. Βλέπω έναν αμερικανικό εφιάλτη» έλεγε ο μαύρος ηγέτης Μάλκολμ Χ, που δολοφονήθηκε στις 21 Φεβρ. 1958.

(3) Ο κινηματογράφος, με τα «κασουπούκια» φιλμ, διέστρεψε βέβαια τελείως την εικόνα των Ινδιάνων. Οι νικημένοι δεν εξοντώνονται μόνον φυσικά, διασύρονται ιστορικά...

(4) Έκτος από τις 13 Πολιτείες της ανατολικής άκτης, που έγιναν ανεξάρτητες το 1783, η επέκταση έγινε ως εξής: Λουιζιάνα: αγοράστηκε το 1803, Δυτική Φλωρίδα: προσαρτήθηκε το 1810 και 1813, Ανατολική Φλωρίδα: αγοράστηκε το 1819, Μέιν: προσαρτήθηκε το 1820, Τέξας: αποσπάστηκε από το Μεξικό και προσαρτήθηκε το 1845, Όρεγκον: προσαρτήθηκε το 1846, Καλιφόρνια, Κολοράδο κλπ.: αποσπάστηκαν από το Μεξικό και προσαρτήθηκαν το 1848, Άλσκα: αγοράστηκε το 1867, Χαβάη: προσαρτήθηκε το 1898.

(5) MAX LERNER «AMERICA AS CIVILIZATION, ED. SIMON AND SCHUSTER, N. YORK 1957.

(6) «Ας μας έπιτραπεί να παραπέμψουμε στο άρθρο μας για την «αμερικανική αυτοκρατορία» στον «Οικονομικό

Κάθε Σάββατο
κυκλοφορεί ή

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ
όργανο Σοσιαλιστικού αγώνα και προβληματισμού

Ταχυδρόμο» και στο άρθρο μας για την οικονομική κρίση και τις ΗΠΑ στο «Αντί», Νο 54.

(7) Βλ. τα βιβλία των P. BARAN - P. SWEETZ «MONOPOLY CAPITAL» (έλλην. έκδοση στις Έκδόσεις GUTENBERG), R. HEILBRONNER «THE LIMITS OF AMERICAN CAPITALISM», J. K. GALBRAITH «AMERICAN CAPITALISM».

(8) Βλ. H. U. FAULKNER «HISTOIRE ECONOMIQUE DES ETATS - UNIS D' AMERIQUE», Γαλλική μετάφραση, 2 τόμοι, P.U.F. 1958. CL. JULIEN «L' EMPIRE AMERICAIN», GRASSET 1968. Για το άρθρο αυτό χρησιμοποιήσα και το εξής άρθρο: D. C. NORTH «ASPECTS OF ECONOMIC GROWTH IN THE UNITED STATES, 1815 - 1860» στο βιβλίο B. SUPPLE (ED) «THE EXPERIENCE OF ECONOMIC GROWTH: R. EASTERLIN GROWTH OF THE AMERICAN ECONOMY» στο βιβλίο M. FALCUS (ED) «READINGS IN THE HISTORY OF ECONOMIC GROWTH» (OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1968).

(9) Παιρνω αυτά τα στοιχεία από το χρήσιμο βιβλίο στατιστικών στοιχείων και ντοκουμέντων: J. MAILLARD - Y. LEQUIN «LE MONDE NORD - AMERICAIN», MASSON, 1975.

(10) Για την εργασία των μαύρων δούλων υπάρχει κυρίως το βιβλίο του E. GENOVESE «L' ECONOMIE DE L' ESCLAVAGE» γαλλ. μετάφραση στις Έκδόσεις MASPÈRO, ο οικονομικός ρόλος του ρατσισμού αναλύθηκε στο περιοδικό των Ριζοσπαστών Οικονομολόγων στις ΗΠΑ, και η Έκθεση του ΟΗΕ δημοσιεύτηκε πριν από αρκετά χρόνια στο περιοδικό «TEMPS MODERNES».

(11) Δεν είναι τυχαίο ότι οι ΗΠΑ παρεμβαίνουν το 1842 στον «πόλεμο του όπιου» και το 1900 στον «πόλεμο των Μπόξερ» με δόγμα τους τις «άνοιχτες πόρτες».

(12) Για τις αιτίες και τις κοινωνικο - οικονομικές επιπτώσεις του Έμφυλου Πολέμου - που δεν μπορούμε να τις εξετάσουμε εδώ - βλ. το 3ο Κεφάλαιο του 1ου Μέρους του βιβλίου του BARRINGTON MOORE JR «THE SOCIAL ORIGINS OF DICTATORSHIP AND DEMOCRACY», που έχει αναγγελλθεί ή έκδοσή του στα ελληνικά.

(13) Σήμερα οι ΗΠΑ διαθέτουν:

336.000 χιλιόμετρα σιδηροδρ. γραμμές, 5.900.000 χιλιόμετρα ασφαλτ. δρόμους, εμπορικό στόλο 15 εκατομ. τόνων, κυκλοφορούν 110.000.000 αυτοκίνητα, μεταφέρονται αεροπορικά κάθε χρόνο 245 δισεκατ. επιβάτες/χιλιόμετρο.

(14) Για την κατανομή αυτών των επενδύσεων, τα κέρδη κλπ. βλ. το άρθρο μας στον «Οικονομικό Ταχ)μο» δ.π.

(15) Πολλοί το θεωρούν αυτό σαν εκδίκηση του (ήττημένου στον εμφύλιο πόλεμο) Νότου. Δεν είναι τυχαίο ότι σαν δημοκρατικός υποψήφιος για την προεδρία επιβλήθηκε ένας άνθρωπος του Νότου.

(16) Άκόμα κι ένας θαυμαστής των ΗΠΑ όπως ο R. ARON τιτλοφορεί ένα βιβλίο του «LA REPUBLIQUE IMPERIALE» ('Η Αυτοκρατορική Δημοκρατία).

(17) Σελ. 615 της γαλλικής έκδοσης.

(18) R. PARKER «THE MYTH OF THE MIDDLE CLASS».

(19) Βλ. το βιβλίο του W. MANCHESTER «LA SPLENDEUR ET LE REVE: L' AMERIQUE DE ROOSEVELT», που ο 1ος Τόμος από 621 σελίδες μόλις κυκλοφόρησε στα γαλλικά, έκδ. R. LAFFONT, 1976.

ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΑΠΟΚΤΗΜΑ

Συγκεντρωμένα σε τρεις καλαίσθητους τόμους τα τεύχη 1 έως και 35 του «ΑΝΤΙ»

Α' ΤΟΜΟΣ
6' εξάμηνο '74
Δρχ. 200

Β' ΤΟΜΟΣ
α' εξάμηνο '75
Δρχ. 300

Γ' ΤΟΜΟΣ
β' εξάμηνο '75
Δρχ. 300

Θα βρείτε:

- Χρονικά της πολιτικής ζωής
- διάλογο πάνω στα προβλήματα της Άριστερας

- μελέτες για την Ιστορία μας
- αναλύσεις για τους μηχανισμούς που ελέγχουν την πολιτική και κοινωνική ζωή
- άρθρα για την πνευματική ζωή

ΟΙ ΡΟΚΦΕΛΛΕΡ

Ο παππούς Ροκφέλλερ σέ δημόσιες σχέσεις. Δίνει μιά δεκάρα σ' ένα παιδάκι.

φέλλερ, πού περιλαμβάνει όρυχεία, επιχειρήσεις «δημοσίας ωφελείας» όπως φωταερίου, ηλεκτρισμού, τηλεπικοινωνιών, σιδηροδρόμους, αερογραμμές, άλυσίδες ξενοδοχείων καί μιά ποικιλία άλλων επιχειρήσεων τών οποίων οί πωλήσεις κάθε χρόνο ξεπερνούν τό ένα δις εκατομμύριο δολλάρια.

Τό κυρίαρχο στοιχείο όμως πού δίνει σ' αυτή τήν αυτοκρατορία τού μυθικού πλούτου τή στερεή βάση της, είναι τό ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ. Τό «συγκρότημα πετρελαίου» τών Ροκφέλλερ περιλαμβάνει τίς περίφημες «Έπτά Άδελφές», πού είναι ή Εκxon, ή Standard Oil, ή Texaco, ή Mobil, ή BP, ή Royal Dutch Shell καί ή Gulf Oil.

ΘΑ πρέπει δέβαια όλα τούτα από κάπου νά ξεκίνησαν. Γιατί όχι από τόν προ-προπάπο τού Νέλσονα, τόν Γουίλιαμ Άδερν Ροκφέλλερ, γνωστότερο ως «Άγριος Μπίλ». Όπως οί υπόλοιποι Άμερικανοί, έτσι καί ό «Άγριος Μπίλ», ήταν ακόμα ένας Άργοναύτης, μετανάστης μέ ρίζες στή Γαλλία καί τή Γερμανία.

Ο ΤΖΩΝ ΝΤ. ΡΟΚΦΕΛΛΕΡ, ό πρεσβύτερος γιός τού «Άγριου Μπίλ», είναι αυτός πού αρχίζει νά τρέχει πίσω από τή μυρωδιά τών δολλαρίων... Άνάμεσα στίς διάφορες μιτίζνες του, ίδρύει στό Κλήβελαντ καί τή Standard Oil, πού έχει τό μονοπώλιο γιά τίς έρευνες καί τήν εκμετάλλευση τού πετρελαίου. Τά κέρδη του είναι τεράστια καί ανάμεσά τους ό τίτλος «The Big Man». Ό Τζων Ντ. ό νεώτερος νιώθει κάπως άσχημα όταν τόν αποκαλούν «The Son Of the Big Man» καί θέλει νά αποδείξει ότι είναι έξ ίσου ικανός μέ τόν πατέρα του. Έτσι ζητά καί παίρνει τή διαχείριση τών όρυχείων καυσίμων καί σιδήρου στό Κολοράντο. Όντας όμως άπειρος στή «σκληρότητα τής διοίκησης επιχειρήσεων», διευθύνει μέ κάποιον στυλ αυτονομίας. Για τούς εργάτες όμως ό Τζων Ντ. ό νεώτερος εξακολουθούσε νά παραμένει «ό γιός τού Μεγάλου Άφεντικού».

καί ή ιστορία τής πάλης τών τάξεων στίς Η.Π.Α

του Nick Matsoukas

ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ δέβαια αλλά καί στά χρόνια πού θά 'ρθουν δέν υπάρχει άμφιβολία ότι στό έρώτημα τί θά κάνουν στήν καθημερινή ζωή τους οί κάτοικοι τόσο τής πολιτείας όσο καί τής πόλης τής Νέας Υόρκης ή απάντηση είναι: Θά ύμνουν καί θά δοξολογούν τούς Ροκφέλλερ.

Ο ΝΕΛΣΩΝ ΡΟΚΦΕΛΛΕΡ, τέσσερις φορές κυβερνήτης τής Νέας Υόρκης, εγκατέλειψε τό άξίωμά του κληρονομώντας στήν πολιτεία του τό ψηλότερο φορολογητέο εισόδημα σ' όλη τή χώρα, 15% ψηλότερο από κάθε άλλης πολιτείας, καλυμμένο σ' ένα λαβύρινθο φορολογικών επιβαρύνσεων πού είναι άδύνατο στόν

κόσμο νά τό άντιληφθεί. Ό Νέλσον έκανε μιά καλή δουλειά γιά τόν έαυτό του...

Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΟΥ Νταϊήδιντ, πρόεδρος τής Chase Manhattan Bank, καί μιās άλυσίδας άλλων τριών «θυγατρικών» τραπεζών (City National, Chemical καί Chicago's First National Bank) είναι ό «Μεγάλος Βεζύρης» μιās κολοσσικής αυτοκρατορίας διακοσίων - όσα καί τά χρόνια τής Άμερικανικής Άνεξαρτησίας - δις εκατομμυρίων δολλαρίων. Τό νά γίνει πρόεδρος τών ΗΠΑ, θά ήταν ένας «υποβιβασμός» γιά τόν Νταϊήδιντ. Πίσω άπ' αυτή τήν τραπεζική άλυσίδα υπάρχει τό οικονομικό «συγκρότημα» τών Ροκ-

Καί χίλιοι Έλληνες

ΣΤΑ εργοστάσια τού Κολοράντο, δούλευαν 9000 εργάτες, κυρίως Σλάβοι, κάτω από συνθήκες πού ήταν κάτι περισσότερο από κακές. Άνάμεσά τους καί χίλιοι περίπου Έλληνες, οί περισσότεροι από τήν Κρήτη. Όλοι αυτοί οί ξένοι άποτελούσαν μιά «πρώτης τάξεως» φθινή εργατική δύναμη. Η εταιρία νοίκιαζε σ' αυτούς άθλιες κατοικίες επιφυλάσσοντας γιά τήν ίδια τό δικαίωμα τής έξωσης μέσα σέ τρείς μέρες. Τό σύστημα ήταν σχεδόν τέλει. Οί εργάτες ήταν αναγκασμένοι νά ψωνίζουν από τά καταστήματα τής εταιρίας προϊόντα άθλιας ποιότητας σέ πολύ ψηλές τιμές εξανεμίζοντας έτσι τό χαμηλό τους ήμερομίσθιο πού κέρδιζαν μέ πολλές ώρες εργασίας. Ζούσαν σέ περιφραγμένους «καταυλισμούς» πού φυλάγονταν από

ισχυρές φρουρές, ενώ οι άνεπιθύμητοι, συνδικαλιστές και δημοσιογράφοι, κρατιόνταν μακριά. Ύψηραν ακόμα στους «καταυλισμούς» οι «χαφιέδες» της εταιρίας. Για όποιον δυσανασχετούσε με τις συνθήκες εργασίας ή ανήκε σε κάποιο συνδικάτο, ή τιμωρία ήταν ή άμεση απόλυση. Πολύ αργότερα εφαρμόστηκαν και στη χιτλερική Γερμανία τα «στρατόπεδα εργασίας»...

ΕΝΑΣ Κρητικός, εργάτης, ο Λούης Τίκας, τόλμησε και «πήγε κόντρα» στους Ροκφέλλερ του ωραίου εκείνου καιρού και «τούς χάλασε τή δουλειά». Σε μία απεργία των εργατών του Κολοράντο με αίτημα τη σύνδεσή τους με τους Ένωμένους Έργατες των Μεταλλείων της Αμερικής, ο Τίκας εκλέγεται αρχηγός, καθώς οι συναδελφοί του τον αγαπούσαν και τον θαύμαζαν για την παλληκαριά του, φωνάζοντάς τον «Λεοντόκαρδο». Διαβλέποντας «κάποιο κίνδυνο» ή διεύθυνση των όρυχείων προσπάθησε να τον εξαγοράσει. Τον κάλεσαν σε μία μυστική σύσκεψη και του πρόσφεραν 10.000 δολάρια για να εγκαταλείψει τα όρυχεία και να ξεχάσει την απεργία. Ο Τίκας επιφυλάχθηκε ν' απαντήσει την επομένη. Βγαίνοντας έξω από τα γραφεία, μάζεψε τους συναδέλφους του και ανεβαίνοντας πάνω σ' ένα κασόνι τούς ρώτησε: «Έσείς τί θέλετε να κάνω;» «Κάνε ό,τι νομίζεις εσύ σωστό» ήταν η απάντηση. «Θά μείνω ώσπου να νικήσουμε, ενότητα πάνω απ' όλα» είπε ο Τίκας. Την άλλη μέρα έπεφτε νεκρός με μία σφαίρα στην πλάτη. Δέν ήταν δέβια ο μόνος. Και άλλοι εργάτες - «κίνδυνοι»

για την εταιρία σκοτώθηκαν με την πρόσφαση ότι είχαν πυροβολήσει τους φρουρούς.

ΣΤΙΣ 29 Οκτώβρη 1914, ο Κυβερνήτης της Πολιτείας του Κολοράντο στέλνει στρατό στα όρυχεία για να «διατηρήσει την τάξη». στην πραγματικότητα όμως για να «καθαρίσει» μερικούς ακόμη απ' αυτούς «τούς βρωμερούς ξένους» που αντί να δουλεύουν σκληρά για να δγάλουν τό μεροκάματο τους, έκαναν απεργίες για ν' αποκτήσουν «άνεσεις»... Η Έργατική Όμοσπονδία του Κολοράντο όμως παρεμβαίνει και ζητά από τό Κογκρέσσο να γίνουν ανακρισεις. Ο Τζών Ντ. Ροκφέλλερ, ο νεώτερος, καταθέτοντας ανεπίσημα σε μία ανακριτική επιτροπή, υπόσχεται ότι θα συζητήσει τό θέμα με τά στελέχη της εταιρίας του και είναι σίγουρος ότι «θά πράξουν ό,τι είναι δυνατό και σωστό, γιατί αυτό είναι τό καθήκον τους». Για τά χαμηλά ήμερομίσθια ή διεύθυνση της εταιρίας είχε μία περίεργη λογική: «Αν οι εργάτες έπαιρναν περισσότερα, θά τά ξόδευαν στό ούϊσκυ, τόν καπνό, τά χαρτιά και στίς «μυπογιατισμένες κυρίες»...

ΣΤΙΣ 20 Απρίλη 1914, ένας στρατιώτης πυροβολεί έναν απεργό ή μπορεί να ήταν και τό άναπόδο. Πάντως ή «μάχη που άναψε» έξω από τόν καταυλισμό ήταν άγρια και άπλώθηκε σε μία περιοχή 300 μιλίων. Πεντακόσιοι περίπου μεταλλωρύχοι άντιμέτωποι με 200 στρατιώτες όπλισμένους με αυτόματα που έξουδετέρωναν την αριθμητική υπεροχή των εργατών. Οι σφαίρες γάζωναν τίς σκηνές και ό καταυλισμός πήρε φωτιά. Τριάντα

τρεις εργάτες σκοτώνονται. Η «μάχη του Ludlow» κράτησε 14 ώρες. Η έφημερίδα «Denver Express», μιά μη έργατική έφημερίδα που υποστήριζε τούς εργάτες, έγραψε τά έξής για τή «σφαγή του Ludlow». «Η Μάνα και τά παιδιά θυσιάστηκαν στό σταυρό της ανθρώπινης έλευθερίας. Για τή θυσία τους είναι υπεύθυνη ή διεύθυνση των όρυχείων που πλήρωσε "πιστολάδες" ντυμένους με στρατιωτικές φόρμες. Η "σφαγή" θά περάσει στην ιστορία ως "θυσία" στό βωμό του μεγάλου θεού των Ροκφέλλερ: της Άπληστίας». Οι μεταλλωρύχοι στάματησαν την απεργία τους τό Δεκέμβρη του 1914.

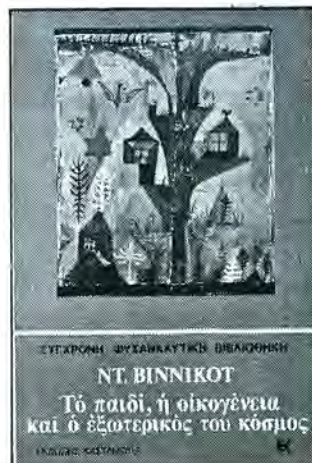
Ο ΤΖΩΝ Ντ. Ροκφέλλερ, ο νεώτερος, συμβουλευθηκε τόν πιο άκριβοπληρωμένο «πράκτορα δημοσίων σχέσεων» και του ζήτησε να βρει μιά «καλή ιδέα» ώστε να μετριάσει τό στίγμα της «σφαγής». Αυτός είχε τή «λαμπρή ιδέα» να δοθεί ένα άσημένο δέκατο του δολλαρίου σ' όλους όσους είχαν προσφέρει υπηρεσίες στόν Τζών Ροκφέλλερ τόν πρεσβύτερο. Αυτή ή χειρονομία έδωσε την έντύπωση στόν κόσμο ότι ο Ροκφέλλερ είχε κάμει πολλά λεφτά αλλά εξακολουθούσε να θυμάται ότι ήταν τσιγκούνης και δέν σκόρπιζε τά λεφτά του όπως ένας μεθυσμένος τρελός. Ο «πράκτορας δημοσίων σχέσεων» έπιασε τά λεφτά του και έκανε εκείνο για τό οποίο ήταν ικανός. Μοιάζει δέβια να είναι άστειο, όμως όχι τόσο διασκεδαστικό όσο τραγική ήταν ή σφαγή...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ζωοδόχου Πηγής 3 = τηλ. 603.234

κυκλοφορούν

“Ενας Έλληνας εργάτης περιγράφει τήν ‘Αμερική του 1930

4 'Ιουλίου 1776: Διακήρυξη της 'Ανεξαρτησίας=Αυτοδιάθεση των Λαών.

199 χρόνια αργότερα:

«Δέν θά μπορέσουμε νά παραμείνουμε αδιάφοροι αν πρόκειται νά έρθουν στην έξουσία οί κομμουνιστές» (δήλωση του 'Αμερικανού πρεσβευτή στη Ρώμη, J. Volpe, Σεπτέμβριος 1975).

‘Ο ΓΙΟΡΤΑΣΜΟΣ των διακοσίων χρόνων της ‘Αμερικάνικης Δημοκρατίας, ήταν μιά επιχείρηση μέ συγκεκριμένο στόχο: τήν αναβίωση της αμερικάνικης μυθολογίας, βαθιά κλονισμένης από τά άλλαπάλληλα χτυπήματα πού δέχτηκε τά τελευταία χρόνια τόσο στο έσωτερικό όσο και στο έξωτερικό μέτωπο. Τό marketing ανατέθηκε στην American Revolution Bicentennial Commission και στους ανά τόν κόσμο υπαλλήλους της, ενώ οί διαφωνούντες, μέσω της People Bicentennial Commission και των έρασιτεχνών ιστορικών της, έδωσαν μιά έντελώς διαφορετική κατεύθυνση στο γιορτασμό, μέ τήν προσπάθεια της δημιουργίας μιās ευεργετικής σχέσης μέ τό παρελθόν. Τόνισε δηλαδή ή επιτροπή τά σημεία εκείνα πού ή επίσημη αμερικάνικη ιστοριογραφία, κυρίως από τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο κι ύστερα, αγνόησε συστηματικά. ‘Η δημιουργία όμως και λειτουργία της παραπάνω επιτροπής είναι ή κατάληξη μιās σχετικής πρόσφατης εξέλιξης πού παρατηρείται στο χώρο της σύγχρονης αμερικάνικης ιστοριογραφίας. Έδώ, και μέσα στά πλαίσια αυτού του σημειώματος, θά ‘θέλα νά επισημάνω τό γεγονός ότι ύστερα από δλόκληρες δεκαετίες οί ‘Αμερικάνοι ιστορικοί αρχίζουν ν’ ανακαλύπτουν ξανά κατηγορίες όπως λ.χ. αφανισμός πληθυσμού(ών), καταπίεση, εκμετάλλευση, καπιταλισμός, ταξικές συγκρούσεις κ.λπ. ‘Ολες αυτές οί κατηγορίες, πού ή παλιά γενιά των φιλελευθέρων ιστορικών γνώριζε και χρησιμοποιούσε, εξαφανίστηκαν τελείως από τήν αμερικάνικη ιστοριογραφία των έτών 1950. Τότε, και μέσα στο κλίμα του ψυχρού πολέμου και της Μακαρθικής ύποταξης, οί αντιπροσωπευτικοί ιστορικοί της εποχής (L.Hartz, R. Hofstadter, S. Hays, D. Potter, D. Boorstein κ.λπ.) – οί άλλοι δέν μπορούσαν νά μιλήσουν – κατάφεραν νά δώσουν μίαν άρμονική εικόνα της αμερικάνικης κοινωνίας, πού τάχα δέν γνώριζε ταξικούς ανταγωνισμούς. ‘Ολη ή ιστοριογραφία της εποχής παρουσίαζε σάν κύρια χαρακτηριστικά της αμερικάνικης κοινωνίας,

τή βασική κοινωνική άρμονία και τίς ψυχολογικές, όχι ταξικές, ανησυχίες των ατόμων. Κοντολογής, όλοι προσπαθούσαν νά τονίσουν τά στοιχεία πού συνένωναν τους ‘Αμερικάνους κι όχι αυτά πού τους χώριζαν. Αυτές οί απόψεις, καθαρά ιδεολογικές, εκφράστηκαν συστηματικά στις δήθεν επιστημονικές θεωρίες της «βασικής συμφωνίας» (consensus) και του «πλουραλισμού»(1), οί όποιες, όπως αποδείχτηκε αργότερα, δέν ήταν τίποτ’ άλλο παρά θεωρητική άπολογία του υπάρχοντος κοινωνικού συστήματος συνδυασμένη μέ μιά ελιτίστικη αντίληψη της κοινωνίας. Οί ψευτοθεωρίες αυτές από τό 1960 κι ύστερα άρχισαν νά γίνονται αντικείμενο έντονης κριτικής. Τό φοιτητικό κίνημα, ο πόλεμος του Βιετνάμ, οί εξέγερση των μαύρων, ή ανακάλυψη της άλλης (φτωχής) ‘Αμερικής κ.λπ. έδρασαν σάν καταλυτικές δυνάμεις. ‘Ολο τό παλιό έποικοδόμημα άρχισε νά δέχεται τά χτυπήματα της νέας γενιάς, πού κατάφερε νά δείξει, μ’ έντεχνο άλλωστε τρόπο, ότι ή ‘Αμερική δέν είναι ή γή της επαγγελίας του λεγόμενου δυτικού πολιτισμού.

Σ’ ΑΥΤΗ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ έφοδο ένάντια στην επίσημη ιστοριογραφία, εξαιρετικής σημασίας ύπήρξε ή συμβολή των νέων ιστορικών πού ασχολήθηκαν μέ τό αμερικάνικο εργατικό κίνημα. Οί μελετητές, αυτοί πού χρησιμοποίησαν σάν μέθοδο έρευνας είτε τή θεσμική ανάλυση είτε τήν ιστορία του εργαζόμενου λαού πέρα κι έξω από τους θεσμούς (πολιτικά κόμματα, συνδικάτα), κατάληξαν στο συμπέρασμα, εκ διαμέτρου αντίθετο απ’ αυτό των ιστορικών της «βασικής συμφωνίας», ότι στο χώρο της αγοράς οί σχέσεις ανάμεσα στους εργοδότες και τους εργαζόμενους χαρακτηρίζονται από συνεχείς και βίαιες συγκρούσεις.πράγμα πού σημαίνει ότι οί ‘Αμερικάνοι εργαζόμενοι, αντίθετα μ’ αυτά πού ‘χουμε μάθει κι αντίθετα μ’ αυτά πού διακηρύσσουν οί συνδικαλιστικές τους γραφειοκρατίες, έχουν βαθιά ριζωμένο μέσα τους τό αίσθημα της εξέγερσης και της μαχητικότητας (2). Τό ζήτημα βέβαια του πού και πώς καταλήγει αυτή ή μαχητικότητα, παραμένει πάντα ανοιχτό.

ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ, τήν άγνωστη, μάς τήν περιγράφει τό γράμμα πού αναδημοσιεύουμε. Πρωτοδημοσιεύτηκε στη «Σοσιαλιστική Ζωή» (Χρόνος δ’, Ιανουάριος 1930, ‘Αρ. 6), πού ήταν μηνιαίο όργανο της Ένώσεως Σοσιαλιστικών Σπουδών τμήμα του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Έλλάδος

(Ν. Γιαννιός). Τό ενδιαφέρον του γράμματος, βρίσκεται, κατά τη γνώμη μου, στο γεγονός ότι ένας Έλληνας σοσιαλιστής εργάτης μας περιγράφει μέσα σε λίγες γραμμές και μ' ιδιαίτερη ακρίβεια τη ζωή στ' αμερικάνικα εργοστάσια στα 1930. 'Απ' τό πυκνό αυτό γράμμα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ή κριτική του Ταιλτορισμού-Φορντισμού, πού τήν ίδια περίοδο αποτελεί αντικείμενο έρευνας της νέας σχολής των «Ανθρώπων Σχέσεων» (Ε.Μαγ) και πού αργότερα έγινε αντικείμενο κινηματογραφικής κριτικής μέ τό θαυμάσιο φίλμ του Τσ. Τσάπλιν «Μοντέρνοι Καιροί» (1935), ενώ σήμερα τό ίδιο φαινόμενο βρίσκεται στό επίκεντρο της έρευνας της βιομηχανικής κοινωνιολογίας. Στη συνέχεια, οί πληροφορίες πού δίνει σχετικά μέ τήν κατασκόπεία μέσα στα εργοστάσια είναι όχι μόνο ακριβείς (3) γιά τήν εποχή τους αλλά κι ιδιαίτερα επίκαιρες σήμερα. Άλλωστε, αυτή ή πράκτική δέν είναι της αποκλειστικής αρμοδιότητας της αμερικάνικης εργοδοσίας, παρατηρείται σέ παγκόσμια κλίμακα, έξ αιτίας της αναζωογόνησης της εργατικής μαχητικότητας και των μορφών πάλης μέ τίς όποιες εκφράζεται ή μαχητικότητα αυτή (καταλήψεις εργοστασίων, γραφείων, σαμποτάζ, παράνομες κατακρατήσεις διευθυντικών στελεχών κ.λπ.), ή διείσδυση στα εργοστάσια, γραφεία κ.λπ., τέτοιων ύποκειμένων - πού είναι κυρίως παλαιοί στρατιωτικοί - και τά όποια οί εργοδότες παρανοιάζουν σάν «αρμόδιους» (4) γιά τήν προσοασία των «αγαθών» (sic).Αυτά κι άλλα πολλά τό γράμμα τούτο, πού είναι, κατά τη γνώμη μου, ένα όλόκληρο διδύλο ιστορίας μέ συγγραφέα έναν Έλληνα σοσιαλιστή εργάτη του 1930.

ΣΗΜΕΡΑ τά πράγματα δέν άλλαξαν και πολύ: οί 'Αμερικανοί εργάτες χάνουν σιγά σιγά τό προνόμιο των πιό καλοπληρωμένων εργατών του κόσμου (5)· 25.900.000 'Αμερικανοί πολίτες είναι φτωχοί (6), ενώ οί άνεργοι ξεπερνούν τά 10 εκατομμύρια.

ΣΤΙΣ 14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1976 οί εργάτες των εργοστασίων Φόρντ κήρυξαν άπεργία. Αιτήματα: μείωση του χρόνου εργασίας, αύξηση των μισθών, κινητή κλίμακα μισθών.

Στίς 12 'Οχτωβρίου 1976 ή άπεργία έληξε μετά τήν ίκανοποίηση των περισσότερων αιτημάτων, τό συνδικάτο όμως (United Auto-Workers) δέχτηκε τή ρήτρα της απόλυτης έλευθερίας στην όργάνωση της εργασίας από τήν εταιρία.

(1) 'Ο πλουραλισμός στηρίζεται σέ μία ιδεολογία σύμφωνα μέ τήν όποία τό κοινωνικό σύστημα συντίθεται από ένα σύνολο κοινωνικών ομάδων (τό διάστημα τάξης άποκλείεται) πού μοιράζονται τήν έξουσία και πού διατηρούν μία κάποια ισορροπία. 'Ο έξαίρετος 'Αμερικανός πολιτειολόγος Μ.Ρογίν, γράφει ότι πλουραλισμός δέν είναι έπιστημονική θεωρία, αλλά τό new look της πολιτικής θεωρίας του συντηρητισμού δλ. Μ. Ρογίν, The Intellectuals and McCarthy, Cambridge, 1967.

(2)Μερικά από τά πιό ενδιαφέροντα διδύλια αυτής της τάσης είναι τά παρακάτω: S. Aronowitz, False Promises, Ν.Υ. 1974. J. Brecher, Strike: The True History of Mass Insurgent in America from 1877 to the Present, San Francisco 1972. Μ. Dubofsky, We Shall Be All, A History of the Industrial Workers of the World, Chicago 1968.

(3)Γιά τήν αναφερόμενη περίοδο κι αργότερα, οί εκθέσεις μιάς επιτροπής της Γερουσίας υπό τήν προεδρία του γεροντασιστή R. La Follette Jr., όχι μόνο άποδοκνούν τά λεγόμενα του έπιστολογράφου αλλά κι υπερθεματίζουν, Βλ. U.S. Senate Committee on Education and Labor, Violation of Free Speech and the Rights of Labor, 75th Congress 2nd Session, 1938, Senate Report 46, Part 3 και U.S. Senate Committee on Education and Labor, Oppressive Labor Practices Act, 76th Congress, 1st Session, 1939, Hearings, pp. 14,16,18,26.

Γιά τό φαινόμενο της κατασκοπείας και τό «σπάσιμο» των συνδικάτων στο πρόσφατο παρελθόν βλ. Interim Report of the Senate Committee on Improper Activities in the Labor or Management Field (1958). 'Η επιτροπή αυτή είναι γνωστή μέ τ' όνομα του προέδρου της J. McCheilan (Committee). Πολλά από τά στοιχεία πού μάζεψε ή παραπάνω επιτροπή βρίσκονται στο διδύλο του R. Kennedy, Enemy Within, Ν.Υ. 1960. 'Ο συγγραφέας, μέλος της επιτροπής, τονίζει κυρίως τίς περιπτώσεις διαφθοράς των εργατικών συνδικάτων, ενώ ή διαλυτική δράση των εργοδοτών ξετάζεται μάλλον παρεμπιπτόντως. Τό πράγμα θέβαια δέν είναι τυχαίο, άφου σκοπός της επιτροπής ήταν νά προετοιμάσει τήν κοινή γνώμη γιά ένα μελλοντικό περιορισμό των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, πράγμα πού έγινε τό 1959.

(4)'Η πρακτική αυτή δέν είναι άγνωστη στην 'Ελλάδα, Βλ. τή Διαμαρτυρία - Καταγγελία του Σωματίου 'Εργατοτεχνιτών της Μεταλλουργικής Βιομηχανίας ΠΙΤΣΟΣ Α.Ε. ή «'Εργατική 'Ενότητα» της 20/4/76 γιά τήν ύπαρξη και τή δράση ενός άσπασματος 50 άτόμων επιφορτισμένου μέ τήν «άσυννόμηση» του εργοστασίου.

(5)Συνδυασμένα στοιχεία του Μηνιαίου Δελτίου της «City Bank of New York», Μάιος 1976, και των στατιστικών του αμερικανικού ύπουργείου 'Εργασίας.

(6)Στοιχεία της 25/9/76 του «Census Bureau».

'Αγαπητοί σύντροφοι,

Στήν αγαπημένη «Σοσιαλιστική Ζωή» του μηνός Νοεμβρίου διάβασα μέ πολύ ενδιαφέρο, ένα άρθρο του σ. Πλεχανόφσκη γιά τήν αμερικανική κρίση. Συμφωνώ μέ τίς γνώμες του σοφού συντρόφου γιατί ή κρίση προήλθε, όπως λέμε κ' έμεις εδώ, από τήν υπερπαραγωγή και τήν πλεονεξία των μεγάλων τράστ. Δέν συμφωνούμε μαζί του όμως στο σημείο όπου γράφει ότι «οί μισθοί των 'Αμερικανών εργατών είχαν φθάσει στο άνώτατο έφικτό όριο». Πολύς κόσμος έχει ξεγελαστή μέ τήν εσφαλμένη αυτή πληροφορία πώς οί εργάτες στην 'Αμερική πληρώνονται γερά.

'Εργάζομαι άκριβώς σέ μία από τίς φάμπρικές αυτοκινήτων Φόρντ πού όλες τους μαζί έχουν 120.000 εργάτες. 'Αν θέλετε νά ξερετε πώς δουλεύουμε,άκούστε: Μέ τό σύστημα εργασίας πού ακολουθούμε εγώ καρφώνω όλην τήν ήμέρα καρφιά σ' ένα κομμάτι ύζλο, άλλος θιδώνει δυό βίδες, πάντα τίς ίδιες, κι άλλος άνοίγει τρύπες. Τό θράδυ σά φεύγουμε είμαστε σάν άποθλακωμένοι. Τό μυαλό μας όλο τρύπες, βίδες, καρφιά βλέπει κι' αυτό χρόνια τώρα.

Αυτά γιά τήν πνευματική κατάσταση των μηχανοποιημένων εργατών. 'Όσο γιά τά περίφημα ήμερομίσθιά μας δέν είναι ύψηλά, άν τά κρίνει κανείς ανάλογα μέ τήν παραγωγή πού θγάζουμε. 'Αν λ.χ. ένας Εύρωπαίος εργάτης κατασκευάση, άς πούμε, ένα αυτοκίνητο και πάρη 100 δολάρια, ό 'Αμερικανός εργάτης φτάνει δυό αυτοκίνητα και παίρνει επίσης 100 δολάρια. 'Αν ό 'Αγγλος εργάτης παράγει διακόσιους τόννους τσιμέντο και παίρνει 100 δολάρια, ό 'Αμερικανός παράγει 300 τόννους και παίρνει τά ίδια 100 δολάρια. 'Υπολόγισαν εδώ πώς ό 'Αμερικανός εργάτης εισπράττει τά 38% του εθνικού εισοδήματος. Μά οί εργάτες πού εισπράττουν αυτά τά 38% αποτελούν τά 60% του πληθυσμού των 'Ηνωμένων Πολιτειών. 'Από τά 30 εκατομμύρια εργατών, τά 3 παίρνουν 40-65 δολάρια τή βδομάδα, τά 7 εκατομμ. παίρνουν 25 δολάρια και 40 σέντς τή βδομάδα και τά 16 εκατομμ. παίρνουν λιγώτερο από 25 δολάρια. 'Αρα μόνον τά τρία εκατομμύρια εργατών ζούν κάπως άνθρωπινά κι' αυτά είναι άκριβώς εκείνα πού άνήκουν στα Τραίντ Γιούνιονς, δηλαδή στίς εργατικές όργανώσεις.

'Εμείς, οί εργάτες του Φόρντ, περάσαμε από ιεροεξέταση άμα πήγαμε νά πιάσουμε δουλειά: «Είστε καθολικοί;» «'Ανήκετε σέ κανένα εργατικό συνδικάτο;» Τέτοιες ερωτήσεις μου θάλανε. Μέσα στίς φάμπρικές καμμία κουθέντα γιά εργατικά ζητήματα δέν μπορεί νά γίνει. 'Η κατασκοπεία είναι στην ήμερησία διάταξη και κανείς δέν ξέρει ά ό διπλανός του είναι εργάτης ή σπιούνος. Γι' αυτό κ' οί εργάτες δέν μιλούν ό ένας στον άλλον. Καμμία έφημερίδα δέν επιτρέπεται, μάς μοιράζουν όμως δωρεάν κάθε 15 μέρες τό «Ντέρμπερν 'Ιντέπεντεντ», δηλαδή τήν έφημερίδα του Φόρντ, άντιδραστικώτατη.

'Εφέτος,παρ' όλη τήν κρίση και ίσως γιά αντίφάρμακό της, θά κάνουμε παραγωγή 2.100.000 αυτοκίνητα. 'Αν τά αυτοκίνητά μας κατορθώνουν νά συναγωνίζονται τά αυτοκίνητα όλου του κόσμου στή φτήνια και νά περνούν όλα τά τελωνειακά σύνορα, είναι γιατί έμεις δέν πληρωνόμαστε όσο θά έπρεπε γιά τή μεγάλη αυτή παραγωγή.

Αυτή είναι ή αλήθεια, σύντροφε Πλεχανόφσκη, και χάρηκα πού ύπάρχει στην 'Ελλάδα περιοδικό σάν τή «Σοσιαλιστική Ζωή».

Ι. ΤΣΑΜΗΣ
(Ψευδώνυμο. Κατάγομαι από τήν Τσαμουριά)

ΘΟΥΡΙΟΣ

**ΚΕΝΤΡΙΚΟ όργανο
του
'ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ'**

1776-1976: ΤΑ ΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΙΔΙΑ

Από την αντι-διαδήλωση του "Αγιου Φραγκίσκου."

του Ντίνου Σιώτη

Ο ΛΟΓΟΣ πού μαζεύτηκαν 10.000 κόσμος στο Dolores Park στον "Αγιο Φραγκίσκο, στις 4 Ιούλη 1976, δέν ήταν βέβαια γιά νά τιμήσουν τά 200 χρόνια ζωής των ΗΠΑ. Αντίθετα, αυτή ή μέρα σημάδεψε τήν αρχή μιάς ένδετητας ανάμεσα στά θύματα του "Αμερικανισμού κι όλοι όσοι πήραν μέρος στήν πορεία καί στή διαδήλωση είδαν τή γένεση ενός πολυεθνικού κινήματος, από άσπρους, μαύρους, Κινέζους, Νοτιοαμερικανούς. Τό Garfield Park, απ' όπου ξεκίνησε ή πορεία, άρχισε νά γεμίζει απ' τίς 10 τό πρωί. Πρώτοι στήν πορεία αντιπρόσωποι από τό American Indian Movement καί Puerto Rican Socialist Party. Κι ενώ οί πρώτοι τής πορείας είχαν κιόλας φτάσει στο Dolores Park, τό Garfield Park ήταν ακόμα γεμάτο κόσμο — μιά απόσταση από 3 μίλια πλημμυρισμένη από παντιέρες, πλακάτ καί πανών μέ τά πιο προοδευτικά συνθήματα. Τρία ήταν τά βασικότερα:

— ΑΛΗΘΙΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ

— ΑΜΕΡΙΚΗ ΔΙΧΩΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ

— ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Σ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΠΙΕΖΟΜΕΝΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

Σ' όλη τή διάρκεια τής πορείας ό κόσμος φώναζε αυτά κι άλλα συνθήματα, τραγουδούσε έπαναστατικά τραγούδια καί χόρευε αφρικάνικους, λατινοαμερικανικούς καί ινδιάνικους χορούς μέ αυτοσχέδιες όρχηστρες. Ή τελευταία φορά πού ό "Άγιος Φραγκίσκος είχε δεί κάτι ανάλογο, ήταν πριν πέντε χρόνια, τότε μέ τίς διαδηλώσεις ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ.

Μόλις έφτασε τό πλήθος στο Ντολότες Πάρκ άκολούθησε ένα λεπτό σιγής γιά όσους κι όσες δώσαν τή ζωή τους στο λαϊκό αγώνα.

Τή συγκέντρωση άνοιξε αντιπρόσωπος από τό "Αμερικανο-Ίνδικό Κίνημα. Είπε:

«Δέν γιορτάζουμε σήμερα. Αντίθετα, θρηνούμε τ' αδέρφια μας καί τίς αδελφές μας πού χάσαν τή ζωή τους παλεύοντας γιά τή λευτεριά μας. Στή σημερινή "Ήμέρα τής Άνεξαρτησίας" σέ ρωτάω "Αμερική ποιά είναι ή έννοια τής "Ελευθερίας γιά τήν Anna Mae Aquash, τόν Buddy La Mont καί τόν Frank Crow Dog πού σκοτώθηκαν από τήν FBI;...»

Καί συνέχισε.

«Ό μεγάλος έχθρός μας είναι ή FBI. Μπορεί οί πράκτορες τής FBI νά μή φοράνε τά ρούχα πού φορούσανε πριν 200 χρόνια, τότε πού σκοτώνανε τούς παππούδες καί τίς γαγιάδες τους, αλλά οί πράξεις τους είναι οί ίδιες. Μονάχα ή τεχνολογία άλλαξε. Ή FBI είναι ό έχθρός του λαού. Είναι οί κλέφτες καί οί δολοφόνοι...»

Μετά μίλησε ή Έρικα Χιούγκινς από τούς Μαύρους Πάνθηρες. Ή πρώτη κουθέντα πού είπε («Έξουσία στο Λαό») σκεπάστηκε μέ ίαχές θριάμβου κι ατελείωτα χειροκροτήματα.

Συνέχισε έτσι:

«Πριν από 200 χρόνια γεννήθηκε αυτή ή χώρα μέ τό αίμα, τά δάκρυα καί τόν ιδρώτα των σκλάβων. Αυτή ή γη πάρθηκε δίκαια από τούς Ίνδιάνους, από τούς άγριους Εύρωπαίους πού ζητούσαν περιπέτεια. Όταν ιδρύθηκε τό κράτος των Ήνωμένων Πολιτειών τής "Αμερικής, βασικές αρχές ήταν ή ελευθερία καί ή δημοκρατία. Σ' αυτά όμω

ποτέ δέν πήραν μέρος οί Μαύροι. Γι' αυτούς ελευθερία καί δημοκρατία ήταν ένα μακρινό όνειρο καί μόλις σήκωναν λίγο τό κεφάλι ζητώντας δικαιοσύνη, κυβερνητικά τουφέκια τούς ρίχναν άμέσως καταγής.

Τό 1966 ιδρύθηκε τό κόμμα των Μαύρων Πανθήρων, μία δαση στήν έρημο τής "Αμερικής, ένα μέρος πού μπορούσαν νά ρθουν άνθρωποι νά θρούν ήθική καί ύλική ένίσχυση, νά θρούν νόημα στή ζωή τους παλεύοντας γιά ελευθερία. Αυτή τήν ίδια ελευθερία γιά τήν όποια πάλεψε ό λαός στήν Άγκόλα, τή Μοζαμβίκη καί τή Γουινέα. Τήν ίδια ελευθερία πού πάλεψε ό λαός στήν Κίνα καί τήν Κούβα. Γι' αυτή τήν ίδια ελευθερία πού σήμερα παλεύει ό λαός στο Πουέρτο Ρίκο, τή Χιλή, τήν Περού, κι όλες τίς έλλεινές δικτατορίες γέννημα καί θρέμμα του άμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Οί ΗΠΑ είναι τό κέντρο του διεθνούς ιμπεριαλισμού. Ή δημοκρατία εδώ είναι ένα μεγάλο ψέμα. Ή ελευθερία δέν είναι γιά όλους... Από τότε πού ιδρύθηκε τό Black Panther Party ή "Αμερική έχει αναπτύξει διάφορες φασιστικές μέθοδες γιά νά σταματήσει τό κίνημά μας, πού πηγάνει όλοένα μπροστά. Στά 10 χρόνια πού πέρασαν χιλιάδες σύντροφοι καί συντρόφισσες από τούς Μαύρους Πάνθηρες γνώρισαν τίς φυλακές. Στά 10 χρόνια πού πέρασαν 31 Μαύροι Πάνθηρες σκοτώθηκαν απ' τήν τοπική άστυνομία, τή CIA, τήν FBI κι άλλους πράκτορες-καταδότες. Ή σημερινή ήμέρα δέν είναι νά γιορτάσουμε τά 200 χρόνια απ' τή γέννηση τής "Αμερικής, αλλά γιά νά θρηνήσουμε 200 χρόνια καταπίεσης.

"Όλοι κι όλες είμαστε στο τελευταίο σκαλοπάτι τής κοινωνίας

μας. Έδώ πού είμαστε, καταπιεζόμενοι αλλά προοδευτικοί, έχοντας επίγνωση του τί μπορούμε νά κάνουμε αν παραινούμε ένωμένοι, ως παλέψουμε όπου κι αν είμαστε, μ' όποιοδήποτε τρόπο μπορούμε, γιά ελευθερία. Power To The People».

Στή συνέχεια μίλησε αντιπρόσωπος από τό Puerto Rican Socialist Party:

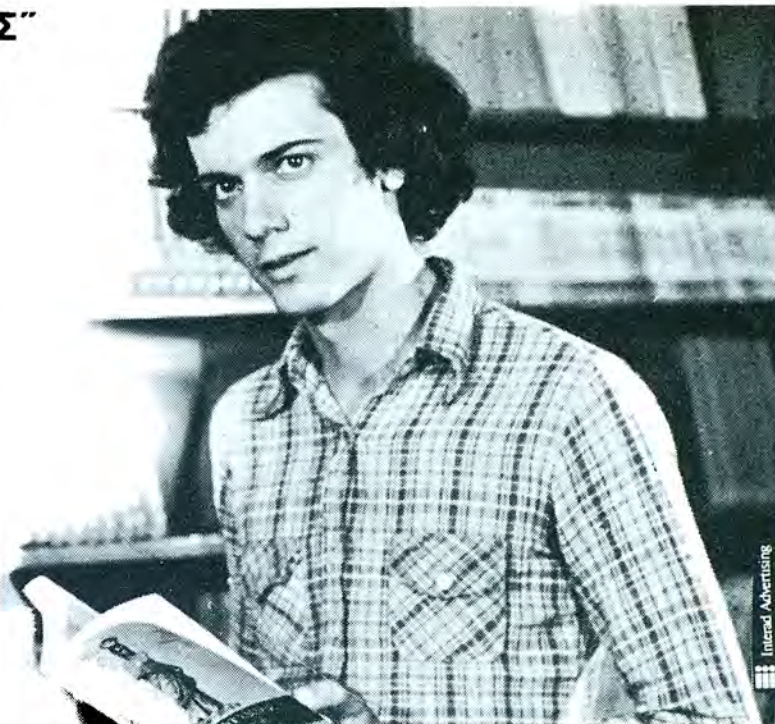
«Ας μών ύπάρχει άμφιβολία σέ κανένα ότι ή σημερινή συγκέντρωση είναι ή πιο μεγάλη σέ αντιιμπεριαλιστικό περιεχόμενο σ' αυτή τήν πόλη. Σήμερα πού οί καπιταλιστές μονοπωλούν καί γιορτάζουν αυτό πού λένε ελεύθερη οικονομία, έμεις καταδικάζουμε τήν καταπίεση πού δέχονται ή εργατική τάξη καί οί φτωχοί, από τήν άσπρη κυριαρχία τάξη. Ή υπόθεση του νεοαποικισμού του Πουέρτο Ρίκο έχει γίνει ένα από τά πιο ζωτικά θέματα του μαζικού αντιιμπεριαλιστικού κινήματος. Ένωμένοι κι ένωμένες θά νικήσουμε. Θά διώξουμε τούς Γιάνκηδες από τό Πουέρτο Ρίκο. All Power To The People».

Στή συνέχεια τό San Francisco Mime Troup έδωσε παράσταση σατιρίζοντας τίς ήττες πού δέχτηκε τά τελευταία χρόνια ό άμερικάνικος ιμπεριαλισμός στο Βιετνάμ καί στήν Άγκόλα. Συγκρότημα από γυναίκες του "Οκλαντ τραγούδησαν νέγρικά τραγούδια καί τό συγκρότημα El Pueblo Unido έπαιξε λατινοαμερικάνικη μουσική.

Κι έτσι, μέ τραγούδια, μουσική, χορό τελείωσε ή αντι-γιορτή γιά τά 200 χρόνια τής "Αμερικανικής Άνεξαρτησίας πού συνένωσε 10.000 καταπιεζόμενους καί τούς έδωσε τήν ευκαιρία νά δείξουν ότι ύπάρχει καί ή άλλη όψη τής "Αμερικής.

“ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ”
Απρόσδókητα σημερινοί

Τώρα θα τοὺς
αγαπήσουμε,
γιατί τώρα
μπορούμε
νά τοὺς
χαρούμε...

Interad Advertising

...ζωντανά μεταφρασμένους από τοὺς:

ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ * ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΛΗΝΟ * ΓΙΑΝΝΗ ΓΡΥΠΑΡΗ * ΗΛΙΑ ΗΛΙΟΥ
ΠΑΝΑΓΗ ΛΕΚΑΤΣΑ * ΓΙΑΝΝΗ ΜΗΛΙΑΔΗ * ΝΙΚΟ ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ
ΖΗΣΙΜΟ ΣΙΔΕΡΗ * ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΩΤΙΑΔΗ
καὶ ἄλλους κορυφαίους ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων.

Με τὴ γενικὴ ἐπιμέλεια τῶν

ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ (Α' περίοδος)

ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ (Β' περίοδος)

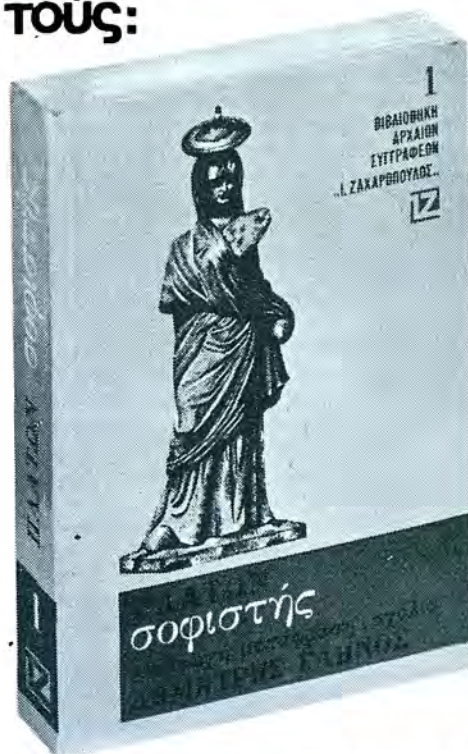
Σε ἐκδόση τοῦ οἴκου

«Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ»

Ἀπολαύστε τώρα τὴν ὁλοκληρωμένη καὶ ἐγκυρότερη σειρά:
«ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ»*

- * Σὲ αὐτοτελῆ βιβλία.
- * Γιὰ νὰ διαλέγετε ὅποιον συγγραφέα ἐσ εἰς θέλετε.
- * Μὲ εἰσαγωγή, σχόλια καὶ βιβλιογραφία.
Καὶ τὸ π ρ ω τ ό τ υ π ο κείμενο.
- * Ἕνα βιβλίο κάθε δεύτερη Τετάρτη.
- * Σὲ εὐχρηστο σχῆμα, μὲ ἐγχρωμο ἐξώφυλλο.
- * Στὰ περίπτερα, τὰ βιβλιοπωλεῖα ἢ σ τ ὸ
σ π ί τ ι σ α ς — ἀν ἐγγραφῆτε συνδρομητὲς.
- * Τιμὴ βιβλίου 130 δρχ. (300—400 σελίδες).
- * Γενικὴ ἔκπτωση γιὰ συνδρομητὲς: **15%**
- * Εἰδικὴ ἔκπτωση γιὰ συνδρομητὲς — Φοιτητὲς: **25%**
- * Ἀποστολὴ δωρεάν.

Σημ.: Ἡ “ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ” διατίθεται
καὶ ὁλόκληρη, ἀμέσως (228 ἔργα σὲ 111 τόμους).

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ: Ἀπὸ 20 Οκτωβρίου
καὶ κάθε 2^η Τετάρτη.

ΕΝΤΟΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Πρὸς τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο «Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ» Ἀρσάκη 6, Ἀθήνα 131-Τηλ: 32.47.791-32.24.892

Παρακαλῶ νὰ μὲ γράψετε συνδρομητὴ τῆς σειράς «ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ» γιὰ ἕνα χρόνο (26 βιβλία)
Σὰς ἐμβάξω ποσὸ 2.870 δρχ. (ἀντὶ 3.380 δρχ.) * Σὰς ἐμβάξω ποσὸ 2.535 δρχ. (ἀντὶ 3.380 δρχ.) (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ)

ΕΠΩΝΥΜΟ: ΟΝΟΜΑ: ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΗΛ:
Ἡμερομηνία: ΥΠΟΓΡΑΦΗ:

Μαζικά Μέσα καί Πολιτικές Σκοπιμότητες

Μέ το ξέσπασμα της πρόσφατης κρίσης στη Ραδιοφωνία, ή αντίδραση της Κοινής Γνώμης και του Τύπου υπήρξε άμεση, τόσο, ώστε να προκαλέσει την αντίστοιχη αντίδραση των γνωστών «κύκλων» της οδοῦ Ζαλοκώστα με την ανακοίνωση ότι το θέμα δέν ήταν πολιτικό. Η ανακοίνωση απαντούσε αυτή τη φορά στην Κοινή Γνώμη μάλλον και στον Τύπο, και όχι - τουλάχιστον άμεσα - στην Αντιπολίτευση, πού φάνηκε τότε ότι συμμερίζεται λίγο-πολύ την άποψη ότι «πολιτικό» είναι μόνο το μέρος πού αφορά στη μετάδοση ειδήσεων, σχολίων και ανταποκρίσεων, και στην ελευθερία της έκφρασης (με τη στενή και άρνητική έννοια: την κατάργηση της λογοκρισίας).

Οι τελευταίες έντονες διαμαρτυρίες του ΠΑΣΟΚ και της ΕΔΑ για την έλλειψη αντικειμενικότητας στην τηλεοπτική μετάδοση της συζήτησης στη Βουλή, δείχνουν για μιá ακόμη φορά ότι υπάρχει πρόβλημα αντικειμενικότητας και σωστής δημοκρατικής λειτουργίας στα τηλεοπτικά μέσα - και ή αντίπολιτευση τό έπισημαίνει. Άν όμως ή ίδια αντιπολίτευση δέν ενδιαφέρεται μόνο για την προπαγάνδηση των πολιτικών θέσεων και προγραμμάτων της και την προβολή των κοινοβουλευτικών της αντιπροσώπων, αλλά και για τη δημιουργία πολιτών με σκέψη και κρίση, τότε οφείλει να διαμαρτύρεται και για φαινομενικά «δευτερεύοντα» γεγονότα, όπως είναι ή χαμηλή ποιότητα των προγραμμάτων της Τηλεόρασης, ή επαναφορά του ανεξέλεγκτου καθεστώτος διαφημίσεων στο Β' ραδιοφωνικό πρόγραμμα, τά συνεχή προσκόμματα στην εκπολιτιστική προσπάθειά του Γ'.

Από τά κόμματα της Αριστεράς ιδιαίτερα, θά περίμενε κανείς να έχουν συνειδητοποιήσει τη βαθύτερη πολιτική λειτουργία των Μέσων Μαζικής Ένημέρωσης: να αντιπαραθέτουν, συνεπώς, στη ραδιοτηλεοπτική πολιτική της Κυβέρνησης ένα δικό τους συνολικό πρόγραμμα - και μιá θεωρία - για τό τρομερό αυτό όπλο κοινωνικής έπιρροής, κι όχι να επιδιώκουν μόνο την ισότιμη με τό κυβερνών κόμμα προβολή τους από τη μικρή οθόνη, δηλαδή την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για τόν έπηρεασμό μιás αδρανούς μάζας εκλογέων.

Διατήρηση 'Ανάπτυξη

Μέ άφορμή μιá διακήρυξη «150 Έλλήνων και ξένων ιδιοκτητών σπιτιών» στο Γαλαξίδι, πού δημοσιεύτηκε στην τοπική εφημερίδα, τόν περασμένο μήνα, ο αρχιτέκτονας Θύμιος Μητρόπουλος - MIT αναρωτιέται:

1) Πόσοι από αυτούς πού υπέγραψαν ζουν - και - δουλεύουν στο Γαλαξίδι; Τί ποσοστό από την περιουσία-είσόδημά τους αντιπροσωπεύει αυτό τό σπίτι; Χρησιμοποιούν τό σπίτι τους εκεί σάν πρώτη ή δεύτερη (ή τρίτη;) κατοικία; Σε τί κοινωνική τάξη ανήκουν;

2) Προσπάθησαν (πρίν έπικαλεσθούν τίς άρχές, ή ενημερώσουν τίς ήμερήσιες εφημερίδες και τό «Γαλαξίδι») να δημιουργήσουν διάλογο με αυτούς πού ζούν - και - δουλεύουν εκεί, και έχτισαν/ χτίζουν/ θά χτίσουν τά «χι-μέ-«χρώμα» σπίτια; Πώς έγινε αυτή ή προσπάθεια διαλόγου; Πού και πότε; Γιατί απέτυχε;

3) Έκαναν οι ίδιοι (σ' αυτούς

πού υπέγραψαν συμπεριλαμβανονται αρχιτέκτονες και μηχανικοί) προτάσεις; Θά κάνουν; Πού και πότε; Τί έχουν υπ' όψη τους; Μουσειακή διατήρηση; Σκέφτηκαν μιá διατήρηση μέσα από άλλες για ανάπτυξη του τόπου, ή όποία δέν θά άγνοει τίς κοινωνικο-οικονομικές δυνάμεις των πραγματικών κατοίκων; Δέχονται ότι είναι αυτές οι δυνάμεις πού άπλως παίρνουν μορφή στα χτίσματα, στο Γαλαξίδι λίγο, και στην Αθήνα περισσότερο;

Μέ ανάλογο προβληματισμό έγινε και ή ραδιοφωνική συζήτηση του ΜΙΤ με τη συνάδελφό του Μαρία Μίχα στις 24/10. Είναι ένα πρόβλημα πού φέρνει σέ άμηχανία όσους, με έλιτίστικη νοοτροπία, άποσυνδέουν τό αίτημα της διατήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, από τη ζωή των μαραζωμένων, με μικρό εισόδημα και πολιτιστικά άλλοτρωμένων «κληρονόμων» στους μικρούς οίκισμούς του τόπου μας.

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΚΟΥΝ
ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Μέ την τόσο χαρακτηριστική άρνησή του πάνω στο θέμα της έπιχορήγησης του Θεάτρου Τέχνης, συνεχίζει τό ύπουργείο Πολιτισμού, τό άρμόδιο ρεσιτάλ σκανδάλων, προσβλητικών και ύβριστικών άπαντήσεων, σκοταδισμού, άνευθυνότητας κι έτσιβελισμού.

Δέν ζητάει κανείς βέβαια να δοθούν στο «Θέατρο Τέχνης» τά 40.000.000 μάρκα (600.000.000 δρχ), πού δόθηκαν από την πόλη του Βερολίνου στη Schaubühne του Πέτερ Στάιν, αλλά ως μή του δίνονται τουλάχιστον κι άπαντήσεις έξωφρενικές όπως: «Μήπως θά'πρεπε να κάνετε πιό λίγα, κύριε Κούν;» ή... «για να γίνεται έπιχορηγούμενος όργανισμός, πρέπει να σάς γίνεται και οικονομικός έλεγχος!» Κι αυτά, πρós τό Θέατρο Τέχνης, τόν αναγνωρισμένο Άσκητή του Έλληνικού θεάτρου, τό ύπουργείο του κ. Τρουπάνη...

Είναι τόσο χαρακτηριστικό, πώς ή «πολιτική λιτότητας», έπληξε σ' αυτόν τόν τόπο, άποκλειστικά και μόνο, τους λιτούς και τούς άξιους. Άλλο ένα «δυστυχόσημο» προσέθηκε στα «επαθλα» τιμής τους...

Έκθέσεις Τάσσου Χατζή

Σήμερα κλείνει ή έκθεση του ζωγράφου και γραφίστα Τάσσου Χατζή στη γκαλερί ΑΡΓΩ. Ο Τ. Χατζής έχει μέ άκρα φροντίδα έπιμεληθεί τίς εκδόσεις της ΜΕΛΙΣΣΑΣ για τους Έλληνες ζωγράφους και τό Λεύκωμα του '21. Πρόσφατα, έπιστρέφει στη ζωγραφική. Μέ την έκθεσή του στην «ΑΡΓΩ» παρουσίασε την τελευταία δουλειά του, πού βρίσκεται στον τόνο και τό ύφος της ευρωπαϊκής, υπερεαλιστικής ζωγραφικής. Πρίν λίγες μέρες παρουσίασε έργα του - σειρά σχεδιών από την Ύδρα - και ή γκαλερί ΘΟΛΟΣ.

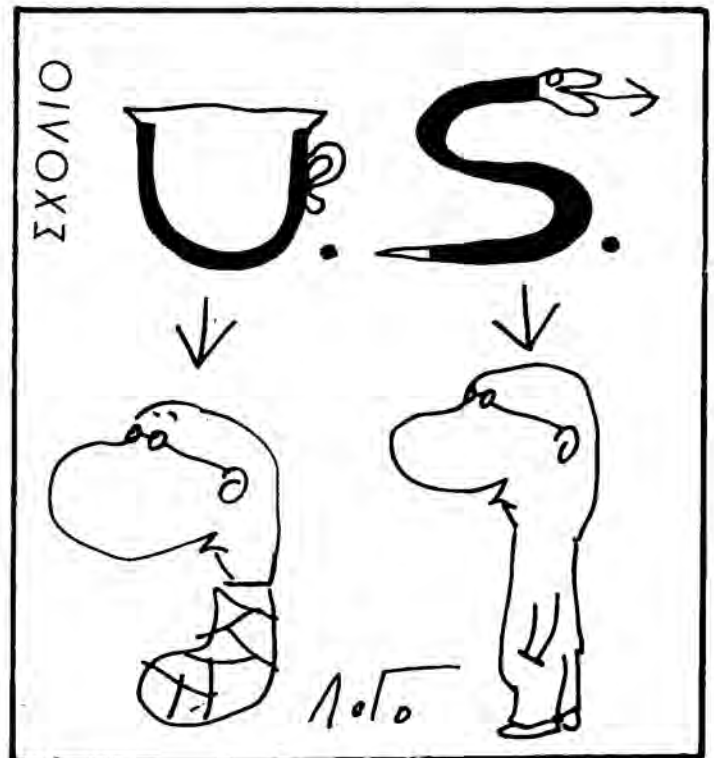
Βιβλία για τό ΠΕΤΑ

Στό χωριό Πέτα του νομού Άρτας ιδρύθηκε ένας σύλλογος με την έπωνυμία «Μορφωτικός Σύλλογος Νέων Πέτα».

Άπ' τούς βασικότερους σκοπούς του Συλλόγου, σ' ένα χωριό πού άριθμεί «3.500-4.000» κατοίκους, είναι και ή ίδρυση βιβλιοθήκης. Όμως ο Σύλλογος εί-

ναι νέος και δέν έχει οικονομικούς πόρους. Προσκαλεί λοιπόν όποιον ενδιαφέρεται να βοηθήσει την προσπάθειά του να στείλει τά βιβλία πού νομίζει πώς θά 'ναι χρήσιμα στη βιβλιοθήκη του ιστορικού Ήπειρωτικού χωριού.

Η διεύθυνσή του είναι: «Μορφωτικός Σύλλογος Νέων Πέτα» - Πέτα Άρτας.

• θέατρο •

Της "Αννυς Θ. Κολτσιδοπούλου

Τό μοσχοβίτικο Θέατρο Τέχνης στήν 'Αθήνα

Περιμέναμε με κάποιο φόβο κι επιφύλαξη τούς μεγάλους του Θεάτρου Τέχνης, μετά τη δυσάρεστη εμπειρία μας απ' τό Θέατρο Βαχτάγκωφ στίς αρχές του χρόνου.

Μά τούτοι δώ, έφτασαν μάγοι μιάς τέχνης ασύνορης και μύστες μιάς βαθιά ανθρωπίνης ιεροτελεστίας. Νηφάλιοι μά κι δλόθερμοι υποστηρίχτες του άθάνατου της τέχνης τους, σώρωσαν άμφιβολίες, προκαταλήψεις, επιφυλάξεις και γλωσσικά φράγματα, έτσι πού μās πλημύρισε ή γοητεία της θεατρικής τους πίστης, ή φλόγα του ταλέντου και της αισθαντικότητάς τους, ό ήλιγγος της τεχνικής τους τελειότητας.

Μās έφεραν δύο έργα Τσέχωφ («Τρείς άδελφές» και «Γλάρος»), έναν συγκλονιστικό Γκόρκι («Οί τελευταίοι»), και σέ μιά κλειστή παράσταση για ήθοποιούς, άποσπάσματα από έργα Τολστόη, Όστρόφσκι και Γκόρκι.

Έχοντας στή διάθεσή του κανείς μιά περιορισμένη θεατρική στήλη, θρίσκεται στήν πολύ δύσκολη θέση μιάς κάποιας έπιλογής. Έπειδή τά δύο έργα του Τσέχωφ (και τά δύο κολοσσοί έρμηνείας και θεατρικής «έναρχησης»), έχουν συχνά παιχτεί στόν τόπο μας δίνοντας ευκαιρία για σχόλια και άναφορές στούς πρώτους διδάξαντες, άξίζει ν' ασχοληθεί κανείς μέ τούς «Τελευταίους» του Γκόρκι, αυτό τό άπαιχτο κι άγνωστο στήν Έλλάδα άριστούργημα, πού άποτελεί ταυτόχρονα τεκμήριο ανανέωσης κι αναζήτησης μέσα στούς κόλπους του Θεάτρου Τέχνης.

Ό Γκόρκι έγραψε τούς «Τελευταίους» τον στήν έξορία, στά 1907. Διάλεξε τή φόρμ μιάς σκηνηκής τραγικής φάρσας για νά θέξει ίσως πιο καιρία τή μπουρζουαζία της τσαρικής δυναστείας. Μαζί μ' αυτούς, θέλει νά καταγγείλει, γεμάτος άηδία, τούς άριστοκράτες δημόσιους υπάλληλους, κυρίως τούς άξιωματικούς της άστυνομίας, πού χειρίζονται

τή μηχανή της καταπίεσης, της τρομοκρατίας και της βίας, δουτηγμένοι στόν μικρονοϊσμό, τή διαφθορά και τήν ήθική τους άνυπαρξία. «Ζητάει νά δείξει πώς αυτά τ' άλλεπάλληλα κρούσματα της κτηνωδίας, δέν είναι παρά όι τελευταίοι οπασμοί ενός έτοιμοθάνατου, ήθικά και φυσικά σαπισμένου συστήματος. Κι έχει πραγματικά τοποθετήσει τό έργο του, τήν παραμονή της πρώτης ρώσικης επανάστασης του 1905, προσθέτοντας και τήν άνίσχυρη όργη ενός έξόριστου για τήν επικράτηση των τσαρικών αντιδραστικών. Ό Γκόρκι πιστεύει στό μέλλον και στήν αλλαγή γι' αυτό και παρουσιάζει τούς αντίπαλους προσκολλημένους στο παρελθόν.

Ό ευγενής, Ίβαν Κολόμνιτσεβ, τέως άστυνομικός διευθυντής, έχει «διωχθεί» από τήν ύπηρεσία του, μετά από κτηνώδη και ταυτόχρονα δειλή συμπεριφορά σέ μιά διαδήλωση έπαναστατών, πού στοίχισε τή ζωή δύο ανθρώπων και τή σύλληψη πολλών. 'Ανάμεσα σ' αυτούς είναι κι ένα παιδί σχεδόν, ό Σολόκοβ, πού τό ένοχοποιεί ό Ίβαν, πώς τάχα πυροδότησε έναντιόν του. Τά γεγονότα είναι πρόσφατα κι έχουν επηρεάσει τούς ευαίσθητους της οικογένειας, πού θρίσκεται ήδη από καιρό σέ κοινωνική άπομόνωση, έχοντας γονατίσει οίκο-

Ό Γλάρος

μικά. Αυτός είναι κι ό λόγος πού φιλοξενείται στό άρχοντικό του Γιάκοβ Κολόμνιτσεβ, άδελφού του Ίβαν, όλη αυτή ή θλιβερή οίκογενειακή παρέλαση μέ τίς ήθικο-ψυχосωματικές άναπηρίες. Ό φορέας των άνήθικων χρωσσωμάτων, Ίβαν, ό μεγάλος του γιός 'Αλεξάντερ, άνεργος, γλετζές κι άναίσθητος, ή μεγάλη του κόρη Ναντιέζντα, κοκέτα, αισθησιακή, σπάταλη και ψυχρή ύπολογίστρια, ό άντρας της Λιέστας, γιατρός φυλακών, δρωμερός μεσάζων σ' έξαγορές συνειδήσεων. Μετά έρχεται ή καμπούρα Λιούμποβ, καρπός του έρωτα της μάνας της μέ τόν θείο-πατέρα της Γιάκοβ και θύμα ενός ύστερικού ξεσπάσματος του Ίβαν πατριού της, πού τήν πέταξε κάτω όταν ήταν μωρό. Ό Λιούμποβ είναι ένας διεισδυτικός παρατηρητής και προφήτης («Κασσάνδρα») στήν άπομόνωση της δυσμορφίας της. Έχει ακόμα μιά ψυχρότητα άπερίγραπτη πού μαλακώνει κάπως πάνω άπ' τά πλήκτρα του πιάνου της και πού δέν είναι άλλο από τήν πνιγμένη όργη για τήν άνημπορία της. Οί άμαρτίες του Ίβαν, παιδεύουν ακόμα περισσότερο τόν δευτερο γιό του, τόν Πιότερ, πού ύποφέρει ψάχνοντας για ήθική διαύγεια και μή μπορώντας νά τήν άγγίξει, «δεβαρυμένος» ήθικά όπως είναι. Ό Βενιαμίν της οίκογένειας, ή έλαφρόμυαλη, όπως τή λένε, Βέρα, σηκώνει στά δεκάξι της χρόνια όλο τό φορτίο της οίκογενειακής φθοράς. Άρνείται ώστόσο νά παντρευτεί τόν γέρο άστυνόμο πού της προξενεύει ό πατέρας της για ν' άποκατασταθεί ό ίδιος «ύπηρεσιακός» και φεύγει άπ' τό σπίτι της μ' ένα νεαρό άστυνομικό, πού, άφού τή διάζει, άποδεικνύεται άδίσταχτος καριέριστας. Ό Βέρα έπιστρέφει στήν οίκογένεια έχοντας κι αυτή μέ τή σειρά της φορέσει τόν «κληρονομικό» κυνισμό και τήν ψυχρότητα.

Μένουν οί δύο παλιοί έραστές, ό Γιάκοβ κι ή μητέρα των παιδιών, Σόνια. Τά δύο ήθικά στοιχεία μέσα σ'αυτήν τήν παράτα της άδυναμίας και του κυνισμού. Ό

Γιάκοβ πεθαίνει σιωπηλά κι ολομόναχος, μέσα σ' έναν οίκογενειακό καυγά, ενώ ή Σόνια πεθαίνει κάθε στιγμή πού άκούει τή λέξη «μαμά» και άντικρίζει συμμαζεμένα γύρω της τά «κλωσσοπούλα» της δόνηας, της άθλιότητας και της άναπηρίας. Τό έργο «οδήνει» μέσα σ' ένα κήρυγμα του άστυνομικού πάλι διευθυντή Ίβαν Κολόμνιτσεβ, κήρυγμα για οίκογενειακούς δεσμούς και ήθικές άξίες, πού κορυφώνει τήν προφητική τραγική φάρσα του μεγάλου Γκόρκι.

Ό σκηνοθέτης Έφρέμοβ, έχτισε μιά εκπληκτικά σημερινή κι άκατάλυτη παράσταση κάτω άπ' τόν θαυρό και σαθρό ίσκιό ενός δυσθεόρατου έπιπλου, πού δυνάστεψε ανθρώπους και χώρο. Έδωσε βάρος στούς ρυθμούς, στίς εντάσεις, στίς σιωπές και στούς συμβολισμούς, έτσι πού ό θεατής γινόταν άμέσως κοινωνός αυτού του δύσκολου κώδικα.

Οί σκηνές πού ό Γιάκοβ παρουπαθεί νά έπέμβει στίς άθλιότητες κι άγριότητες της οίκογένειας κι ό λόγος του άκούγεται σάν ρόγχος, κορυφώνονται μέ τή σκηνή του θανάτου του, πού είναι σίγουρα από τίς πιο μεγάλες στο παγκόσμιο θέατρο.

Όλόκληρη τήν πολιτικο-κοινωνική πεμπτοσύνα του έργου τήν κλείνει ό Γκόρκι πού τή σέβεται ό σκηνοθέτης και σέ δύο φράσεις της καμπούρας Λιούμποβ: «Φράζουμε τούς δρόμους των ανθρώπων σάν τά έρείπια ενός θεόρατου χτιρίου, ίσως μιας φυλακής...και πιο κάτω τή συμβολική για τήν τάξη της φράση ύστερα άπ' τόν θάνατο του πραγματικού της πατέρα: «Ό θάνατος, ύπηρετεί υπάκουα τή ζωή. Τό άνίσχυρο και τό άχρηστο καταρρέει».

Θά ήταν ύβρις νά κρίνει κανείς τό παίξιμο των ήθοποιών ΟΛΩΝ. Κάθε τους πέρασμα, κάθε τους φρόγγος και κάθε ύπαινιγμός κίνησης ήταν ένα μάθημα ύποκριτικής κι έρμηνείας, θέρμης, συγκρότησης, σεβασμού στήν τέχνη, επαγγελματικού κι ανθρώπινου ήθους.

Τρεις άδελφές

•τηλεόραση•

του Γιάννη Κακουλίδη

«Όταν ακούς τό τάμ-τάμ καί τά μπαγιάό νά χτυπούν...»

Ζητείται υπάλληλος
Ζητείται παράλληλος
Ζητείται κατάλληλος δολοφόνος
Προέδρων αντιπροέδρων
καί άλλων ανθρώπων
εκκλησιαζομένων εκάστην Κυριακήν
Γιάννης Κοντός

Μπαράδο!!

Εύγε στην ΕΡΤ, στή Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, στους συνθέτες, στους στιχουργούς, στους διευθυντές ορχήστρας, στις επιτροπές προκρίσεως και κρίσεως, στον παρουσιαστή, στους ύπουργούς, στους βουλευτές, στους έπισήμους και στο κοινό που τόσο συνετέλεσαν - όλοι μαζί - στον ανεπανάληπτο θρίαμβο του 15ου Φεστιβάλ Έλληνικού Τραγουδιού.

Ειδικά για την ΕΡΤ - πόμ, πόμ, μπίρι μπίρι πόμ - (πού 'λεγε και τό ρεφραίν της κυρίας Υδώνης Πετιλόν) αξίζουν και ξεχωριστά συγχαρίκια γιατί απέδειξε σ' όλους μας, μετά την ανεπανάληπτη επιτυχία του Φεστιβάλ, τό πόσο κακεντρέχης, κακοήθης και ζήλοφθων ήταν ο Μάνος Χατζιδάκις και πόσο άδικο είχε πού δέν άναμετάδωσε από τό ραδιόφωνό του (πφ! τοσκαρίες) την ευγενή αυτή άναμέτρηση.

Τώρα, θά πείτε, ένα μήνα μετά θυμήθηκες τό Φεστιβάλ; Όχι! τό φεστιβάλ τό 'χω συνέχεια στο μυαλό μου - πόμ, πόμ, μπίρι πόμ - και είναι σάν καρφί στο μάτι μου κάθε πού διαβάζω στον κίτρινο τύπο τά δσα υπέρ του άκατονόμαστου Χατζιδάκι γράφονται και του έπίσης άχαρακτήριστου έργου του.

Ο κίτρινος τύπος λέει ότι ο Χατζιδάκις άναμόρφωσε τό Ραδιόφωνο. Άπό πού και ως πού; Έκτός κι άν στις μας, άναμόρφωση καλείται ή κατάργηση των πρωϊνών συγκινητικών και γεμάτων από κοινωνικά προβλήματα ιστοριών και ή άντικατάστασή τους από μουσικά μέρη των έργων ενός κάποιου Σκαλκώτα...

Άχ αυτή ή κουλτούρα...

Έ! όχι κύριοι. Έμεις πού μεγαλώσαμε με τούς ήχους των εθνικών τσούμπο-τσάμπο και των ελληνικοτάτων άλλα καλά κούμπα δέν προκόψαμε;

Πώς διανοηθήκατε ότι θά μπορούσε ο πρώτος τυχόν Χατζιδάκις νά 'ρθει νά ξεγράψει με μία

μονοκοντυλία έργα πού όλες οι εθνικές ή εθνικόφρονες κυβερνήσεις μας από καταβολής ελληνικών δημοκρατιών, βασιλείων και δικτατοριών μεθόδεσαν;

Οί θεομοί, τά ήθη και τά έθιμά μας, ή άνάμνηση του ήρωικού Βυζαντίου, οί άγώνες του Γράμμου-Βίτσι και ή σεπτή μνήμη των Παγκάλου-Μεταξά δέν μπορούν νά προσβληθούν τόσο δάνασσα, έπειδή έτσι άρέσει στον κάθε Χατζιδάκι!...

Κι έπειτα ποίος είναι ο Χατζιδάκις; Ένας μουзикάντης πού από παιδί είχε άδυναμία στά δάρυδρα ρεμπέτικα τραγούδια (μερικοί τό άποκαλούν και - άκουσον, άκουσον - ελληνική λαϊκή μουσική) και στις εποχές πού στάς αϊθούσας του Παρνασσού ή καλή κοινωνία σύσσωμος παρευρίσκετο στό έγκαίνια της λαχειοφόρου αγοράς της Ένώσεως Κυριών Φίλων της Άστυνομίας, αυτός μάζεμε κάτι παρακατιανούς κουλτουριάρηδες και τούς μιλούσε για κάποιον Τσιτσάμη, Τσιτσάκη (κάπως έτσι) και κάποιον Βαρκάρη, Βαμβακουργό ή κάτι τέτοιο τέλος πάντων.

Η ΕΡΤ είναι εθνική και εθνικόφρων (κάποιοι λαοπλάνοι από ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ, τή μετέτρεψαν σέ Έλληνική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση) και ΕΘΝΙΚΗ θά μείνει.

Φρόνημα ύψηλόν, λοιπόν, σ' έσας πού τολμήσατε νά ξεκαθαρίσετε την κόπρον του Αυγείου και έστέ σίγουροι ότι σύμπασα ή Έλλάς δρίσκεται στο πλευρό σας, άναμένοντας κάθε μέρα από τις 9.30 π.μ.-12.30 μ.μ. (έκτός Σαββάτου και Κυριακής) ν' άκούσει τό κοινωνικό ευάγγελιο «Λουκία ή πεντάρφανη μαστροπός» ενώ συγχρόνως σιγοτραγουδά τό μεγάλο σουξέ: «Όταν ακούς τό τάμ-τάμ και τά μπαγιάό νά χτυπούν...»

Υ.Γ.: Εύτυχώς πού υπάρχει και ή Τηλεόραση, πού δέν δημιουργεί κανένα άπολύτως πρόβλημα...

•δίσκος•

του Μίλτου Καρατζά

ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ - ΓΙΑ ΤΗΝ
ΤΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ
ΒΟΥΛΓΑΡΗ HAPPY DAY -
Lyra 3294

Για μία ακόμα φορά ο Διονύσης Σαββόπουλος μάς δικαιώνει. Μας δείχνει τίς άπεριόριστες δυνατότητές του αλλά και την ισχυρή προσωπικότητά του ακόμα και σ' αυτόν τόν δίσκο, πού προσαρμοσμένος στις άνάγκες της ταινίας του Βούλγαρη κινείται μέσα σέ εύτελη και άπλοϊκά μουσικά σχήματα.

Ο τρόπος πού συνέθεσε τή μουσική του ο Σαββόπουλος, ο τρόπος πού δούλεψε πάνω στον στίχο και πού χρησιμοποίησε τόν Μιχάλη Μενιδιάτη, τόν Σώτο Παναγόπουλο, τή χορωδία και την ορχήστρα, μάς έντυπωσιάζουν. Ο δίσκος άνταποκρίνεται άπόλυτα στις άνάγκες της ταινίας (παρ' όλο πού γράφτηκε πρίν τό γύρισμά της) ενώ ταυτόχρονα είναι ένας τυπικός δίσκος «Σαββόπουλου», ένας δίσκος πού έχει τή σφραγίδα της μουσικής προσωπικότητας του Διονύση Σαββόπουλου.

Σάν παράδειγμα της μουσικής ιδιοφυΐας του Σαββόπουλου άναφέρουμε τό τραγούδι «Λαϊκός τραγουδιστής», με τόν Μιχάλη Μενιδιάτη. Ο «Λαϊκός τραγουδιστής» είναι ένα καταπληκτικό λαϊκό τραγούδι. Πολλοί συνθέτες πού άσχολούνται χρόνια με τό λαϊκό τραγούδι θά άναρωτιούνται πώς κατάφερε ένας νεόφροτος στά δικά τους νερά νά γράψει μία τέτοια μελωδία.

ΚΩΣΤΑΣ ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ -
ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΑ
ΣΜΥΡΝΕΪΚΑ - General Gramo-
phone 2501

Ο Κώστας Ρούκουνας ύπήρξε μεγάλος τραγουδιστής. Σήμερα,

παρ' όλη την ηλικία του, ή φωνή του κρατάει κάποια ίχνη από τό παρελθόν. Έτσι, μέσα στά πλαίσια της «μόδας» του ρεμπέτικου ή νέα δισκογραφική εταιρία General Gramophone του γύρισε ένα μεγάλο δίσκο. Τί προϋφέρει αυτός ο δίσκος; Μερικά πολύ ώραία πολιτικά και σμυρνέικα τραγούδια και την άνάμνηση της καλής φωνής του Ρούκουνα. Τίποτε άλλο.

ΤΑ ΓΝΗΣΙΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ ΤΗΣ
ΡΟΖΑΣ ΕΣΚΙΝΑΖΙ - Delta
50017

Η νέα δισκογραφική εταιρία Delta δόηκε τή συνταγή της επιτυχίας: Βγάζουμε ένα δίσκο με «γνήσια ρεμπέτικα», κοτσάρουμε τό όνομα μας μεγάλης τραγουδιστρίας (έστω κι άν της παραποιούμε τό όνομα και από Έσκενάτζι τό κάνουμε Έσκιναζί) γράφουμε ένα «σοφό» έπεξηγηματικό σημείωμα (πού στην πραγματικότητα είναι άπληροφόρητο και έξυπνάκινο) και περιμένουμε νά πουλήσουμε. Τά πράγματα όμως δέν είναι έτσι, κύριοι. Οί «γνήσιες έγγραφές» σας του 1976 δέν μπορούν νά κοροϊδέψουν κανένα. Και τό μόνο πού πετυχαίνετε είναι νά διασύρετε τό όνομα της Ρόζας Έσκενάτζη.

BOB DYLAN - HIGHWAY 61
REVISITED - C.B.S. 62572

Η εταιρία C.B.S. μέσα στίς πλαίσια της προσπάθειάς της νά γνωρίσει όλόκληρο τό έργο του Μπόμπ Ντύλαν στο ελληνικό κοινό, κυκλοφόρησε και τό «Χαϊγούνη 61 Ρεβίζιτεντ». Ένα δίσκο-σταθμό στην ιστορία του Ντύλαν.

Ο δίσκος αυτός (πού κατά τή γνώμη μας είναι, μαζί με τόν επόμενο διπλό δίσκο του Ντύλαν «Μπλόντ όν Μπλόντ», οί καλύτεροι δίσκοι του) παρουσιάζει ένα πρόσθετο ένδιαφέρον: είναι ή πρώτη ούσιαστικά όλοκληρωμένη συνεργασία του Ντύλαν με άλλους μουσικούς. Και έτσι, μετά τούς 4 δίσκους πού είχε κυκλοφορήσει μόνο με κιθάρα και φουσαρμόνικα τό 1965 ο Ντύλαν, έμφανίστηκε με όλόκληρη ορχήστρα καταπλήσσοντας τούς φίλους του με τόν νέο του ήχο. Δύο από τά μεγαλύτερα τραγούδια του («Λάικ έ Ρόλλινγκ Στόουν» και «Μπάλλαντ όφ έ θίν μάν») περιέχονται σ' αυτόν τόν δίσκο.

ERNST CASSIRER
KANT και ΡΟΥΣΣΩ

Δοκίμιο - Μετάφραση: Γερ. Λυ-
κιαρόδουλος
'Εκδόσεις 'Ερασμος, 'Αθήνα,
1976

Ο Έρνστ Κασσίρερ είναι γνω-
στός νεοκαντιανός της σχολής
του Μάρμπουργκ. Έχει ασχολη-
θεί διεξοδικά με τη μελέτη του
Διαφωτισμού στο έργο του «Φι-
λοσοφία του Διαφωτισμού»
(1932). Η μελέτη του «Κάντ και
Ρουσσώ» αποτελεί περισσότερο
μιά δευτερολογία που θαθαίνει
τη μελέτη του Διαφωτισμού. Ο
Κασσίρερ επανέρχεται στο παλιό
του θέμα βλέποντάς το μέσα από
δύο όρια: μορφές του 18ου
αι., τον Ρουσσώ και τον Κάντ.,
δηλαδή το Πάθος και το Λόγο
της φιλοσοφίας, δείχνοντάς τους
εσωτερικούς δεσμούς τους αλλά και
τίς παραπέρα αντιθέσεις τους και
τίς συνεχείς ακόμα αλληλουπε-
βάσεις τους που πρόκειται να
καταλήξουν στο μεταεγγελιανό
σύστημα της φιλοσοφικής σκέ-
ψης.

ΝΙΚΟΥ ΡΟΖΑΚΟΥ

«Νεοελληνική 'Αναγέννηση στη
Βοστώνη». Τό καλώδιο.
'Αγιος Φραγκίσκος.

Ο συγγραφέας ανιστορεί
πρώτα τις απαρχές για μία νεοε-
λληνική αναγέννηση στην πρώτη
δεκαετία του αιώνα τούτου. Μαζί
αναζητάει τις προσφορές σ' αυτή
των πνευματικών κύκλων της ξε-
νιτιάς - που τη θεωρεί δεύτερη
'Ελλάδα - και στέκεται στο ρώ-
τημα: «Ποία ήταν ή συμβολή, τί
πρόσφεραν στο κίνημα τούτο οι
διανοητικοί έλληνικοί κύκλοι που
δρέθηκαν εκείνο τον καιρό στην
'Αμερική».

Αφού σέ πενήντα σελίδες του
βιβλίου δώσει μία πλατιά εικόνα
της συμβολής στον πνευματικό
άγωνα της 'Ελλάδας των «άν-
θρώπων του πνεύματος» μετανα-
στών στην 'Αμερική και τη δράση
του συλλόγου «Ελικών», μάς μι-
λάει για τον άρχηγό στο νεοελλ-
νικό κίνημα της Βοστώνης, τον
Φουτρίδη. Είναι ο μέγας γνώστης
και αφοσιωμένος στον Έλ. Βενι-
ζέλο. Ο άνθρωπος κλειδί του
άποικου ελληνικού διαφωτισμού
της Βοστώνης.

ΓΙΑΝΝΗ ΓΙΑΝΝΕΡΙΔΗ

Εργατικά κείμενα. 3. «Οι πολυ-
εθνικές εταιρίες»
'Εκδοση της 'Ελληνικής 'Επιτρο-
πής της Π.Σ.Ε. και του Κέντρου
Συνδικαλιστικής 'Επιμόρφωσης
'Εργαζόμενων. 'Αθήνα.

'Αναλύει ο Γ. στο βιβλιαράκι

αυτό, τό θέμα πολυεθνικές εται-
ρίες. Φέρνει άπειρα παραδείγμα-
τα, χειρίζεται έτσι τό πράγμα
ώστε ο εργαζόμενος μέσου μορ-
φωτικού επιπέδου νά 'χει τήν κα-
λύτερη δυνατή πληροφόρηση για
τίς Π. Ε. 'Ανάλυση άπλή, υπεύ-
θυνη και σταράτη, που δέ σταμα-
τάει σέ γενικότητες και καταλήγει
στις Π.Ε. στην 'Ελλάδα. Παραθέ-
τει τέλος πίνακα μέ τίς 40 μεγα-
λύτερες βιομηχανίες σέ παγκό-
σμιο επίπεδο. Τό μικρό αυτό βι-
βλίο, μαζί μέ τά συνδικαλιστικά
σεμινάρια του ΚΣΕΕ, που έμψυ-
χώτης τους είναι ο συγγραφέας,
καλύπτουν χρήσιμα, πολλά κομ-
μάτια από τήν αναγκαία στους
εργαζόμενους συνδικαλιστική
ένημέρωση και επιμόρφωση.

Το ίδιο:

άρ. 4. «Οι εργαζόμενοι αντιμέ-
τωποι μέ τίς πολυεθνικές επιχει-
ρήσεις».
'Εκδοση από τούς ίδιους μέ
εκαράπια.

Οι πολυεθνικές εταιρίες μέ τά
μάτια των συνδικάτων και μέτρα
για τήν υπεράσπιση των εργαζο-
μένων. Η μπροσούρα αυτή απο-
κτάει ιδιαίτερη σπουδαιότητα αν
σκεφτούμε πώς ο συγγραφέας της
και ή συνεργάτης του Β.Γ. είναι
από πολλά χρόνια μετανάστες
στο Βέλγιο. Ο Γ.Γ. είναι και
πρώην άνθρωκωρύχος, σήμερα
προϊστάμενος του 'Ελληνικού
Τμήματος της Παγκόσμιας Συν-
μοσπονδίας. 'Εργασίας και
συνιδρυτής-έμψυχωτής του
Κ.Σ.Ε.Ε., που λειτουργεί αυτό-
νομα στην 'Αθήνα από πέρισ.

ΝΙΚΟΥ ΔΟΜΕΝΙΚΟΥ

«Κυματφορί». Ποιήματα.
'Αθήνα

Χωρίς ν' αποφεύγει μία βερ-
μαλιστική φρασεολογία, ο ποι-
ητής έχει μερικές άρκετά συμπα-
θητικές στιγμές. Σ' αυτές, γίνεται
λιτός κι άγγίζει τήν ουσία που
τόν καίει.

«Μ' όποιο τρόπο αν πολεμάει ο
πλούσιος χαλάλι του / Πάει νά
έξασφαλίσει τά λεφτά και τό κε-
φάλι του / / 'Εγώ έχω τό
παραπρό μου και τό άχτι / σ'
εκείνους που πηδήσανε τό φρά-
χτη».

Σίγουρα ο Ν.Δ. θά 'ταν ένα λι-
θαράκι στην ελληνική ποίηση αν
έσκιζε περισσότερο και κράταγε λι-
γότερο, που δέν είναι ήρωϊσμός
άλλά χάρισμα-καθήκον.

ΜΑΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΥ

«'Ανθολογία νέων λογοτεχνών»
Β' έκδοση, Παρουσίες.

Μ' όσα στον πρόλογό του
κατατοπίζει τον άναγνώστη ο

ανθολόγος, ούτε έμεις ούτε ή λέξη
ανθολογία, μπορούν νά συμφω-
νούν. Η έπιλογή δέν μπορεί κατά
κανένα τρόπο νά 'ναι ποσοτική.
Δέ θά 'ταν ανθολόγηση αλλά
αποθήκη μέ είσοδο προτεραιότη-
τας. Και κάτι τέτοιο πάνω κάτω
είναι αυτή ή «ανθολογία». Μιά
αποθήκη, και σέ μία γωνίτσα κά-
ποια διτρίνα μέ όλίγον «'Ιακ.
Καμπανέλλη και άλλας φίρμας...
Τώρα γιατί όλο αυτό τό παζάρι-
βιβλίο; Ο Μ.Α. ξέρει! 'Αν άσχο-
λιόμαστε μ' αυτό, είναι άκριδώς
γιατί μάς καίει νά 'χουμε δώ
μπροστά ένα τόσο τρανό «παρά-
δειγμα προς άποφυγή». Από
λουλουδάκια δέ!! «Γεννηθείς εις
Κάϊρον... σπούδασε στή σχολή
άπαγγελίας του... πήρε Lover
(σίκ) 'Αγγλικής και πτυχίο σχο-
λής Γραμμάτων... σπουδάστρια
λογιστικής...» 'Αχ, γιατί καλοί
μου φίλοι;...

ΜΑΚΗ ΠΑΝΩΡΙΟΥ

«'Η Καταδίκη» - 'Αφήγημα.
Δωδώνη

Λαχανιαστό, μέ προσωπικό
στυλ γράψιμο, παιδί καφκικό κι
ό Πανώριος. Καθένας είναι λίγο
πολύ, καθείς που βλέπει τίς κλώ-
στινες κεραιές του νά ζούν δειλά
ανάμεσα στις αναθυμιάσεις από
ατάαλι. Ο σ. ουρλιάζει. Δέ μπο-
ρεί νά ζήσει στην ιδέα ενός κό-
σμου από πεπιεσμένο χαρτί σέ
άμπαλάς Ναπάλμ. Σκίζει λοιπόν
τό λαούγγι σ' ένα άφηγηματικό
παραλήρημα ξέροντας πώς δύσ-
κολα θ' άκουστεί μέσα στο θό-
ρυβο από μοτοσακό και τήν άδυ-
ναμία της ανθρώπινης άντοχής.
'Ο,τι έχει νά πει τό λέει ώραία.

ΣΤΕΦ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

«'Η άποκήρυξη» - Μυθιστόρημα.
Θρακικά Χρονικά. Ξάνθη

'Ε, λοιπόν, σ' άλλους τόπους,
έκει όπου οι μπιζνες γίνονται κι
αυτές πιό σοβαρά κι όχι στο
άρπα-κόλλα, ένας άνοιχτόματης
κύριος που θησαυρίζει από τά
φίλμς θ' άρπαζε τό Σ.Ι. και θά
του 'λεγε: 'Ακου, δέν ξέρω τί
γράφεις έσύ, αλλά έγώ σ' αυτά
που σκαρώνεις βλέπω σενάριο.
Πάρε παράδες, φάε, δούλευέ μου.
Και, μετά πέντε, μπορεί και δέκα
χρόνια - για σοβαρούς ανθρώ-
πους και δουλειές δέν είναι
πολλά - ο συγγραφέας για τον
όποιο μιλάμε θά «παρήγαγε» τό
έργο της ζωής του, που θά 'ταν
και τό φίλμ δικαίωσης του μπιζ-
νεσμαν που λέγαμε. Και τότε ο σ.
θά διάλεγε για καλά τή μοίρα

του. Τώρα προσπαθεί νά τά χύ-
σει όλα στην «άποκήρυξη». Πί-
κρες, θέσεις, αντιθέσεις, όνειρα
διδάγματα. Μέ πάθος και μέ εί-
ρωνεία που καταλήγουν σέ δύο
γραμμές έλπίδας, αν μπορούμε,
πιά νά μιλάμε για κάτι τέτοιο:
'Η συγκέντρωση μιά θάλασσα
που ούτε ένα κύμα δέν ταράζει τή
γαλήνη της. Κάτω όμως από τήν
επιφάνεια ένα ύπόγειο ρέμα
έφερνε ένα υπόκουφο βουητό...

«Υπόθεση Μπάντερ-Μάινχοφ»
Κείμενα-ντοκουμέντα
Panderma, 'Αθήνα

Παράθεση ύλικού. Φωτογρα-
φικά ντοκουμέντα και κείμενα
σχετικά μ' αυτή τή γνωστή υπό-
θεση. Χρήσιμη έκδοση βασισμένη
και σέ δοκιμη διδλιογραφία.
Συγκλονιστικές οι φωτογραφίες
και πολύ ώραία ή οικοδόμηση
του μικρού αυτού έντυπου.

ΠΕΠΗΣ ΔΑΡΑΚΗ

«'Αντιδράσεις». - Διηγήματα
Δωδώνη, 'Αθήνα

Βιβλίο που αξίζει νά βγει σέ
πολλές χιλιάδες αντίτυπα. 'Αξίζει
ειδική καμπάνια ώστε νά μή μεί-
νει κανένας που νά μήν τχει
διαβάσει. Γραμμένο από γυναίκα.
Γυναίκα, δημοτική σύμβουλο μέ
γνώση της άποστολής της, λογο-
τέχνη μέ πλαστικές ικανότητες
θαυμαστές, από άνθρωπο 'Αν-
θρωπο, ποιητή μέ ζεστή ταρα-
γμένη καρδιά, είναι θησαυροφυ-
λάκιο άνοιχτό. Γεμάτο χυμούς κι
ευθύνη που προσφέρονται χωρίς
κομπασμό. Ευτυχισμένη στιγμή
στη λογοτεχνία ή Π.Δ. μέ πέντε
πρίν άπ' αυτό βιβλία και τραντα-
χτή πείρα ζωής. Στίς «'Αντιδρά-
σεις» έχει κρύψει μιά σειρά
αντι-δράσεις της σέ στιγμές
προσωπικές σάν έλεγμένης σέ
δημοτικό συμβούλιο.

ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ

«Τό μεγάλο Κύμα»
'Αθήνα

Δέ μάς ξάφνιασε ή όμορφάδα
αυτού του βιβλίου. Καιρό ή σ.
έχει σηκώσει πλατύ πανί στον
άγέρα τον οίστρο της και ταξι-
δεύει καλά. 'Αφήνουμε τήν ίδια
νά πει: «Γράφω στή γλώσσα μου.
Τό δελφίνι δέ σκέφτεται πρίν ρι-
χτεί στον ούρανό. Ο ούρανος -
ποιός τον θυμάται! Κάποτε θά τά
σπάσουμε τά σπίτια. Μέ μιά
σπρωξιά. Και μέσ στις σκόνες,
μέσ στά ιδρωμένα μάτια, κρατών-
τας λάβαρα άζίνες, θ' άνοίξουμε
τά χέρια και θά πούμε «φτάνει
πιά...»

'Η έρευνα του «ΑΝΤΙ» σχετικά μέ τήν αναγκαιότητα ενός Μου-
σείου Σύγχρονης Τέχνης, που άρχισε στο τεύχος 50 και συνεχίστηκε
στο 51, κλείνει στο έπόμενο τεύχος, μέ τίς τελευταίες άπαντήσεις
ειδικών: της 'Εφης 'Ανδρεάδη, της Βεατρίκης Σπηλιάδη, της Μα-
ρίας Κοτζαμάνη κ.ά.

«Δέ θα θρείς ποτέ πώς πλάσθηκε ή καρδιά σου/Μήτε θα θρείς ποτέ αναπαμό». Ο ποιητής προσδιορίζει κατά κάποιον τρόπο τη στάση του: αναζήτηση του «έσω κόσμου», υπαρκτική αγωνία. Ακούω τη φωνή του ποιητή να ανακαλεί τη μνήμη της νύχτας. «Η νύχτα έχει κραυγές δικές της δεν μπορείς/Νά ξεφύγεις τις κραυγές της μία μέρα θα σε μαρτυρήσουν/Η νύχτα δεν ξεχνάει ποτέ είναι τό αλφα/Καί τό ωμέγα τό φιλί κι ό στεναγμός/Η νύχτα είναι μία γυναίκα αγαπημένη». Η μέρα τόν πληγώνει «αδιαλλαξία χωρίς υπόσταση νόμισμα φαγωμένο/Γυρίζοντας από χέρι σε χέρι από γάμο σε ξόδι».

Παίρνω τό δρόμο του ποιητή, τό δρόμο της γενιάς του. «Η γενιά μου ήταν μία άστραπή που πνίγηκε/Η θρονή της ή γενιά μου καταδιώχτηκε/Σά ληστής σύρθηκε στο συρματοπλέγμα/Μοίρασε σάν αντίδωρο τη ζωή και τό θάνατο/Οί άνθρωποι της γενιάς μου δεν πεθάναν/Στά νοσοκομεία κραυγάζαν έξαλλοι στά έκτελεστικά/Αποσπάσματα τά χέρια τους ήταν μαγνήτες/Τρώγαν πικρό ψωμί καπνίζαν φημερίδες/Ζητώντας εύλαδικά μία θέση σ' αυτή τη γή».

Μέ φωνή τραυματισμένη όμολογεί. «Ξεχνώ πολύ θυμάμαι πιά πολύ ταλαντεύομαι/Ανάμεσα στους χρόνους των ρημάτων/Χρώματα μετροδύω και μορφές/Κι όμως είναι μερικά πράγματα που δέ θα σου τά πώ/Γιατί δέν είμαι βέβαιος αν μπορώ να σου τά πώ/Γιατί ποτέ μου δέν τολμώ να σουτά πώ/Γιατί νομίζω πώς ήδη τά ξέρεις». Όμως έχοντας τάξει τό έαυτό του μέ την πλευρά των ήττημένων, αγγίζει εκείνο τό χώρο της ανθρώπινης ευαισθησίας που τόν κάνει άντι-ήρωα μά και σοφό συνάμα.

«Αντιμετάθεση: Αυτά που έβλεπε πριν από τόσα χρόνια/Τά βλέπω σήμερα μέ τά δικά σου μάτια/Και μέ τά μάτια μου θά τά κοιτάξεις αύριο/Τώρα είσαι γεμάτος ήχους δέν μπορείς/Νά μιλήσεις οί. λέξεις σπαρταρούν μέσα σου/Πετρώνουν δέν μπορείς μήτε να κλάψεις/Παγωμένοι γλάροι φωλιάζουν στα μάτια στέκει/Πίσω από τη νύχτα άκίνητος σάν ένα όρση/Αύριο θα έρχεσαι στα λόγια μου όπως έχτές/Εγώ έχω μόνον στα δικά σου λόγια θά καταστρώνεις/Σχέδια για ένα ταξίδι που δέ θα κάνουμε/Γιά μία επανάσταση χωρίς επαναστάτες/Κρυφά θα διαβάζεις τούς στίχους μου/Κατά πώς διάβασα κι έγώ τούς δικούς σου/Θ' αντιστέκεσαι σ' αυτούς που συμμάχησαν/Γιά τη διαφύλαξη των αγαθών όμως θαθιά/Θά

σπαίνεις είναι τό μόνο που σου απομένει.»

Ο ποιητής, νομίζω, άνήκει ιδεολογικά στην προηγούμενη γενιά: αυτό γίνεται ιδιαίτερα φανερό απ' την προβληματική του αλλά και από τη μορφή της γραφής του. Ο στίχος του είναι κάπως φορτωμένος, κάτι που έχει σε μερικές περιπτώσεις τη χάρη ζωγραφιάς, κι άλλοτε γίνεται κάπως υπερβολικό. Η συχνή χρήση των διασκελισμών κάνει τό στίχο του συχνά δύσκαμπτο, αλλά όταν πετυχαίνει δίνει την πολύ γοητευτική αίσθηση του λόγου που κομπιάζει, που διοτάζει να ξανοίχτει. Μία ποίηση που γοητεύει, παρά τις επί μέρους διαφωνίες που μπορεί κανείς να έχει, άκριβώς γιατί αφήνει να φανεί ή ένσυνείδητα προσπάθεια του δημιουργού να λευτερώσει την έσωτερική του φωνή και να την αφήσει ν' ακουστεί στο πρώτο πρόσωπο.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

Η Μυθολογία του ένος ή ή Μυθολογία του άλλου

Συναυγείς εικόνες: Νίκη Καναγκίνη

Έκδόσεις: ΠΟΛΥΠΛΑΝΟ, Αθήνα 1975

Εφηβικός λόγος που καταγράφει μέ τρόπο άφάνταστα γοητευτικό εκείνη άκριβώς τη στιγμή που όλα καταλήγουν σε αορισμούς: μεγαλοσύνη εφηβικού όνειρου που επιτρέπει κι ίσως- ίσως καλλιεργεί τόν ανθρωλογισμό: εφηβική αγάπη μέσα από «νύξεις» ζωής.

«Νά αποσύρεσαι, αυτό είν' αγάπη: Σέ ΑΓΑΠΩ θά πεί σ' αγαπώ μέ τόν κοινό/θλαστικό/τρόπο, σέ μ' αγαπώ. Δέν μπορώ να σε αντικαταστήσω και σε τούτο ούτε που χρειάζεται να ξέρω ποιός είσαι. Είσαι είμαι. ΣΕ αγαπώ αντιθέτως σημαίνει: όμολογώ ότι είσαι άλλος. Δέν μπορώ να σε αντικαταστήσω και σε τούτο χρειάζεται να μην ξέρω ποιός είσαι.

ΣΕ ΑΓΑΠΩ θά πεί: είσαι τό σχήμα της αγκαλιάς μου. Μέλος μου: κάτι σάν τό πόδι μου, τό χέρι μου, τό αυτί μου.

ΣΕ αγαπώ σημαίνει: έκτείνομαι χωρίς σχήμα και είμαι άπλώς: είμαι ό όχι- έσύ: τό άπειρο που αφήνει ή άπουσία σου.

ΣΕ ΑΓΑΠΩ θέλει να πεί: Μακριά σου πεθαίνω: κοντά μου πεθαίνεις έσύ.

ΣΕ αγαπώ θά πεί: Σ' αγαπώ: αν δέ φύγεις έσύ θά φύγω μόνος μου.»

Θά μπορούσα άπλά και μόνο να πώ: ένας έφηβος πάσχει και τραγουδά κι έτσι γεννιέται ένα «έχειρίδιο αγάπης». Μά έδώ έχουμε κάτι λιγότερο και κάτι περισσότερο συγχρόνως: είναι όλη ή προσωπική μου συγκίνηση που δέν μπορεί να βρει τά λόγια μέσα σ' ένα περιοριστικό σημείωμα διβλίοπαρουσίασης. Θά περιοριστώ μόνο να αναφερθώ σε

μία σελίδα του διβλίου όπου κάτω από ένα άπλό: «Δέν της έστειλε γράμμα» έκτείνεται τό πιο μελαγχολικό άσπρο κάτασπρο κενό μιάς σελίδας, που ξαφνικά γίνεται εύγλωτο. Είναι ό,τι λέγεται άλλά κυρίως ό,τι άποσιωπείται που κάνει τόσο όμορφο αυτό τό διβλίο. είναι νομίζω ή μυθολογία του «αναγνώστη» που μπαίνει σε κίνηση μέ την άναγνώση, είναι ή ποίηση του καθενός που ένεργοποιείται: γι' αυτό τούτο τό διβλίο πρέπει να τό δεις, να τό διαβάσεις.

Οί συναυγείς εικόνες της Νίκης Καναγκίνη, αν και πολύ ώραία δουλειά, είναι όπωσδήποτε ή μυθολογία της. Ο καθένας θά μπορούσε να ζωγραφίσει κάτι άλλο, ή θά μπορούσε να φανταστεί κάπως άλλως αυτό τό διβλίο. Τό πιο ώραίο απ' όλα μου φαίνεται θά ήταν να μπορούσε ό αναγνώστης να προσθέσει τη μυθολογία του: ένα κόκκινο φύλλο κι ένα κλωνί βασιλικό ίσως.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗΣ

Γήινα Σκεύη

Ποιήματα

Αθήνα 1976

Δείγμα γραφής: «Αχρηστος ό χιτώνας της έντροπής./Όυτε σκεπάζουμε τίποτα./Παντού φενακισμοί./πλειοδοσία διασυρμών./οί Μίμοι./Συναλλαγή, δίχως προσχήματα./Ντύσου, λοιπόν, τη γύμνια σου/και περιπάτει.»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΝΟΣ

Πλακάτ

Έκδόσεις: Κέδρος, Αθήνα 1975

Ποίηση μέ έντονη συναισθηματική φόρτιση που τις περισσότερες φορές όμως άδυνατίζει από τό βάρος της έξωτερικής περιγραφής. Ο Δ.Μ. κάνει φανερό μέ τη «γραφή» του τό ότι βρίσκεται μέσα στα περιγραφόμενα και ότι δέν κατάφερε να άποκτήσει εκείνη την άπόσταση από τά γεγονότα που θά τόν όδηγούσε, πιστεύω, σε πιο καιριές και έσωτερικές περιγραφές. Αυτό γίνεται άκόμη πιο φανερό, όταν κάποιες στιγμές τό πετυχαίνει. «Έφυγαν δλοι./δέ/μάς έλαχε τό νόμισμα και τό μαχαίρι./Και τώρα ποιός θα σηκώνει τούς πεθαμένους/Και τώρα ποιός θά σηκώσει τό διάτρητο χρόνο;»

Πιστεύω πώς ό Δ.Μ. έχει μπροστά του ένα δύσκολο δρόμο, δρόμο επίτονης άσκησης, έχει όμως κι εκείνα τά έν δυνάμει στοιχεία που κατάλληλα έπεξεργασμένα θά τόν βοηθήσουν να κάνει την ποιοτική εκείνη άλλαγή που μετασχηματίζει τη διάχυτη ποιητικότητα σε ποίηση.

«Τόσα και τόσα όνειρα'μεγαλωμένα στη γυάλα./κορμιά που πέρασαν τρεις φορές τόν Έπιτάφιο./μέ τη φωτογραφία του ΤΣΕ στον κόρφο!»

Α.Φ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΤΕΡΗ

Μάνη πατρίδα μου

Έκδόσεις «Ερμής»,

Αθήνα 1976

Τό διβλίο αυτό του γνωστού και πεθαμένου από τό 1967 δημοσιογράφου Γ.Φ., μακριά από τού να μπορεί να θεωρηθεί σάν μία περιορισμένου ενδιαφέροντος λαογραφική πραγματεία για τη Μάνη, άποτελεί μία πολυεδρική προσέγγισή της, μέ κέντρο βάρους, σ' όλη της την έκταση, τά προσωπικά διώματα, παιδικές μνήμες, γνώσεις κι άπόψεις του συγγραφέα τού σχετικά μ' αυτή, που, πέρα από τό γεγονός ότι άποτελεί την ιδιαίτερη πατρίδα του, παρουσιάζει, σάν χώρο, ένα ιδιόρρυθμο — όπως είναι άλλωστε γνωστό — γεωφυσικό, ανθρωπολογικό, κοινωνικοιστορικό κ.λπ. ενδιαφέρον. Η αίσθηση μιάς βαθιάς συγκίνησης κι ευαισθησίας κι άκόμη ή έκφραση, διαμέσου καθαρά ύποκειμενικών κριτηρίων, προσωπικών και ιστορικών άναμνήσεων που διέπουν τό διβλίο αυτό σ' όλη του την έκταση συντελούν στο ν' άποχτά ένα έντονο ενδιαφέρον, άκόμη και για τόν αναγνώστη τόν χωρίς κοινές αναφορές καταγωγής, γεωγραφικής ή ιδιοσυγκρασιακής, αφού τό βασικό χαρακτηριστικό του στοιχείο είτε σάν έκφραση προσωπικών διωμάτων και καταστάσεων, είτε σάν άνικειμενική αφήγηση ιστορικών συμβάντων διαδραματισμένων μέσα στα γεωγραφικά όρια του χώρου που αναφέρεται, είτε σάν παρουσίαση της πιο χαρακτηριστικής μορφής μανιάτικης έκφρασης: τών μοιολογιών, είτε σάν βιογραφική προσέγγιση άξιόλογων ανθρώπων της Μάνης, είναι ένας ουσιαστικά πραγματωμένος ανθρωπισμός και μία άνόθευτη ποιητική διάθεση, προσδιορισμένη, άπότε, απ' τη γλωσσική δομή και διάρθρωση του Γ.Φ., που, όχι σπάνια, αγγίζει τά όρια της ποιητικής λειτουργίας.

ΠΑΝΑΓΗ ΛΕΚΑΤΣΑ

Τό θεϊόν δράμα

Θρησκευολογική μελέτη

Έκδόσεις «Κείμενα»

Έκείνο που θά έπρεπε να τονιστεί ιδιαίτερα για τό διβλίο αυτό δέν είναι τόσο ή συμβολή του Π.Α. στην έλληνική σκέψη και έρευνα πάνω σε θέματα θρησκείας, ιστορίας και φιλοσοφίας, όσο ή άξέπαινη πρωτοβουλία της ομάδας που συστήθηκε σάν «Επιτροπή Έργασίας καταλοίων Παναγή Λεκατσά», μέ σκοπό την επανέκδοση του έργου τού σοφού αυτού μελετητή.

«Τό θεϊόν δράμα» άποτελεί μία τομή στις προχριστιανικές θρησκείες της Ανατολικής Μεσογείου κι άποτελεί τό δεύτερο μιάς σειράς από τρία μελετήματα μέ γενικό τίτλο «Η Έρη Βασιλεία».

Κ.Γ.Π.

εκδόσεις αφιερωμένες στην ιστορία και την πολιτιστική μας παράδοση

1. «ΚΥΠΡΟΣ '74»

Τό άλλο πρόσωπο της 'Αφροδίτης: Σελ. 277, εικόνες έγχρωμες 164, εικόνες ασπρόμαυρες 79

2. Λεύκωμα «ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ»: 24 έγχρωμες εικόνες, διαστ. 50x40 εκ.

3. «ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΛΛΑΣ»: Σελ. 356, εικόνες έγχρωμες 162, εικόνες ασπρόμαυρες 86, διαστ. 35x25 εκ.

4. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ»: Σελ. 510, εικόνες έγχρωμες 152, εικόνες ασπρόμαυρες 120

5. «ΜΟΝΗ ΣΤΑΥΡΟΝΙΚΗΤΑ»: Σελ. 241, εικόνες έγχρωμες 92, εικόνες ασπρόμαυρες 21, διαστ. 35x26 εκ.

6. Λεύκωμα «ΕΛ ΓΚΡΕΚΟ»: 26 έγχρωμες εικόνες, διαστ. 50x40 εκ.

Οι εκδόσεις αυτές πωλούνται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία της 'Αθήνας, και οι εισπράξεις θα διατίθενται για πνευματικούς σκοπούς.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 – Τηλ. 615.783

Νέες εκδόσεις

ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ
Τά καράβια της 'Αργυρῶς

ποιήματα

•
ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΝΙΑΤΗ
"Εξεργα

κείμενα

•
ΕΛΕΝΗΣ ΤΑΓΚΑΛΑΚΗ
'Ανεβαίνοντας τά 'Απάδανα

ποιήματα

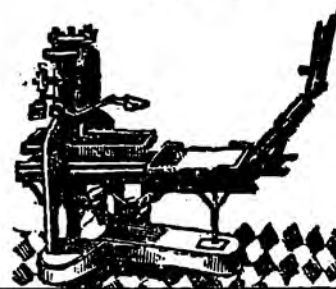
Ν.Ε. ΣΚΙΑΔΑΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ
τῆς
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Σκλαβιά Διαφύτιση 'Επανάσταση

ΤΟΜΟΣ Α'
1476-1828

GUTENBERG 'Αόρα 1976

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

έτοιμάζεται

HEINZ RICHTER

1936-1946:

Δύο 'Επανάστασεις
καί
'Αντεπαναστάσεις
στήν 'Ελλάδα